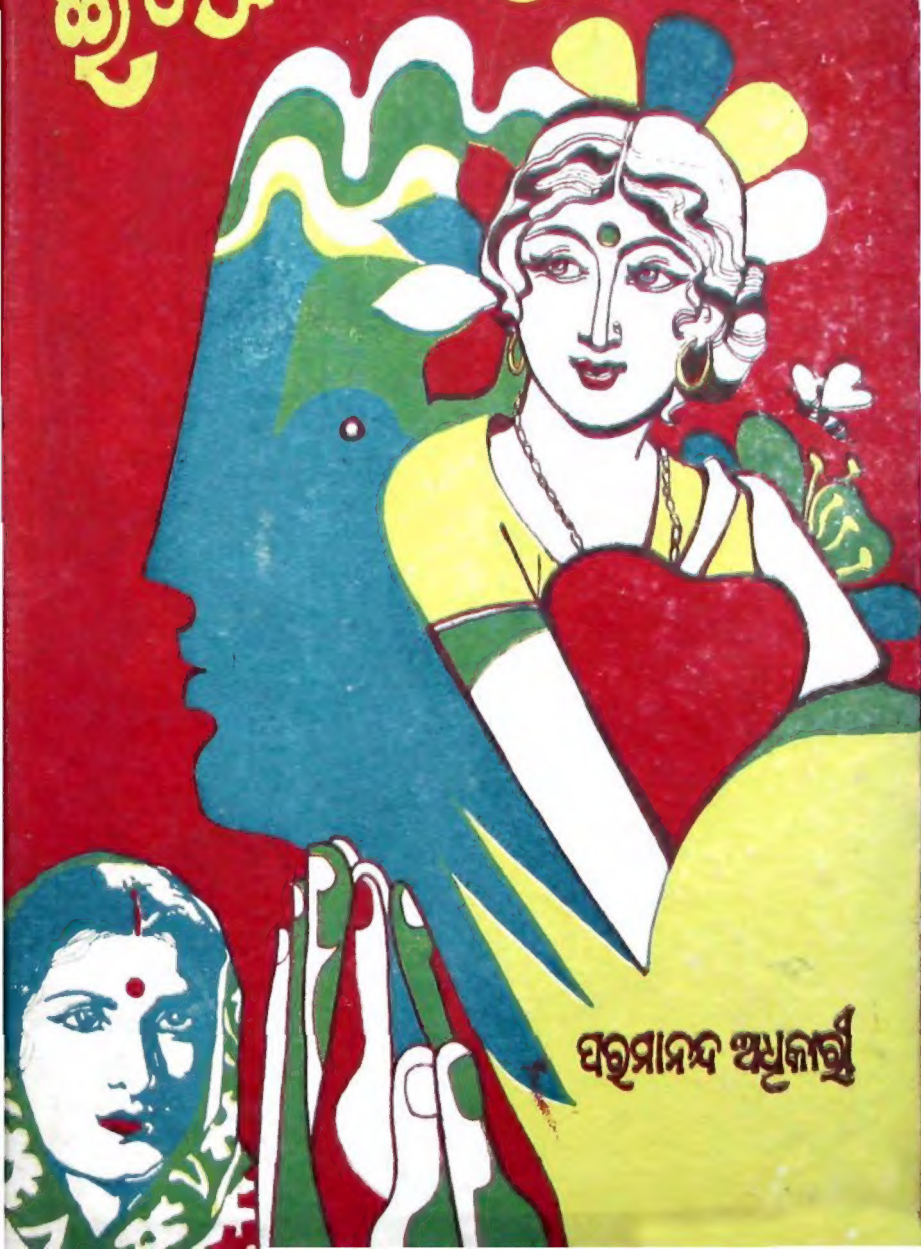

ଭୂତିଶ୍ରୀ ମହାପୁରାଣେ

ପ୍ରମୋଦ ଅଧିକାରୀ

ଇତିଶ୍ରୀ ମହାପୁରାଣେ

ଶ୍ରୀ ପରମାନନ୍ଦ ଅଧିକାରୀ

ସାଥୀମନ୍ତ୍ର

ଇତିଶ୍ରୀ ମହାପୁରାଣେ

ଲେଖକ :

ଶ୍ରୀ ପରମାନନ୍ଦ ଅଧିକାରୀ

କଳାଶ୍ରୀ ଭବନ

ଅଧିକାରୀ ସାହି, କୁଜଙ୍ଗ, କଟକ

ପ୍ରକାଶକ :

ଶ୍ରୀ ରାଧାଶ୍ୟାମ ମହାନ୍ତି

ସାଥୀମହଲ

ବିନୋଦବିହାରୀ, କଟକ-୭୫୩୦୦୨

ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ :

ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା, ୧୯୮୦

ପ୍ରଚ୍ଛଦପଟ :

ଅସୀତ ମୁଖାଙ୍ଗ

ମୁଦ୍ରଣ :

ଶ୍ରୀ ବସନ୍ତ କୁମାର ଦାଶ

ଶ୍ରୀ ସତ୍ୟନାରାୟଣ ପ୍ରେସ

ଡଗରପଡ଼ା, କଟକ

ମୂଲ୍ୟ :

ସାଧାରଣ ଟ ୧୦-୦୦

ଶୋଭନ ଟ ୧୨-୦୦

ITISHREE MAHAPURANE

Writer : .

Sri Paramananda Adhikari.

Publisher :

Sri Radhashyam Mohanty

Sathi Mahal

Binoda Bihari, Cuttack—753002

Price : Rs 12-00

ଭସ୍ତ୍ରଗୀ

ବିଶିଷ୍ଟ-ହାସ୍ୟ-ରସ-ସୁସ୍ଥା,

ଗାଳ୍ପିକ,

ଉପନ୍ୟାସିକ,

ସାହିତ୍ୟଭୂଷଣ ଶ୍ରୀ ଉଦୟ ନାଥ ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତୀ

ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର (ପଦ୍ମବନନ୍ଦ)

ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି ସାହୁଙ୍କ

କର-କମଳରେ.....

ସ୍ନେହର ପରମାନନ୍ଦ

କଳାଶ୍ରୀକୁଟୀର

ଜୋଗ୍ରା, କଟକ

ତା ୧୪ । ୭ । ୮୦, ସୋମବାର

ଶ୍ରୀରୁଣିତ୍

ଓଡ଼ିଶାର ଲବ୍ଧ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ସାହିତ୍ୟିକ, କବି, ପ୍ରାବନ୍ଧକ,
ଗାଳ୍ପିକ, ଔପନ୍ୟାସିକ, ନାଟ୍ୟକାର, ଗୀତିକାର ଓ ସବୁଜ ସୁଗନ୍ଧସ୍ଥା,
ପଦ୍ମଭୂଷଣ ଡକ୍ଟର କାଳିନ୍ଦୀ
ଚରଣ ପାଣିଗ୍ରାହୀଙ୍କ ଅବମତ :-

ଆନନ୍ଦାତ୍ ଖଲୁଇମାନ
ଭୂତାନି ଜାୟନ୍ତେ

‘ଇତିଶ୍ରୀ ମହାପୁରାଣେ’ର
ମନୋଜ୍ଞ ଗଳ୍ପରାଜି ଓଡ଼ିଆ
ସାହିତ୍ୟରେ ହାସ୍ୟରସ ସୃଷ୍ଟି
କରିବାରେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର
ଅଧିକାରୀ ଦାସ କରେ । ଗଳ୍ପ
ଛଳରେ, ଘଟଣା ସମାବେଶରେ,
ଅସୀମ ଉନ୍ନତକଣ୍ଠା ଜଗାଇ,

ନାଟକୀୟ ବିବରଣୀ ହିଁ ଶ୍ରୀମାନ୍ ପରମାନନ୍ଦଙ୍କ ବର୍ଣ୍ଣିତ ଶୈଳି କଳା
କୌଶଳର ମୌଳିକତାକୁ ଚିହ୍ନାଇଦେଏ । ରସିକତାର ସୁଦୃଢ଼ ଉଦ୍ଭିଦ୍ଭୂମି
ଉପରେ ବ୍ୟଙ୍ଗ ବା ହାସ୍ୟ ରସର ଅବତାରଣା କରି ଲେଖନୀ ତାଙ୍କର
କୁସୁମାଂଶୁ ହୋଇଛି ।

ଇତିଶ୍ରୀ ମହାପୁରାଣେ, ପିଙ୍ଗଳାର ଶୁଭ ବିବାହ, ଘରଣୀଙ୍କ
ଭଉଣୀ, କହି ଦେଉଥାଏ ପରକୁ, ମଠ ଆଉ ମାଠ, ମୋଟା ବୁଦ୍ଧିଆର
ସୁନ୍ନୁ ବିରୁର, ଓ ବ୍ରହ୍ମରାସସ ପ୍ରଭୃତି ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କର କେବଳ
ସ୍ୱରୂପରେ ରସୋପାୟ ହୋଇ ନାହିଁ, ଏକାନ୍ତ ସ୍ୱାଦ୍ୟ ଓ ଜୀବନ୍ତ
ହୋଇଛି । ବିଚିତ୍ର ସୃଷ୍ଟିର କୁହୁକ ଅବା ରଙ୍ଗ-ବୈଚିତ୍ର୍ୟ ଓ ସୁବାସଶେଳା
ଦେଇ ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ସୃଷ୍ଟି ଉପବନରେ ଅମର ସୁସ୍ଥା
ଭାବରେ, କୁହୁଧ୍ୱନି ସୃଷ୍ଟି କରିବାରେ ସେ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ସକ୍ଷମ ହୋଇଛନ୍ତି ।
ଶ୍ରୀମାନ୍ ପରମାନନ୍ଦ ଏକାଧାରରେ କବି, ସ୍ତବୁକ, ଗାଳ୍ପିକ, ଔପନ୍ୟାସିକ
ପ୍ରାବନ୍ଧକ, ସଙ୍ଗୀତଜ୍ଞ, ଗୀତିକାର ଓ ସମ୍ମାନମୟ ପଣ୍ଡିତ ନୀଳମଣି
ବିଦ୍ୟାରତ୍ନ, ପଣ୍ଡିତ ଗୋବିନ୍ଦ ରଥ ଏବଂ ଲୋକ ସେବକ ପଣ୍ଡିତ

ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ସାହୁଙ୍କ ପରି ସ୍ୱନାମ ଧନ୍ୟ ସଙ୍ଗଠକ । ତାଙ୍କର କୃତି ଓ କୃତିର ସଂପର୍କରେ ଚିନ୍ତାକଲେ ମନରେ ଯୁଗପତ୍ ଆନନ୍ଦ ଓ ବିସ୍ମୟ ଜାତ ହୁଏ । ସେ କେବଳ ପରମାନନ୍ଦର ଅଧିକାରୀ ନୁହନ୍ତି, ସର୍ବାଧିକାରୀ ଅଟନ୍ତି । ତେଣୁ କହିବାକୁ ଲଜ୍ଜାହୁଏ ।

“କଳା କାନ୍ଥ କୁହୁକ ଜାଣେ

ଯେଣିକି ଚାହିଁଲେ ଦିଶଇ ତେଣେ ।”

କାଳିନ୍ଦୀ ଚରଣ ପାଣିଗ୍ରାହୀ

ତା ୧୩ । ୮ । ୮୦

ଓଡ଼ିଶାର ସ୍ଥାନାମଧ୍ୟମ
ସାହିତ୍ୟିକ, କବି, ସବୁଜ ଯୁଗ
ପ୍ରସ୍ଥା, ଓଡ଼ିଶା ସଙ୍ଗୀତ ନାଟକ
ଏକାଡେମୀର ସଭାପତି, ଜଷ୍ଟିସ
ହରିହର ମହାପାତ୍ରଙ୍କ
ଅଭିମତ :—

‘ଇତିଶ୍ରୀ ମହାପୁରାଣ’ର
ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ବହୁଦିନ ତଳର
ଲେଖା । ଶ୍ରୀକାହ୍ନବ ପରମାନନ୍ଦ
ଅଧିକାଂଶକାର ଦର୍ଶନାନନ୍ଦ
ପରିଣତ ସାହିତ୍ୟିକ ଖ୍ୟାତି
ଅନୁସାରେ ତାହାର ବିବର

କରିବା ସମୀଚୀନ ହେବ ନାହିଁ । ସାହିତ୍ୟିକ ଜୀବନରେ ଏ ଗଳ୍ପ
ମାଳା ତାଙ୍କର ଖଡ଼ିପାଠ । ସେହି ଦୃଷ୍ଟିରୁ ସମୁଦାୟ, ରଙ୍ଗିଆ ବୋଉ,
ଘରଣୀଙ୍କ ଭଉଣୀ, ଚୁଟି ସବୁ ପାଶୁ ମାହାନ୍ତି, ଦାଣ୍ଡବସା ପୁଅ, ସବୁ
ବାହାଦୁର ବିଷ୍ଣୁନକ, ହରୁଣ ପଧାନ, ଅଖାଇ ନାମା, ମୁଦୁସୁଲ, ଗୌରମା
ଦେବୀ ପ୍ରଭୃତିଙ୍କର ସର୍ଜନା, ବର୍ଣ୍ଣନା ଓ ଲକ୍ଷ୍ମିନା ଅତି ପ୍ରଶଂସନୀୟ ହୋଇଛି ।
ଶବ୍ଦ ବିନ୍ୟାସ ଓ ଭାଷା ସରଳ, ମଞ୍ଜୁଳ ଓ ପ୍ରାଞ୍ଜଳ । ତର, ତମାଳି, ସବୁ
ଜାଗାରେ ଖାସ ଖାଇଛି, ସ୍ଥାନ ଓ ପାତ୍ର ପରିମାପରେ । ବହୁ ଲୋକଙ୍କୁ
ବହୁ ସମୟରେ ଏହି ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକ ପଢ଼ିବାକୁ ସୁଖ ଲାଗିବ ।

ହରିହର ମହାପାତ୍ର
ତା ୯ । ୮ । ୧୯୮୦

ଓଡ଼ିଶାର ବିଶିଷ୍ଟ ଗାଳ୍ପିକ, ପ୍ରାବନ୍ଧିକ, କବି, ଶିକ୍ଷାବିତ୍, ସାହିତ୍ୟ ଏକାଡେମୀର ଉପସଭାପତି, ଅଧ୍ୟାପକ ରାଜକିଶୋର ରାୟଙ୍କ ଅଭିମତ :-

ସଦାନନ୍ଦ ବିଦିତ

ଆଧିକାରିକ—ସଙ୍ଗଠନ ଶକ୍ତି
ସହିତ ଆକର୍ଷଣୀୟ ପ୍ରତିଭାର
ସ୍ୱରୂପ ଘଟିଛି ଆପଣଙ୍କ
ପରମାନନ୍ଦଙ୍କଠାରେ । ତାଙ୍କ
ଲିଖିତ ‘ଇତିଶ୍ରୀ ମହାପୁରାଣେ’
ଏକ—ସାର୍ଥକ ସୃଷ୍ଟି । ମହା-
ଜୀବନର ଗାଥାକୁ ଅନୁଭୂତିପୂର୍ବକ
କଥାକୁ, ମନସ୍ତାତ୍ମିକ ବିଶ୍ଳେଷଣ
ଦ୍ୱାରା ସେ ଏପରି ମନୋଜ୍ଞ
କରିଛନ୍ତି ଯେ ପୃଷ୍ଠକର ପଥମ
ଚକ୍ରକୁ ପଢ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ

କଲେ ଶେଷ ଗଳ୍ପ ଯାଏ ନମଡ଼ି ରହି ଡୁବି ନାହିଁ । ‘ଇତିଶ୍ରୀ ମହାପୁରାଣେ’
ହେଉଛି ତାଙ୍କ ଲେଖକ ଜୀବନର ସାମାନ୍ୟ ମାଲଲ ଗୁଣ, ସମ୍ବେଦ
ନାହିଁ ।

ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ହାର୍ଦ୍ଦିକ ଆଶୀର୍ବାଦ କରୁଛି, ତାଙ୍କର ପଥ ଫୁଲ
ଚନ୍ଦନିତ ହେଉ, ସେ ଅମର ହେଉନ୍ତୁ ଓ ତାଙ୍କର ଲେଖନୀ ଅମୃତ-ହେଉ ।

ରାଜକିଶୋର ରାୟ

ତା ୨୩ । ୭ । ୮୦

ବାବୁଡ଼ା, ପୁରୀ

ଓଡ଼ିଶାର ବିଶିଷ୍ଟ ସମାଲୋଚକ, ଗବେଷକ, ପ୍ରାବନ୍ଧକ, ଗାଳ୍ପିକ,
କବି, ସଂକଳକ, ଅନୁବାଦକ, ସ୍ୱନାମ ଧନ୍ୟ ଶିକ୍ଷାଗତ୍, ଅଧ୍ୟାପକ ଡକ୍ଟର

କୃଷ୍ଣଚରଣ ବେହେରାଙ୍କ

ଅଭିମତ :—

ଆମର ପ୍ରାଚୀନ ଗ୍ରନ୍ଥ-
ମାନଙ୍କର ପୁଷ୍ଟିକାରେ ଏହା
ଏକ ବମଜାର କଥା—
‘ଇତିଶ୍ରୀ ମହାପୁରାଣେ’ । ଏହା
ସେପରି ସମାପ୍ତି ସୂଚକ,
ସେହିପରି ପ୍ରାରମ୍ଭ ବାଚକ ମଧ୍ୟ ।
ଆପାତ ଦୃଷ୍ଟିରେ କଥା-ପ୍ରସଙ୍ଗର
ଶେଷ ହୁଏ ସିନା, କିନ୍ତୁ ପର
ଅଧ୍ୟାୟ ବା ପଦ୍ୟରେ ସେହି
କଥା-ପ୍ରସଙ୍ଗର ସୂତ୍ର ଧରି ନୂଆ

ନୂଆ ବିଷୟରେ ଅବତାରଣା କରାଯାଏ । ପ୍ରତୀମାନଙ୍କର ସେହି ସାନ
ଭଉଣୀମାନେ—ଆହା ସେହି ଧାନ ପୁର ଗଉଣୀ ପରି ଡଉଲ ଡଉଲ
ଲହୁଣୀ ପିତୁଳାମାନେ—ସେମାନଙ୍କ ସହିତ ଆମର ମଧୁର ସଂପର୍କରେ
ମହାପୁରାଣରେ କି ଇତିଶ୍ରୀ ହୋଇପାରେ ? ନୈବ ନୈବ ତ । ପରମାନନ୍ଦ
ଠିକ୍ କଥାର ଶିଅ ଧରିଛନ୍ତି—ଇତିଶ୍ରୀ ମହାପୁରାଣରୁ ହିଁ ସମୁଦା ସହିତ
ସଂପର୍କରେ ସେତୁ ଦୃଢ଼ କରିଛନ୍ତି । ତତ୍ପରେ କଥାର ଶିଅ ଲମ୍ବି ଯାଇଛି—
ରଞ୍ଜିତା ବୋଉ ବା ଶୈବାଳୀଙ୍କର କାରବାରରେ, ଭରୁମଣି ଦେବୀ ବା
ନାଗିନୀ ଦେବୀଙ୍କ, ଚତୁରତାରେ ଏବଂ ଅପରପରି ଗନ୍ଧର ଘଟଣାବଳୀରେ
ତାହା ହିତ ହିତକୁ ସ୍ପର୍ଶ କରିଛି ।

ପରମାନନ୍ଦଙ୍କର ଏହି ମଜା ଗପ ବା ହସ କଥାଗୁଡ଼ିକ ଶ୍ରୋତା-
ମାନଙ୍କୁ ମଜାଦାର୍ ମନେ ହେବ—ପାଠକମାନଙ୍କୁ ହସାଇ ପାରିବ,

ଏଥିରେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ । ଆମ ଜାତୀୟ ଜୀବନରୁ ଆନନ୍ଦ କଲରବ ହିମେ ଉଣା ହୋଇ ଆସୁଛି । ଜନସମାଜ ମୁଖରେ ହସର ରେଖା ଧୀରେ ଧୀରେ ଲିଭି ଆସୁଛି । ତାହା ସହିତ ରଙ୍ଗ ରସର ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟି ମଧ୍ୟ ଅପ୍ରଭୁଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଛି । ଏବେ ଆମର ରଙ୍ଗ ବ୍ୟଙ୍ଗର କବି ଲେଖକଙ୍କ ସଂଖ୍ୟା ଅଙ୍ଗୁଳିମେୟ । ‘ଡଗର’ ଭଳି ପର୍ବିକାକୁ କେନ୍ଦ୍ର କରି ଏବଂ ‘ସରସ ସାହିତ୍ୟ ସମିତି’ ଭଳି ଗୋଟିଏ ଯୋଡ଼ିଏ ଅନୁଷ୍ଠାନର ପରିସର ମଧ୍ୟରେ ଯେଉଁ କେତେ ଜଣ ସେଭଳି କବି, ଲେଖକ ଆତଯାତ ହେଉଛନ୍ତି, ସେଇମାନେ ହିଁ ଆମର ଆଶା-ଭରସାର ସ୍ଥଳ । ଏହି ପରିସ୍ଥିତିରେ ପରମାନନ୍ଦ ନିଜର ପ୍ରଧାନ ‘ହସ’ ସାହିତ୍ୟ-ସଙ୍ଗଠନ କାର୍ଯ୍ୟରୁ ସମୟ ବଞ୍ଚାଇ ସାହିତ୍ୟ ସୃଷ୍ଟିରେ ବିଶେଷତଃ ମଜା ମଜା ଗପ ରଚନାରେ ମନୋନିବେଶ କରିଥିବା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଆନନ୍ଦର ବିଷୟ ।

ମଜା ଗପ ବା ହସ କଥା ରଚନା ସହଜ ବ୍ୟାପାର ନୁହେଁ । ସାଧାରଣ ଗଳ୍ପ ଓ ମଜା ଗପ ରଚନା ମଧ୍ୟରେ ଆବେଗତେ ତଥା ଦୃଷ୍ଟି କୋଣଗତ ପାର୍ଥକ୍ୟ ରହିଛି । ସାଧାରଣ ଗଳ୍ପ ପତଳ ତଳ ସମୁଦ୍ର-ଚର୍ଚ୍ଚ ଦେଲେ, ମଜା ଗପ ଶର-କ୍ଷୀତାର ବେଳାଭୂମି । ଆମର ପାରମ୍ପରିକ ନାଟ୍ୟାଭିନୟରେ ରଜା ଓ ଦୁଆରୀର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭୂମିକା ଭଳି ସାଧାରଣ ଗଳ୍ପ ଓ ମଜା ଗପର ଭୂମିକାରେ ଗ୍ରାଂଘ୍ୟ ରହିଛି । ରଜା ଭୂମିକାରେ ଅଭିନୟ କରିବାଠାରୁ ଦୁଆରୀ ଭୂମିକାରେ ଅଭିନୟ କରିବା ଅପେକ୍ଷାକୃତ କଷ୍ଟକର । ପରମାନନ୍ଦ ଏ ବିଷୟ ହୃଦୟଙ୍ଗମ କରି ଏହି ମଜାଗପଗୁଡ଼ିକ ରଚନା କରିଥିବାର ମନେହୁଏ । ‘ଇତିଶ୍ରୀ ମହାପୁରାଣେ’ର ଅଧିକାଂଶ ଗପରେ ରଙ୍ଗବ୍ୟଙ୍ଗର ଉପାଦାନ ଭରି ରହିଛି ଏବଂ ସେହି ଉପାଦାନ ଖଞ୍ଜିବାରେ ବିଶେଷ କାରୁକାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରି ନ ଥିଲେ ମଧ୍ୟ ପରମାନନ୍ଦ ଆମମାନଙ୍କର ଜଞ୍ଜାଳଗ୍ରସ୍ତ ଗୁରୁ ଗନ୍ଧୀର ମୁଖମଣ୍ଡଳରେ ହସ ଫୁଟାଇବାରେ ସମର୍ଥ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ମଜା ଗପ ଓ ରମ୍ୟ ରଚନାକୁ ପରମାନନ୍ଦ ଏକ ଓ ଅଭିନ୍ନ ବୋଲି ମନେ କରିଥିବାର ଜଣାପଡ଼େ (ଗ୍ରନ୍ଥଟିର ଭୂମିକା ‘ଶୁଣିବାକୁ ସାବଧାନ ହେଉ ହେ’ ଦ୍ରଷ୍ଟବ୍ୟ) । ମାତ୍ର ଗଳ୍ପ ଓ ରମ୍ୟରଚନା ଏକା କଥା ନୁହେଁ । ମଜାଗପ କଥା ସାହିତ୍ୟର ଅନ୍ତର୍ଗତ କିନ୍ତୁ ରମ୍ୟ ରଚନାର

ପ୍ରବନ୍ଧର ସମୋଦ୍ଧ । ଅବଶ୍ୟ ଗପ ଭିତରେ ରମ୍ୟ ରଚନାର ଧର୍ମ ପ୍ରକାଶ ପାଇପାରେ ଏବଂ ରମ୍ୟରଚନା ମଧ୍ୟରେ ଗପ ବି ବୋଲିଯାଇ ପାରେ । ତଥାପି ଶୈଳୀ ଦୁଇଟିର ସ୍ୱାତନ୍ତ୍ର୍ୟ ଅବଧାରିତ । ‘ଇତିଶ୍ରୀ ମହାପୁରାଣେ’ ଗ୍ରନ୍ଥରୁ ରମ୍ୟ ରଚନାର ସ୍ୱାଦ ଅପେକ୍ଷା ଗଳ୍ପର ସ୍ୱାଦ ହିଁ ଅଧିକ ମିଳୁଛି । ରମ୍ୟ ରଚନାର ଲେଖକ ଅପେକ୍ଷା କଥାକାର ଭାବରେ ହିଁ ପରମା-ନନ୍ଦଙ୍କର ଅଧିକ ପରିଚୟ ପ୍ରତିପାଦିତ ହେଉଛି ।

କୃଷ୍ଣ ଚରଣ ବେହେରା

ତା ୧୨ । ୮ । ୮୦

ଶୁଣିବାକୁ ସବଧାନ ହେଉ ହେ

ଭୂମିକା ଭାବରେ ଆମର ବାହୁଲ୍ୟ କରି କିଛି ବ୍ୟାପାର ନ ଥିଲେ ହେଁ, ଦିନକର କଥା ଏଠାରେ ଉଲ୍ଲେଖ ନ କରି ରହି ହେଉନାହିଁ । ତାହା ଯୁଗ ଯୁଗର ଅମୂଲ୍ୟ ସ୍ମୃତି ହୋଇ ହୃଦୟସ୍ପର୍ଶୀରେ ସଦୃଶେ ସାଇତା ହୋଇ ରହିଛି ।

ସେଥର କାନ୍ତକବି ଲକ୍ଷ୍ମୀ-
କାନ୍ତ ମହାପାତ୍ର ତାଳପଦାରୁ

ଆସି ପୀଠାପୁରରେ ‘ଡଗର ପ୍ରେସ’ରେ ରହୁଥାନ୍ତି । ଦଳ ଦଳ ହୋଇ କରି, ସାହିତ୍ୟିକ ଓ କଳାକାର ତାଙ୍କ ଦର୍ଶନକୁ ସାଉଁଥାନ୍ତି । ତାହା ଏକ ସାରସ୍ବତ ପୁଣ୍ୟପୀଠରେ ପରଶତ ହୋଇଥାଏ । ଆମେ ଆଉ ଆମର ଭଉଣୀ ସ୍ମରଣ ଧନ୍ୟା କରି ଶ୍ରୀମତୀ ଭୁଲସୀ ଦାସ ଦିନେ ବରେଣ୍ୟ, ଦେଶ ସେବକ, ରବି ପ୍ରସାଦ ଲକ୍ଷ୍ମୀନାରାୟଣ ସାହୁଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଗଲୁ । ଡିଜିଟାଲଠାରୁ ଡେକାନାଲ ଯାଏ କଥା ପଡ଼ିଲା । ଆମର ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ମନେପଡ଼ୁଛି—ବୋଧହୁଏ ହାସ୍ୟରସ ସ୍ରଷ୍ଟା ଦେବ ମହାପାତ୍ର, ଗଜେନ୍ଦ୍ର ନାଥ ସାମଲ, ପଦ୍ମବନନ୍ଦ, ତାଙ୍କ ଯୋଗ୍ୟ ନନ୍ଦନ, ଲବ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଔପନ୍ୟାସିକ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର (ନିତା ଭାଇ) ଆଉ କାନ୍ତ କବିଙ୍କ ସହଧର୍ମିଣୀ ପୁଣ୍ୟମୟୀ ମାଉସୀ ଶ୍ରୀମତୀ ଲବଙ୍ଗଲତା ଦେବୀ ତାଙ୍କ ପାଖରେ ବସିଥିଲେ । ପରେ ପଡ଼ିଥିଲେ ଶିଳ୍ପୀ ଗୁରୁ ବି. ବର୍ମା, ଗଣକବି ବୈଷ୍ଣବ ପାଣି, ଡକ୍ଟର ମାୟାଧର ମାନସିଂହ, ପଦ୍ମଭୂଷଣ ଡକ୍ଟର କାଳିନ୍ଦୀ ଚରଣ ପାଣିଗ୍ରାହୀ ଆଉ ବିଶ୍ୟାତ ସାହିତ୍ୟିକ ଶ୍ରୀ ଅନନ୍ତ ପ୍ରସାଦ ପଣ୍ଡା ମହୋଦୟ ।

ଅନେକ ସମୟ ଧରି କାନ୍ତକବିଙ୍କ ଶ୍ରୀ ମୁଖବାଣୀ ଶ୍ରବଣ କରି ନିଜକୁ ଧନ୍ୟ ମଣିବାର ସୌଭାଗ୍ୟ ଆମକୁ ମିଳିଥିଲା । ଆନ୍ଦୋଳନେ ସାଷ୍ଟାଙ୍ଗ ପ୍ରଣିପାତ ବାଡ଼ି ଫେରିଲା ବେଳେ ସେ କହିଲେ—“ତମେ କଲେଜ ଟୋକାଗୁଡ଼ାକ ଫେସନରେ ସେତିକି ସମୟ ଦେଉଛ, ସେତିକି ସମୟ ‘ଡଗର’ ପାଇଁ ମଜାଗପ ଲେଖୁନ—କାହିଁକି ?” କବିଗୁରୁଙ୍କ ଆଦେଶକୁ ଆମେ ଶିରୋଧାର୍ଯ୍ୟ କରି ନେଇଥିଲୁ ।

କାନ୍ତକବି ଅନେକ ଦିନ ହେଲା ଏଇ ଧୂଳିଧୂସରତ—ଧରଣୀରୁ, ମରଣକୁ ଅମୃତ ସୋପାନରେ ପରିଣତ କରି ବିଦାୟ ନେଇ ଚାଲିଗଲେଣି, ମାତ୍ର ତାଙ୍କର କଥା ପଦକ ଏବେ ବି ଆମର ମନସାକ୍ଷୀ ଭାବରେ ଭୁଞ୍ଚାଇ ଭୁଞ୍ଚାଇ ହୋଇ ବାଜି ଉଠୁଛି । ଦେବତା ଯେ ମଣିଷ ରୂପରେ ଆସନ୍ତି, କାନ୍ତ କବି ଆଉ ଲକ୍ଷ୍ମୀ ନାରାୟଣ ସାହୁ ପ୍ରମୁଖଙ୍କୁ ଦେଖିଲେ ସହଜରେ ଜାଣି ହୋଇପଡ଼େ । ସେତେବେଳକୁ ଆକାଶବାଣୀର ଗାୟକ ଭାବରେ ଆମର ନାଁ ହେଲାଣି । ତେଣୁ କାନ୍ତକବି ସେତେବେଳେ ଦେଖନ୍ତି, ଆଦେଶ ଦୁଏ—“ଗୀତଟିଏ ଗାଅ ।” ଆରମ୍ଭ ହୁଏ ମର୍ମସ୍ପର୍ଶୀ କାନ୍ତ ସଙ୍ଗୀତ “ସବୁଥିରୁ ବଞ୍ଚିତ କରି କେଉଁ ଯଶବାନା ଉଡ଼ାଇବ ହେ ।”

ସତ କହିଲେ, ଆମେ ଅନେକ ବାର ହାସ୍ୟରସାତ୍ମକ ଗଳ୍ପ, ରମ୍ୟ ରଚନା ଲେଖିବାକୁ ପ୍ରୟାସ କରିଛୁ ମାତ୍ର ନିର୍ବାଣ ହୋଇଛୁ । ବର ବାର ଚେଷ୍ଟାରେ ସହାୟକ ହୋଇଛନ୍ତି ବିଶେଷ ଭାବରେ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ସାହିତ୍ୟିକ ଶ୍ରୀ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ମହାପାତ୍ର, ସୁନାମ ଧନ୍ୟ ହାସ୍ୟ-ରସ-ପ୍ରଶ୍ନା ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ମିଶ୍ର (ଫତୁଲ୍ଲହ), ସାହିତ୍ୟ ଭୂଷଣ ଶ୍ରୀ ଉଦୟ ନାଥ ଶତ୍ଟଙ୍ଗୀ ଓ ବିଶିଷ୍ଟ ଔପନ୍ୟାସିକ ଅଧ୍ୟାପକ ମହାପାତ୍ର ମାଳମଣି ସାହୁ ।

ଅନୁଭବ ଓ ଅନୁଧ୍ୟାନର ସାରସ୍ୱତ ସ୍ଫୁରଣା ରୂପେ ଆମେ—ଲେଖିଥିବା ମଜାଗପ ବା ରମ୍ୟ ରଚନାଗୁଡ଼ିକ “ଇତିଶ୍ରୀ ମହାପୁରାଣେ” ନାମରେ ଘନ ତମିର ଗହ୍ୱରରୁ ଏବେ ଲୋକଲୋଚନକୁ ଯାଉଛି ।

“ଇତିଶ୍ରୀ ମହାପୁରାଣେ”ର ସବୁ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ପ୍ରାୟ ଡଗର, ଆସନ୍ତାକାଲି, ସମ୍ଭକାର, ସାଗର, ମାଳ କମଳ, ବନମାଳ, ଜନ

ସାହିତ୍ୟ, କଳନା, ଶୁଭଶଙ୍କ, ସାହିତ୍ୟ ବିତରା, ରବିବାର ପ୍ରଜାତନ୍ତ୍ର, ସ୍ୱରାଜ୍ୟ, କଳିଙ୍ଗ, ଜନଶକ୍ତି ଓ ମାତୃଭୂମି ପ୍ରଭୃତି ପତ୍ର ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି । ଅନେକ ଗୁଡ଼ିଏ ଗଳ୍ପ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଛି ଡଗରରେ । ଆମେ ଏଇ ସବୁ ପତ୍ରିକାର ସଜ୍ଜନ ସଂପାଦକ ମାନଙ୍କଠାରେ ରୁଣୀ ।

ମଜାଗପ ବା ରମ୍ୟ ରଚନାଗୁଡ଼ିକୁ ପତ୍ର ପତ୍ରିକାରୁ ଉତ୍ତାରି ପ୍ରେସ କପି ପ୍ରସ୍ତୁତକରି ରଖିଥିଲେ ଆମ ସାନ ଭଉଣୀ ବିଜୟ ଲକ୍ଷ୍ମୀ (ବଡ଼କୁମ୍ଭା), ଆଉ ସୁଷମା (ସାନ କୁମ୍ଭା) । ସେ ଦୁହଁଙ୍କୁ ଏହି ଅବସରରେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ଜ୍ଞାପନ କରୁଛୁ ।

ସାଥୀ ମହଲର ସ୍ୱଭାବିକାତା ଭାଇ ଶ୍ରୀ ରାଧାଶ୍ୟାମ ମହାନ୍ତି ‘ଭକ୍ତିଶ୍ରୀ ମହାପୁରାଣେ’ ଆଶୁ ପ୍ରକାଶ କରିଥିବାରୁ, ନାନା ଜଞ୍ଜାଳ ଭିତରେ ଥାଇ ପ୍ରଖ୍ୟାତ ଶିଳ୍ପୀ ଶ୍ରୀ ଅସୀତ ମୁଖାର୍ଜୀ ମନୋଜ୍ଞ ପ୍ରକ୍ତଦ ପଟ୍ଟଟି ଅଙ୍କନ କରି ଦେଇଥିବାରୁ ସେ ଦୁହଁଙ୍କୁ ଏହି ଅବସରରେ ଧନ୍ୟବାଦ ମଧ୍ୟ ଜଣାଉଛୁ ।

ଜୟ ଜଗନ୍ନାଥ

କଳାଶ୍ରୀ କୁଟୀର
ଯୋବ୍ରା
କଟକ — ୩

}

ପରମାନନ୍ଦ ଅଧିକାରୀ
ଶ୍ରୀଗୁଣ୍ଡିଚା
ତା ୧୪ । ୭ । ୮୦

ସୂଚୀପତ୍ର

ବିଷୟ	ପୃଷ୍ଠା
୧ । ଇତିଶ୍ରୀ ମହାପୁରାଣେ	୧
୨ । ପିଙ୍ଗଳାର ଶୁଭ ବିବାହ	୯
୩ । ଦାମିତ୍ୟ କଳହସ୍ତେ ବ	୧୪
୪ । ନିଦାନେ ଇସ୍ତାହାର	୧୯
୫ । ଦରଶୀଙ୍କ ଭଉଣୀ	୨୭
୬ । ତମକୁ ତାଙ୍କ ରାଣେ	୩୦
୭ । ଏ ଯୁଗର ଗୋପୀ ଓ କୃଷ୍ଣ	୩୫
୮ । ନିୟୁତର ପରିହାସ	୩୯
୯ । କହି ଦେଉଥାଏ ପରକୁ	୪୪
୧୦ । ଏକାଦୁର୍ଗାବାବୁଙ୍କ ଏକାଦଶୀ	୪୯
୧୧ । ପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟଙ୍କ ସ୍ବାମୀ	୫୪
୧୨ । ମଠ ଓ ମାଠ	୫୯
୧୩ । ହାଇରେ କ' ଥିଲୁ କାହିଁ ହେଲୁ କାହିଁ	୬୭
୧୪ । ନିଶର ମାହାତ୍ମ୍ୟ	୭୨
୧୫ । ମୋଟା ବୁଦ୍ଧିଆର ସୂକ୍ଷ୍ମ ବିରୁଦ୍ଧ	୭୭
୧୬ । ଶ୍ୟାମ ନାଗରୁଙ୍କ କବିତା	୮୧
୧୭ । ବ୍ରହ୍ମରାକ୍ଷସର କରମତ	୮୭
୧୮ । ଯାହାକୁ ପିଏ ରସିଲ	୯୧
୧୯ । ଏ ବୟସ କଣ ଯୁଦ୍ଧେ ?	୯୫
୨୦ । ବାରି ନୁହେଁ ନାଶ ମନ	୯୯
୨୧ । ଚାନ୍ଦା ବାବୁ	୧୦୨
୨୨ । ଭୂଅଣପୁର ଆଉ ତାଙ୍କର ଛୁଆଳ ସିଂ ମହାପାତ୍ର	୧୦୮
୨୩ । ନାଶ-ନାଶପୁଣୀ	୧୧୫
୨୪ । କାଳିଆ ବଳଦ ଗଲ ଗଲ	୧୧୯
୨୫ । ପେଷ୍ଟାର ଓ ପାଉଣା	୧୨୫

ଇତିଶ୍ରୀ ମହାପୁରାଣେ

ଯମୁନା ଆଖିର ବଡ଼ ବଡ଼ କଳା ଡୋଳା ଦୁଇଟିକୁ ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲି । ତା’ ଆଖିର ଆକର୍ଷଣ ମୋତେ ମୁଗ୍ଧ କରୁଥିଲା । ସେ ଉଗ୍ର ଗର୍ଜନ ଶ୍ରେଣୀର ନବ ନିର୍ମିତ ଭୃଗୁଶ୍ରେଣୀ ବିଶ୍ରାମଗାର ଭିତରେ ଗୋଟିଏ ପକ୍ଷୀ ପ୍ରମୁଦ ଆଉଟି ଅର୍ଦ୍ଧଶାୟୀ ଅବସ୍ଥାରେ ବସିଥିଲା । ତା’ କୋଳରେ ବସିଥିବା ଗୋଟିଏ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଶିଶୁକୁ ସେ ଘନ ଘନ ଚୁମ୍ବନ ଦେଇ ବିକ୍ରତ କରୁଥିଲା ।

ଶିଶୁଟି—

ଶିଳ ଶିଳ କରି ହସି ଉଠିଲା ବେଳେ ସେ ହସରେ ପ୍ରତିଧ୍ବନିତ ହେଉଥିଲା ଭୃଗୁଶ୍ରେଣୀ ବିଶ୍ରାମଗାରର ବିରାଟକାୟ କୋଠାଟା । ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ଯାତ୍ରୀମାନେ କୌତୁହଳବଶତଃ ମୁଣ୍ଡଟେକି ତା’ ଆଡ଼କୁ ଅନାଉଥିଲେ ।

କନ୍ତୁ—

ଯମୁନା ପାଖକୁ ଲାଗି ବସିଥିବା ତମ ଧୂଡ଼ୁ ଧୂଡ଼ୁ ପାତଳବାଳିଆ ବୁଢ଼ା ଚରଚର ଫରଡ଼ା ବାଆଁ ହାତରେ ତାର ମାତବରୀ ନିଶ୍ଚଳ ଆଉଁଷ ଆଉଁଷ ଡାହାଣ ହାତରେ ପିନ୍ଧିଲା ଲୁଗା କାନିକ ଉଠାଇ ଆଖିର ଲୁହ ପୋଛୁଥିଲା । ସେ ନାକ ସୁଉଁ ସୁଉଁ କରି—ଅନୁନାସିକ ସ୍ତରରେ ବେଦନା ବତୁର କଣ୍ଠରେ ଜଣକୁ କହୁଥିବାର ଶୁଣା ଯାଉଥିଲା,—

“ବୃନ୍ଦାବନ ବାବୁ, ଯମୁନାଟା ମୋର ସ୍ଥାନକପାଳୀ । ଅଭାଗିନୀ । “ହାଟରେ କ’ଣ ସିନ୍ଦୂର ନାହିଁ, ଅଭାଗିନୀ କପାଳରେ ନାହିଁ । ତା’ ପାଇଁ ଯେତେ ଦିଅଁ ଦେବତା ସେବିଲି, ତାକୁ ଯେତେ ଔଷଧ ମୋଷଧି ଦେଲି,

ପୁଣି—

ଯେତେ ଗୁଣି ଗାରିଡ଼ କରି ପରସା ସାରିଲି, କିଛି ଫଳ ହେଲି-
ନାହିଁ । ସେ ଦିନରାତି ମନ ମାରି ବସିଲି । ଖାଇଲି ନାହିଁ କି—ପିଇଲି
ନାହିଁ । ଖାଲି କଇଁ କଇଁ କରି କାନ୍ଦିଲି । ଶେଷରେ ମୋ ବଡ଼ ଝିଅର
ପୁଅରୁ ଗୋଟିଏ ତାକୁ ଆଣି ଦେଲିରୁ ତା’ ମନ ଟିକେ ଭଲ ଅଛି ।”

ବୃନ୍ଦାବନ ବାବୁ ଆଖିକ ଟେକି, ଓଠକୁ ଚେପଟା କରି ଗଂଘାର
ଭାବରେ କହିଲେ—“ଯେତେହେଲେ, ମାଗି ଆଣିଲି ତଥାପି ସୁଖୁଆଏ
ମଉସା ।”

ଚଇତନ ପରିଡ଼ା ବୁଢ଼ା ନିଜ କଥା ଉପରେ ଜୋର ଦେଇ, ପାନ
କୁଟାରେ ପାନ ପୁରାଇ କହିଲେ—“ନାହିଁରେ ବାପା, ପୁଅ କିଏ ?
ଭଉଣୀର ପୁଅ । ନିଜର ରକ୍ତ ତ ।”

ତେବେ—

ବୃନ୍ଦାବନ ବାବୁ ସହଜରେ ଛୁଡ଼ିବା ଲୋକ ନୁହଁନ୍ତି । ତାଙ୍କର
ସାମାନ୍ୟ ଗୁଣସିକ ଦୋଷକୁ ବାଦଦେଲେ ସେ ଖଣ୍ଡମଣ୍ଡଳରେ ଜଣେ
ଜଣାଶୁଣା ଲୋକ । ସେ କଥା ଏମିତି ବାଗରେ କହନ୍ତି ଯେ, ହାଡ଼-ସଂଧି
ଶୂଳେଇ ହେବ । ମଲ୍ଲ ମଣିଷ ଚେଇଁ ଉଠିବ । ଜବାବ ନଦେଇ ରହି
ହେବ ନାହିଁ । ସେ ଚଇତନ ପରିଡ଼ା ବୁଢ଼ାକୁ ବାଗରେ ଉଠିବ ଦେଇ
କହିଲେ—“ଯେତେ ନିଜର ରକ୍ତ ହେଲେ ବି ପୋଷାପୁଅ, ଗୁଞ୍ଜାରୁଅ,
ସାଉଁଟିଲି କାଣ୍ଡ କି ଯୁଦ୍ଧକୁ ପାଏ ? ମଉସା ।

ତଥାପି—

ମୋର ଯାହା ମନେହୁଏ ମଉସା, ଯମୁନାର ସ୍ବାମୀଟି ତ ଭଲପିଲି ।
ଚଇତନ ପରିଡ଼ା ବୁଢ଼ା ନିଆଁରେ ଲୁଣ ପଡ଼ିଲା ପରି ଫୁଟି ଉଠି କହିଲେ—
“ତା ନାଁ ଧରନା, ଧରନା ବାପା । ତାର ପାଇଁ ତ ଏତେ କଥା ?
ସେଇଟା ଯଦି ମଣିଷ ହୁଅନ୍ତା, ମୋର ଆଉ ଚିନ୍ତା ଥିଲା କ’ଣ ? ଯମୁନା
ଝୁରି ଝୁରି କଣ୍ଟା ହୁଅନ୍ତା କାହିଁକି ? ଭାଉଁଆଟାଏ ତ, ସବୁବେଳେ ଯାଇ
ଭାଉଜ ପାଖରେ ପଶିଲା । ସେ ମାଇକନିଆଟାଏ ପୁଣି ଏମିତି କ’ଣ କୁହୁକ
ଜାଣେ ଯେ—ତାକୁ ଘଡ଼ିଏ ନ ଦେଖିଲେ ସ୍ବା ବୁଦ୍ଧି ବଣା । ହେଲେ, ମୁଁ
ତୋ ମୁହଁ ଦେଖି କହୁନାହିଁ ବାପା, ତୁ ଏ ଗାଆଁକୁ ତହସିଲଦାର ହୋଇ

ଆସିଲା ଦିନୁ ଯମୁନା ସବୁକଥା ଭୁଲି ଯାଇଛି । ତୋର ଯେଉଁ ସ୍ନେହ, ଶ୍ରଦ୍ଧା, ମଧୁର ବ୍ୟବହାର ସେଥିରେ କିଏ ନିଜର ନ ଫେବ ? ତୁ ହେଉ ପୁଣି ଆସିବାକୁ ଜଗର କଲୁ, ସେ କ'ଣ ଆସିବାକୁ ମନାକଲ ?

ମୁଁ—

ଫୁଟିପାଥର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ପଥିକା ବିକାଳ ଶ୍ରୀ ଶୁକଦେବ ଗଉଡ଼ଙ୍କ ବିଶ୍ରାମାଗାର ପଥିକା ମହଲରୁ “ବିଛୁଆଣୀ” ନାମକ ଖଣ୍ଡିଏ ପଥିକା ଆଣି ତୃଣାୟ ଶ୍ରେଣୀ ଟିକଟଦର ଝରକା ପାଖ ଉଠି ଲୁହା ରେଲିଂ ଉପରେ ବସି, ଗୋଡ଼ ହଲଉ ହଲଉ, ଚଇତନ ପରିଡ଼ା ବୁଡ଼ା ଓ ବୃନ୍ଦାବନ ବାବୁଙ୍କ କଥାବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣୁଥିଲା । “ଶୂନ” ଭୟରେ ଗତି ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଗୁଟ ଗୁଟଶାଳୀ ଚଲୁଥିଲା ଟ୍ରେନ ଆସିବାର ଦୁଇଦଣ୍ଡ ଆଗରୁ ଟିକେଟ ଖଣ୍ଡିଏ ପାଇଁ ମୁଁ ନାରଣା ମା' ଦୁଆରେ ଧାରଣା ଦେଇଥିଲି । ବିଛୁଆଣୀନାର ବିଭିନ୍ନ ଜନ୍ମକୁ ଦେଖିଲା ଭଳି ମୁଁ ତୃଣାୟ ଶ୍ରେଣୀ ବିଶ୍ରାମାଗାରର ଚତୁର୍ଦ୍ଦିଗରେ ଦୃଷ୍ଟିବୁଲାଇ ବିଭିନ୍ନ ରୁଟର ଲୋକ ଓ ଦୃଶ୍ୟକୁ ଉପଭୋଗ କରୁଥିଲି ।

ଅବଶ୍ୟ —

ମଝିରେ ମଝିରେ ଯମୁନାର ବଡ଼ ବଡ଼ ଜଳା ଡୋଳା ଦୁଇଟିକୁ ବେଶି ଲକ୍ଷ୍ୟ କରୁଥିଲି । ସତେ ଯେମିତି ନହୁଲା ବୟସୀ ଯମୁନାର ଆଖିର ଅନ୍ତରାଳରେ ଲୁଚି ରହିଥିଲା । ଅନେକଦିନ ଇଙ୍ଗିତ, ଆବେଦନର ଆକୃତି, ଦେହକୁ ଦାହ କରିବାର ଉଦ୍ଦାମ ଅଭିଳାଷ । ଯମୁନା ଆଖିର ଲେଉଟାୟ ବଡ଼ ବଡ଼ ଜଳାଡୋଳା ଦୁଇଟି ମୋ ମନରେ ଗଭୀର ଭାବରେ ରେଖା ପାତ କରୁଥିଲା ।

କିନ୍ତୁ—

ମୁଁ ଯମୁନାକୁ ଦେଖିଲା ପରେ ଏତେଦୂର ଭାବପ୍ରକଣ ହୋଇ ପଡ଼ିଥିଲା, ଯେ ମୁଁ ନୂଆ ଲେଖିକାକୁ ଯାଉଥିବା ଉପନ୍ୟାସର ନାୟିକା ଭାବରେ ତାକୁ ଗ୍ରହଣ କରିବା କଥା ମନେ ମନେ ଭାବୁଥିଲି ।

ବାସ୍ତବିକ—

ଦୁନିଆରେ ଏତେ ଲୋକ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଜଣ ଜଣ ଆଡ଼କୁ ମନ କାହିଁକି ଡଳିଯାଏ ? ଏହାର କାରଣ ଏବେ ବି ଅବୋଧ । ଦୁନିଆରେ

କ'ଣ ସୁନ୍ଦରୀ ଅଭବ ଥିଲେ — ଲିଓନାଡ଼ ଡାଉନର ମୋନାଲିସା ପଛରେ ପୁଣି ଗୋଡ଼ାଉଥିଲେ ତ ? ଏହି ସମୟରେ ବୁକଙ୍ଗ ଉଇଣ୍ଡୋ ଖୋଲିଲା । ମୁଁ ବାଧ୍ୟ ଶିଶୁଟି ପରି କ୍ୟୁର ପ୍ରଥମ ନମ୍ବର ହୋଇ, ଉଇଣ୍ଡୋ ଭିତରେ ହାତ ପୁରାଇ ଟିକେଟ ଆଣିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି । ବୁକଙ୍ଗ ଜୁକ୍ ମହାଶୟ ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସି ମୋ ହାତକୁ ଠେଲି ଦେଇ କହିଲେ — “ଲେଡ଼ଜ ପାଷ୍ଟ, ଲେଡ଼ଜ ପାଷ୍ଟ ।” ମୁଁ ତାଙ୍କ କଥା କିଛି ବୁଝି ପାରିଲି ନାହିଁ ।

ହାତଟି ଅଳ୍ପ ବାଟ ଫେରାଇ ଆଣି ପୁଣି ଟିକେଟ ପାଇବା ଆଶାରେ ହାତ ପୁରାଇଲି ଉଇଣ୍ଡୋ ଭିତରେ, ଯେପରି ତମ୍ଭ କାମୁଡ଼ିଲା ପରେ ବି କକଡ଼ା ଲେଉଟେ ହାତ ପୁରାଏ ଅଟ୍ଟଟିଆ ପିଲା ।

ମାତ୍ର —

ଏଥର ବୁକ୍ସ ଜୁକ୍ ଅଳ୍ପ ଶାନ୍ତି ମିଳିକି ଶାନ୍ତିରେ ମେଡେ ଲକ୍ଷ୍ୟକରି କହିଲେ — “ମଶାଏ, ସୌଜନ୍ୟତା ଶିଖୁ ।”

ମୁଁ ଟିକିଏ ରାଗରେ ଫୁଲି ଉଠିଲି ।

କିଛି ଉତ୍ତର ଦେବା ପୂର୍ବରୁ ମୋ କାନରେ କଲ କଣ୍ଠରେ କିଏ ଫୁସ୍ ଫୁସ୍ କରି କହିଲା —

“ମୋ ପାଇଁ ତନି ଖଣ୍ଡ ଟିକେଟ ପୁସ୍ତକ ଆଣନ୍ତୁ ।” ଜୋକ ମୁହଁରେ ଲୁଣ ଦେଲା ପରି ମୁଁ ଚୁପ୍ ରହି ପଛକୁ ଫେରି ବୁଝିଲି । ମୋ କଲ୍ପନାର ନାୟିକା, କାମନାର ମାନସୀ, ପ୍ରତିଭାର ପ୍ରେୟସୀ ଯମୁନା ତାର କୁସୁମ କୋମଳ ଅବସ୍ଥାବର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ମାଂସଳାଂଶ ମୋ ଉପରେ ଲଦି ଭିତ ଭିତରେ ଠିଆ ହୋଇଛି । ଚନ୍ଦ୍ରକ ଓ ଲୁହାର ସଂଯୋଗର ଯେଉଁ ପ୍ରତିଫିୟା ସୃଷ୍ଟି ହୁଏ, ସେହି ପ୍ରତିଫିୟାରେ ମୋ’ ଭିତର ବୁଦ୍ଧି ସୁରୁତର ଆନ୍ଦାନ୍ତ ହୋଇଛି ।

ତଥାପି —

ସର୍ବସ୍ବ ବାଦକୁ ଲୁହାବାଡ଼ ଦେବାଇ ଦେଲେ ସେ ଯେପରି ନିଜକୁ ଅସହାୟ ମନେକରି ଦୟାମୟ ଶବ୍ଦରେ ପାହାଡ଼ୀ ମୁଣ୍ଡର ନମ୍ରତା ଆବରଣ କରେ — ସେହିପରି ଅସଂଖ୍ୟ ଲେଲୁପ ଆଖିର ଅତ୍ୟାଚାରରେ ପ୍ରତିତା ହୋଇ ମୋ ପାଖକୁ ଲାଗି ଠିଆ ହୋଇଥିଲା ଯମୁନା । ମୁଁ ବେପଥୁ କଂପିତ ଥର ଥର ହସ୍ତରେ ଯମୁନା ହସ୍ତରୁ ଟିକେଟ ପାଇଁ ଏଥର ଟଙ୍କା ନେଲି ।

ମାତ୍ର —

ମୋ ହାତରେ ମୋ' ଟିକେଟ ଟଙ୍କା ଆଉ ନଥିଲା ।

କିଏ ନେଇଥିଲା ମୁଁ ଜାଣେନା ।

ହୁଏତ—

ଯେତେ ଘୋଷ ନାହିଁ ଦୋଷ ନ୍ୟାୟରେ ନେଇଥିଲା ରଘୁନାଥ ।
ପିକ୍ ପକେଟର ବା ଯମୁନାର ରୂପ ଲବଣ୍ୟର କାଉଁରୀ ପ୍ରଶ୍ନରେ ମୋହିତ
ହୋଇ ଅନ୍ୟମନସ୍କ ଭାବରେ କ୍ୟାଶ ବାକ୍ସରେ ପକାଇଥିଲେ ନିଜେ
ବୁକ୍ ଲୁକ୍ ମହାଶୟ ! ମୋ ପାଖରେ ଆଉ କପର୍ଦ୍ଦକ ନଥିବା ହେତୁ ମୋ
ତରଫି ଶୁଣି ଅଠା ହୋଇ ଯାଇଥିଲା । ମନେ ମନେ ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲି ମୁଁ ।
ବିନିଜଣକର ଟଙ୍କା ବଢ଼ାଇ “ନରେ କି ବାନରେ ଅଶ୍ବତ୍ଥାମା ହତ”
ଦ୍ଵିଧାରେ କହିଲି — “ସୁରାପାଇଁ ଟିକେଟ ।”

ବୁକ୍ ଲୁକ୍ ମହାଶୟ—ଠକ୍—ଠକ୍—ଠକ୍—କରି ଶୁଭିଷ୍ଟ
ଟିକେଟରେ ତାରିଖ ଛୁପି ବଢ଼ାଇ ଦେଲେ ମୋ ହାତକୁ ।

ମୁଁ ପ୍ରତିବାଦ କଲି ନାହିଁ କି କିଛି ପଚାରିଲି ନାହିଁ । ଭଗବାନଙ୍କୁ
ମନେ ମନେ ଅଶେଷ ଧନ୍ୟବାଦ ଜଣାଇଲି । ଦେହରୁ ମୋର ଶ୍ରମଣାଳ
ଗମ୍ ଗମ୍ ହୋଇ ବୋହିଗଲା । ମୁଁ ମୁହଁ ବୁଲାଇବା ମାତ୍ରେ ଯମୁନା
ହସରେ ଜଣାଇଲା ଅଭ୍ୟର୍ଥନା । ଆଖିର ଭଙ୍ଗୀରେ ଜଣାଇଲା
ଅଭିବାଦନ ।

ତା’ପରେ —

ଯମୁନା,

ମୁଁ,

ଚଇଚନ ପରିଡ଼ା ବୁଢ଼ା,

ଆଉ ବୃନ୍ଦାବନ ବାବୁ ଷ୍ଟେସନ ପ୍ଲାଟଫର୍ମ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁାଇଲୁ ।
ସେତେବେଳକୁ ହାଡ଼ିଆ ପୁରୀ ଏକସପ୍ରେସ୍ ଗାଡ଼ି ଘାଟ ନିଶ୍ଚାସ ପକାଇ
ଅକାମାରି, ଷ୍ଟେସନରେ ଠିଆହୋଇ ଯାଉଥିଲା । ଆମେ ଶୁଭିଷ୍ଟ ଆଗପଟ
ହୋଇ ଏ କଂପାଟମେଣ୍ଟ ଦ୍ଵାରରୁ ସେ କଂପାଟମେଣ୍ଟ ଦ୍ଵାରକୁ ଦଉଡ଼ିଲୁ ।
ଭିତରୁ ସବୁ ଦ୍ଵାରରେ କବାଟ ବନ୍ଦ । ପଶ୍ଚିମା ଯାତ୍ରୀଙ୍କ ସାଙ୍ଗକୁ ପୁରୀ
ହବସ ଯାତ୍ରୀଙ୍କର ଭାରି ଭଡ଼ ।

ତଳ ପକାଇବାକୁ ସ୍ଥାନନାହିଁ !

ଏହି ସମୟରେ ଗାଡ଼ି ହର୍ଷ୍ଟ ଦେଲା ।

ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ ହୋଇ ପଛକୁ ଅନାଇଲି ବେଳକୁ ଚଇତନ ପରିଡ଼ା ବୁଡ଼ା ଆଉ ବୃନ୍ଦାବନ ବାବୁ ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇ ଗୋଟିଏ ଡକା ଭିତ କୁ ଜବରଦସ୍ତି ଚଢ଼ି ଯାଉଛନ୍ତି ।

ଅଜଗର ଦେହରେ ଅଭଣ୍ୟ ବହ୍ନିର ଚାନ୍ଦ ବାଜିଲେ ସେ ଯେପରି କଡ଼ ଲେଉଟିଟାଏ, ଆଗକୁ ଘୁରୁଛି ଘୁରୁଛି ଗଲେ — ସେହିପରି ଏକ୍ସପ୍ରେସ୍ ଗାଡ଼ି ହାଇମାରି ତନ୍ତ୍ରାଳସ ଭାଙ୍ଗି ଆଗକୁ ଆଗେଇଲା ।

କୌଣସି ମତେ ଯମୁନାକୁ ଲେଉଟି କମ୍ପାଟମେଣ୍ଟରେ ଚଢ଼ାଇ ଦେଲା । ଆଉ ମୁଁ ?

କରେ କ’ଣ ?

ମୁଣ୍ଡକୁ ମୋର ଗୋଟାଏ ବୁଦ୍ଧି ପାଇଗଲା । “ଘରଣୀକ ପାଇଁ ନେଉଥିବା ବରଦାଆ ଶାଢ଼ୀ ଖଣ୍ଡିକ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ବ୍ୟାଗରୁ ବାହାର କରି, ମୁଣ୍ଡପରେ ପକାଇ ଦେଇ ଲେଉଟି କମ୍ପାଟମେଣ୍ଟ ଭିତରକୁ ପଶିଯାଇ ଗୋଟିଏ କଣିକାରିଆ ସିଟ୍ରେ ବସି ପଡ଼ିଲି ।

ଯମୁନା ମୋତେ ଦେଖି ବଡ଼ ଜୋରରେ ହସୁଥିଲା । ମୁଁ କୌଶଳରେ ଓଡ଼ିଶା ଚକ୍ର ଆଖିମାରି ନ ହସିବାପାଇଁ ଇସାବା ଦେବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ମୋ ପାଖକୁ ଲାଗି ବସିବା ପାଇଁ ଅନୁରୋଧ କଲି । ଯମୁନା ଆସି ମୋ ପାଖକୁ ବସି ଓଠ ଚୁପି କରି ହସିଲା । ଅନ୍ୟ ମହିଳାମାନେ ନିଜ ନିଜ ଭିତରେ ଡିଙ୍କିଶାଳାଠାରୁ ଢେଙ୍କାନାଳ ଯାଏ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥିଲେ । ସେ ବା ମୋତେ ସଂଦେହ କରନ୍ତେ କାହିଁକି ?

ଯମୁନା,

ଆଉ ମୁଁ,

ବହୁତ ବହୁତ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା କଲୁ ।

ମୁଁ ଦେଖିଲି, ମୋ କଥାରେ ସେ ଯେପରି ଭଲ ଯାଇଛି ମୁଁ ସେପରି ତା କଥାରେ ଚରଳ ଯାଇଛି । ଅଳ୍ପ ସମୟ ମଧ୍ୟରେ ଯମୁନା ଏଭଳି ହୋଇଗଲାଯେ, ସେ ମୋ’ ଜୀବନ ପଥରେ ସହଯାତ୍ରୀଣୀ ସାଜିବାର ଅଭିଳାଷ ଜଣାଇଲା । ମୁଁ ଇଚ୍ଛା ବିରୁଦ୍ଧରେ “ହଁ” ଭରିଦେଲି । ବିପତ୍ନୀକ

ବୋଲି ଶିଶୁରଙ୍କ ନାମରେ ଶପଥ ନେଲି ! ଯମୁନା ମୁହଁରେ ହସ ପୁଟିଲି ।

ଏତିକି ବେଳେ—

ଗୋଟିଏ ବୁଢ଼ା ହନୁ ମୋର ହଟ ସାଧୁଲ । ସେ ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଉପର ଲ୍ୟାଙ୍କରେ ବସି ମୋ' ଉପରେ ପୁରାଣ ଚ୍ୟାଗ କଲ । ମୁଁ ଇସ୍-ଇସ୍ କହି ଏପଟ ସେପଟ ହୋଇଗଲି । ଅନଭ୍ୟାସ୍ତ ଓଡ଼ିଶା ମୁଣ୍ଡରୁ ଖସି ପଡ଼ିଲା ।

ଜଣେ ଭଦ୍ର ମହିଳା ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ଚିତ୍କାର ଗୁଡ଼ି କହିଲେ—
“ଲେଡ଼ିଜ କମ୍ପାଟମେଣ୍ଟର ପୁରୁଷ—ପୁରୁଷ ”

ଆଉ ଜଣେ କାନ, ବେକର ଗହଣାକୁ ଉଣ୍ଡାଳୁ ଉଣ୍ଡାଳୁ କହିଲେ— “ଭେର, ଭେର ।”

ଆଉ ଜଣେ ମହିଳା ଅଧୀର ହୋଇ ଚେନ୍ ଟାଣି ଦେଲେ ।

ପୁରା ଶ୍ଳେଷନ ହୋଇ ଯାଇଥିଲା ।

ଗାଡ଼ି ଠିଆ ହୋଇଲେ । ମୁଁ ତଳକୁ କୁଦାମାର ଦଉଡ଼ି ପଳାଇଲି । ଶାଢ଼ୀଟାକୁ ବ୍ୟାଗ ଭିତରେ ରଖିଦେଇ ଯମୁନା ଆଡ଼କୁ ପୁଣି ଆସିଲି । ଯାହା ଦେଖିଲି, ଦେହ ମୋର ଥର ଉଠିଲା । ସେତେବେଳେ ଯାହା ମୋ ଅବସ୍ଥା ହୋଇଥିବ, ଅନୁଭବୀ ହିନା କିଏ ଜାଣିବ ?

ସେତେବେଳକୁ ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ସ୍ବାଗ୍ନା ଦେଖା ମୋ ଛଅଟି ପୁଅ ଝିଅଙ୍କ ସହିତ ପ୍ଲାଟଫର୍ମରେ ଠିଆହୋଇ ଯମୁନା ସାଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଥିଲେ । ଅଦୂରରେ ଚଇତନ ପରିଡ଼ା ବୁଢ଼ା, ବୃନ୍ଦାବନ ବାବୁ ଆଉ ମୋ ସାନଭାଇ କୁମୁଦବ୍ୟାଧବ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ ।

ପିଲାମାନେ—

ମୋତେ ଦେଖିଲା ମାତ୍ରେ—“ବାପା, ବାପା” କହି କାଶ, କାନ୍ଦରେ ଚଢ଼ିଗଲେ ।

କିଏ କହିଲା—“ବାପା, କଣ୍ଢେଇ”

କିଏ କହିଲା—“ଲେମନଜୁସ୍ ।”

କିଏ କହିଲା—“ବସ୍କୁଲ୍”,

ସମସ୍ତେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବସ୍ତୁ କରଗଲେ ।

ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ ଯେତେବେଳେ ଯମୁନାକୁ ହାତ ଦେଖାଇ କହିଲେ—
 “ସ୍ବାକୁ ତୁମେ ଚିହ୍ନିଛ ?”

ମୁଁ ଅଜ—ଅଜ ହୋଇ ପଡ଼ିଆ ଉଠିଆ ଗଳାରେ କହିଲି—
 ‘—ନା.....ନା... ।’

ଏଥର ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ କହିଲେ—“ଏପରି ମୋ ମାଉସୀ ଝିଅ ଭଉଣୀ ।
 ଯମୁନା, କଲେ ନମସ୍କାର କରୁନୁ ।”

ଯମୁନା କିଛି ନ ଜାଣିଲା ଘର — ମୋତେ ସବୁ ନମସ୍କାରଟିଏ
 କଲା । ମୁଁ ଭଗବାନ ମଙ୍ଗଳ କରନ୍ତୁ ବୋଲି କହିଲି ।

ଯମୁନା ଦାନ୍ତ ନିକୁଟି, ଆଖିମାର ମୁରୁକ ମୁରୁକ ହସି କହିଲା—
 “ତୁମେ ଏମିତି ମଣିଷଟିଏ ନା ?”

ମୁଁ କହିଲି ଇତିଶ୍ରୀ ମହାପୁରଣେ । ହଉ, ହଉ, ଭଲ ସମୟେ
 ସମୁଦ୍ର କୂଳକୁ ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟ ଦେଖିବାକୁ ଯିବା ।

ଚଇତନ ପରିଡ଼ା ବୁଢ଼ା କହିବାର ଶୁଣାଯାଉଥାଏ ଏମିତି କୁଳ
 ବୁଢ଼ାଟାଏ, ଆମର ସାଙ୍ଗରେ ଆସି ଆମକୁ ଚିହ୍ନା ଦେଉନା । ମୋ ସ୍ତ୍ରୀ
 ମୋତେ ସାଙ୍ଗିଫିକେଟ ଦେଇ କହୁଥିଲେ—

“ସେ ଭାରି ସରଳ, ଆଉ ଲଜ୍ଜାଶୀଳ ଲୋକ ।

ସେ କାହାକୁ କିଛି କହନ୍ତି ନାହିଁ ।”

ପିଙ୍ଗଳାର ଶୁଭ ବିବାହ

ପୃଥିବୀରେ ଅନେକ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି ଯେଉଁମାନଙ୍କର ବୟସ ସହଜରେ ଜାଣି ହୁଏ ନାହିଁ । ସେମାନେ ଦଶ ବାରଟି ସନ୍ତାନର ମା' ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭା କଣେରା ଭଳି ହସନ୍ତି । ଏକମିତି ଜଣେ ମଣିଷ ଆମ ରଙ୍ଗିଆ ବୋଉ ।

ରଙ୍ଗିଆ ବୋଉ ଆଖିରେ ଧାରେ କଳ୍ପଳ, ମଥାରେ ଗାରେ ସିନ୍ଦୂର ନାହିଁ, ଗାଲରେ ଖିଲେ ପାନ ପୁରେ, ଝୁଣ୍ଟିଆ ଝମ ଝମ କରି ଖପରା ଡେଇଁ ଡେଇଁ ଚାଲିଗଲେ ଅଣୀ ବର୍ଷର ପାକୁଆ ବୁଢ଼ା ବି ଟିକିଏ କଣେଇ କଣେଇ ଶୁଣନ୍ତି ।

ସେଥିପାଇଁ କିଏ ଅବା ଜଣ କରିବ ? ନାହିଁ ବୋଲି ଯାହା କଲ ଦଇବ, ସେ ଜିନିଷଟାକ ସେୟା !

ପୁଣି—

ସବୁ ଯୁଗରେ, ସବୁ ଦେଶରେ ପର ଜିନିଷର ସମସ୍ତଙ୍କର ଆଖି । ରଙ୍ଗିଆ ବୋଉର ଚଢ଼ଟ ରୂପ ଦେଖି ଅନେକ ଈର୍ଷା କରନ୍ତି ଏକଥା ମୁଁ ଜାଣେ । ଗାଆଁରେ ନୁହେଁ ତଳ ଗାଆଁରେ ମଧ୍ୟ । ରଙ୍ଗିଆ ବୋଉ ଭେଲ, ମଟରରେ ଚଳାଉଥିବା ଅନେକ ଆଖିର ଲୋକମାନେ ଦୃଷ୍ଟି ତାଙ୍କ ଉପରେ ନିବନ୍ଧ ହୋଇଯାଏ ।

କ୍ୟାଥ ଶକ୍ତିତା ହରିଣୀ ଭଳି ନାହିଁ—ସୁଲଭ—ସନ୍ତ୍ରମରେ ସେ ସନ୍ତୁଳି ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । ସତେ ଯେମିତି ପୃଥିବୀରେ ସେ ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ସୁନ୍ଦରୀ । ସୌନ୍ଦର୍ଯ୍ୟ ପିପାସାର ସବୁ ଉପକରଣ ଯେପରି ଭରି ରହିଛି ତାଙ୍କର ଦେହରେ !

ବିବାହିତ, ଅବିବାହିତ ବହୁ ପ୍ରେମ ପାଗଳ ଯୁବକ ରଙ୍ଗିଆ ବୋଉକୁ ଦେଖିଲା ମାତ୍ରେ, କୁମାରୀ ଭାବ ଶୁଭ ବିବାହ ପ୍ରସାଦ ଉଠାନ୍ତି ।

ବିନକର କଥା

ଜନେକ ଅପରିଚିତ ଉଦ୍ର ଲୋକ ବସ୍ତରେ ରଙ୍ଗିଆ ବୋଉକୁ ଦେଖି ପ୍ରେମ—ବହୁଳ ହୋଇ ପଡ଼ିଲେ । ମୋତେ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କରି ପରୁରଲ ଆପଣଙ୍କ ସେ ପାଖରେ ଯେଉଁ ସୁଖୀ କୁମାରୀ ଜଣକ ବସିଛନ୍ତି ସେ ଆପଣଙ୍କର କଣ ହୁଅନ୍ତି କି ?

ମୁଁ କହିଲି — “ସେ ମୋ’ ଧରମ ଭଉଣୀ ।”

— ନାଁ — ?

— ପିଙ୍ଗଳା

ତାପରେ ପ୍ରଶ୍ନ କଲେ— କି ଜାତି ?

ମୁଁ ଜବାବ ଦେଲି ହାଟୁଆ ବାଟୁଆ ଜାତି ତ । ଆଜ୍ଞା ! ସେ ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ କହିଲେ— “ଆମେ ତ ସେହି ଜାତି ।” ଏଥର ସିଧା ସଳଖ ସକୋଚ ସ୍ଥାନ ଭାବରେ ସେ ମୋତେ ପରୁରଲେ— “ତାଙ୍କର ଶୁଭ ବିବାହ ବିଷୟରେ ପ୍ରସାଦ ପଡ଼ିଲେ ଜବାବ ଦେବ କିଏ ?” ମୁଁ କହିଲି— “ମୁଁ । ମୁଁ ତାର ମୁରବା । ଉଦ୍ର ଲୋକ ଜଣକ ଭାବ ଶୁଣି ହୋଇଗଲେ । ଆମେ ପାରାଦ୍ରୀପରୁ କଟକ ଯାଉଥାଉଁ । କନ୍ଦରପୁରରେ ବସ୍ ଉଠିଲା ମାତ୍ରେ ଉଦ୍ର ଲୋକଟି ଅତି ଆଗ୍ରହରେ ମୋର ହାତଧରି ଜଳଖିଆ ଦୋକାନକୁ ଟାଣି ଟାଣି ନେଲେ । ମୋତେ ଯେତେ ଉପଗୋଲ ଖୁଆଇଲେ ।

ବସରେ ବସିଲା ମାତ୍ରେ ପୁଣି ସେହି ବିବାହ ପ୍ରସାଦ ଆଲୋଚନାର ପୁନରାବୃତ୍ତି ଆରମ୍ଭ କଲେ । ମୁଁ ବିବାହ ପ୍ରସାଦରେ ସମ୍ମତ ପ୍ରଦାନ କଲି ।

କିନ୍ତୁ—

ତିନୋଟି ସପ୍ତରେ । ଏକରେ ପିଙ୍ଗଳାର ଭୂଳା କନ୍ୟା ବିବାହ ହେବ । ଦୁଇରେ ପିଙ୍ଗଳାର ଗହଣା ଗଣ୍ଠି ପାଇଁ ଉଦ୍ର ଲୋକ ନଗଦ ହଜାରେ ଟଙ୍କା ଦେବେ । ତିନିରେ ପିଙ୍ଗଳା ଗଲ୍ଲଦନ ନିଜେ ଉଦ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ନେବାକୁ ସବାସ ଗୋପାଳ ଦେଲେ ଆସିବେ ।

ଉଦ୍ର ବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ କେବଳ ମୋର ସର୍ତ୍ତଗୁଡ଼ିକ ବିନା ଦ୍ଵିଧାରେ ଗ୍ରହଣ କଲେ ନାହିଁ ସଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ହଜାରେ ଟଙ୍କା ମୋ’ ଆଡ଼କୁ ବଢ଼ାଇ

ଦେଲେ । ଶ୍ରୀ ପଞ୍ଚମୀ ଦିନକୁ ବବାହର ଦିନ ଠିକ୍ ହୋଇଗଲା । ପରେ ମୁଁ ଅନ୍ୟ ଜଣକଠାରୁ ଶୁଣିଲି, ଭଦ୍ରାଦେବୀ ଜଣକର ଉଚ୍ଚନରୁ ଅଧିକ ପିଲପିଲ ଅଛନ୍ତି । ବୃତ୍ତି କନ୍ୟାଙ୍କର ପାଣି ଗ୍ରହଣ ପରେ ପଞ୍ଚମ କନ୍ୟାଙ୍କର ପାଣି ଗ୍ରହଣ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥା ହୋଇଛନ୍ତି ସେ । ରଙ୍ଗୀଆ ବୋଉ ମୋ କଥା ଶୁଣି, ଆଉ ଟଙ୍କା ଆଣିବାର ଦେଖି ଅବାକ ହୋଇ ଗଲେଣି । ତାଙ୍କର ଧାରଣା ବଦଳି ଗଲା ଯେ ମୁଁ ଯେବର ଏକପିସିଆ ଲୋକ ତାଙ୍କୁ ନିଶ୍ଚୟ ଟଙ୍କା ଲୋଭରେ ଆଉଥରେ ବିକ୍ରୟ କରି ଦେବ । ସାତ ଆଠଟା ପିଲଙ୍କୁ ଛାଡ଼ି ସେ ପୁଣି ଯିବେ କୁଆଡ଼େ ?

ଭଲେ ମାଲେ, ଏ କି ନିଲଠା କଥା । ଏପରି ଗେରସ୍ତ ଥିଲା ଯାହା ନ ଥାଇ ସେୟା ! ରଙ୍ଗୀଆ ବୋଉଙ୍କର ମୁହଁ ଧାନ ଉଷା ହାଣ୍ଡ ପରି ଉଜ୍ଜ୍ୱଳ ପଡ଼ିଲା ।

ଆମେ ଗୋସ୍ତ ଶଙ୍କର ପାର୍କରେ ଡିହାଇ ବୁଡ଼ିଠାକୁଣୀ ପାଖ ବସାକୁ ଗଲବେଳେ ବାଟରେ ଉଦ୍‌ସାରେ ରଙ୍ଗୀଆ ବୋଉଙ୍କର ରଙ୍ଗ ଦେଖିବାକୁ ମୁଁ ଗେହଲ ହୋଇ ତାଙ୍କ ବାମ ହାତକୁ ଧରି ହସି ହସି କହିଲି

“ମୋ ରଣ, ତୁମେ ରଜି ହୋଇଯାଅ ।”

ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଜବାବ ଦେଇ ଭଦ୍ରା ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ଟଙ୍କା ବଦଳି କିଛି ମୋର ଆଉ ଚୁପ୍ କଣ ?

ରଙ୍ଗୀଆ ବୋଉ ଉଦ୍‌ସାରୁ ଡିହାଇବା ମାତ୍ରେ ମୋର ସାନପୁଅ ଲଙ୍ଗୁଳିକି ଧରି ଘୋ’ ଘୋ’ କାଦିଲେ । କଥାଟା ଏକାଦରୁ ସେକାନ ହୋଇ ଆମ ସାଙ୍ଗ ସାଥ ସମସ୍ତଙ୍କ କାନକୁ ଶୁଣିଗଲା ।

ମୋ ସାନ ଭାଇ ଶୁଣି ଦଉଡ଼ି ଆସି କହିଲା—“ଭାଇ ?”

ମୁଁ ପଚାରିଲି—“କଣ ?”

ସେ କହିଲା—“ଯେ ମେଲା ଦେଖା ଶୁଣାନାହିଁ, ସେ ମେଲାଙ୍କର କାହିଁ ପାଇଁ ?” ମୁଁ ତାକୁ ବୁଝାଇ ଦେଇ କହିଲି—“ତୁ ପିଲା ଲୋକ; ପତା ପତ୍ତିରେ ମନ ଦେ । ତୋର ସେଥିରେ ମୁଣ୍ଡ ଖେଳାଇ କଣ ଲାଭ ଅଛି । ସାନ ଭଉଣୀ କହିଲା—“ଭାଇ ଏକ ଲୋକ ଲଜ୍ଜା କଥା ? ମୁଁ ତାକୁ ବୁଝାଇ ଦେଲି—“ତୋର ବସ୍ତ୍ରର ହେବା ଦରକାର ନାହିଁ ତୁ ଅପେକ୍ଷା କରି ଦେଖ, କଣ ହେଉଛି ।”

ସାନ ପୁଅ ହିଁ ଅମାନେ ଆସି ଖନ ଖନ କରି ଦରୋଟି ବଚନରେ ପଚାରିଲେ— “ବାପା, ବୋଉ କୁଆଡ଼େ ପୁଣି ବାହାନ୍ତବ ?”

ମୁଁ କହିଲି—ହଁ-ହଁ ତୁମେମାନେ ବହୁତ ପାଠ ପଢ଼ିଲେ, ବଡ଼ ହେଲେ ଜାଣିବ ବିଲତ ଆମେରିକାରେ ଏଇମିତି ବୋଉସବୁ ଛାଡ଼ି ପସର ବାହାନା କରି ଅନେକ ଥର ବାହା ହୁଅନ୍ତି; ମୁଁ ଅଛି ତୁମମାନଙ୍କର କଣ କିଛି ହେବ ? ପକେଟରୁ କାଢ଼ି ଲଜେନସ୍ ପ୍ୟାକେଟଟି ବଢ଼ାଇ ଦେଲି । ସେମାନେ ହସି ହସି ଚାଲିଗଲେ ।

ତା’ପରେ ପଡ଼ିଲ ମୋ’ ବୋଉର ପାଲି । ସେ ଯେତେବେଳେ ଶୁଣିଲ ଉତ୍ପତ୍ତି ତମ୍ଭ ପରି ପଥ ପଥ ହୋଇ, ନାଲି ଆଖି କାଢ଼ି ମୋତେ ପାଖକୁ ଡାକି କହିଲ—

ଆସିଲୁ ବୁଲିଜାର, ଆଗେ ମୁଁ ତୋ କାନଟାକୁ ମୋଡ଼ି ରଙ୍ଗା କରିଦିଏ । ଏ କି ନାଟ ଲଗାଇଛୁ ? ବାଦ ପେଟରୁ କେଉଁଠୁ ଆସି ଗୋଟାଏ ଶୁଗାଳ ଜନ୍ମ ହୋଇଛୁ । ବଂଶନାଶ ବେଳେ ତୋ ଭଳି ଘୋଡ଼ା ମୁହଁ ପୁଅ ଜନ୍ମ ହୁଅନ୍ତି ସିନା !

ଅତି ଦିନମୁତରେ ବୋଉକୁ ସାନ୍ତ୍ୱନା ଦେଇ କହିଲି—“ବୋଉଲେ ତୁ କଣ ପାଗଳୀ ହେଲୁ, ସଂସାରରେ ସ୍ତ୍ରୀ କେଉଁଠି ହୁଏନା । ଏଠି ହେବ ? ତୋ ସୁନାନାଙ୍କ ବୋହୂକୁ ତୋ’ଠାରୁ କେହି ଛଡ଼ାଇ ନେବେ ନାହିଁ ।”

ବୋଉ ମୋ କଥା ବୁଝିଗଲା । ହସିଲା । ଭାରି ଜୋରେ ହସିଲା । ଶ୍ରୀ ପଞ୍ଚମୀ ଦିନ ଆସି ପହଞ୍ଚିଗଲା । ମୁଁ ପିଙ୍ଗଳା ବେଶ ଭୂଷାରେ ସଜ୍ଜିତ ହେଲି । ସଜାଇଲେ ଖୋଦ ଶ୍ରୀମତୀ ମାନ୍ୟବର ରଙ୍ଗୀଆ ବୋଉ । ସେ ମୋ ବଡ଼ ଭଉଣୀ ରୂପେ ପରିଚୟ ଦେବାର ଠିକ୍ ହେଲା ।

ପୁଣି—

ଠିକ୍ ହେଲା ମୋର ପରମ ବନ୍ଧୁ ଶ୍ରୀମା ସାଗର ବାବୁ ବଡ଼ ଭାଇର ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କରିବେ । ତାଙ୍କର ଚେହେରା ଠିକ୍ ମୋ, ଚେହେରା ଭଳି । ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଅନେକ ସମୟରେ ମୋତେ ସ୍ୱାମୀ ବୋଲି ଭାବ ଡାକନ୍ତି—

ସୁନା ଖାଇବ ?”

ମୁଁ ହସି ଦେଲେ ସେ ଅପ୍ରତିଭ ହୋଇ ଜଇ କାମୁଡ଼ି ପକାଇ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତେ ଓଡ଼ଣା ଟାଣି ଦିଅନ୍ତି ।

ତେବେ—

ବୃହ-ଚନ୍ଦ୍ର-ହାସିନୀ ରଙ୍ଗିଆ ବୋଉ—ଟିକିଏ ଅତିମାତ୍ରାରେ ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତ ବୋଲି ସେପରି ଭୁଲ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ଏଥର ପିଙ୍ଗଳା ବିଦାୟର ସମୟ ଆସିଗଲା । ପୂର୍ବ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ସ୍ଥାନକୁ ଆମ୍ଭେମାନେ ଗଲୁ । ଭଦ୍ର ଲୋକ ଆସି ଅନ୍ଧାରରେ ଠିଆ ହୋଇଥିଲେ । ଗୋପାଳମାନେ ସବାଣି ତଳେ ଥୋଇ ଅଲଗା ହୋଇଗଲେ । ମୁଁ କ୍ଷମା ସାଗର ବାବୁକୁ ଧରି ଅନୁନାୟିକ ସ୍ଵରରେ କାନ୍ଦୁଥିଲି—“ଶତ ଶତ ପଦ୍ମ ପଦେ ଦଳିଲ ହୋଇଛି । ଶିମ୍ବଳୀ ଫୁଲକୁ ଶେଷେ ରହିଲ ହୋଇଛି ।”

କ୍ଷମାସାଗର ବାବୁ ନାକ ସୁଉଁ ସୁଉଁ କରି କହୁ ଥାଆନ୍ତି—
“ଆଉମା କାନ୍ଦନା କାନ୍ଦନା, ମୁଁ ତୋତେ ନିକଟରେ ଦେଖି ଆସିବି ।”

ଭଦ୍ର ଲୋକ ଜଣକ କହୁଥାନ୍ତି—“କାନ୍ଦିବାରବା କଣ ଅଛି ? ଆମରବା କିଏ ଅଛି ଯେ ତାଙ୍କୁ କଣ କହିବ ?

ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ରଙ୍ଗିଆ ବୋଉଙ୍କୁ ଧରି କହିଲି—“ହଁ । ଅପ୍ରାଣେ ସେ ଘର ମାଲୁଣି ଭାରି ସିଆଣା ।”—

ରଙ୍ଗିଆ ବୋଉ ଆଉ ସମ୍ଭାଳି ହୋଇ ପାରିଲେ ନାହିଁ । କିଛି କରି କରି ହସି ଦେଲେ । ମୁଁ ମନେ ମନେ ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲି । ଭଲ ଲୋକରେ ଭାଣ୍ଡିଆ ହେବା କଥା । ଏହା ଭିତରେ ମୋ’ ମୁହଁରେ ନିଶ ଦେଖି ଗୋପାଳମାନେ ପ୍ରାଣ ବିକଳରେ ସବାଣି ଗୁଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ପଳାଇ ଯାଇଥିଲେ । ଭଦ୍ର ଲୋକଟି ଗୋପାଳ ପଛେ ପଛେ ଅଣନିଶ୍ଵାସୀ ହୋଇ ଦଉଡ଼ି ପଳାଇଥିଲେ । ଖାଲି ଭଦ୍ର ଲୋକଙ୍କ ପାଟିରୁ ଶୁଭୁଥିଲା—“ମୋ’ ଟଙ୍କା, ମୋ’ ଟଙ୍କା” ମୁଁ କହୁଥିଲି—“ଟଙ୍କା ନେଇଯାଅ, ନେଇଯାଅ ।” ଭଦ୍ର ଲୋକ ଆଉ ଫେରି ନ ଥିଲେ । ବଲୁଆ ଭଳି ଖାଲି ରହି ରହି ପଛକୁ ଅନାଉଥିଲେ । ସେଇ ଦିନରୁ ପ୍ରତି କଥାରେ ମୋତେ ରଙ୍ଗିଆ ବୋଉ କହନ୍ତି—“ଦୁନିଆଁରେ ଏତେ ଲୋକ ଅଛନ୍ତି, ମାତ୍ର ତୁମ ଭଲ ଗୋଟିଏ ଲୋକ କେଉଁଠି ଦେଖୁନାହିଁ ।

ଦାମତ୍ୟ କଲହଣେଇ

ଶ୍ରୀମତୀ ଶୈବାଳିନୀ ଦେବୀ ନିଆ ପାନ ଖାଇ ଶିଖୁଛନ୍ତି । ସେ ପାନଖାଇଲେ ତାଙ୍କ ପାଟିକ ବେଶ୍ ମାନ୍ଦୁଛି । ସେ ହସିଲେ ଓଠରେ ତାଙ୍କର ରଙ୍ଗଣୀ ଫୁଲର ରଙ୍ଗ ଚହଟି ଉଠୁଛି । ସେ ଛଟି ସନ୍ତାନର ଜନନୀ ହେଲେ ମଧ୍ୟ କୁଆଁରୀ କନ୍ୟାଭଳି ଦେଖାଯାଉଛନ୍ତି । ସେ ଗାଲରେ ପାନ ଖିଲେ ଗୁଞ୍ଜି ଆଡ଼ରୁଆଣୀ ତାଳ ଟିକିଏ ମୁରୁକ ହସିଦେଲେ ପାସାଣ ତ ଚରଳ ଯାଉଛି ଆଜି ଯୁବକ ବାବବେ ବା କେମିତି ?

ତେବେ—

ସେ ଆମ ଘରକୁ ବୋହୂ ହୋଇ ଆସିଲା ବେଳେ ପାନ ନାଆଁ ଶୁଣିଲା କ୍ଷଣି ଚମକି ପଡ଼ିଥିଲେ । ଚତୁର୍ଥୀ ବାସୀ କ'ଣ ଘର ଘଟ ପାଖରେ ପାଖରେ ବସି ସବୁ ଓଡ଼ଣା ଟାଣି, ଶାଶୁ ରତ୍ନମଣି ଦେଖାଇ ପାଇଁ ଏକାଥରକେ ଡରିଶଖଣ୍ଡ ପାନର ଗୁଆ ଘାଙ୍ଗୁ ଘାଙ୍ଗୁ ପାଖରେ ବସି ଥଟା, ପରିହାସରେ ରତ୍ନମଣି ଗେଲି, ଓଲି, ଡଲି, ଜେଲି, ଶେଲିକୁ ତାହାକି ପରମର୍ଶ ଦେଇ ପାନ ନ ଖାଇବାକୁ ବୁଝାଉଥିଲେ ।

ପାନ ଖାଇଲେ—

ପାଇରଥା ହୁଏ, ପାନ ଗୁଣ୍ଡିରେ ଥିବା ନିକୋଟିନ ବିଷ ବାଜି ଅନ୍ତଃସ୍ଥଳୀରେ କ୍ୟାନସର ହୁଏ ବୋଲି ତାଙ୍କର ମତକୁ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ କରୁଥିଲେ । ପାନ ଖାଇ ଛେଳିପାଟି ଭଳି ପାଟିକ ବୁଲାଇ ଦେଇ ପିଣ୍ଡରେ ପଶି ଦେଲେ ବଡ଼ବଡ଼ୁଆ ପିତୃପୁରୁଷ—ଅଶ୍ୱିନକରେ ଯଡ଼ନ୍ତି ବୋଲି ମନ୍ତବ୍ୟ ବାଢ଼ୁଥିଲେ ।

ବିଦୁଷୀ ବୋହୂଙ୍କର ଏତାଦୃଶ ଉପଦେଶରେ ଶରୀର ସ୍ୱସ୍ଥମ୍ଭୁ ସାଆନ୍ତର ନିଜକୁ କୃତ୍ୟ କୃତ୍ୟ ମନେ କରୁଥିଲେ । ସେ—ପୁଅ ଝିଅକୁ

ଡାକି ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦେଇ କହୁଥିଲେ—“ବୁଝିଲ ପିଲେ, ନୂଆବୋଉ, ଯାହା କହୁଛନ୍ତି—ତାଙ୍କ କଥା ମାନି ଚଳିବ ।”

ପୁଅ ଝିଅ ଦୁହେଁ ସମସ୍ତରରେ ଏକାଥରକେ ଉଠିବ ଦେଉଥିଲେ—
“ହଁ ବାପା” ।

“—ହଁ ବାପା ।” ଶାଶୁ ରହୁନି ଦେଖା କହିଲେ—“କେମନ୍ତ, ମୁଁ କ’ଣ ତା’ ହେଲେ ଏ ଘରର ଘାସ କାଟୁଣୀ ? ପୋଇଲି ? ଦେଖିବି ବାଜିବ । ବୋହୂ କେମିତି ପାନ ନଖାଇବ ?”

ଦୁଇଜଣଙ୍କର କଳି ହେଲେ ଚୂଣାଧୂ ପକ୍ଷର ଲଭ । ଶାଶୁ ଶଶୁରଙ୍କ ଭିତରେ ଦାମ୍ପତ୍ୟ କଳହଃ ଶ୍ରେଷ୍ଠର ସୁସମାପ୍ତ ହେଲା ।

ଅନ୍ୟ କଥାରେ କହିଲେ—

ମହାଶ୍ୱରତ ଯୁଦ୍ଧର ଆରମ୍ଭ ହେଲା ।

ଦେଖା ଯାଉ ।

କିଏ ଜିତିଛି — କିଏ ହାରିଛି ।

ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଦଳ ଠିକ୍ ରଖିବାକୁ ବୁଝାନ୍ତି । ସମସ୍ତେ ସମସ୍ତଙ୍କର ଉତ୍ତରାଧିକାରୀ ବାଛିବାକୁ ତତ୍ପର ହୁଅନ୍ତି । ଚୋର ତା’ ଦଳକୁ ସଜାଡ଼େ । ସାଧୁ ତା’ ସମାଜ ଠିକ୍ ରଖେ । ନେତା ତା’ କଥାର ହାତ ଟେକାକୁ ଆୟତ୍ତ କରି ତଖେ । ଦେଶସେବା ତା’ ଅନୁସରଣକାରୀକୁ ଅନୁସେବଣା ଦିଏ । ଗୁରୁ ତା’ ଶିଷ୍ୟକୁ ଦେଖେ ।

ସେଇମିତି—ଶାଶୁ ରହୁନି ଦେଖା ଜଣେ ସାମାନ୍ୟ ମହିଳା ନୁହଁନ୍ତି । ସେ ଯାହା ବୁଝିଥିବେ ସେମ୍ବା । ଅନ୍ୟାୟ ଦେଖିଲେ । ସେ ସ୍ୱାମୀହେଉ, ପୁଅ ହେଉ, ନିଜର ଭାଇ ହେଉ, ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବହେଉ ଝିଅ ହେଉ ଜ୍ୱାଇଁ ହେଉ, କାହାର ଗତି, ଗୋପ ଠିକ୍ ରଖନ୍ତି ନାହିଁ ତାଙ୍କୁ ସମସ୍ତଙ୍କର ଡର ।

ସେ ଆଜି ନୁହଁ—ଅଭିଆଡ଼ି ବେଳୁ ଭାରି ପାନ ଖାଆନ୍ତି । ଦାନ୍ତଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କର ଦୁରରୁ ଦେଖି ପାରିଲା ଖଜୁରକୋଳ ଭଳି ଦେଖାଯାଏ ।

ତାଙ୍କୁ ପାନଖିଆ ଛଡ଼ାଇବା ପାଇଁ ବହୁଲେକ ଚେଷ୍ଟା କରିଛନ୍ତି—
ବହୁ ଝିଅଝିଅର ଅବସାନ ହୋଇଛି ମାତ୍ର କିଛି ଫଳ ହୋଇନି । ବାଡ଼ି ଭାଙ୍ଗିଛି । ସେ ଫଣା ଟେକା ଗୁଡ଼ି ନାହାନ୍ତି ।

ପକ୍ଷିମାନେ ପୁର ତାଙ୍କୁ ଛାଡ଼ିଲେ ଚାଲିଲା ।

ବାପଘର ତାଙ୍କର ପାନର ସବୁ ଆନୁଷ୍ଠାନିକ ଖର୍ଚ୍ଚ ତୁଲନ୍ତି ।

ଯଦି—ରହମଣିଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ପାନଖାଇବା ନେଇ କେବେ ବିରକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି—

ତେବେ—ରହମଣିଙ୍କ ଶାଶୁ ଶଶୁର କହନ୍ତି—“ସେ ତ ତା’ ବାପଘରୁ ଆଣି ଖାଉଛି, ତୋର ସେଥିରେ କ’ଣ ଅଛି ?”

ସ୍ତ୍ରୀ ଜୋକ ମୁହଁରେ ଲୁଣ ଦେଲେ ଭଲ ରୁପ୍ ହୋଇ ରହନ୍ତି ।

ଅବଶ୍ୟ—ରହମଣି ଦେଖା ବୋହୂପଣିଆ କଲ ବେଳଠାରୁ ଏ ବେଳ ଆକାଶ ପାତାଳ ତପାତ ।

ସେତେବେଳେ ଥିଲା—ପାନ କଢ଼ାକ ପଇସାଏ । ଗୁଆ ସେରକ ଆଠଅଣା । ମୋତିହାର ଛଟାକିକ ଅଧଲୁଏ । ସେ କାଳ କି ଆଜି ଅଛି ?

ଯାହାହେଉ—ଶୈବାଳିନୀ ଦେଖା ଯେତେବେଳେ ଶାଶୁଙ୍କ ପାଇଁ ପାନ ଘାଙ୍ଗି ବସନ୍ତି—ସେତେବେଳେ ଶାଶୁ ରହମଣି ଦେଖା ଗେଲେଇ ହୋଇ କହନ୍ତି—“ମା’ ତୁ ଟିକେ ପାନ ଖାଉନୁ ?”

ଶୈବାଳିନୀ ଓଡ଼ିଶାକୁ ଟାଣୁ ଟାଣୁ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ମୁଛୁକି ହସି କହନ୍ତି—“ନା, ମୋ’ ମୁଣ୍ଡ ବୁଲାଇବ ।”

ଶାଶୁ ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ି କହନ୍ତି—“ଏଡ଼େ ଟିକିଏ—ଟିକିଏ ପିଲ ପାନ ଖାଇଛନ୍ତି ତୋ’ର ମୁଣ୍ଡ ବୁଲୁଛନ୍ତି କ’ଣ ? ପାନଟା ଦେହ ପକ୍ଷରେ ଘାରି ହୁଏ । ହଜମ କରେ । ମୁଖନେ ସୁଗନ୍ଧ ଭରେ । ମୁଖରେ ପ୍ରସନ୍ନତା ଜାଳେ ।”

ଶୈବାଳିନୀ ଦେଖା ଗୁରୁ ଗୁରୁଜନଙ୍କୁ ଓଲଟ ଜବାବ ଦେବାକୁ ଭଲ ମନେ କରନ୍ତି ନାହିଁ । ତଥାପି କଥା ସାଙ୍ଗକୁ କଥା ନ କହିଲେ ଚଳିବ କେମିତି ?

ଶୈବାଳିନୀ କହନ୍ତି—“ମେଲା, ପୂଜାର ଆସ୍ଥାନ ଉପରେ ଯେମିତି ବଢ଼ିଆ ପାନ ଥୁଆ ହୁଏ—ସେମିତି ପାନ ଖାଇବାଟା ଭଲ । ବୋହେ ଗୁଆ ଗୁଣ୍ଡି ଦେଇ ପାନଖାଇବା ଆଦୌ ଭଲ ନୁହେଁ ।

ଶାଶୁ ତରସିଣାତ କହନ୍ତି—“ହେଉ, ଏବେ ତୁ’ ବଢ଼ିଆ ଖାଉନୁ ?”

ଶୈବାଳିନୀ ମଥା ପୋତ ତଳକୁ ନଖରେ ନଖାରି ନଖାରି ହସି ହସି ମୌନେ ସମ୍ମତ ଜଣାନ୍ତି ।

ଶାଶୁ ରତ୍ନମଣିଙ୍କ ଛୁତ କୁଣ୍ଡେ ମୋଟ ହୋଇଥାଏ । ସେ ସ୍ୱେଦାତ-
ଶଯ୍ୟରେ ପୁଣି କହନ୍ତି—“ଦେଖ, ତୁ ସବି ପାନ ନ ଖାଉ, ମୁଁ ପାନ ଛୁଡ଼ି
ଦେବି ।”

ଶୈବାଳିନୀ ଭାବନ୍ତି—“ଏ କେମିତି କଥା । ବୁଢ଼ୀ ଲୋକ । ମୋ
ପାଇଁ କାହିଁକି ପାନ ଛୁଡ଼ି ଦେବେ ? ଏତେ ସ୍ୱାର୍ଥ ତ୍ୟାଗ କରିବେ ? ଲୁହ
ନ କାନ୍ଦି ରକ୍ତ କାନ୍ଦିବେ ? କାଳେ ଅଧର୍ମ ହେବ ? କାଳେ ମୋ ପିଲାମାନଙ୍କ
ଉପରେ ପଡ଼ିବ ?”

ଶୈବାଳିନୀ ପାନ ଖାଇଲୁ ।

ମଞ୍ଜିଆଡ଼ ନାଇ ନଖ ପରୁଇଲୁ ଭଲ ପାନଖାଇ ଓଠ ପରୁଇଲୁ ।

ଏହା ଏକ ସମ୍ଭାମକ ଶେଗର ରୂପ ନେଲା ।

ଦେଖା ଶିଖା ଓଡ଼ିଶା ।

ଶୈବାଳିନୀକୁ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଅଞ୍ଜଳି ପାନଖିଆରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ
ବଳିଲା ।

ନୂଆ ନାଗଲ ବାଲର ଗୋଡ଼ ଠିକ୍ ତାଳରେ ନ ପଡ଼ିଲା ଭଳି,
ନୂଆ ଗୁଲି ଶିଖୁଥିବା ପିଲାର ଗୋଡ଼ ଏଠି ସେଠି ପଡ଼ିଲା ଭଳି, ନୂଆ ବ୍ରହ୍ମା
ବିଷ୍ଣୁ ମହେଶ୍ୱର ମଢ଼ାଉଥିବା ଗୁଟ କାନ୍ଥରେ ତାର ପୁନରବୃତ୍ତିକଲ
ଭଳି—ତାମ୍ବୁଳ ସେବନରେ ଅନଭ୍ୟସ୍ତା ଅଞ୍ଜଳି କାନ୍ଥସାରା ପନପିକ
ଛୁଟିବାକୁ ଲାଗିଲା ସାଇଫର ସବୁଆଡ଼େ ପାନଖଦଡ଼ କାଢ଼ିଲା ।

ଅଞ୍ଜଳି ଅଭିଆଡ଼ୀ ହିଅ, ତାକୁ ସିନା ଚଉଖୁଣ ମାଫ,

କିନ୍ତୁ—

ଶୈବାଳିନୀ ?

ସେ କ’ଣ ଆଉ ପିଲ ହୋଇ ଅଛି । ଛ’ଟି ପିଲର ମା’ ହେଲପରେ
ତାକୁ ଆଉ କିଏ ସମା କରିବ ? ପାନଖାଇ ଯେତେବେଳେ ସେଷେଇ
ଘରେ ପଶିଲା, ଶାଶୁ ରତ୍ନମଣି ଦେଖକ ଚେତା ପଶିଲା । ଦେଖେଇ
ଦେଖେଇ ନାନା କଥା କହିଲେ ।

ମାଫ—ଶୈବାଳିନୀ ଶୁଣୁଛୁ କେଉଁଠି ?

ଅବସ୍ଥା ଏମିତି ହେଲା ଯେ—କୋହୁ ହିଅଙ୍କ ଦାଉରେ ଶାଶୁ
ରତ୍ନମଣି ଦେଖି ପାନ ଛୁଡ଼ି ଦେବାକୁ ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲେ ।

କିନ୍ତୁ —

ପାନ ଗୁଡ଼ି ପାରୁଛନ୍ତି କେଉଁଠି ।

ପାନ ତାଙ୍କର ଜୀବନ । ଶୁଭ ନଖାଇ ସେ ଦଶ ଦିନ ରହିପାରିବେ
ମାତ୍ର ପାନ ନଖାଇ ଦଶ ମିନଟି ତଳ ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ଏଥର ସେ ଅନୁତାପ କଲେ ନିଜ ଦୋଷ ନିଜେ ବୁଝି ପାରିଲେ ।

“ଆପଣାହସ୍ତେ କହୁଛନ୍ତି

କେ ତାର ଅଛି ପ୍ରତିବାଦ ।”

ଅଞ୍ଜଳିର ବିବାହ ଲାଗିଲା । ସେ ଆସି ଦେଖିଲା ସେ ମୁହଁ ମୋଡ଼ି
ଗୁଲିଗଲା । ରହୁଣୀ ଦେଖି କାନ୍ଦିଲେ । ମୁଣ୍ଡ ବାଡ଼େଇଲେ । ଲୋକ
ଦେଖାଣିଆଣିକରେ ଅଞ୍ଜଳି ପାନ ଗୁଡ଼ିଲା ।

ଇନ୍ଦୁ ଭୃଷଣ ନାମକ ଜଣେ ଡାକ୍ତରଙ୍କ ସହିତ ଅଞ୍ଜଳିର ବିବାହ
ହୋଇଗଲା । ଇନ୍ଦୁ ଭୃଷଣ ପ୍ରଥମ ସାକ୍ଷାତକେଳେ ପାନ ନ ଖାଇବାକୁ
ଦେହ ଛୁଆଇ ଅଞ୍ଜଳିକୁ ନିୟମ କରାଇଲେ ।

ଯାହା ଥରେ ଅଭ୍ୟାସରେ ପଡ଼େ ତାକୁ ଗୁଡ଼ିବା କ’ଣ ଏତେ
ସହଜ ! ଇନ୍ଦୁ ଭୃଷଣ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ଗୁଲିଗଲାପରେ ଅଞ୍ଜଳି ଚାକରକୁ
ପଠାଇ ପାନ ଗୁଆ ଗୁଣ୍ଡି ବଜାରରୁ ଆଣେ ! ବ’ ରୁରି ଖଣ୍ଡ ଖାଏ ।

ଯାହା ଗୁଆ’ ଗୁଣ୍ଡି ବଳେ ତାକୁ ଗୋଟିଏ ହାଣ୍ଡି ତଳେ ଲୁଚେଇ
ରଖି ଦିଏ । ଯୋଗକୁ ବୁଝା ଖଟେ ନାହିଁ ।

ଦିନେ ଗୋଟିଏ ଗୋଖର ସାପ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସି ଫର୍ଥ
ଫର୍ଥ ଗର୍ଜନ ଗୁଡ଼ିଲା । ଇନ୍ଦୁ ଭୃଷଣ ଭୟରେ ଥର ଦୂର ହୋଇ ଗୋଟିଏ
ବାଉଁଶ ଠେଙ୍ଗାରେ ଯେତେବେଳେ ପାହାରେ ପକାଇଲେ ସେତେବେଳେ
ସାପଟି ତ ମଲା—ହାଣ୍ଡି ଗୁଲିଗଲା । ସେ ସଦ୍ୟ କଣା ହୋଇ ଥୁଆ ହୋଇ-
ଥିବା ପାନ, ଗୁଆ, ଗୁଣ୍ଡି ଦେଖିଲେ ।

ଥରେ ଅଞ୍ଜଳି କି ଗୁଣ୍ଡିଲା । ଆଉ ଥରେ ପାନ, ଗୁଆ ଗୁଣ୍ଡି କୁ
ଗୁଣ୍ଡିଲେ ଖୋଧରେ ଅନ୍ତର ତାଙ୍କର ଥପ ଉଠିଲା । ଅବଶ୍ୟାସରେ
ଗୁଡ଼ିଗଲେ ସେ । ଅଞ୍ଜଳି ନିଜର କୃତକର୍ମ ପାଇଁ ସମା ମାଗି ଯେତେ—
କ୍ଷମାପ୍ରଦ ଦେଲେ ମଧ୍ୟ ଇନ୍ଦୁ ଭୃଷଣ କିଛି ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ ।

ଏବେ ପୁ ରୁଣା ବେଗିଣୀ ପରି ଅଞ୍ଜଳି—ବରଦ ପାଲଟି ଉପଦେଶ
ଦେଇ କହେ—ପାନପ୍ରତି ସମସ୍ତେ ସାବଧାନ “ପାନ ଗୁଆ ଗୁଣ୍ଡି ଗୁଣ୍ଡିଆ
ନଖା, ଅଜାଣତରେ ଟାଣେ ପଇସା ।”

ନିର୍ବାଚନ ଇସ୍ତାହର

ସେ ଦିନ ମକର ସଂକ୍ରାନ୍ତି ।

ସକାଳୁ କୁହୁଡ଼ିରେ ମୁହଁକୁ ମୁହଁ ଦେଖାଯାଉ ନଥାଏ । ଶୀତରେ
ବ ଦେହ ଠକ୍ ଠକ୍ ହୋଇ ଯାଉଥାଏ ।

ତଥାପି—

ଅଂକୁର ଭାରି ଫୁଲି ।

ଚରଚର ହୋଇ ଦାନ୍ତ ଘଷିପକାଇ, ଶୁଖୁଆ ପୋଡ଼ାରେ ଲଙ୍କାମରିଚ
ଦଳି, କଂସାଏ ପଖାଳଭାତ ଉଦରକୁ ଛେପିଦେଲା । ହାତ ଧୋଇଯାରି
ତନୁର ନଖକୁ ସାଞ୍ଜିଲେଇଲା ।

ତା'ପରେ —

ସଂଗ୍ରାମ ପାଟି ନିର୍ବାଚନ ଦାୟିତ୍ବରେ ଥିବା ନେତା ବୈଶ୍ଵାମିତ୍ର
ବଳିଆର ସଂହକାରୀ ଆସିଥିବା “ଏକାନ୍ତ ଗୋପନୀୟ” ଚିଠି ଖଣ୍ଡିକ
ପଢ଼ି ପଢ଼ି, ପିରୁରେ ବାଆଁ ହାତରେ ତାଳିମାରି, ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ହଲାଇ
ହସି ଉଠିଲା ।

ହସ ବୋଇଲେ ଏକଦମକା ମନଖୋଲା ହସ । ଏମିତି ହସ
ଅଂକୁର ଆଉ ଜୀବନରେ କେବେ ହସି ନଥିଲା । ମନେ ହେଉଥିଲା, ଅଂକୁର
ହସରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିବ ଯେମିତି ଭରର ମଥାନ । ଉଡ଼ିଯିବ ଛପରର ଛଣ ।

ଅଂକୁର ଭୂଆସୁଣୀ ରଞ୍ଜକଣା ଗରା କାଖେଇ, ଝୁଲିଆ ଝୁମୁଝୁମୁ
କରି ନଈ କୁଠକୁ ଚାଲିଗଲାବେଳେ କହୁଥିବାର ଶୁଣାଯାଉଥିଲା—“ଆଜି
ଏକ ଶତରେ ଚୋରବସନ୍ତ ।”

ଘର ଆଗ ପଡ଼ିଆରେ ବ ଘସି ପାରୁଥିଲା ଅଂକୁର ମା' ଗେହେଇ ।
ସେ ପୁଅର ଅଦନିଆ ଦମକାହସ ଶୁଣି ଦଉଡ଼ିଆସି ପଚାରିଲା—

—“ଅଂକୁର,

ଅକୁର କରେ, ତୋ'ର ଆଜି କ'ଣ ହୋଇଛି ? ଏମିତି ହସ୍ତକୁ କାହିଁକି ?”

ଅକୁର ମା'ର କଥା ଶୁଣି ହସିଲା—ଆହୁର ହସିଲା । ଚିଠି କଥାଟାକୁ ନକହି ମା'କୁ ଭୁଲାଇଦେଇ କହିଲା—“ବୋଉଲେ, ଢୋକେ କ'ଣ ଆଉ କିଛି ନାଆଁ ମିଳିଲା ନାହିଁ, ମୋ' ନାଆଁ ଟା ଦେଲୁ ଅକୁର । ଭଲ ନାଆଁ ଗୋଟା ଦେବାକୁ ତୋ' ସତ କ'ଣ ବଳିଲା ନାହିଁ ? ନା—ପଇସା ପଡୁଥିଲା ? ମୋତେ ବର୍ତ୍ତମାନ କେତେ ଅସୁବିଧା ହେଉଛି । ମୁଁ ଯଦି ମନ୍ଦୀହୁଏ କେମିତି କ'ଣ କରିବି ? ବାପ ମା'ହୋଇ ଯଦି ଭଲ ନାଆଁଟିଏ ଦେଇ ପାରିବ ନାହିଁ, ତେବେ ଯିଲା ଜନ୍ମକରିବାର ଭୂମର କି ଅଧିକାର ?

ଦୁନିଆରେ ପ୍ରଦୁଲ୍ଲେଚନ, ରାଜେନ୍ଦ୍ର, ଶକ୍ତିଧର, ବିଶ୍ଵମୋହନ ପ୍ରଭୃତି ଅସଂଖ୍ୟ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ନାଆଁ ଆଉଁ ଆଉଁ ପରୁ, ଗନ୍ଧା, ହରୁର, ଶଙ୍କର ଭଳି ଶ୍ରୀ ଚକଟୁ ଅକୁର ନାଆଁଟି ଦେଇଦେଲୁ !”

ଅକୁର ମା' ପାଟିରୁ ପିଙ୍କାଟାକୁ ଫୋପାଡ଼ିଦେଇ, ଅଣ୍ଟାରେ ବଡ଼ବାଗୀ ନାଲିକନ୍ଥାକୁ ଗୁଡ଼େଇ ଦେଇ, ନାକରେ ବସିଣୀକି ଟେକି ଝିଙ୍କାଣୀ ପୋଛୁ ପୋଛୁ କହିଲା—

—“ଆରେ ଅକୁର, ଗାଲ ଚିପିଦେଲେ ତୋର ଦୁଧ ବାହାରିବ, ତୁ ପୁଣି ମୋତେ ପାଠ ପଢ଼ାଉଛୁ ? ଅକୁର କ'ଣ ଏମିତି ଗୋଟାଏ ଖରାପ ନାଆଁ ? ଆମେ ଏବେ ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ତାକୁଛୁ ଅକୁର ।

ମୁଁ କ'ଣ ପାଠ ପଢ଼ିନିବୋଲି ଦେଖୁନି ନା ଜାଣୁନି ? ଆମ ଦେଶରେ ଯିଏ ଜନ୍ମରୁ ଅନ୍ଧ—ତାକୁ ତାକନ୍ତି ପ୍ରଦୁଲ୍ଲେଚନ । ଯାହାର ଅଖିମୁଠି ନେବାକୁ ବାଡ଼ି ଗୋବରେ ଗୋବେ ନଥାଏ, ତା'ର ନାମ ହଥାହୁଏ ରାଜେନ୍ଦ୍ର । ଯିଏ ସଞ୍ଜହେଲେ, ବଲୁଆ ଭୁକିଲେ ଘରକଣରେ ବସି ଭୟରେ ଗୁଡ଼ିରେ ଭିଜିନିଆ ଛେପ ପକାଏ—ସେ ବୋଲିଏ ଶକ୍ତିଧର । ଯାର କୁସ୍ତିତ, କଦାକାର ରୂପକୁ ଦେଖିଲେ ଲୋକେ ଦୃଶ୍ୟରେ ନାକ ଟେକନ୍ତି ତାକୁବି କୁହାଯାଏ ବିଶ୍ଵମୋହନ । ଦେହରେ ଗୁଣଥିଲେ ସିନା ସମସ୍ତେ ଧନ୍ୟ ଧନ୍ୟ କହନ୍ତି । କା ନାଆଁକୁ କ'ଣ କିଏ ଘୋରିବାଟି ଖାଇବ ।”

ଅଙ୍କୁର ଏଥର କହିଲା—“ବୋଉଲେ, ଆଜି ଆମ ବଡ଼ନେତା ବୈଶାଖିନୀ ବଳିଆରସିଂହ ମୋ’ ପାଖକୁ ଆସିବେ । ଘୋଟ ବିଷୟରେ ଆଲୋଚନା ହେବ । ସେ ଆମଘରେ ଥିଲାବେଳେ ତୁ’ କମ୍ପା ବାପା କେହି ମୋତେ ଅଙ୍କୁର ବୋଲି ଡାକିବ ନାହିଁ ।”

ଅଙ୍କୁର ମା’ କହିଲା—“ହେଉ ।”,

ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ—

ବୈଶାଖିନୀବାବୁ ଗୋଟିଏ ମଘରେ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ପାଞ୍ଚ ସାତଜଣ କୁଞ୍ଜକୁଞ୍ଜିଆ, ମାଗୁରୁ ନିଶିଆ, ଆକୁଲ ପୂଞ୍ଜିଆ, ହେଲକରଣିଆ, ଅଳ୍ପଳ ପେଟା ଆସିଥିଲେ । ଏମାନେ ସମସ୍ତେ ପଛପେଲ । ପ୍ରତ୍ୟେକେ ଜଣେ ଜଣେ ଦୁର୍ଗନ୍ଧିତ କରୁଣେଇ ପାହାଡ଼ ।

ଗୁଡ଼ଳରେ ଗୋଡ଼ ମିଶାଇ, ଘିଅରେ ଆଳୁମଣ୍ଡ ଫେଣି, ଚିନିରେ ହାତଗୁଣ୍ଡ ମିଶାଇ, କରସିନିରେ ପାଣି ପୁରାଇ, ନିଶା ନିଦାରଣ ନାମରେ ଭଲତ ମଦ ବିକି, ଶୁଣ୍ଢ କାରବାରରେ ସାର ଗୁଲୁଣ କରି, ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅଧିକାରୀ ହୋଇଛନ୍ତି, ଘୋର ବିଳାସରେ ଧନକୁ ସବୁ ମଣୁଛନ୍ତି । ନିର୍ବାଚନ ପାଣ୍ଡିକୁ ମୋଟା ଗୁଆ ଦେଇ, ସବୁଦଳର ନେତାଙ୍କ ମୁହଁ ବନ୍ଦ କରି ଏଘର ମାଉସୀ, ସେଘର ପିଉସୀ ସାଜନ୍ତି । ପ୍ରିୟାପ୍ରୀତି ତୋଷଣରେ ସବୁ ପୁଅଧା ପୁଅଯୋଗ ଉପଭୋଗ କରନ୍ତି । ଏମାନେ ମୁହଁରେ ଗଣତନ୍ତ୍ରର ଜୟଗାନ ଗାଇ ସବୁ ଅଗଣତାନ୍ତ୍ରିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲିପ୍ତ ରହନ୍ତି ।

ଏମାନେ ପୁଣି ହେବେ ନିର୍ବାଚନରେ ପ୍ରାର୍ଥୀ ? ଜନତାର ପ୍ରତିନିଧି ? ଏମ୍. ଏଲ. ଏ., ଏମ୍. ପି ଗଣତନ୍ତ୍ରର ରକ୍ଷକ ମନ୍ତ୍ରୀ ? ଦେଶକୁ ଘିଅ ମହୁରେ ଭସାଇ ଦେବାର ନିଷ୍ଠୁଳ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ଦେବେ । ଘୋଟ ଗଣତ ବାସିଦନ ଆଉ କାଣିଆ କିଏ ନା କପିଳା କିଏ ?

ଅଙ୍କୁର ପୁଣି ଗୋଟାଏ ଲୋକ, ଯା’ ହାତରୁ ଡକାୟତ ଅଭିଯୋଗରେ ପିନ୍ଧିଥିବା ହାତକଡ଼ାର ଚନ୍ଦ୍ର ଲୁହନାହିଁ, ତାପାଖକୁ ଦଉଡ଼ି ସଂଗ୍ରାମ ପାର୍ଟିର ମୁଖ୍ୟ ନେତା ଅନୁରୋଧ କରୁଛନ୍ତି ନିର୍ବାଚନରେ ପ୍ରାର୍ଥୀ ହେବାକୁ ।

ବେଳ କ’ଣ ନ ହେଲା ସତେ ?

ଏଥର ବୈଶାଖିନ ବାବୁ ନିଦାଚନ ଜଣିବାର ବହୁ ଗୁପ୍ତପରାମର୍ଶ ଦେବାପରେ ନିଦାଚନ ଇସ୍ତାହାର ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବୁଝାଇଲେ । ସମସ୍ତେ କରତାଳ ଦେଇ ସମର୍ଥନ କଲେ ବୈଶାଖିନ ବାବୁଙ୍କୁ ।

ଏତିକିବେଳେ ଅଜୁର ବାପା ଡାକିଲେ—“ଅଜୁର ବାବୁ, ଟିକିଏ ଶୁଣିଗଲ, ଶୁଣିଗଲ ।”

ବୈଶାଖିନ ବାବୁ ଫରୁରଲେ—ସେ ଲୋକ ଜଣକ କିଏ ?

ଅଜୁର କହିଲା—“ସେ ଆମ ଗୃହର ।”

ଅଜୁର ବାପା ଏକଥା ଶୁଣି ରଗରେ ନିଆଁ ବାଣ ହୋଇ କବାଟ ବାଡ଼େଇ, କ’ଣଥାଲି ଫୋପାଡ଼ି କହିଲା—“ଶଳା ଟୋକା ମୋତେ ପୁଣି କହୁଛି ମୁଁ ଏ ଘରର ଗୃହର ?”

ଅଜୁର ମା’ କହିଲା—“ମୁଁ ପରା ତୁମକୁ କହିଥିଲି, ସେ ମନାକରିଛି ତାକୁ ତୁମେ ଆଉ ଅଜୁର ଡାକିବ ନାହିଁ ।”

ଅଜୁର ବାପା ବୋଇଲା—“ତାକୁ ତ ଅଜୁର ବାବୁ ଡାକିଲି ଆଉ କ’ଣ ତାକୁ ଡାକିବି ନବାବ ?”

ଅଜୁର ମା’ କହିଲା—“ତାକୁ ତ ଅଜୁର କହିଲେ ସେ ଚିଡ଼ୁଛି, ଆମେ ଅଜୁର ବାବୁ କହିଲେ କ୍ଷତି କ’ଣ ?”

ଅଜୁର ବାପା କହିଲା—“ହେଉରେ ବାବୁ, ତୁମର ରାୟ ବଜାୟ ରହୁ ।”

ଅଜୁର ମା, କହିଲା—“ଦାଣ୍ଡବସା ପୁଅ । କାଲି ସକାଳେ ମନ୍ତ୍ରୀ ହେବ । ତା’ କଥା ନ ମାନିଲେ କେମିତି ଚଳିବ ?

ସେଟି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ଆଲୋଚନା ଶେଷକରି ବୈଶାଖିନ ବାବୁ ସଦଳ ବଳେ ବାହୁଡ଼ିଗଲେ ।

ଅଜୁର ଡାକିଲା—“ବୋଉଲେ ।”

ଅଜୁର ମା ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ ସ୍ଵର ଲମ୍ବାଇ କହିଲା—“ଅ—ଅ—ଲେ”

ଅଜୁର କହିଲା—“ଦୂରରେ ନରଥା ଅବଧାନ ପାଟି ଶୁଭୁଛି ତାକୁ ଟିକେ ଡାକି ଦିଏ ।”

ଅଜୁର ମା’ ଚାଲିଗଲା ।

କୋହିନୁର ପ୍ରେସ ପାଞ୍ଜି ବାହାରବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଓଡ଼ିଶାରେ ଯେଉଁ କେତେଜଣ ଜ୍ୟୋତିଷ ବୋଲନ୍ତି, ତା’ ଭିତରୁ ନରଥା ଅବଧାନ ଜଣେ ।

ତଥାପି—ତଥାପି—

ସେଟ ବଜାରରେ ନରଥାର କାଟକ କମ୍ବୁହେଁ । ଗଲ ନବାବନ
ବେଳେ କର, କପାଳ, କୋଷ୍ଠି ବରୁର କରି ଭଲ ଦି' ପଇସା ସେ
ସେଜଗାର କରିଥିଲା । ତେଣି ତା'ର ଆଦର କଣ ଭୁଆସୁଣୀମାନଙ୍କ
ପାଖରେ । ଅକୁର ନରଥା ଅବଧାନକୁ ଦେଖୁ ଦେଖୁ କହିଲା—“ଦେଖିଲ
ଦେଖିଲ ଅବଧାନେ ମୋ' ହାତ, ଏଥର ମୋର ମନ୍ତ୍ରୀ ହେବାର ଯୋଗ
ଅଛି କି ନାହିଁ ?”

ନରଥା ଅକୁର ହାତକୁ ଅନାଇ ଦେଇ କହିଲା—“ଏଥର
କତେବାର । ହାତୀ ସୁନା କଲସ ତାଳବା ନିଶ୍ଚିତ ।”

ଅକୁର ଆନନ୍ଦରେ ଏଭଳି ଘୋଳହୋଇଗଲା ଯେ, ନଜେ ଚାଉଳ
ଆଣି ନରଥାକୁ ଦେବାକୁ ଉଠିଗଲା । କଷ୍ଟରୁ ଚାଉଳ ଆଣିଲାବେଳେ ଖଡ଼
ଖଡ଼ ଶୁଭିଲା । ଅକୁର ଭୁଆସୁଣୀ ରଙ୍ଗବତୀ ଖଡ଼ ଖଡ଼ ଶବ୍ଦ ଶୁଣି ରେସେଇ
ଘର ଦୁଆରୁ ଛୁଞ୍ଚୁଣୀ ମୁଠାଟା ଫୋପାଡ଼ି ଦାକ କାମୁଡ଼ି କହିଲା—
“ପୋଡ଼ାମୁଠା କୁକୁର, ଚୋ'ର ଏତେ ସାହସ ଭୁ' ଘରେ ପଶି
କଷ୍ଟରୁ ଚାଉଳ ଖାଇଲୁଣି—

ଛୁଞ୍ଚୁଣୀ ମୁଠାଟା ଜୋରରେ ବାଜିଲା ଅକୁର ମୁଣ୍ଡରେ । ସେ
କହିଲା—“ଓଃ ମରଗଲା ।”

ରଙ୍ଗବତୀ ନିଜ ଗେରସ୍ତର ପାଟିବାର କିଭ କାମୁଡ଼ି ପକାଇ
ଛୁଞ୍ଚୁଣୀରୁ ଛ'ଗଣ୍ଡ ଛୁଣ୍ଡାଇ ଛେପ ଥୁ' ଥୁ' କରି ଫୋପାଡ଼ି ଦେଲା । କେତେ
ଗଞ୍ଜ ହେଲା ମନେ ମନେ । ଗେହେଇ ହୋଇ ଆସି ଅକୁର ମୁଣ୍ଡ
ଆଉଁଷ୍ଟ ଆଉଁଷ୍ଟ କହିଲା—“ଘରେ ଆମେ ଏତେ ମଣିଷ ଥାଉଁ ଥାଉଁ
ତୁମେ କାହିଁକି କଷ୍ଟରୁ ଚାଉଳ ନେଉଥିଲେ ? ମୁଣ୍ଡରେ ସିନା ବାଜିଲା,
ଆଜି ପଦ ଅଧାନ ଥାନରେ ବାଜି ଥା'ନ୍ତା ?”

ଅକୁର କହିଲା, ସେଥିପାଇଁ ମୋର ମନ କଷ୍ଟ ନାହିଁ । ସୁଖ
ଆସିବା ଯଦୁରୁ ଦୁଃଖର ଗୁରୁପଡ଼େ ।

ନରଥା ଅବଧାନ ଗଣ୍ଡିକ ଭର୍ତ୍ତି କରି ଚାଲିଗଲା ।

ଅକୁର କହିଲା—“ହେ ଶୁକୁଟା ବୋଉ, ଶୁଣିଲଣି ନା, ମୁଁ
ମନ୍ତ୍ରୀ ହେବି ।

ରଙ୍ଗଲତା କହିଲା—“କ’ଣ କହୁଛ ? ମୋ’ ମୁଣ୍ଡ ଖାଅଛି । ସତେ ଭୁମ ଭୁଣ୍ଡ ସୁଭୁଣ୍ଡ ହେବ । ହେ ମା’ କଟକଚଣ୍ଡୀ, ମୁଁ କଳାଶାଢ଼ୀ ଦେବ । ହେ ପ୍ରଭୁ ଆଶଶ୍ରୁକମଣି, ମୁଁ ଭୁମ ମେଳା କରିବି । ହେ ବାବା ଧବନଲଗ୍ନର, ମୁଁ ଭୁମ ମୁଣ୍ଡରେ ଲକ୍ଷେ ତମ୍ଭା ଚଢ଼ାଇବି । ସତେ ଶୁକୁଟା ବାପା ମନ୍ଦ୍ରୀ ହେବେ ?”

ଅଙ୍ଗୁର କହିଲା—“ଭୁମେ ଇଚ୍ଛା ନ କଲେ କିଛି ହୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ ।”

ରଙ୍ଗଲତା କହିଲା—“ମଲା, ମୋ’ଠାରେ ପୁଣି କ’ଣ ଅଟକିଛି ?”

ଅଙ୍ଗୁର କୃଷିମରେ ଆଖି ଛଳ ଛଳ କରି କହିଲା—“ଭେକ ନଥିଲେ ଭିକ ମିଳେନାହିଁ । ଆଜି ପ୍ରାର୍ଥୀପଥ ଦାଖଲ ହେବ । ମୁଁ ଯିବି କେମିତି ?”

ରଙ୍ଗଲତା କହିଲା “ଏଇ କଥା ତ ? ଗହଣାଥାଇ କ’ଣ ମୋର ପାଣି ଦିଆଯିବ ।” ବେକରୁ ହାରଟି ଡେଇଁଦେଇ କହିଲା ହେଇ ନଥ । ଭଲ ପୋଷାକ ପଥ କଣି ପିନ୍ଧି ଯିବ ।”

ଅଙ୍ଗୁର ତରତର ହୋଇ ଘରୁ ବାହାରିଗଲା । ମନ ତା’ର କୁଣ୍ଡେ ମୋଟ । ଦଶ ପାହୁଣ୍ଡ ବାଟ ଯାଇଛି କି ନାହିଁ ରଙ୍ଗଲତା ଡାକିଲା—“ଶୁକୁଟା ବାପା, ଟିକିଏ ଶୁଣିଗଲା, ଶୁଣିଗଲା ।” ଅଙ୍ଗୁର—କହିଲା—“ପେତ, ପଛରୁ ଡାକିଦେଲ ?”

ରଙ୍ଗଲତା କହିଲା—“ମୁଁ ତ ଶୁଣିଲି, ପର ସିନା ପଛରୁ ଡାକିଲେ ଅମଙ୍ଗଳ । ହେଉ, ଭୁମେ ଯା’ ଯା’ । ଅଙ୍ଗୁର ଗଲା ହାରଟିକୁ ବଳି ଭଲ ଖଦଡ଼ ପୋଷାକପଥ କଣିଲା । ଜାମା, ଲୁଗା ଉପରେ ଯେତେବେଳେ ସେ ନେହେରୁ ଜାକେଟଟି ମଞ୍ଜାଇଲା, ତାକୁ ଯିଏ ଦେଖିଲା ସିଏ ବାଟଛୁଡ଼ି ଦେଲା । ପ୍ରାର୍ଥୀପଥ ଦାଖଲ କରିସାରି ଯେତେବେଳେ ଫେରିଲା, ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ ତାକୁ ଦେଖି ରଙ୍ଗଲତା ଅନ୍ୟ କିଏ ହାକିମ ହୁକୁମା ଭାବ ଘର ଭିତରକୁ ଅଣନ୍ତିଶାସୀ ହୋଇ ପଶିଗଲା ।

ଅଙ୍ଗୁର ଡାକିଲା—“ଏ ଶୁକୁଟା ବୋଉ—ମୁଁ—ମୁଁ—ମ ।

ରଙ୍ଗଲତା ବାହାର ଆସିଲା ଘରୁ ।

ଅଙ୍ଗୁର କହିଲା—“ମୁଁ ତ ପ୍ରାର୍ଥୀପଥ ଦାଖଲ କରୁ କରୁ ଭୁମେ ମୋତେ ଏମିତି ଡରାଇଣି, ମନ୍ଦ୍ରୀ ହେଲେ ଆଉ କ’ଣ ନ ଡରାବ ?”

ରଙ୍ଗଲତା ଦସି ଦସି କହିଲା — “କାହିଁକି, ତୁମେ ମନ୍ତ୍ରୀ ହେଲେ ମୁଁ କ’ଣ ମନ୍ତ୍ରୀଆଣୀ ହେଇ ନଥିବି କି ?

ଦିନ ପରେ ଦିନ ଗଡ଼ିଗଲା । ଘୋଟ ଗ୍ରହଣ ସରିଲା ।

ଅଙ୍କୁର ଖଣ୍ଡିଏ ଘୋଟ ପାଇଲା ନାହିଁ ।

ମନ ଦୁଃଖରେ ଯେତେବେଳେ ଘରକୁ ଫେରିଲା — ରଙ୍ଗଲତା ପଚାରିଲା — “କ’ଣ ମନ୍ତ୍ରୀହୋଇ ଫେରିଲ ?”

ଅଙ୍କୁର ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ଉତ୍ତର ଦେଲା — “ଉ-ହଁ ।”

ରଙ୍ଗଲତା କହିଲା — “ଆଉ ?”

ଅଙ୍କୁର କହିଲା — “ଡିପୋଜିଟ୍ ଟଙ୍କା ତ ବାଜ୍ୟାପ୍ତ ହୋଇଯାଇଛି ।”

ରଙ୍ଗଲତା କହିଲା — “ସବୁ କୁକୁର ଯେବେ ପୁରସ୍କ୍ରମ ଯିବେ ଅଇଁଠା ପକ୍ଷ ଚାଟିବ କିଏ ? ଆଜ୍ଞା, ତୁମେ କାହିଁକି ହାରିଲ ମୁଁ କହି ଦେବି ।”

ଅଙ୍କୁର ପଚାରିଲା — “କାହିଁକି ?”

ରଙ୍ଗଲତା କହିଲା — “କେବଳ ତୁମର ନିର୍ବାଚନ ଇସ୍ତାହାର ପାଇଁ ।

ନିର୍ବାଚନ ଇସ୍ତାହାରରେ ଲେଖାଥିଲା — “ଦେଶରେ କେହି ବ୍ୟା ନାଶ ରହିବେ ନାହିଁ । ଜନ୍ମ ନିପୁଣତା ଯୋଜନା ଉଠାଇ ଦିଆଯିବ । ପ୍ରଜନନକୁ ପୁରସ୍କାର ଦେଇ ଉତ୍ସାହିତ କରାଯିବ । ମଦ୍ୟପାନକୁ ଘରେ ଘରେ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କରାଯିବ । ସଂସ୍କାରଶୟ ଉତ୍ତରେ ଭାଷା ପ୍ରଶ୍ନକୁ ବର୍ତ୍ତର କରାଯିବ । ଉତ୍ତମ ଶାସନ ଦୃଷ୍ଟିରୁ ବିଭିନ୍ନ ପଡ଼ୋଶୀକୁ ଲାଗିଥିବା ଅଞ୍ଚଳକୁ ସେହି ପ୍ରଦେଶକୁ ଦେଇ ଦିଆଯିବ । ପୁଅମାନଙ୍କୁ ମଧୁଚନ୍ଦ୍ରକା ଯାପନ ପାଇଁ ଚନ୍ଦ୍ରପୁରକୁ ପଠାଯିବ । ହିଅମାନଙ୍କ ଭିତରେ ଚପା ପୋଷାକକୁ ବାଧ୍ୟତାମୂଳକ କରାଯିବ । ପ୍ରତି ସ୍କୁଲ, କଲେଜିଆଟା ଭିତରେ ‘ସିନେମା’ ସବୁ ସ୍ଥାପନ କରାଯିବ, ତା’ପରେ ପିଲାମାନେ ସିନେମା ଦେଖିବାର ଅଧିକ ସୁଯୋଗ ପାଇବେ ।”

ରଙ୍ଗଲତା କହିଲା — “ଶାଲ ଇସ୍ତାହାରରେ ପାଚିଲା ବାଳ ନିମ୍ନ କରାଯା ଆଉ ସ୍ତ୍ରୀ ପରିବର୍ତ୍ତେ ପୁରୁଷ ଜନ୍ମ କରାଯା କଥା ଦୁଇଟି ରହିଲା ନାହିଁ ।”

ଘରଣୀଙ୍କ ଭଉଣୀ

ମୁଁ ସତକଥା କହିବାକୁ ଯେ ପଛୁଏ ନାହିଁ, ଏକଥା ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି । ମୋର ସୁନାମରେ ଆସି ଆସିଲା ଭଲ ମୁଁ କେବେ କୌଣସି ମିଛ କଥା କହେ ନାହିଁ । ଅନ୍ୟମାନଙ୍କ ଭଳି ମିଥ୍ୟାକଥାକୁ ସତ୍ୟର ପୁଟଦେଇ କଲେଇ କରି କହିବା ବଦୃଶ୍ୟ ମଧ୍ୟ ମୋର ନାହିଁ । ସତ କଥା ଯେତେ କଟୁ ଡକ୍ତ-କଷାୟ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ସାହସର ସହିତ କହିଥାଏ ।

ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ଶପଥ ପାଠ କରିନଏ । ଯାହା କହିବ ସତ କହିବ । ବେଳେ ବେଳେ କିଛି କିଛି ମିଛ କହିବ ।

ନା—ନା—

ମିଛ କାହିଁକି କହିବ ? ଗୋଟିଏ ମିଛ କହିବାକୁ ହେଲେ ତାକୁ ଘୋଡ଼ାଇବାକୁ ଯାଇ ସହସ୍ର ମିଛ କହିବାକୁ ହୁଏ । ଏ ଦୁର୍ଭାଗି ଭଗବାନ ମୋତେ ନ ଦିଅନ୍ତୁ । ବୟସ ଗଛରେ ଯୌବନ-ମଳୟ ଲାଗିଲାବେଳେ ନହୁଲା-ବୟସୀ, ଛଇଲା-ନାଗରୀ, ଶୋଭନା-ସୁନ୍ଦରୀ, ପ୍ରେମିକା-ଶିରେମଣି ନେତ୍ର, କେତ୍ର, ରାଧା, ଗେହ୍ଲି ଗଣ୍ଡେଇ, ଚଞ୍ଚଳୀ, ଜଞ୍ଜାଳୀ, ସୁକୁଟୀ ପ୍ରଭୃତି ଆଗରେ ପ୍ରେମ ପୋଷେ ପାଇଁ ଯେଉଁ ମିଛ କଥା କହିଥିଲି, ତା'ର ପ୍ରତିଫଳ ପାଇଛି ଏବେ ହାତେ ହାତେ । ତା'ର ପ୍ରାୟଶ୍ଚିତ କରୁଛି ଡର୍କନେ ଝିଅଙ୍କର ଯୋଗ୍ୟ ପିତା ହୋଇ । ଅଖା ଧୋଉଛି ଗୁଣ ଗାଉଛି । ଆହୁର ପୁଣି ମିଛ କହିବ କ'ଣ ? ଅହିନର୍କରେ ପଡ଼ି ଦାଣ୍ଡ ହୋଇ ମରିବାକୁ ?

ବର୍ତ୍ତମାନ ମୋ' କଥା ପାଠକଙ୍କର ଅବଧାନକୁ ଆସୁ । ଘରବିନ ଧର ମୁଁ ଅମଣିଆଁ ଦାମୁଡ଼ି ସାଜ ବୁଲିଲୁ ପରେ ଦିନେ ମୋ' କାନ୍ଦରେ ଜୁଆଳୀ ପକାଇ ଦିଆଗଲା । ସମୁଦ୍ରମନ୍ଥନ ହେଲା ଭଳି ବହୁ ଦାଣ୍ଡ—

ଚକଟା ପରେ କରୁବନ ସୁନ୍ଦରୀ ଶ୍ରୀମତୀ ଶୈବାଳିନୀ ଦେବୀ ମୋର ସହଧର୍ମିଣୀ ରୂପେ ପରିଚୟ ଦେଇ ଆସିଲେ । ଚାକର ଆଦ୍ୟ ଆସାତର ପହିଲି ବର୍ଷକୁ ବ୍ୟାକୁଳ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଜଣାଇଲା ଭଲ ମୁଁ ବିନା ସର୍ତ୍ତରେ ଶ୍ରୀମତୀକୁ ଆକୁଳ ଅଭ୍ୟର୍ଥନା ଜଣାଇବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ “ଦେହପଦପଲ୍ଲବ ମୁଦାର” କହି ଶରଣ ପଶିଲି ।

ଶ୍ରୀମତୀ ମୋତେ କଣ ଦାସ ରୂପେ ବିନା ଦ୍ଵିଧାରେ ଗ୍ରହଣକଲେ ।
ତା’ପରେ...

ନଈ ସ୍ଥଳରେ ଅସଂଖ୍ୟ ଅଚିହ୍ନିତ ପଦାର୍ଥ ଗ୍ରହଣ କଲେ ଆମ ଘରେ ବହୁ ଅଜଣା, ଅଦେଶୀ ବସ୍ତୁ-ବାସ୍ତବମାନଙ୍କର ଭିଡ଼ ଜମିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଆମେ କାହାକୁ ଚିହ୍ନି ନଥାଉ ।

ନିଶ୍ଚୟ ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କ ମତ ଲେଖା ।

ଯେତେବେଳେ ପଚାରିବେ—

“ସେ ପିଲଟି କିଏ ?”

ସେ କହନ୍ତି —

— “ସେ ମୋ’ ମଉସା ପୁଅ ଭାଇ ।”

“ସେ ଝିଅଟି କିଏ ?

— “ସେ ମୋ’ ମାମୁଁ ଝିଅ ଭଉଣୀ ।”

“ସେ ଲୋକଟି କିଏ ?”

— “ସେ ଆମ ଚାକର ଆଉ ଶାଳା ।”

“ସେ ଭଦ୍ରମଣ୍ଡଳା ଜଣକ କିଏ ?”

— “ସେ ମୋ’ ବଉଳ ।”

“ସେ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ଜଣକ କିଏ ?”

— “ସେ ମୋ’ ଧରମ ଭାଇ ।”

ଅନୁନକ ଭାବରେ ଦିନେ ଘରଣୀଙ୍କ ଭଉଣୀ ଭଦ୍ରମଣ୍ଡଳା ଦେବୀ ବି ଆସି ଆମ ଘରେ ହାଜର ହେଲେ । ଓଠରେ ନାଲି, ପାଦରେ ନାଲି, ଦଶହଜାର ଚାନ୍ଦି । ଅଙ୍ଗର ଆବରଣ ପୌରଣିକ ଯୁଗର ନଳୀବସ୍ତ୍ର । ଲଳିତ ଲବଙ୍ଗଲତା ଚନ୍ଦ୍ରଚନ୍ଦ୍ରମାରେ ନୂଆ ଯୌବନ ଫୁଲ ଫୁଟି ମହକୁ ।

ରୂପ୍ୟଶୁଙ୍ଘ ରୂପି ଏକା କାହିଁକି ତାଙ୍କ ଚଉଦ ପୁରୁଷ ବା ଦେଲେ ମାରି ମାର୍ଗରେ ପୀଡ଼ିତ ହୋଇ ଚେତା ହରାଇବେ ।

ତେବେ—

ଦୃଥବାର ସବୁ ଶାଢ଼ୀପିନ୍ଧା ଜୀବ ସେମିତି, ଘରଣୀଙ୍କ ଭଉଣୀ ଭାନୁମତୀ ଦେଖା ଦି ସେମିତି । ଲୋଭ, ଲଳସା, ଛଇ, ଛଟକ ଏକା ରକମର । ନିଜର ପ୍ରଶଂସା ଶୁଣିଲେ ତାଙ୍କ ଶ୍ରୁତି କୁଣ୍ଡେମୋଟ ହୋଇଯାଏ ।

ଭାନୁମତୀ ଦେଖା ଆମ ଘରେ ରହୁ ରହୁ କାହିଁକି ରହିଲେ । ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେବାକୁ ମୋ' ପାଟିରୁ ଲଳ ବହେ; ମାତ୍ର ସାହସ ହୁଏ ନାହିଁ । କାଲେ ଘରଣୀ କ'ଣ ଭାବିବେ ?

ପହଲି ସାକ୍ଷାତ ବେଳେ ସଂସାରର ସବୁ ସ୍ୱାମୀ ସେପରି ଶପଥ କରନ୍ତି, ମୁଁ ବି ସେହିପରି ବାସର ପ୍ରଦୀପକୁ ଛୁଇଁ ଏକ ପତ୍ନୀବ୍ରତ ରକ୍ଷା କରିବା ପାଇଁ ଶପଥ ନେଇଛି ।

ଯୋଗକୁ ବୁଝା ଖଟେ ନାହିଁ ।

ସେଦିନ ହୋଇଥାଏ ନିଶା ମଙ୍ଗଳବାର ।

ଘରଣୀ ଖାଲି ରଗ, ରଗ, ଫଥଁ ଫଥଁ ହେଲେ । ଆଗରେ ମାଛି ପଡ଼ିଲେ ନବଖଣ୍ଡ । ଯେତେବେଳେ ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କୁ ନୂଆଲୁଗା ପିନ୍ଧିବାକୁ କୁହାଗଲା, ସେତେବେଳେ ସେ ଭାନୁମତୀ ଦେଖାଙ୍କ ଧରି ଦେଖାଇ ସକେଇ କାନ୍ଦିଲେ ।

ଅନୁନାୟିକ ସ୍ୱରରେ ଗୁଣୁଗୁଣୁ ହୋଇ କହିଲେ—“ଦେଖ, ମୋ' ଭଉଣୀଟା ସେଦିନରୁ ଆସିଲଣି ତାକୁ ‘ଏ’ ପଦେ ମୁହଁଖୋଲି କଥା କହୁ ନାହାନ୍ତି । କେମିତିକି ମଣିଷ ଏ ?”

“ମନ୍ତ୍ର ଗୋନୁଥିଲା ପଇଡ଼ ପାଣି ।

ବଇଦ କହିଲା ପିଇ ତୋରଣୀ ।”

ପୁଣି—

ଲୁଗା ଆସିଲା ଭାନୁମତୀ ପିନ୍ଧିଲେନି । ଶ୍ରୀମତୀ ପିନ୍ଧିଲେନି । ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କ ଓଠରେ ଅନାବିଳ ହସର ଲହରୀ ଖେଳିଗଲା ।

ଦି' ଦିନ ପରେ —

ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କ ବାପଘରୁ ଅଢ଼େଇ ଗାଈ ଗୁଆ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା । ତାଙ୍କ ଦାଦି ପୁଅ ଭାଇ ହସ୍ତଗତ ବାହାଘର । ଭ୍ରମୁମଣ କହୁ ନ' ଯାନ୍ତି । ସେ କେତେବକମର ପେଟନା କାଢ଼ି କହିଲେ—

“ଅପା ଲେ, ତୁ' ଯା,

ମୁଁ ଏଠାରେ ରହୁଛି ।”

ଶ୍ରୀମତୀ କହିଲେ—“ରହୁନୁ, ଏ କ'ଣ ଘର ନୁହେଁ ? ମରୁକିହସା ଦେଇ ଅନ୍ୟ କାମରେ ଚାଲିଗଲେ । ଶ୍ରୀମତୀ କ'ଣ ଜାଣିଥିଲେ ଯେ, ଏତକ କହିଦେବା ଫଳରେ ସେ ହାଣ କୁରୁଡ଼ି ବେକରେ ପକାଇଲେ ?

ସତକୁ ସତ ଶ୍ରୀମତୀ ବାପ ଘରକୁ ଗଲେ । ଭ୍ରମୁମଣ ଦେଖା ଗଲେ ନାହିଁ ।

ଆଠଦିନ ପରେ ଯେତେବେଳେ ଶ୍ରୀମତୀ ବାପଘରୁ ଫେରିଲେ ସେତେବେଳେ ସେ ଯାହା ଦେଖିଲେ ନଜର ଆଖିକି ବଶ୍ଚାସ କରିପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ଆମର ତତୁର୍ଥୀ ସରିଥାଏ । ଅଳତା ଗର ଗର ପାଦ । ହାତେ ଓଡ଼ିଶା ଟାଣି ଯେତେବେଳେ ଭ୍ରମୁମଣ ଦେଖା ଗଲା କାଶେଇ ଘେଷେଇ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଗଲେ—

ଶ୍ରୀମତୀ ମୋତେ ପଚାରିଲେ—

—“ସେ କିଏ କି ?

ମୁଁ କହିଲି”—ବନ୍ଧି ପାରୁନ ?

ଶ୍ରୀମତୀ କହିଲେ—“ନା” ।

ମୁଁ କହିଲି —“ସେ ପରା ଖୋଦ ଘରଣୀକ ଭଉଣୀ । ଘେଷେଇ ଘର କାନ୍ଥକୁ ଧରି କରି କରି କରି ହସିଉଠିଲେ ଭ୍ରମୁମଣ ଦେଖା ।

ଶ୍ରୀମତୀ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ କହିଲେ—“ହାଇରେ ଘରବ କି କାଳ ହେଲା ଏ ଆସି ? ଭଗାସ ପୁଣି ଏକା ମା' ପେଟର ଭଉଣୀ ।”

ତମକୁ ତାଙ୍କ ରାଣେ

‘ତମକୁ ତାଙ୍କ ରାଣେ’, ଆପଣ ହସିବେନି । କଥାଟାକୁ ଧୀର ସ୍ଥିର ଚିତ୍ତରେ, ପାଞ୍ଚମନ ପରିଶ ପ୍ରକୃତିରେ ସାତ ଅସ୍ଥା ଛପନ ଥଇ ଭାବି ନେବେ । ଆପଣଙ୍କୁ ବିଲକୁଲ ମିଛ, ମୋତେ ପୁରପୁର ସତ । ମୁଁ ମାଇନର ପାଣ୍ଟ କରିସାରି ମାଟିକୁ ପଡ଼ିବା ଯାଏ — ଜାଣି ନଥିଲି ଯେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ଜନ୍ମ କରିନ୍ତି ବୋଲି । ମୋର ପକ୍ଷକେଶ, ଗଳିତ ନଖ ଦନ୍ତା, ଜାମଲ ଭୂଧର-ନର ପୟୋ-ଧର, ଓଢ଼ା ଗାଲ ଅନ୍ତନପେଟୀ, ପକତା ଆଉ ବୁଢ଼ୀ ମୋ’ ମନ ଗପ୍ତାରେ ଏପରି ଏକ କଂଭୁତକମାକାତ Idea ଶୁଭ ପୋତି ଦେଇଥିଲା ଯେ ଯାହାକି ମୋ’ ପାତଳ ଜୀବନ ଯୌବନ ଉପରେ ମଧ୍ୟ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ ବିଷୟ ଝାଡ଼ୁଥିଲା ।

ଇସ୍

ବାବାରେ.....

ପିଲାବେଳୁ ମୁଁ ଥିଲି ମା’ ହେଉଣୁ । ବାପା କାମୁଡ଼ି କାମୁଡ଼ି ଜାବୁଡ଼ି ଧରି, ରୁସୁଡ଼ା ମାରି ମୋ’ ବୋଉକୁ ମାରି ପକାଇଥିଲେ, ଅବଶ୍ୟ ବଡ଼ ପିଲା ହେଲ ପରେ ମୁଁ ଏକଥା ଜାଣିଲି । ବୋଉ ମଲ୍ଲ ହଡ଼ା ଶେଷ, ମୋକ ଶେଷ ହେଲ । ତାପରେ ବାପାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ବାତ-ଚନ୍ଦ୍ର ପରି ଘୁରିଲା । ତାଙ୍କର ବରୁବାରିବ ସାଜି ପାଜି, ଭାଇ ବିରାଦର ନାନା ପ୍ରକାର ମହାବିବାହ ମାୟା ଦେଖାଇ ମାଲବର୍ଣ୍ଣ ଶୃଗାଳ ନ୍ୟାୟରେ ଦ୍ଵିତୀୟ ଦାସ ପରିପ୍ରବଣ କରିବାକୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇଲେ । ମୋ ବାପା ଭିତ୍ତିରେ ଏତିକି କହିବାର ମୁଁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରିବି—“ନା,ନା ମୋର ଆଉ ଦ୍ଵିତୀୟ ଦାସ ପରିପ୍ରବଣ କରିବାକୁ ବଳ ନାହିଁକି ବେଳ ନାହିଁ । କେତେ ଇସ୍ତ ସେବି, କେତେ କଷ୍ଟ ସହି ହାଣ୍ଡିଏ ହାଣ୍ଡିଏ ଲୁହ ଲୁହ ଢାଳି, ତିନଟା ପିଲା ଜନ୍ମ କରିଥିଲି । ଓହ୍ଲା ବଳଦ ପରି ଯେହ୍ନା ବାଟ କାଟି ଯେହ୍ନା ଚାଲିଗଲେ । ଆଉ କାହିଁକି ସେ କାଉ ପହଲି ଘୁଅଖିଆ ବୁଢ଼ି କରିବି ?”

ହୁଦସା—ନଳ ଗୋଡ଼ା.....

ପୁରୁକା ଗାଲ ଆଉଟି ମୋର

ବେଳେ ବେଳେ କହେ—“ଗନ୍ଧିଆରେ, ମୋ’ ପୁଅ ତୋ’ ପାଇଁ କେତେ ଦିଅଁ ଦେବତାଙ୍କୁ ଅମଣିଆ ଯାଚନ୍ତି, କେତେ ଶିବ ପୂଜନ୍ତି, କେତେ ଓଷା ଉଆଁସ କରି ପାକଲୁ ଆମ୍ଭ ପରି ଗୋରା ତକ ତକ ସୁନା ଦିହକୁ କେନ୍ଦ୍ର କାଠ ଫରି ହାଣ୍ଡିକଲା କରିଛି, ତୁ’ ସତରେ କେଉଁଦିନ ପାରିବୁ, ପାଠଶାଠ ପଢ଼ିବୁ, ବଡ଼ ହେବୁ, ମଧୁକାବୁ ସଙ୍ଗେ ଲଢ଼ିବୁ—ତା’ କଷଣ କଣ ଫେରିବ ? ମା, ଏଣୁକି ଖାଇ ଜାଣନ୍ତୁ । ମୁଁ ତ ପାଚିଲୁ ବୋଇତାକୁ । କାଲି ସକାଳେ କୋକେଇରେ ବରା ହୋଇ ଭେଡ଼ିକି ଯିବି ।

ପ୍ରକୃତରେ—

ମୋ’ କାମା ନ ଥିଲେ ମୁଁ ସେ କେଉଁ ଦିନରୁ ହାଡ଼ି ହାତରେ ଘୋଷରପାଇ ମଣାଣିରେ କୁଆ, ଶାଗୁଣା ବିଲୁଆଙ୍କର ଭୋଜନର ପରମ ସାମଗ୍ରୀ ହୋଇନଥାନ୍ତୁ—କିଏ କହିବ ? ବାମ୍ବା, ମୂଲ, ମଜୁରୀ ଲାଗି, ପେଟକୁ ପିଠି କରି, ମୋ’ ମୁହଁରେ ଆହାର ଦେଇ ମଲ୍ଲ ମାଇଲ କାଳରେ ପିଣ୍ଡକୁ ବଞ୍ଚେଇଛନ୍ତି—ତା’ ନହେଲେ ବାରଠିଳି ତେରପିଣ୍ଡା ହୋଇ ମେ’ ଦିନ ବି ସରିନଥାନ୍ତା ।

ମୋତେ ଯେତେବେଳେ ପାଞ୍ଚ ବରଷ ସେତିକିବେଳେ ମୋ’ ନାଆଁ ଲେଖା ହେଲା ଚାନ୍ଦିନୀରେ । ବାପା ଗେଟିଏ ଶୁଆ ପକ୍ଷିଆ ଖଡ଼ି କଣି ଦେଲେ । ବ୍ରହ୍ମା, ବିଷ୍ଣୁ, ମହେଶ୍ୱର ଗଡ଼ଗଡ଼ କରି ପାଉଁଶ ଉପରେ ମଡ଼େଇଲି । ଅଳ୍ପଦିନ ଭିତରେ ମୁଁ ହେଲି ବଡ଼ ବୁଢ଼ । ମୋ’ ଉପରେ ଗୁଟର ଡର ଟିକେ କମ୍ । ଅବଧାନ ରୁଟୀ-ସବସ୍ତ ପାଣୁ ମହାନ୍ତି । କେତେ କେଁ କେଁ କରି ‘ରେ’ ବୋଲି କହିଲେ ପିଲେ ତର ତର ଲୁଗାରେ ମୁଣ୍ଡ ପକାନ୍ତି । କେତେକଙ୍କର ବି ନଣ୍ଡ ଥରେ ଆସେ । ଥରେ କ’ଣ ହେଲା, ଅବଧାନେ ଚବିଶ ପଚାଶ ଦିନକାଳ ସ୍କୁଲକୁ ଆସିଲେନି ଖବର କ’ଣ ?

ଜୁର...ଭାରି ଜୁର.....

ଭାତ ପାଣି ରୁଚୁନି । ଆମର ଖୁସି କହିଲେ ନ ସରେ । ଦିଅଁ ଦେବତାଙ୍କ ପାଖରେ ଭୋଗ ରାଗ ଡାଲକୁ ଡାଲ କଲୁଁ । ଅବଧାନ ମରୁ । କେହି କେହି ପ୍ରସାଦ ବାଡ଼ିଲେ ନାହିଁ ନାହିଁ ବାପା ମରୁ । ତା’ ହେଲେ ହଡ଼ା ଶେଷ—ନଡ଼ା ଶେଷ ।

ଠିକ୍ ପରଶ ଦିନ ପୁରୁଲ ପରେ ଅବଧାନ ଚାନ୍ଦାଳୀରେ ଦାନର ।
ନଜର ପଡ଼ିଲକ୍ଷଣ ଗଜ୍ ଗଜ୍ କରି ପିଲ ଲୁଗାରେ ମୁତଲେ । ସାଙ୍ଗେ
ସାଙ୍ଗେ ବଡ଼ ପାଶ୍ ବ ତଲବ । ବଳ ପଡ଼ିବାକୁ ଯାଇଁ ଅଗଳ ଦେଖିଲେ
ଅଜାର ଯେମିତି ଛୁତ ଅରେ ଅବଧାନକୁ ଦେଖି ପିଲଙ୍କର ଠିକ୍ ସେହିଭଳି ।

କିନ୍ତୁ...

ଏଥର ଅବଧାନଙ୍କ ଗାଲ ପୁରୁକା-ପୁରୁକା । ପେଟ ଉଠେଇ ପରି ।
ଆରସା ପିଠା ପରି ଫୁଲିଛି । ଯେଉଁଠି ବସୁରନ୍ତି— ଉଠି ପାରୁନାହାନ୍ତି
ସେଠୁ । କ'ଣ ହୋଇଛି ବୋଲି ପିଲଏ କୁନ୍ କାନ୍ ହେଲେ । ମୁଁ ଘରକୁ
ବାହୁଡ଼ି ଆଣିକି ପରୁରେ ତ ସେ କହିଲୁ—

“ତୁମ ଅବଧାନଙ୍କର କ'ଣ ପିଲପିଲ ହେବ ?” ମୋ ମନକୁ
କଥାଟା ଘିନିଲୁ । ମୁଁ ପିଲକୁ କହିଲି । ପିଲଏ ତାଳିମାରି ଭୋଳରେ ମାଳି
ଛୁଣାଇଲେ, ଶାଳୀ ଅବଧାନର ପୁଅ ହେଉ ବୋଲି ପାଟି କରି ମୃଦୁ ମୃଦୁ
ଗାଳି ଦେଲେ ।

ଆଠ ଦଶମାସ ବେଳକୁ ଅବଧାନଙ୍କର ଅବସ୍ଥା ସାଙ୍ଗାତକ ।
ଏଡ଼ୁଟିନା-ଏଡ଼ୁଟା ଏକଦମ୍ କୁଆଁର ପୁହେଇ ଘୁମ ଭଳି ପେଟ । ଶୁଣ୍ ଶୁଣ୍
ଅବଧାନ ଯାଇଛନ୍ତି ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ । ମୁଁ ଆଗ୍ରହର ସହିତ ଚାହିଁଥାଏ
ଅବଧାନଙ୍କର ପୁଅ ହେବକି ହିଅ ହେବ । ଏକୋଇଶିଆ ପାଲ ହେବ, ବାଜା
ବାଜିବ, ଶିରିଣୀ ଚକଟା ହେବ । ତିନି ଦିନପରେ ଖବର ଆସିଲା ଅନ୍ଧଧାନ
ଶେଷ । ପିଲେ କହିଲେ ବେଶ୍ ବେଶ୍, ଠାକୁରେ ଗୁହାଣ ଶୁଣିଛନ୍ତି ।

ତା' ପରେ...

ମୁଁ ଏକ ମାଲିନର ଇଞ୍ଚୁଲରେ ଶସ୍ତ୍ର ଶ୍ରେଣୀରେ ନାଆଁ
ଲେଖାଇଲି । ସେଠାରେ ବାଳକ ଅପେକ୍ଷା ବାଳିକା ସଂଖ୍ୟା ଅଧିକ । ଆଣି
ବୁଢ଼ୀ ମୋତେ ପାଖରେ ଶୁଆଇ କାନରେ ରୁପ୍ ରୁପ୍ କହେ— “ଗନ୍ଧଆରେ,
ମାଛକନିଆ ଜାତିଟା ବାଘୁଣୀ, ଅସୁରୁଣୀ ଜାତି—ତାଙ୍କୁ ସବୁବେଳେ ଦୂର
ନୁହାର କରୁଥିବୁ । ତାଙ୍କ ପାଖକୁ ଲାଗି ବସିବୁନି—ପୋକ ମଗଜକୁ
ଉଠିବେ—ପିଢ଼ଲକ୍ଷ ଚମକିବ—ପିଡ଼ୁଳା ମାରିବ—ସେତେବେଳକୁ ବୁଦ୍ଧି
ପାଇବନି । ଅଖଣ୍ଡା ହୋଇଯିବାର ଉପ୍ ରହିଛି । ଯଦି କନ୍ଦର୍ପ ଯୋଗଣୀ-
ଶିଆ—ଶର ବିନିବ ତେବେ ଏମିତି ଭୋଗ ହେବ ଯେ ବଞ୍ଚିବା ବେଠିକଣା ।

ଆଉ ବୁଢ଼ୀର ଏଇ ସବୁ କଥା ମନ୍ତବ୍ୟ ଶୁଣି ମୋତେ ଭାରି ଭୟ ଲାଗେ । ପଛ ବେଞ୍ଚରେ ଏକୁଟିଆ ରୁପ୍ ହୋଇ ବସେ । ପିତେଇ, ମଲ୍ଲୀ, ଲବଣୀ, ଶରଦା, ଗାଣ୍ଡେଇ, ହରୁରକି ଦେଖିଲୁ ଶଣି ମୁଁ ଆଗରୁ ଦଣ୍ଡବତ ହୋଇ ପଡ଼େ । ସେମାନେ ପାତ ମାଙ୍କଡ଼ ପରି ଦାନ୍ତ ନିକୁଟି କରି କରି ହସିଉଠନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ କେତେ ନୟୁଙ୍ଗା, ଛତବ, ବଜାଣି ଯୁଆଡାଲିପ—ଦାନ୍ତ କଲନ୍ତି—ମୋତେ ହୁଅ ପଡ଼ିଲୁ ପରି ଲାଗେ । ଏଥିପାଇଁ ମୋତେ କ୍ଲାସରେ “ମାଇଟିଆ” “ଏ ଯୁଗର ଅଭୂତ ମାନବ” “ଭୂଷାର ମାନବ” ଓ Indian First Foolish (ଭାରତୀୟ ପ୍ରଥମ ବୋକା) ବୋଲି ଚିତ୍ତାନ୍ତି ।

ଯାହାହେଉ—

କୌଣସି ମତେ ଉଠିଆକୁଲୁରଟି ପାଖକରି ପକାଇଲି, ସେଇ ବର୍ଷ—ଗ୍ରୀଷ୍ମଋତୁରେ ମୋର ବାହାଘର ହୋଇଗଲା । ଶ୍ରୀମତୀ ନାଗିନୀ ଓରଫ ଶ୍ରୀମତୀ ତତ୍ତ୍ୱ ବାଲ୍ୟା ଦେବୀ ଭାରି ବିନୋଦନ ସହଧର୍ମିଣୀ—ସହ କର୍ମିଣୀ—ସହମର୍ମିଣୀ ହୋଇ ଆସିଲେ । ଶିଆ, ପିଆ, ଦିଆ, ନିଆ, ଧୂଧାମ ରୁଲିଲୁ । ଠକ୍ ଚଉଁ ଧନ ସକାଳୁ ମୋ’ ଛେର ଛେ’ଠେଇଁ ପଡ଼ିଲୁ । ଇଲେ ବୋପାଲେ—କେମିତି କ’ଣ ହେବ । ଶଳା କି ବୁଦ୍ଧି କଲି । ହାଇରେ କପାଳ । ମୋ’ ବୋଉ ଆନ୍ଧା ଯଦି କ’ଣ ଏତେ କଷ୍ଟ ମୋତେ ଦେଇଥାନ୍ତା ! ସିନେମା ଫିଲିମ୍ ପରି—ଆଉ ବୁଢ଼ୀ ଦେଇଥିବା ଟିପ୍ପଣୀ ମୋ’ ଆଖି ଆଗରେ ନାହିଁ ଉଠିଲୁ । —“ଗନ୍ଧିଆରେ, ଏଇ ମାଙ୍କିନା ଜାତିଟା ହେଉଛି ବାଘୁଣୀ, ଅସୁରୁଣୀ ଜାତି, ତାକୁ ସବୁବେଳେ ଧୁରୁ ଜୁହାର କରୁଥିବୁ, ତାଙ୍କ ଗୁହାଣୀ ହୁଅ ମୁନ ଘରି ମୁନିଆ—ଥରେ ଫୋଡ଼ିଦେଲେ ନହୁ ନୁହାଣ କରି ପକାଇବେ ଇଟାଦି ଇଟାଦି ।” ପୁଣି ବେଳେ ବେଳେ ଗୁଡ଼ି ଦମ୍ଭକରି ସାହସ ବାରିଥାଏ—ଅଣ୍ଟା ଦମ୍ଭ କରୁଥାଏ—ଆଜ୍ଞା ଦେଖାଯିବ—ଭୟ କ’ଣ ?

ଗତି ବାରଟା ଆସି ଉଠିବିତ ହେଲା । ଗୁଡ଼ିରେ ଛନକା ପଶୁଥାଏ । ମୁଁ ଗୋଟିଏ କଣରେ ବସିଥାଏ । ଶ୍ରୀମତୀ ନାଗିନୀ ଯେତେବେଳେ ଝମ୍ ଝମ୍ କରି ଘର ଭିତରକୁ ଆସି ବାଘ ମଣିଷକୁ ଝାମ୍ ଝାମ୍ ପରି ମୋ’ ଆଡ଼କୁ ହାତ ବଢ଼ାଇଦେଲେ—“ଇଲେ ବୋପାଲେ ମଲ୍ଲ” କହି ଚିତ୍କାର

କରି ଉଠିଲ । ସେ କିଛି ନ ଜାଣିଲା ପରି କଣରେ ବସି ବୁକୁର ଭଳି ଧକେଇଲେ ।

ସାଇପଡ଼ିଶାରୁ ଲୋକେ ଜମା ହେଲେ । ବଡ଼ ଅସ୍ତସ୍ତୁତ ହେଲେ ବାପା । ମୁଁ କିଛି ନ କହୁଣୁ ବାପା କେହିପୂତ ଦେଲେ—“ଗୋଟାଏ କକଡ଼ାବତ୍ସ ପୁଅକୁ କାମୁଡ଼ି ପକାଇଛି ।” ସମସ୍ତେ ଫେରିଗଲେ ।

ତା’ ପରେ.....

ବିବାହ— ବିଜ୍ଞାନ କାମ-ବିଜ୍ଞାନରେ ପରିଣତ ହେଲା । ଦୁଇମାସ ପରେ ଉଦରର ସପ୍ତସାରଣ ଘଟିଲା ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କର । ମୋତେ ବି ପାଳିଜର ହୋଇ ମୋ ପେଟ ବଢ଼ିଲା । ବେଳେ ବେଳେ ଭାବେ—ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କି ବୋଧହୁଏ ଗୋଟାଏ କିଛି ରୋଗ ଧରିପକାଇଲା ! ମୋର ପୁଅଟିଏ ହେବକି !

ଦିନେ ସରଜୁବାବୁ ଡାକ୍ତର କହିଲେ—

“ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କର ଗର୍ଭ ହୋଇଛି ?”

“ଏଁ କାହାର ?”

“ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କର”...

“ଆଉ ମୋର”—

ଆପଣଙ୍କର ପୁଅଟା ରୋଗ...ପୁଅଟା ମିଶ୍ଟର ଖାଇ—ମୋର ପୁଅଟା କମିଗଲାପରେ ମୁଁ ପ୍ରଥମ କରି ଜାଣିଲି ଯେ ସ୍ତ୍ରୀ ଲୋକମାନେ ଜନ୍ମ କରନ୍ତି ବୋଲି ।

ଏ ଯୁଗର ଗୋପୀ ଓ କୃଷ୍ଣ

“ସୋଳ ସହସ୍ର ଗୋପନାଥ

ମୋତେ ବରଲେ ତପ କରି,

ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ପୁରାଇବି ଆଶ

ସେ ମୋର ଭକତ ବିଶ୍ୱାସ ।”

ଅଳ୍ପ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ଯିଏ ଶୁଖୁଆ ଟିକିଏ ପୋଡ଼ିଦେଲେ ପ୍ରଖାଳ ଗଣ୍ଡାଏ ଖାଇଦେଇ ଅର୍ପିତ ବୁଲିଯିବାପାଇଁ ଘରଣୀକି ବ୍ୟତିବ୍ୟସ୍ତ କରୁଥିଲେ, କଲେକ୍ଟରେଟର ସେହି ଅଭିଜ୍ଞ ବୁଢ଼ା ନାଜର ପାଟଲବାଳିଆ ଷଠି କିଶୋରବାବୁ ଗାଧୋଇ ଆସି ଅଣନଶ୍ୱାସୀ ହୋଇ ଅଧାସ୍ୱେ ଭାଗବତ ପଢ଼ିବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ଭାବପ୍ରବଣ ହୋଇ, ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇ ଲହରେଇ ଲହରେଇ ଇଡ଼ା, ଇଡ଼ା କହି ସ୍ୱର ଡୋଳୁଛନ୍ତି । ଆଖିରୁ କେତେବେଳୁ ସୂତାବଜା ତପମାଟା ଖସିପଡ଼ିଥିଲେ ମଧ୍ୟ ସେଥିପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଖାତର ନାହିଁ ।

ବେଳେ ବେଳେ ପୁଣି ଭାଗବତ ବହିକି ବୁଜି ଦେଇ ଗୋପୀ-ମାନଙ୍କର ବିପ୍ରଳମ୍ଭ ଭକ୍ତି କଥା ଚିନ୍ତାକର ତନ୍ତ୍ରପୂ ହୋଇ ପଢ଼ି କଳି ଷଠା ଷାଠିଏ ବର୍ଷରେ ପାଣି ଗ୍ରହଣ କରିଥିବା ପଞ୍ଚମ ପତ୍ନୀ ଛଇଲାମଣି ଶ୍ରୀମତୀ ରୁରୁନ୍ଦ୍ରୀ ଦେବୀଙ୍କୁ ଡାକ କହୁଛନ୍ତି — “କୁଆଡ଼େ ଗଲୁହେ ?

ଏ ଆଡ଼େ ଆସ — “ଦେହ ପଦ ପଲ୍ଲବ ମୁଦାରଂ ।”

ବେଷେଇ ଘରେ ଥାଇ ରୁରୁନ୍ଦ୍ରୀ ଦେବୀ କଂସା ତାଟିଆ ପୋପାଡ଼ି କଟୁ ମନ୍ତବ୍ୟ ବାଢ଼ି କହୁଛନ୍ତି — “ଆହା ରସିକ, କଣାରୁ ଫୁଲକୁ ପାରତା ପୋକ । ବୁଢ଼ା ଭଡ଼ୁଆର ପ୍ରେମ ଦେଖ । ବାପ ମା’ତ ମୋର ସେବା । ଧନ ଲେଉଟେ ବୁଢ଼ା ବର ହାତରେ ମୋତେ ଛଦି ଦେଇ ‘ଦେଲୁ ନାଥ, ହେଲୁ ପାର’ ହୋଇ ନିଶ୍ଚିନ୍ତ ହୋଇ ରହିଲେ ।

ନାଜର ବାବୁ ସିନା ଉପରସ୍ଥ କର୍ମରାଶକୁ — ଫଳେ — ପୁଷ୍ପେ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରି (ଏହାକୁ ଯେପରି କେହି ଘୋଷ, ଲକ୍ଷ୍ମ, କଲପୋତେଇ ବୋଲି ନ ଭାବନ୍ତି) ବୟସକୁ ସର୍ଭିସ ବହିରେ କମାଇ ଦେଇ, ସମସ୍ତଙ୍କ

ଆଖିରେ ଧୂଳି ପକାଇ, ମୁହଁରେ ଚନ୍ଦ୍ରକାଳି ବୋଳି ଦିନରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଖାଇ
ରୁକି ରୁକି ରଖି ପାରିଛନ୍ତି, ମାତ୍ର “ରକ୍ତର ତ ଡନାରେ ମର୍ଦ୍ଦିତମ୍ୟ”
ରୁହୁଁ ଦେଖାକୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବେ କେମିତି ।

ଯାହା ହେଉ ନାଜର ବାବୁ ପୁଣି ଭାଗବତ ପାଠରେ—ମନେ-
ନବେଶ କଲେ ଓ ଗୋପୀଙ୍କ ଭକ୍ତିକଥା ଚିନ୍ତା କରି ଅଥୟ ହେଲେ ।
ମନେ ମନେ ଠିକ୍ କଲେ ରୁକି ରୁକି ପରେ—ଗୋପୀଙ୍କ ବିଷୟରେ
ଗବେଷଣା କରି ଏକ ଥେସିସ୍ ଲେଖିବେ । ଯେଉଁ ଥେସିସ୍ କି, ସାଧୁ
ସନ୍ଥ, ବୈଷ୍ଣବମଣ୍ଡଳୀଙ୍କର ହୃଦୟର ହେବ ।

ଭାବନ୍ତି—“ଧନ୍ୟ ସେ ଗୋପୀମାନେ !”

କେତେ ଜନ୍ମର ପୁଣ୍ୟ ଫଳରେ ସେମାନେ ନନ୍ଦ ନନ୍ଦନ, ବଂଶୀ
ବଦନ, ପୀତି ବସନ ବନମାଳୀ, ପୃଥ୍ବୀର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଭାଗ୍ୟବାନ ପ୍ରେମ-
ସମ୍ରାଟ କୃଷ୍ଣଙ୍କୁ ଭୁଜ ମୃଣାଳରେ ବନ୍ଦି କରି—ଅଧରରୁ ସୁଧା ପାନ
କଲେ, ମନ ମଧୁକରର ସାଧ ମେଣ୍ଟାଇ, ପ୍ରୀତି-ସୀଧୁର ସ୍ବାଦ ରଖି,
ଆନନ୍ଦାତ୍ମଗମ୍ୟରେ କାଳାତପାତ କରୁଥିଲେ ।

ମଲ୍ଲୀମାଳ ଶ୍ୟାମକୁ ଦେଇ ମନ ତୋରୁଥିଲେ । ଗ୍ରୀଷମ ହୋଇଲେ
ବାସ ଚନ୍ଦନ ଲେପୁଥିଲେ ।

ବୋଧହୁଏ.....

ସେହି ଗୋପୀମାନେ ପରବର୍ତ୍ତୀ କାଳରେ ଭଜପୂର୍ବ କୁଠପାଟା,
ଆରବର ଲେଲା, ପ୍ରାନ୍ତର ଜୋରେଫାଇନ, ଇଂଲଣ୍ଡର ଲେଡି
ଗୋଦାଉ, ଶ୍ରୀଷ୍ଟାନ କଲର, ଭାରତର ପଦ୍ମମା ଓ ଶାଢ଼ୀ ପାରିଆ ଏବଂ
ରୁଷିଆର ଡେରେଷ୍ଟୋଭା ରୂପେ ଜନ୍ମ ଗ୍ରହଣ କରି ପ୍ରେମ ରାଜ୍ୟରେ
ଆଲୋଚନ ସୃଷ୍ଟି କରିଛନ୍ତି ।

ପୁଣି କେହି କେହି ଗ୍ରାମ ସେବିକା, ଲେଡି ହେଲଥ୍ ଭଜଟର,
ଲେଡି ସୋସାଲ ଅର୍ଗାନାଇଜର, ଅରଟ କେନ୍ଦ୍ରର ତତ୍ତ୍ୱାବଧାନିକା,
ଓସଲ ଫେୟାର ଅଫିସର ଲେଡି ସ୍ଟେନୋ, ସିନେମାର ଅଭିନେତ୍ରୀ
ରୂପେ ଅଭିନୟ କରି ପ୍ରେମର ସାଗରରେ ଜୁଆର ଭଜା ସୃଷ୍ଟି କରୁଛନ୍ତି ।

ସତେ ସେ ଗୋପୀମାନେ କ’ଣ ଆଜିକାଲର—ମର୍ଦ୍ଦିତ-ଗ୍ୟାଲ୍
ନଡନା ଶ୍ୟାମାନଙ୍କଠାରୁ ଆହୁରି ସୁନ୍ଦର ଥିଲେ ?

ସେମାନେ କ'ଣ ସିଂହ ଲେସ୍ ଦୁଇଜ ଉପରେ ଟପଲେସ-ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧିଥିଲେ ?

ନାହିଁ—ବସ୍ତୁ ହରଣ ବେଳେ କୃଷ୍ଣ ଯେଉଁ ଶାଢ଼ୀ ସବୁ କଦମ୍ବ ଗଛରେ ନେଇ ବାନ୍ଧିଥିଲେ ସେ ତ ଟେରିଲିନ କି ଟପ୍‌ଲେସ ଶାଢ଼ୀ ନଥିଲା ।

ପୁଣି—

ମନରେ ସନ୍ଦେହ ହୁଏ.....

ସେ ଗୋପୀମାନେ କ'ଣ ଧଳା କାଳ କଳା କରିବା ପାଇଁ ଲେମ୍ବା ଲଗାଉଥିଲେ ? କଜଳପାତ୍ରରେ କଳା ପାରି ନାଇବା ପରିବର୍ତ୍ତେ ବଜାରରୁ ସୁରମା କଣି ନାଉଥିଲେ ? ଓଠରେ ଲିପ୍‌ଷ୍ଟିକ ମାରୁଥିଲେ ? ଯାହାକୁ କି କବି ଚିହ୍ନି ନ ପାରି ବିନ୍ୟାସୀ ବୋଲି କହୁଥିଲେ ? ସେମାନେ କ'ଣ ଚପା ଗୋଷାକ ପିନ୍ଧି ଅଣ୍ଟା ଭାଙ୍ଗି ଭାଙ୍ଗି, ମୁରୁକ ମୁରୁକ ହସି, ରେସ ବୁଝାଣୀ ତାଳି କାଟି ଚାଲୁଥିଲେ ? ସଜାଳୁ ଉଠି ଲେଉଟେଇ ଲଗାଉ ଥିଲେ ? ଝାଡ଼ା ଫେରି ଯିବାବେଳେ କେବଳ ଗ୍ରେଷ୍ଟ ଟାଇଟ୍ ଭିଡ଼ି ଆକବରଖା ଗୁଡ଼ାଖୁ ଘସି ଘସି ପାଇଖାନାକୁ ଯାଉଥିଲେ ?

ବସେଲିନ୍‌ରେ ଗ୍ରୀଷ୍ମ ଦାଗକୁ ଲିଭାଇ, କୃଷ୍ଣ ବୁନ୍ଦଳରେ ସାମ୍ମ ମାରି କୃଷ୍ଣ ଚଢ଼ା ପରିବର୍ତ୍ତେ ଦାସ କେରଣାଫୁଲ ଖୋସୁଥିଲେ ? ଖୋଲ ଠିପି ଦୋକାନକୁ ବର୍ଣ୍ଣିତ ସୁଗନ୍ଧାନ କରିବାକୁ ଯାଉଥିଲେ ?

ଯଦି ସେ ଗୋପୀମାନେ ଏତେ ସୁନ୍ଦର ଥିଲେ ତେବେ ସେମାନେ ବିଶ୍ୱ ସୁନ୍ଦର ପ୍ରତି ଯୋଗିତାକୁ ଯାଇ ନଥିଲେ କାହିଁକି ? ସେଠାରେ ତ ନିଶ୍ଚୟ ସେମାନଙ୍କର ହାସ୍ୟାଭିନେତା ବବହୋପଙ୍କ ସହିତ ସାକ୍ଷାତ ମିଳିଥାନ୍ତା ।

ତା'ପରେ—

ଯୌନ ବୁଦ୍ଧିଷ୍ଟ ସୈନ୍ୟ ଛୁଉଣୀ କି ଯାଇ—ଲିପ୍‌ଷ୍ଟିକ ଜର୍ଜରିତ ଅଥା ଖୋଲ ଓଠ ଯୋଡ଼ିକ ବଢ଼ାଇ ଆଖି ପିଛୁଳାକେ ଲକ୍ଷ ଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ବେଜଗାର କରିଥାନ୍ତେ ! ଆଉ ଏ ଗୋପାଳ ଟୋକାଟା ସାଙ୍ଗରେ ମାଡ଼ ଥିଲେ କାହିଁକି ?

ଆଉ କ'ଣ ତେବେ, ସେ ଗୋପୀଗୁଡ଼ା ଦୃଶ୍ୟ ଥିଲେ ?

ତା' ନ ହୋଇଥିଲେ ସେମାନେ କଲେଜ ଛକ, କାଠଯୋଡ଼ କୁଳ, ଖଣ୍ଡଗିରି, ନନ୍ଦନ କାନନ, ସମୁଦ୍ର କୂଳ, ମେଘରାଜନଦ୍ରାଘର, ମାକେଟବଲଡ଼ିଙ୍ଗ ପାଖକୁ କେଳି ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ—ନ ଯାଇ କେବଳ ଜଣେ କୃଷ୍ଣଙ୍କ ପାଇଁ ବାଉଁଳା ହୋଇ ଛପି ଛପି ଯମୁନା କୂଳ ଓ ନକୁଞ୍ଜ କାନନକୁ ଯାଉଥିଲେ କାହିଁକି ?

ନାଜର ବାବୁ ଏଥର ଭାବିଲେ—ତାଙ୍କର ତ ମନେହୁଏ ଝୁମୁ ଝୁମୁ ଝୁଞ୍ଜିଆ ବାଜିବା । ଦବୁ'ର କଣ୍ଠଧାରଣୀ, କଳକଳ-ପ୍ରବାହିଣୀ ଝରଣା ଗଡ଼ଣୀଳା, କସ୍ କସ୍ କସ୍ ତାଡ଼ିକା ହାସିମା, ଜହ୍ନି ମଞ୍ଜିଠାରୁ ଗୋରା ପ୍ରେମିକା ଶିରୋମଣି ଶ୍ରୀମତୀ—ରୁରୁରୁ ଦେଖା ସେହି ଗୋପୀମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ ! କେତେ ବେଳୁ ଆସି ପଛରେ ରୁପ୍ ହୋଇ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ରୁରୁରୁ ଦେଖା ଉତ୍ପତ୍ତୀ ତମ୍ପପରି ଗର୍ଜି ଉଠି—ଫକର ମୋହନଙ୍କ ପେଟେଣ୍ଡ ମେଡ଼ିସିନ୍ରୁ ନାଜର ବାବୁଙ୍କୁ କଡ଼ା କରି ପାନେ ଚଢ଼ାଇ ଦେଇ କହିଲେ—“ତୁମେ କହିଥିଲ ନା ତୁମ ଚଉଦ ପୁରୁଷ କହିଥିଲ ଯେ ମୁଁ ଗୋପୀ । ପର ପୁରୁଷକୁ ଘେନି କେଳି କରୁଛି ? ତୁମେ କୃଷ୍ଣ—ସରକାସ୍ ହୀ ମାନଙ୍କୁ ଘେନି ଅଫିସରେ ରଙ୍ଗରସରେ ମାତି ଘରକୁ ଆସି ମଲ୍ ସାପପରି କାନ୍ଥ ଆଡ଼କୁ ମୁହଁକରି ଶୋଉଛ—”

ଦୁମ୍ ଦୁମ୍ କରି ଏଥର ଚାଲିଗଲେ ସେ ।

ନାଜର ବାବୁ ଭାଗବତ ପଢ଼ା ବନ୍ଦ କରି, ପିଠିକି ଆଉଁସୁ ଆଉଁସୁ, ଭଙ୍ଗା ଛତାଟିଏ ଧରି ଅଖିଆ ଅପିଆ ଅଫିସକୁ ବାହାରିଗଲେ ।

ଅଫିସରେ ନାଜର ବାବୁ ହାଜର ହୋଇଛନ୍ତି ନ ହେଉ ଆସିଶ୍ଳାଘା ବାବୁ ଏକ ଅର୍ଡର ଆଣି ତାଙ୍କୁ ଧରାଇ ଦେଲେ ।

ନାଜର ବାବୁଙ୍କ ହାତରୁ କଲମ ଖସି ପଡ଼ିଲା । ତାଙ୍କ ଅସଲ ସର୍ଭିସ ବହିଟି ମିଳିଛି । ନକଲ ସର୍ଭିସ ବହିଠାରୁ ବୟସ ଦଶବର୍ଷ ଅଧିକା ।

ନାଜର ବାବୁଙ୍କ ଯିବା କଥା ଶୁଣି ଯେଉଁ ଦୁଇ ଚାରିଜଣ ସର୍କାସ୍ ହୀ ସେ ଅଫିସରେ ଥିଲେ ସେମାନେ ଆସି ହାଜର ହୋଇ ନାକ ସୁଉଁ ସୁଉଁ କରି କହିଲେ—“ନାଜର ବାବୁ ଆପଣ ଚାଲିଗଲେ ଆମେ ଚଳିବୁ କେମିତି !”

ନୟତିର-ପରହାସ

କିସ ପୁଣି ଦେଖା ନ ଯାଏ ଜାଇଥିଲେ ଜୀବରେ ? ଦୁନିଆରେ ସବୁ ପୁଣି ଘଟେ ।

ଅନୁତାପରେ ଦଗ୍ଧ ହୋଇ, ଅନୁଶୋଚନାରେ ସ୍ଵତରାଶ କରି, ଜମାଟ ବନ୍ଦା ଅଭିମାନ ନେଇ, ଯେଉଁଦିନ ସାୟାବାହାଦୁର ବିଷମୂଳ ସାହାଣୀ ସ୍ଵପ୍ନ ଗତ କନାରରେ ଗୋଟିଏ କିସେସିମା ଡାକଲ ଉପରେ ବସି, ନିବାରନ ବିଜୟାଭିଳାଷୀ ସୁଗ୍ର ପ୍ରମତ୍ତ ଅଜାତ ଶୁଣୁ ଅବାରୀନ ସୁବକ ବିଲତର ହାଇଡ଼ ପାର୍କରେ ଓଜସ୍ଵିମା ଶ୍ରାସାରେ ବକ୍ସିତା ଦେଲଭଳି ଅତ୍ୟୁକ କଣ୍ଠରେ ଆଗ୍ରହାତ୍ୟୟରେ ଡାକ ଗୁଡ଼ିଲେ—

—“ନାଉ ନଅ ନାଉ”—

ସେଦିନ ଖଣ୍ଡ ମଣ୍ଡଳରେ ସମସ୍ତ ଲୋକ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଯାଇଥିଲେ । ସମସ୍ତଙ୍କ ମନରେ ଶକ୍ତ-ପ୍ରଶ୍ନବାଚୀର ଅସମ୍ଭବ ଭିତ୍ତ ଜମି ଉଠିଥିଲା । “ଏ ପୁଣି କି ରଙ୍ଗ ?”

“ସେ ମେଲା ଦେଖା ଶୁଣାନାହିଁ । ସେ ମେଲା କରୁ କାହିଁ ପାଇଁ ?” ସବୁ ପୁରରେ ସବୁ ଦେଶରେ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ହିଁ ଜନ ନେତ୍ର ଆକର୍ଷଣର ହେତୁ ହୋଇଥାଏ ।

ଏ କ୍ଷେତ୍ରରେ

ସୁଟ୍, ସାର୍ଟ, ହ୍ୟାଟ୍, ବୁଟ, ଚଷମା ପିନ୍ଧି ରକ୍ଷୁତ୍ପାତ ବାନ୍ଧି ନାଉ ବିକିବା ଏକ ସ୍ଵପ୍ନ ନୂତନ କଥା ନୁହେଁ ତ ଆଉ କ’ଣ ? କୌତୂହଳ ବଶତଃ ଅନେକ ଲୋକ ନିଷ୍ଠୁର ବାବୁକୁ ଘେରି ଆସି ଜମା ହେଲେ । ସଭାରେ ବହୁଜନ ଦେଖିଲେ ଯେପରି ଭୁଗଳୀ ଅଭିନେତା, ଅଭିନେତ୍ରୀଗଣ ଉପାହୃତ ହୋଇ ନିଶ୍ଚୟ ଅଭିନୟ ପ୍ରଦର୍ଶନ କରିବାରେ

ପ୍ରକୃତ ହୁଅନ୍ତି; ବହୁଲେକ ଦେଖି ସେହିପରି ବିଷ୍ଣୁମୁକ ବାବୁ ଆନନ୍ଦିତ ହୋଇ ନାଉ ସମ୍ଭବରେ ତଥ୍ୟ ମୂଳକ ଗ୍ରନ୍ଥ ଆରମ୍ଭ କଲେ ।

କିନ୍ତୁ—

ମୂଲ୍ୟ ଅତିରିକ୍ତ ।

ଅଧଗଜ ଦୂରରେ ଶକ୍ତି ହେଉଥିବା ଯେଉଁ ନାଉର ମୂଲ୍ୟ ଦଶ ପଇସା ସେହି ନାଉର ମୂଲ୍ୟ ବିଷ୍ଣୁମୁକ ବାବୁଙ୍କ ନିକଟରେ ଦଶଟଙ୍କା । ଯେଉଁ ଯୁଗରେ ରକେଟ ଯାଇ ତନ୍ତ୍ରଲୋକରେ ପହଞ୍ଚିଲଣି, ଗୁପ୍ତା-ପଥରେ ମଧୁ ଚନ୍ଦ୍ରକା ଉଦ୍‌ଯାପିତ ହେଲଣି, ଜଳେଇ ହୃଦ୍‌ପିଣ୍ଡ ଅନ୍ୟ ଜଣଙ୍କର ଦେହରେ ଖଞ୍ଜା ହେଲଣି, ସେ ଯୁଗରେ ପୁଣି ଏମିତି କିଏ କୋକା ଅଛି ଯେ ଦଶପଇସାରେ ନାଉ ନ କିଣି ଦଶ ଟଙ୍କାରେ କଣିକ ?

କିନ୍ତୁ ସମୟ ପରେ—କଟୁ ମନ୍ତବ୍ୟ ପ୍ରକାଶ କରି ବିଷ୍ଣୁମୁକ ବାବୁ କହିଲେ—

—“ଘୁଷୁରିକୁ ପାଗଲ କଦଳୀ ଦେଖାଇଲେ ସେ ତାର ମହତ୍ତ୍ୱ କ’ଣ ବୁଝିବ ? ଅଳ୍ପ ପାଖରେ ଘାପ ଜାଳିଲେ ସେ କ’ଣ ଜାଣିବ ? କାଳ ପାଖରେ ଗୀତ ଗାଇଲେ ସେ କ’ଣ ବୁଝିବ ? ଶିକ୍ଷା, ଘାଣ୍ଟା ବିବର୍ଜିତ ରୁଚି ଗର୍ହିତ, ଅରସିକ ଲୋକମାନେ ଏ ନାଉର ମହତ୍ତ୍ୱ କ’ଣ ବୁଝିବେ ? ଜହ୍ନସ ସିନା ସ୍ଵାରକର ମୂଲ୍ୟ ବୁଝେ—ଆନ ତାକୁ ଅଲୋଡ଼ା ପଥର ବୁଝି ଫିଙ୍ଗି ଦିଏ କାହିଁକି ? ଯେଉଁ ନାଉ ଅପରସ୍ତର ଅପରଚ୍ଛନ୍ନ କଣ୍ଠା ଝଟାରେ ମାଡ଼ି ଫଳିଛି ଯେ ଯାହା, ଯେଉଁ ନାଉ ସମୟ-ବର୍ଜିତ ହୋଇ ରଞ୍ଜାରେ ମାଡ଼ିଛି ସେ କ’ଣ ସେୟା ? ଯେଉଁ ନାଉ ଝାଟିମାଟି ଘରେ ଅଭାବ ଅସୁବିଧାରେ ବଢ଼ୁଛି ସେ ଯାହା, ଯିଏ ଶ୍ରୀମନ୍ଦିରରେ ଦାସ ଦାସୀ ପରିବେଷ୍ଟିତା ହୋଇ ଶ୍ରୀ ମା ଆଖ୍ୟାରେ ଭୂଷିତ ହୋଇଛି ସେ କ’ଣ ସେୟା ? କଦାପି ନୁହେଁ ।

ଆକାଶ ପାତାଳ ତପାତ ।

ଦେଶର ଦୁର୍ଭିକ୍ଷ । ଏବେ ବି ଏ ଜାତି ସଚେତନ ନୁହେଁ । ଏବେ ବି ଆମ ଲୋକମାନେ ଅନ୍ଧକାରରେ ବୁଡ଼ି ରହିଛନ୍ତି । ଉଗ୍ରବାନ ଏମାନଙ୍କୁ ସଦ୍‌ଜ୍ଞାନ ଦିଅନ୍ତୁ ।

ସାହାଦେଉ—

ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ବାବୁ ନାଉଗୁଡ଼ିକ ସ୍ଥଳରେ ବହନ କରି ଆହୁତ ସେନିକର ଅମାପ ବ୍ୟଥା ଦେନ, ଅନ୍ତରରେ କାନ୍ଦ ମୁହଁରେ ଶୁଖିଲା ହସ ହସି ଘରକୁ ଫେରିଲେ ।

ଦୁନିଆରେ ସବୁଦିନ କାହାର ସମାନ ସାଏ ନାହିଁ । କାୟା ସଙ୍ଗେ ଗୁପ୍ତାଥିଲା ପରି, ଆଲୋକ ପରେ ଅନ୍ଧାର ଥିଲା ପରି, ହସ ପଛରେ କାନ୍ଦ ଥିଲା ପରି, ସୁଖ ସଙ୍ଗେ ଦୁଃଖ ଯୋଡ଼ି ହୋଇଥାଏ । ମନୁଷ୍ୟ ମାତ୍ରେ ଅବସ୍ଥାର ଦାସ, କେହି ନିୟତିର ପରିହାସକୁ ଏଡ଼ାଇ ପାରିବେ ନାହିଁ ।

ସବୁ ବାହାଦୁର ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ସାହାଣୀ କ'ଣ ଟିକିଏ ଲୋକ ? କ୍ଷମତାରେ ଥିଲକେଲେ ସେ ଏପାରି ଗଛକୁ ସେପାରି କରୁଥିଲେ । ଏକା ଭୁଂକେ ବାଦ ବକୁଶ ପାଣି ପିଆଉଥିଲେ । ସେ ବାୟୁଆ ନିଶ ହଳକ ମୋଡ଼ି ଖେଁ କରି କାଣିଦେଲେ ହଜାର ଲୋକଙ୍କର ଗୁଡ଼ରେ ଛନକା ପଶି ଯାଉଥିଲା । ସାହାଣୀ ବଗର କୁଳଚନ୍ଦ୍ରମା ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ବାବୁ ଅଧସ୍ତନ କର୍ମଚାରୀ ଉଠି ଶାସନର ସବୋଜ ସମ୍ମୁଖରେ ମୁଖ୍ୟ ହେବାର ଗୌରବ ଅର୍ଜନ କରି ପାରିଥିଲେ । ଯେଉଁମାନେ ତାଙ୍କ ଠାରେ ଦେବତା ଆସେପ କରୁଥିଲେ ସେହିମାନଙ୍କ ନାଆଁ ଆଜି ଶୁଣିଲେ ଉପରେ ତାଙ୍କର ଗୁଡ଼ରେ କାତେ ପାଣି ହୋଇଯାଉଛି । ରୋଷ ବେପାଶ, ଠିକାଦାରଙ୍କଠାରୁ ଯେଉଁ ଗୁପ୍ତଧନ ଆଣି ନିଜର ଭଉଣୀ ନାମରେ ବ୍ୟାଙ୍କ ବାଲନ୍ସ ଖୋଲିଥିଲେ ତାହା ଆଜି ଆଉ ତାଙ୍କର ପ୍ରାପ୍ୟ ନୁହେଁ । ଏକା ନାହିଁ ହି'ଖଣ୍ଡ । ଏକା ମ' ପେଟର ଭଉଣୀ ବିଶ୍ୱାସ-ଘାତକତା କରିଛି । ଅଚଳାଚଳ ସମ୍ପତ୍ତି ଘରଣୀଙ୍କ ଭାଇଙ୍କ ନାମରେ ଧର୍ମକୁ ଆଖିଠାର ମାରିବାପାଇଁ ବେନାମୀ କରିଥିଲେ, ତାକୁ ଆଉ ସେ ଫେରାଇ ନାହାନ୍ତି ।

ତେଣୁ—ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ବାବୁଙ୍କ ଅବସ୍ଥା ଏକାନ୍ତ ଦୟନୀୟ ହୋଇ ଉଠିଛି । ଦାଣ୍ଡରୁ ଆସିଲେ ହାଣ୍ଡିରେ ପଶୁଛି ।

ଘରଣୀ କୃଷ୍ଣକାମିନୀ ଦେବୀ ପାଣି ଫୁଟାଇ ତୁଲି ଲିଭାଇ ବସିଛନ୍ତି— ବୃତ୍ତଳ ଆସିଲେ ଭାତ ରନ୍ଧା ଯିବ । ପିଲାମାନେ ଭୋକରେ ଆଉଟି ପାଉଟି ହୋଇ କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଶୋଇଲେଣି ।

କିନ୍ତୁ—ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ବାବୁ ସେତେବେଳେ ଅଣନିଶ୍ୱାସୀ ହୋଇ ନାଉ ବୋହୂକୁ ମୁଣ୍ଡରୁ ଓହ୍ଲାଇବାପାଇଁ ଘରଣୀକୁ ଆହ୍ୱାନ କଲେ ସେତେବେଳେ ଘରଣୀ, ଫକିର ମୋହନଙ୍କ ପେଟେଣି ମେଡ଼ିସିନ୍ ଡାକରେ ଧରି ଘରୁ ଦଉଡ଼ି ଆସି ମଣିହରା ଫଣିମା ପରି ଗର୍ଜିଉଁ କହିଲେ —
 ବୁଝଲ କାହିଁ ?”

‘ନାହିଁ ।’

“ପିଲା ଖାଇବେ କଣ ?”

“ପାଉଁଶ”

ଫକିର ମୋହନଙ୍କ ପେଟେଣି ମେଡ଼ିସିନ୍‌ରୁ ଦୁଇପାନ ମାସ ଚଢ଼ାଇଦେଇ ଘରଣୀ ଚଳଚଞ୍ଚଳ ପଦକ୍ଷେପରେ ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଗଲେ ।

ରାସ୍ତା ବାହାଦୁର ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ସାହାଣୀ ସେତେବେଳେ ଗୋଟିଏ କାନ୍ଥକୁ ଆଞ୍ଜଳି କେବଳ ତପ୍ତ-ଅଶ୍ରୁ ବର୍ଜନ କରୁଥିଲେ । ଭ୍ରାତ୍ୟ ! ଭଗବାନଙ୍କୁ ଦୋଷ ଦେଇ ଘାବ୍ ନିଶ୍ୱାସ ପକାଉଥିଲେ । ମନେ ମନେ ଅନ୍ତର ସ୍ଥଳି ତପ୍ତ କରୁଥିଲେ । ଏଇତ ଦୁନିଆ ।

କିଛି ସମୟପରେ—କୃଷ୍ଣ କାମିନୀ ଦେବୀ ନିଜ ବେକର ସୁନାହାରଟି ଆଣି ଦେଇ କହିଲେ — “ତୁମ କଥା ଜଣାଗଲା । ହେଉ ନିଅ ଏହାକୁ କି ବୁଝିଲ ପରିବାପସ ଆଣିବ । ଆଗେ ପିଲାଙ୍କ ଜୀବନ ବଞ୍ଚୁ । ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ବାବୁ ଅବ୍ୟାଧି ଶିଶୁଟି ପରି ଘରଣୀଙ୍କ ହାତରୁ ସୁନା ହାରଟି ନେଇ ରୁମାଲରେ ବାନ୍ଧି ପକେଟରେ ରଖିଲେ ।

ଏହି ହାରଟିକୁ ଦିନେ ରାଜପୁତନାର ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବ୍ୟବସାୟୀ ହସ୍ତଶିଳ୍ପୀ ଅଗ୍ରଓଲା ଅନୁଗତ୍ୟର ପରମ ନିଦର୍ଶନ ସ୍ୱରୂପ ଉପଭୋକନ ଦେଇଥିଲେ । ତା ପରେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ବାବୁ ବଣିଆ ଘରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ । କଷଟି ପଥରେ କଷିତଫଳ ପରେ ଜଣାଗଲା ଯେ ସୁନା ହାରଟି ପୁରପୁର ଛଣା ପିତଳ ।

ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ବସି ପଡ଼ିଲେ ବିଷ୍ଣୁଙ୍କ ବାବୁ । ପଞ୍ଜିର ଫଟାଇ ବାହାରଗଲା ଉଷ୍ମ ଘାଘିଶ୍ୱାସ । ଫକିରମୋହନଙ୍କ ପେଟେଣି

ମେଡ଼ସିନର ଉପାବହତା ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସେ ସଚେତନ ହୋଇ ଉଠିଲେ ।

ତହିଁଆର ଦିନ—

ପୁଣି—

ସେ ଏକ ଐତିହାସିକ ଅଭିଯାନ ଆରମ୍ଭ କଲେ । ଉତ୍ତମ ପୋଷାକ ପିନ୍ଧି ପହଞ୍ଚିତ ହୋଇ (କାରଣ ତାଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଥିଲା ଭେକ ନ ଥିଲେ ଭକ ମିଳେନାହିଁ) ତାଙ୍କର ଅଶୀତତମ, ପ୍ରଜନନ ଅକ୍ଷମ, ବୃଦ୍ଧ ନାଲି ମାରିଶା ଷଟ୍ଟକୁ ନେଇ ବକିବାପାଇଁ ଗୋଟିଏ ହାଟରେ ଉପସ୍ଥିତ ହେଲେ । ଯେଉଁ ଗ୍ରାହକ ଆସି ଲଙ୍ଗୁଡ଼ ଟେକିଦେଲା ସେ ମୁହଁ ମୋଡ଼ି ଚାଲିଗଲା । ଷଟ୍ଟଟି ଏପରି ଜାଣ୍ଡି ଶୀର୍ଣ୍ଣ ଯେ କୌଣସି ହିନ୍ଦୁଧର୍ମ ବିଦେଷୀ ଲୋକ କିଛି ନେବାକୁ ବି ଆଗ୍ରହ ପ୍ରକାଶ କଲେ ନାହିଁ ।

ଜ୍ଞାନ-ବୃଦ୍ଧ ଷଟ୍ଟଟିକୁ ବକିବା ପାଇଁ ବିଷ୍ଣୁମୁକ ବାବୁ ବହୁତ ପରିଶ୍ରମ କଲେ । ଲୋକେ ସେଥିପ୍ରତି ଗୁରୁତ୍ୱ ଦେବାତ ଦୂରର କଥା ବରଂ ନିରାଶ ହେଲେ । ଜଣେ ଅଧେ ବଡ଼ ପଟିଆ ହୋଇ କଥାବାଣ୍ଟି ହେବାର ଶୁଣାଗଲା—“ଏ ପାଣି ଶେଷରେ ଷଟ୍ଟ ବକିବାକୁ ଆସିଲା । ଦଉଡ଼ିଟାଏ କି ବସ ଶିଶିଏ ଯାହା ପାଇଲା ନାହିଁ । ଟାଉଟରି କରି ରାଜ୍ୟର ସବୋତ କଣ୍ଡା ହୋଇଗଲା । ଧରାକୁ ସବୁ ଜ୍ଞାନ କରି ରାଜ୍ୟଟାକୁ ମନଇଚ୍ଛା ଲୁଣ୍ଠନ କଲା । ଉନ୍ନତ ହୋଇ ନାରୀ ଧର୍ଷଣ, ନାରୀହତ୍ୟା ସବୁ କିଛି କରିଗଲା । ପାଣିଟା ଯେମିତି ଉଠିଥିଲା ସେମିତି ପଡ଼ିଲା । କେହି ତାକୁ ଉଠେଇନି କି କେହି ପକେଇନି । ସେ ନିଜେ ସବୁ କିଛି କରିଛି”—

ବିଷ୍ଣୁମୁକ ବାବୁଙ୍କ କାନରେ ଏଥିରୁ କିଛି ବାଜିଗଲା । “ବସ ଶିଶିଏ ପାଇଲା ନାହିଁ” ଏଇ ପଦକ ତାଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଚକ ଘୁରିଲା ପରି ଘୁରି ଲାଗିଲା । ଅନୁଚ ଶବ୍ଦରେ ତାଙ୍କ ପାଟିରୁ ବାହାରି ଆସିଲା—“ହଁ, ମୁଁ ନିଜେ ସବୁ କରିଛି । ଆଉ ଗୋଟିଏ କାମ ବାକି ରହିଲା ।”

ହଠାତ୍ ପାଗଳ ପରି ସେ ପାଟିକରି ଉଠିଲେ—“ନା ତାଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ ଉପାୟ ନାହିଁ—ସେତକ—କରିବ—ମୁଁ ନିଶ୍ଚୟ କରିବ—”

କହି ଦେଉଥାଏ ପରକୁ

ଅପରାଧ ଉର୍ତ୍ତୀଣ୍ଟ ପ୍ରାୟ ।

ସ୍ଥାନ,

ଶିଳ୍ପୀଙ୍କ ପଡ଼ିଆ ।

ସ୍ୱୟମ୍ଭର ସଭାଠାରୁ ଆହୁର ଆଡ଼ମ୍ଭର ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାବରେ ଆୟୋଜନ କରାଯାଇଛି ଏକ ସଭା । ବିଜ୍ଞ ପାଠକେ ଯେପରି ଏହାକୁ ସୌଖୀନ— କଳାକାରମାନଙ୍କର ସଭା ବା ଶ୍ରମିକ ଇସ୍ତଫାନର ବାର୍ଷିକ ସଭା ବୋଲି ନ ଭାବନ୍ତି । ଏହା ବହୁ ଆର୍ତ୍ତସାତ ପରିବାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଉପଲକ୍ଷେ ଏକ ସଭା ।

ଏହି ସଭାପାଇଁ ସପ୍ତାହେ ହେଲେ ଦିନ ରାତି ଡାକବାଜି ଯନ୍ତ୍ର ସାହାଯ୍ୟରେ ଖୁବ୍ ପ୍ରଚାର ହୋଇଛି । ଖବର କାଗଜମାନଙ୍କରେ ଆଖି ଦୂଶିଆ ସରସ ସ୍ୱବାଦ ବଡ଼ ବଡ଼ ହରପରେ ପ୍ରକାଶ କରାଯାଇଛି । ଇଣ୍ଡିଆନ ଇଂକ୍ରେ ଲେଖା ହୋଇ ପ୍ରାଚୀର ପଥମାନ ଚାରିଆଡ଼େ କାନ୍ଥ, ବାଡ଼ି, ଗାଧୁଆ ଘର ପାଇଖାନା ସବୁଆଡ଼େ ମରା ଯାଇଛି । ଜନ୍ମ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ସଂପର୍କରେ ଅଧିକ ତଥ୍ୟ ସଂବଳିତ ପ୍ରଜ୍ଞାପନ ମେଡ଼ ବି ଅନେକ ଥର ସହର ପରିସରା କରିଛି । ସେଥିପାଇଁ ବହୁ ଜନ ସମାଗମ ହୋଇଛି ।

ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଭାବରେ ବହୁ ବିଶିଷ୍ଟ ଉଦ୍‌ବ୍ୟକ୍ତି, ଉଦ୍‌ଗ୍ରହଣମାନଙ୍କୁ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ କରାଯାଇଛି । ସେମାନେ ବହୁ ମୂଲ୍ୟ ପ୍ରୋଷାକ ପଥରେ ସଜ୍ଜିତ ହୋଇ ସଭା ମଣ୍ଡପର ପ୍ରଥମ ଧାଡ଼ିରେ ବସିଛନ୍ତି । ଉଦ୍‌ଗ୍ରହଣମାନେ ଆତ୍ମଜାତ୍ୟର ବାହାନା କରି ଏଭଳି ବେଶଭୂଷା ପିନ୍ଧିଛନ୍ତି ଯେ ଦୂରରୁ ଯେ ଦେଖୁଛି ସେ ଉଲଗ୍ନ ଭାବ ଆଖି ବୁଜି ପକାଉଛି ।

ହାତ କଟା ସ୍ତ୍ରୀ ଉଲେସ୍ କୁରୁଜ ସାଙ୍ଗକୁ ଟପଲେସ୍ ରଙ୍ଗୀନ ଶାଢ଼ୀ ଓଡ଼ିଆ କବିଙ୍କ କଥା ମନେ ପଡ଼େ—“ବିଚିତ୍ର ବେଶ ମଞ୍ଜୁଳାରେ ବାଳା !”

ଗରିବ ମାଲପ ହୋଇଛନ୍ତି ଯେ କିଏ ଶାଳୀ ଟାପସ କରିବ ?
ସମସ୍ତେ ତ ବଡ଼ ଲୋକଙ୍କର ମା.....।

ସବାଙ୍ଗରେ ମାଡ଼ିଥିବା ମର୍କଟିଆ ଜାଦୁକୁ କୁଣ୍ଡାଉ କୁଣ୍ଡାଉ ପିକା
ଟାଣି ଟାଣି ହଗୁଣ ପଧାନ ସାଆନ୍ତାଣୀମାନଙ୍କୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି କହିଲା “ମୋ
ଷୁଦ୍ର ମତରେ ଯଦି ଆମ ମା’ ଭଉଣୀମାନେ ଯା’ଯତ ବେଶ ଭୂଷା ହୁଅନ୍ତେ,
ପୁଅ ଝିଅମାନେ ଅଶ୍ଳୀଳ ସିନେମା ଚିତ୍ର ନ ଦେଖନ୍ତେ, ସ୍କୁଲ କଲେଜରେ
ଯୁବକ ଯୁବତୀମାନେ ଦେହକୁ ହେବ ଲଗା ଲଗି ହୋଇ ବସି ପାଠ ନ
ପଢନ୍ତେ, ତେବେ ଏ ଦେଶରେ ଅନେକ ପରିମାଣରେ ବ୍ୟଭିଚାର
କମିଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ଜନସଂଖ୍ୟାର ବି ହ୍ରାସ ଘଟନ୍ତା ।

ହଗୁଣ ପଧାନ ପାଖକୁ ଲାଗି ବସିଥିବା ଅଇଁଠୁ ସାହୁ, ଅଗାସୀ
ମଲିକ, ଗନ୍ଧା ଘୋଇ ହେଁ ହେଁ କରି ହସି ଉଠିଲେ ।

ହଗୁଣ ପଧାନ ନିଜକୁ ଅସହାୟ ମଣିଲା ।

ଏଥର ଆଗ ପଛ ହୋଇ ଚାରିପଟ ମଠର କାର ଆସି ସଭା
ମଣ୍ଡପ ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଗଲା ।

ସମସ୍ତେ କହିଲେ—“ଘୋଇ ମନ୍ତ୍ରୀ ଆସିଗଲେ ।”

ସଭାସ୍ଥଳ ନିସ୍ତବ୍ଧ ହୋଇଗଲା ।

ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରୀ ମ ନ୍ୟବର ନଗଦ ନାରାୟଣ ନରେନ୍ଦ୍ର, ମହାଶୟ
ସଭାପତିର ଆସନ ଅଳଂକୃତ କଲେ । ମୁଖ୍ୟ ଅତିଥି ଭାବରେ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ
ବିଭାଗର ସୁଯୋଗ୍ୟ ଡାକ୍ତରଙ୍କର ପ୍ରେମ ବାରିଧି ଜୟସିଂ ଠିଆ ହୋଇ
କଣି ଝାଡ଼ି କହିଲେ—

“ଭାଇ ଓ ଭଉଣୀମାନେ, ମୁଁ ପ୍ରଥମେ ଆପଣମାନଙ୍କଠାରୁ
କ୍ଷମା ମାଗି ନେଉଛି । ଆତ୍ମମାନଙ୍କର ଆସିବା ବିଳମ୍ବ ହୋଇଗଲା ।
ବାଟରେ ସ୍ବାସ୍ଥ୍ୟ ମନ୍ତ୍ରୀ ମହାଦୟ ଜନ କଲ୍ୟାଣ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ
ପୁରସ୍କାର ଗଣିକାଳୟ ଓ ଗୋଟିଏ ଗଞ୍ଜେଇ ଦୋକାନ ମହାଡ଼ମ୍ବରରେ
ଉଦଘାଟନ କଲେ । ସେଥିପାଇଁ ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ ସମୟରେ ପହଞ୍ଚି ହେଲା ନାହିଁ ।

ଜନତା ଘନ ଘନ କରତାଳି ବର୍ଷଣ କଲେ ।

ପ୍ରେମବାରିଧି ବାବୁ ଏଥର ଅଧିକ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ ତାଙ୍କ ଭାଷଣ
ଆରମ୍ଭ କରି କହିଲେ—ଯେଉଁଥିପାଇଁ ଏ ସଭାର ଆୟୋଜନ କରାଯାଇଛି

ତାହା ଉଣା ଅଧିକେ ଆପଣମାନେ ଜାଣନ୍ତି । ଦେଶର ଲୋକସଂଖ୍ୟା ନଦୀର କୁଆର ଭଳି ହୁ, ହୁ, ହୋଇ ବଢ଼ୁଛି । ସମସ୍ତ ଆର୍ଥିକ ଯେତେବେଳେ ମଣିଷ ମାଂସ ମଣିଷ ଖାଇବେ । ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରତିଦିନ ଆମ ଦେଶରେ ଆୟତନ ଅନୁ୍ୟନ୍ୟ ବାରଲକ୍ଷ ବର୍ଗମାଇଲ ଥିବାପ୍ରାୟ ଜନସଂଖ୍ୟା ପରୁଣ କୋଟିରୁ ଅଧିକା ହେଲାଣି । ଶହେବର୍ଷ ପରେ ଏହା ଶହେ ପରୁଣ କୋଟିକୁ ଟପିଯିବ ।

ତେଣୁ ଆପଣମାନେ ଜନ୍ମନିୟନ୍ତ୍ରଣର ଉପକାଶତା ବିଷୟରେ ସମ୍ୟକ୍ ଭାବରେ ଅବଗତ ନ ହେଲେ ଅବସ୍ଥା ଅସମ୍ଭାବ ହୋଇ ଉଠିବ ।

ଏତିକିବେଳେ ଜଣେ ଲୋକ ଧର୍ମପାଇଁ ହୋଇ ଦଉଡ଼ିଆସି କ’ଣ ପ୍ରେମବାରିଧି ବାବୁଙ୍କ କାନରେ ଫୁସ୍ ଫୁସ କର କହିଲା । ସେ ଭାରି ବିକ୍ରାନ୍ତ ହୋଇ ମନ୍ଦିକୁ ହାତଯୋଡ଼ି ଅନୁମତି ମାଗି ସଭା ଛାଡ଼ି ଚାଲିଗଲେ ।

ପରେ ବିଶୁଦ୍ଧ ସୂକ୍ଷ୍ମ ଖବର ନେବାରେ ଜଣାପଡ଼ିଲା ଯେ ପ୍ରେମ-ବାରିଧିବାବୁଙ୍କ ପଞ୍ଚମ ପତ୍ନୀ ପ୍ରସୂତା ଭବନରେ ଭୟଙ୍କର ଗର୍ଭ ଯନ୍ତ୍ରଣା ପାଉଛନ୍ତି । ସେ ଦଶଟି ସନ୍ତାନର ଜନନୀ ହେବାକୁ ଯାଉଛନ୍ତି ।

ଏ ଖବର ଶୁଣି ସମସ୍ତେ ହସିଲେ, ଖାଲି ହସିଲେ । ତା’ପରେ ଜନ୍ମ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ଅଫିସର ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ମଦନ-ମାରଣ ଚୌଦ୍ଧାନ ଉଠି ଶକ୍ତିକାଶ ମାରି କହିଲେ—“ଉପସ୍ଥିତ ଭଦ୍ରବ୍ୟକ୍ତି ବୃନ୍ଦ ଓ ଭଦ୍ରମହିଳାଗଣ, ଆପଣ-ମାନେ ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତୁ”—“ଛୋଟ ପରିବାର ହିଁ ସୁଖୀ ପରିବାର । ଦୁଷ୍ଟର ପରି ପଲେ କୁଆ ଜନ୍ମକରି କିଛି ଲାଭନାହିଁ । ସେମାନଙ୍କୁ ଉପଯୁକ୍ତ ସୁଷମ ଶାନ୍ତ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଇ ପାରୁନାହିଁ କି ଉପଯୁକ୍ତ ଶିକ୍ଷା ଦିଆଯାଇ ପାରୁନାହିଁ ।”

ସଭା ମଣ୍ଡପର ପ୍ରଥମ ଧାଡ଼ିରେ ବସିଥିବା ଜଣେ ଭଦ୍ର ମହିଳା ଅନୁନାୟିକା ସ୍ଵରରେ ବିରକ୍ତ ହୋଇ ତାଙ୍କର ପିଲାମାନଙ୍କୁ କହୁଥିବାର ଶୁଣାଯାଉଥିଲା—“ସୁନୁ, ଝୁନୁ, ରୁନୁ ଝୁନୁ, ଏନି, ରେନି, ତେନି,—ତୁମ ମାନଙ୍କ ବାଇରୁ ମୁଁ ମରିଯାନ୍ତି ହେଲେ, ତରିଯାନ୍ତି । ମୋ ପ୍ରାଣକୁ ଖାଇଗଲା । ଯାଉନା ବାପା ସେଠି ଲମ୍ବା ଚୌଡ଼ା ଭାଷଣ ଦେଉଛନ୍ତି, ତାଙ୍କୁ ପଛସା ମାଗିବ ?

ପିଲା,

ସେମାନେ ବୁଝନ୍ତି ବା କ'ଣ ?

ସତକୁ ସତ ସେମାନେ ଯାଇଁ—“ବାପା ପଇସା ଦିଅ, ପଇସା ଦିଅ” କହି ମଦନ ମାରଣ ବାବୁକୁ ଦେଇ ଗଲେ ।

ମଦନ ମାରଣ ବାବୁ ପିଲାମାନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡରେ ଆଘାତ ଥିଲା ।

ଦିନ ଦିନ କରତାଳି ଧ୍ବନିରେ ସଭାସ୍ଥଳ କର୍ମ ଉଠିଲା ।

ତା'ପରେ—

ପଡ଼ିଲା ଲେଡ଼ି ଡାକ୍ତର ପ୍ରିୟତମା ପୁରୋହିତଙ୍କ ପାଳି । ସେ ତାଙ୍କ ନାଶ ପୁଲର ଥର ଥର କଣ୍ଠରେ ଉଠ କହିଲେ — “ସୂର୍ଯ୍ୟ ବୃନ୍ଦ ଓ ମାଆ, ଭଉଣୀ ମାନେ, ପୃଥିବୀରେ ମାନବ ସମାଜରେ ଦୁଇ ରକମର ସ୍ତ୍ରୀ ଦେଖାଯାଏ ।

ଗୋଟିଏ ଖାଦ୍ୟ ପଦାର୍ଥର ସ୍ତ୍ରୀ । ଅନ୍ୟଟି ଯୌନ ସ୍ତ୍ରୀ । ବିବାହ ଦ୍ଵାରା ଯୌନ ସ୍ତ୍ରୀର ନିବୃତ୍ତି ହୁଏ । ସନ୍ତାନ ଉତ୍ପାଦନ ବିବାହ କରିବାର ମୁଖ୍ୟ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ । ଗୋଟିଏ ଦୁଇଟି ସନ୍ତାନ ହେବା ଭଲ । ନିଜ ଇଚ୍ଛା ମୁତାବକ ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମ କରିବା ପାଇଁ ଆଜିକାଲି ନାନା ରକମର ବୈଜ୍ଞାନିକ ପ୍ରଣାଳୀ ଉଦ୍ଭାବନ ହୋଇଛି । ତା' ମଧ୍ୟରେ ଲୁପ୍ ହେଉଛି ସବୋତ୍ତମ ପ୍ରଣାଳୀ । ପ୍ରତ୍ୟେକ ମା' ଭଉଣୀ ଲୁପ୍ ପିନ୍ଧିବା ଉଚିତ ।”

ଜଣେ ଭଦ୍ର ମହିଳା ଏତିକି ବେଳେ ଉଠି କହିଲେ—“ଆପଣ ସେହିନ ଆପଣଙ୍କ ପ୍ରାଇଭେଟ୍ କୁ ନିକରେ ସୋଲଟଙ୍କା ଫିସ ନେଇ ଲୁପ୍ ନ ପିନ୍ଧିବା ପାଇଁ ପରାମର୍ଶ ଦେଇ ଥିଲେନା ?”

ଅନ୍ୟ ଜଣେ ପଚାରିଲେ—“ଆପଣ ଦୁଇଟି ସ୍ଵାମୀକୁ ଛାଡ଼ିପକ୍ଷ ଦେଇ ତୃତୀୟ ଥର ପାଇଁ କଣ୍ଟ୍ରାକ୍ଟ ମ୍ୟାରେଜ୍ କରିଛନ୍ତି ନା ?”

ଦୟାକରି କହିବେକ ଆପଣଙ୍କ ଭିନ ସ୍ଵାମୀଙ୍କ ଆଡ଼ୁ କେତୋଟି ପିଲା ?

ଆମେ ଶୁଣୁଛୁ ନ'ଟି ଏକଥା କଣ ସତ ?

ଡକ୍ଟର ପ୍ରିୟତମା ଦେଖ ନରୁଢ଼ର ହୋଇ ବସି ପଡ଼ିଲେ ।

ଏହାପରେ—

ସ୍ୱୟଂ ସ୍ୱାସ୍ଥ୍ୟମନ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନଗଦ ନାରାୟଣ ନରେନ୍ଦ୍ର ମହୋଦୟ ଉଠି ବାଦୁଆ ନଗକୁ ବାଆଁ ହାତରେ ଆଉଁଷୁ ଆଉଁଷୁ କହିଲେ—

ବନ୍ଧୁଗଣ ! ମୋ ପୂର୍ବବର୍ତ୍ତୀ ବକ୍ରାମାନେ ଜନ୍ମ ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ବିଷୟରେ ବହୁତ ବୁଝାଇଲେଣି । ମୋର ସେ ସମ୍ପର୍କରେ ବିଶେଷ କିଛି କହିବାର ନାହିଁ । ତେବେ କେବଳ ନାରାୟଣମାନେ ଲୁପ୍ତ ପିନ୍ଧିଲେ ଚଳିବ ନାହିଁ । ପୁରୁଷମାନଙ୍କୁ ଅପରେସନ ହେବାକୁ ପଡ଼ିବ । ଏଥିପାଇଁ କଷ୍ଟ ଭୋଗିବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ କି ପଇସା ଦେବାକୁ ପଡ଼େ ନାହିଁ । ବରଂ ପଇସା ମିଳେ ।

ଏତିକି ବେଳେ ଜଣେ ଦରିଦ୍ର ମଳମୁଣ୍ଡିଆ ଲୋକ ଉଠି ପଚାରିଲା —
 “ମନ୍ତ୍ରୀ ମହୋଦୟ, ଆପଣ ତ ଅପରେସନ ହୋଇଥିଲେ, ଆପଣଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ପୁଣି ଅନ୍ତସତ୍ତା ହେଲେ କେମିତି ? ଆପଣ ତାଙ୍କୁ ଅସଫା ଆଖ୍ୟା ଦେଇ ଘରୁ ତଡ଼ି ଦେଲେ କାହିଁକି ?

ମନ୍ତ୍ରୀ ମହୋଦୟ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ସନ୍ତୁଳି ହୋଇଗଲେ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ସଭା ଭଙ୍ଗ କରି ଚାଲିଗଲେ । ଲୋକେ କୁହାକୁହି ହେଉଥିବାର ଶୁଣା ଯାଉଥିଲା—“କହି ଦେଉଥାଏ ପରକୁ, ବୁଦ୍ଧି ନ ବିଶଇ ଘରକୁ ।”

ଏକାଦଶୀବାବୁଙ୍କ ଏକାଦଶୀ

ଏକାଦଶୀବ ବୁ ଜଣେ ନାମଜାଦା ଭକ୍ତ, ଏକଥା ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି । ବେକରେ ଭୂଲସୀ ମାଳୀ ନାହିଁ, ଦେହରେ ରାମାନନ୍ଦୀ ଚିତାକାଟି ସବୁବେଳେ ସେ ଭକ୍ତର ମାଛ ପରି ପାଟି ପାକୁ ପାକୁ କରି, ମାଳି ଗଢ଼ାନ୍ତି ।

ବାଟରେ ହାଟରେ ଚାଲିଗଲା ବେଳେ ଝୁଲୁ ଭିତରେ ହାତ ପୁରାଇ ସେ ବି ମାଳି ଜପନ୍ତି । ମାଛ ମାଂସ ଖାଆନ୍ତି ସିନା, ଜୀବ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଭାବ ଦୟା । ଝିଣିକାଟିଏ ନିଆଁରେ ପଡ଼ିଗଲେ କି ପିମ୍ପୁଡ଼ିଟିଏ ପାଦରେ ଦଳି ହୋଇଗଲେ ସେ ଅଧ ଦଣ୍ଡାଏ ରୁ, ରୁ, ହୋଇ ସମବେଦନା ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି ।

ଛେଳି କଟା ହେଲେ ସେ କିନ୍ତୁ ଶାସ୍ତ୍ର ପୁରାଣ ଉଦ୍ଧାର କରି କହନ୍ତି —“ଜୀବ ମାରିବ ମାଂସ ଖାଇ, ସେ ଜୀବ ବୈକୁଣ୍ଠକୁ ଯାଇ ।”

ସେ ପର ଦ୍ରବ୍ୟକୁ ଲେଖୁବନ୍ଧୁ ମନେ କରନ୍ତି ।

ତାକୁ କେହି କେହି ଏକାଦଶୀ ବକ କହିଲେ ମଧ୍ୟ ସେ ସେ ଜଣେ ପରମ ଭକ୍ତ ଏକଥା ସେ ତିଳେ ହେଲେ ସନ୍ଦେହ ନାହିଁ ।

ସେ ଭକ୍ତ ମାର୍ଗରେ ଆସିବାର କାରଣ ସ୍ବରୂପ ଲୋକମାନେ ଗୋଟିଏ ମଜାଗପ କହନ୍ତି ।

ହୁଁ... ...

ହୁଁ... ... ପ୍ରକୃତରେ ଏକ ମଜାଗପ ।

ଏକାଦଶୀ ବାବୁ ଆଗରୁ ଜଣେ ରାଜ କର୍ମଚାରୀ ଥିଲେ । ରଜା ଜଣେ ଗଡ଼ ଜାତି ରଜା । ଏକଜିଦିଆ । ଯାହା ବୁଝିଥିବେ ସେୟା । ଯାହାକୁ ଭଲ ପାଇଥିବେ ତା’ ସ୍ତ୍ରୀକୁ ସୁନାରୁଡ଼ି ପିନ୍ଧେଇ ଦେବେ । ଯାହାକୁ ବିଷ ଦୃଷ୍ଟିରେ ଚାହିଁଥିବେ—ତା’ ଘରେ କଳାକନା ବୁଲେଇ ଦେବେ ।

ଦିନକର କଥା ।

ମନ୍ଦୀ ଆସି ଖବର ଦେଲେ — “ମଣିମା, ଏକାଦୁଶୀ ବାବୁଡ଼ା ସିଂ ପ୍ରଜା ମାନଙ୍କଠାରୁ ସବୁ ରଜସ୍ବ ଆଦାୟ କରି ଆମ୍ଭସାଙ୍ଗ କରି ଦେଇଛନ୍ତି ।”

ରଜା ଏକଥା ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ହୃକୁମ ଦେଲେ— ‘ଏକାଦୁଶୀଆକୁ ଧରିଆଣ ।’

କଟୁଆଳମାନେ ଯାଇଁ ଏକାଦୁଶୀ ବାବୁକୁ ଧରିଆଣିଲେ । ରଜା ବହେ କେରଞ୍ଚରେ ପିଟି, ନଅର ଭିତରେ ରହିବାକୁ ଆଦେଶ ଦେଲେ ।

ବଡ଼ ଦୁଃଖରେ ଏକାଦୁଶୀ ବାବୁ କାଳାତିପାତ କଲେ । ଏକାଦୁଶୀ ବାବୁକୁ ଛାଡ଼ିଦେବା ପାଇଁ ଯିଏ ଯେତେ ରକମର ବୁଝାଇଲେ ମଧ୍ୟ ରଜା କାହାର କଥା ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ ।

ଯୋଗକୁ ବ୍ରହ୍ମ ଖଟେ ନାହିଁ ।

ଦିନେ ରଜାଙ୍କର କେତେଜଣ ବନ୍ଧୁ ଆସିଲେ । ଖାନସମା ମନ ପ୍ରାଣତାଳି ବ୍ୟଞ୍ଜନ ପ୍ରସ୍ତୁତ କଲ । ନିଆଁ ପାଣି କଥା । ଡାଲି ଟିକେ ପୋଡ଼ି ଗଲା ।

ଗୁଣ୍ଡୁଣିଆ ଗୁଣ୍ଡି ସାରିଲା ପରେ, ଖାନସମା ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲେ । ରଜାଙ୍କ କାନକୁ ଏକଥା ଗଲା । ରଜା ଉତ୍ତପ୍ତ ଚମ୍ପ ପରି ପଥ, ପଥ ହେଲେ ।

ଏକାଦୁଶୀ ବାବୁ କହିଲେ—“ଛୁମୁ ମୁଁ ନିମିଷକରେ ସୁସ୍ବାଦୁ ଡାଲିକରି ଦେବି ।”

ରଜା କର ବୋଲି ଆଦେଶ ଦେଲେ ।

ଏକାଦୁଶୀ ବାବୁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ପୋଡ଼ା ଡାଲିରେ ଅଧସେରେ ଗୁଆ ଘିଅ ଗରମ କରି ଡାଲିଦେଲେ ।

ମଣୋହି ବେଳେ ରଜା ଡାଲି ଦୁଇଥର ମାଗି ଖାଇଲେ । ରଜାଙ୍କ ବନ୍ଧୁମାନେ ବିଦାହୋଇ ଗଲାପରେ, ରଜା ଏକାଦୁଶୀ ବାବୁକୁ ଡାକ କହିଲେ—“ତୁମେ କୋପହୁଏ ପ୍ରଜାଙ୍କଠାରୁ ରଜସ୍ବ ଆଦାୟ କରି ଖାଇବାରେ ସାରି ଦେଇଛ ?” ଏକାଦୁଶୀ ବାବୁ କହିଲେ—“ଆଜ୍ଞା ହଁ ।”

ରଜା କହିଲେ—“ଯାଅ ଆଜିଠାରୁ ତୁମେ ମୁକ୍ତ ହେଲ । ଦେବବାଉର ସଂପତ୍ତି ସବୁ ବୁଝା ସୁଝା କରିବା ।”

ସେତିକି ତ ନୁହେଁ—

ତାଙ୍କ ପୁଲ ଦେଇ ଜନ୍ମା ମୁଦୁ ସୁଲକି ମଧ୍ୟ ଏକାଦୁଶୀ ବାବୁକୁ ବିକ୍ରିକରି ଦେଲେ । ମୁଦୁସୁଲକି ନଅର ଭିତରେ ସମସ୍ତେ ଡାକନ୍ତି ଅଖାଇ ନାମା ।”

ମୁଦୁସୁଲ ।

ପ୍ରକୃତରେ ମୁଦୁସୁଲ । ସେ ଏକାଦୁଶୀ ବାବୁଙ୍କର ହାତ ଧରିଲା ଦିନୁ ଆଠଟିର ଜନନୀ ହେଲେଣି ।

ଏକାଦୁଶୀ ବାବୁ ପାର୍ଥିବ ଜଞ୍ଜଳରେ ଘାଣ୍ଟି ନହେବା ପାଇଁ ଅନ୍ୟ ମାନଙ୍କୁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାଇଲେ ମଧ୍ୟ ନିଜେ ପ୍ରତିବର୍ଷ ଗୋଟିଏ ସନ୍ତାନର ଜନକ ହେବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହୁଅନ୍ତି ।

ରଜପଥରେ ଶିଳମାନେ ଏକାଦୁଶୀ ବାବୁଙ୍କ ପଛରେ କୁ୍ୟ-କରି ଗଲିଥିଲା ବେଳେ ମନେହୁଏ ସଗର ବଂଶ ପୃଥ୍ବୀ ପୃଷ୍ଠକୁ ପୁଣି ଫେରିଲେ କି ?

ତେବେ—

ଏକାଦୁଶୀ ବାବୁ ଜଣେ ଭାରି ପାରିଲା ଲୋକ । ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ମୁଦୁସୁଲ ଦେବୀ ବାର୍ ବଜାରରେ ଶୁକ୍ତିରେ ହାତ ବାଡ଼େଇ ଅଷ୍ଟାରେ ଲୁଗା ବାନ୍ଧି ଅନେକ ଥର କହିବାର ଶୁଣାଯାଏ—

“ମୋ’ ଗେରସ୍ତ ଗୋଟା ଲୋକ, ପୁଣି ଆଉ ଗୋଟା କିଏ ଲୋକ ? ରଣ୍ଡେ ଯଦି ମତେ ସହିପାରୁ ନାହିଁ, ତେବେ ମୋର ସଉତୁଣୀ ହେଉନା ? ଭଲ ନାହିଁବ, ଭଲ ଖାଇବ; ଭଲ ପିନ୍ଧିବ ।”

ମୁଦୁସୁଲ ଦେବୀ କମ୍ ଲୋକ ନୁହଁନ୍ତି । ତାଙ୍କର ଏଭଳି ନାମ ହେବାର ମଧ୍ୟ ତାପୃର୍ଥ୍ୟ ରହିଛି । ମଦ ବୁଲି ପାଖରେ ସେ ଜନ୍ମ ହୋଇ ଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ତାମ ଦିଆହୋଇଛି ମୁଦୁସୁଲ । ସେ ଭାରି ବୁଦ୍ଧିମତ୍ତା ।

ମହାପ୍ରସାଦକୁ ଗୁଡ଼ ପଣା ପରି ସେ ମନେକରନ୍ତି । ନିଜର ସ୍ୱାର୍ଥ ହାସଲ ପାଇଁ ବାପର ଝିଅ, ପୁଅର ଝିଅ, ମା’ର ଝିଅ, ବୋହୂର ଝିଅ ହୋଇ ପଡ଼ନ୍ତି । କେହି କାହାର କଥା ଜାଣି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଏକାଦୁଶୀ ବାବୁ ମୁଦୁସୁଲଙ୍କ ପରି ସ୍ତ୍ରୀ ପାଇ ନିଜକୁ ସୌଭାଗ୍ୟବାନ ବୋଲି ମନେକରନ୍ତି ।

ଏକାଦଶୀ ବାବୁ ପ୍ରତି ମାସରେ ଏକାଦଶୀ କରନ୍ତି । ଏକାଦଶୀ ବୋଇଲେ ଏକାଦଶୀ ଭଲ ଏକାଦଶୀ ।

ଏକାଦଶୀ ଦିନ ଛଷ୍ଠି ପ୍ରକାର ଭୋଗର ବ୍ୟବସ୍ଥା ହୁଏ । ସୂର୍ଯ୍ୟୋଦୟଠାରୁ ସଂଧ୍ୟା ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଭୋଗ ଚାଲିଥାଏ । ପ୍ରତି ଭୋଗକୁ ଉଦରକୁ ଶେଷଣ କରନ୍ତି ଏକାଦଶୀ ବାବୁ ।

ପୁଣି—

ବେଳେ ବେଳେ ଏମିତି ହୁଏ, ଏକାଦଶୀ ଦିନ ଯଦି କୌଣସି ଠାରୁ ବଡ଼ ମାଛ ଆସେ ବା ଖାସି କଟା ହେବାର କଥା ଏକାଦଶୀ ବାବୁ ଉଦ୍‌ଯାପନ କରନ୍ତି ।

ମାଛ ଆଉ ମାଂସ ସେ ନିହାତି କମରେ ଦୁଇସେର ଖାଆନ୍ତି, ତଥାପି—

ଏକାଦଶୀ ବାବୁ ଜଣେ ଧର୍ମ ପରାୟଣ ବ୍ୟକ୍ତି । ତାଙ୍କ ସହ-ଧର୍ମିଣୀ ମୁଦୁସୁଲ ଦେବୀ ବି ତଦ୍ରୂପ ଭକ୍ତି ପରାୟଣ ମହିଳା ।

ବାର ମାସରେ ତେର ଓଷା ସେ କରନ୍ତି ।

ଦିନେ ଦିନେ ଓଷାରେ ଏଭଳି ହୁଏ ଯେ ମୁଦୁସୁଲ ଦେବୀ ଖାଉଁ ଖାଉଁ ସବୁ ଭୋଗରାଗ ଖାଇଦିଅନ୍ତି । ପିଲାମାନେ ଭୋକରେ ଆଉଟି ପାଉଟି ହୋଇ ସମୟ କଟାନ୍ତି ।

ପଖାଳ ଭାତ, ଶୁଖୁଆ ପୋଡ଼ାରେ ପେଟଭରି ରହିଥାଏ । ଲୋକ ଜାଣିବାକୁ କଅଣ ନା, ଅଖାଇ ନାମ କରନ୍ତି ଓଷା ।

ଦିନ ପରେ ଦିନ ଗଡ଼ି ଚାଲିଲା ।

ପିଲାମାନେ ବଡ଼ ହୋଇଗଲେ ।

ସମସ୍ତେ ଯିଦ୍ ଧରିଲେ ଆମେ ଏକାଦଶୀ କରିବୁ । ଏକାଦଶୀ ବାବୁ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ବହୁତ ବୁଝାଇଲେ—

“ତୁମେମାନେ ଏକାଦଶୀ କରିପାରିବ ନାହିଁ । ଏହା ଭାରି କଷ୍ଟ କାମ । ଉପାସ ରହି ପାରିବ ନାହିଁ ।”

ପିଲାମାନେ ସମୟରେ ସମସ୍ତେ ଏକ ଜିଦ୍ ଧରି କହିଲେ—
ହଁ ବାପା ଆମେ ଉପାସ ରହିପାରିବୁ, ଆପଣଙ୍କପରି ଏକାଦଶୀ କରିପାରିବୁ ।

ଏକାଦଶୀ ବାବୁ ବାଧା ହୋଇ ଏକାଦଶୀ ଗୁଡ଼ିଲେ । ମୁଦୁସୁଲ—
ଦେଖା ଯେତେବେଳେ ଓଷା କରିବାକୁ ବାହାରିଲେ ସେତେବେଳେ ପିଲା
ମାନଙ୍କୁ ପାଖକୁ ଡାକି ଏକାଦଶୀ ବାବୁ କହିଲେ—“ମୋତେ ଯେମିତି
ଏକାଦଶୀ ଛଡ଼ାଇଲ, ସେମିତି ତୁମ ବୋଉର ଓଷା ଛଡ଼ାଅ, ନଚେତ୍
ମୁଁ ପୁଣି ଏକାଦଶୀ କରିବି ।”

ଏଥର ପିଲାମାନେ ଯାଇଁ ମା’ଙ୍କ ନିକଟରେ ହାଜର ହେଲେ ।
କହିଲେ—“ବୋଉ, ତୁ ଯଦି ଓଷା କରୁ ଆମେ ବି କରିବୁ ।” ମୁଦୁସୁଲ
ଦେଖା ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହିଲେ—“ମୁଁ ଆଉ ସେ ନିଆଁଲଗା ଓଷା
କରିବି ନାହିଁ ।”

ମୁଦୁସୁଲ ଦେଖା ଓଷା ଗୁଡ଼ିଲ ଦିନରୁ ଆଉ ଏକାଦଶୀ ବାବୁଙ୍କ
ସାଙ୍ଗରେ ତାଙ୍କର ପଡ଼ିନାହିଁ । ଦେଉଣୁର ଘରବୋହୁ ଭଳି କଥାବାର୍ତ୍ତା
ହୁଅନ୍ତି ।

ମୁଦୁସୁଲ ଦେଖା ଯେମିତି ରାଗରେ ଗର ଗର ସର ସର ହୁଅନ୍ତି,
ଏକାଦଶୀ ବାବୁ ସେମିତି ତମ୍ବିପରି ରାଗରେ ଫଅଁ ଫଅଁ ହୁଅନ୍ତି ।

ଦିନେ ସ୍ବାମୀ ସ୍ବାମୀଙ୍କ ମିଳନ ହେଲା । ଏକାଦଶୀବାବୁ ପଚାରିଲେ—
“ତୁମେ କ’ଣ ସତରେ ଓଷା କର ?” ମୁଦୁସୁଲ ଦେଖା ଓଲଟି
ପଚାରିଲେ—“ଆଉ ତୁମେ ?”

ଏକାଦଶୀବାବୁ କହିଲେ—“ରୁପ୍ ରୁପ୍, ଆଉ କିଛି କୁହନା,
ପିଲାମାନେ ଅଛନ୍ତି ଶୁଣିବେ ।”

ଏତିକିବେଳେ ଏକାଦଶୀବାବୁଙ୍କର ଜଣେ ପିଲାଦିନର ସାଙ୍ଗ
ଘରଭିତରକୁ ପଶିଆସି କହିଲେ—“ହଇହେ ସାଙ୍ଗ, ତୁମେ ତ ମୁଡ଼ିଟିଭଳି
ହୋଇଥିଲ, ଏବେ କଣ ରୁଡ଼ାଉଲି ଦେଖାଗଲଣି ? କ’ଣ ଏକାଦଶୀ
ଗୁଡ଼ି ଦେଲଣି କି ?

ସାଙ୍ଗଙ୍କ କଥାରେ ସମସ୍ତେ ଏକାଥରକେ ହସିଉଠିଲେ ।

ପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟଙ୍କ ସ୍ଥାନୀ

ରସିକଶେଖର ପ୍ରାଣନାଥ ବାବୁଙ୍କୁ ଆପଣ ଜାଣିଥିବେ ବୋଧହୁଏ । ତାଙ୍କୁ ଯଦ୍ୟପି କଲିକତା ବାସୀ ବର୍ଷ ହେଲଣି; ତଥାପି ସେ ଏବେ ମନରେ ପିଲ । ସେ ଏବେବି ନିଜକୁ ନିଜେ ମନେ କରନ୍ତି, କଲୁରବେଶର କୃଷ୍ଣଗାନ । ପାରିଲ ଯୌବନ କଥାକ୍ଷର ପାରିଲ କୃଷକ ।

କଳାକୃଷ୍ଣ କମଳ ଆଖିଙ୍କର ସେ ପରମ ଭକ୍ତ । ପ୍ରତିଦିନ ସକାଳେ ଓ ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳେ ସେ ଟେକାଟିଏ କଳାକୃଷ୍ଣ ନ ପକାଇଲେ ତାଙ୍କ ଦେହରେ ଇନପ୍ଲୁଏଞ୍ଜାର ସବୁ ଲକ୍ଷଣ ପ୍ରକାଶ ପାଇଯାଏ ।

ତେବେ ସେ ଜଣେ ପ୍ରଥମ ଶ୍ରେଣୀର ନାଗର । ପ୍ରତିଦିନ ଧଳା ବାଳକୁ କଳା କରିବାପାଇଁ ଲେମ୍ବା ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ମୁହଁରେ ବରେଲିନ ମାଣି ତମକୁ ମସୃଣ କରନ୍ତି । ଦିନକୁ ନିଦ୍ରାତି କମ୍ରେ ଦଶଧର ମୁଣ୍ଡର ବାଳକୁ କୁଣ୍ଡାଇବା ପାଇଁ ଗଛ ଅଇନା ପାଖକୁ ଯାଆନ୍ତି । ଘରପୁଡ଼ି ଯେବେ ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବ ଘର ବା କୋର୍ଟ କଚେରୀକ ଯା'ନ୍ତି, ତେବେ ପକେଟରେ ଛୋଟ ପାନିଆଁ ଓ ଅଇନା ଗୋଟେ ରଖିଥାନ୍ତି । ଶୁକ୍ତରେ ଶୋଇଲବେଳେ ବି ମୁଣ୍ଡ କୁଣ୍ଡାଇ ଶୁଅନ୍ତି ।

ତାଙ୍କୁ ଯଦି କେହି ଶୁକ୍ତରେ କାହିଁକି ମୁଣ୍ଡ କୁଣ୍ଡାନ୍ତି ବୋଲି ପ୍ରଶ୍ନ କରେ, ସେ ଉତ୍ତର ଦେଇ କହନ୍ତି—“ଆୟୁ ବଢ଼େ ।”

ପ୍ରାଣନାଥ ବାବୁଙ୍କୁ ପ୍ରଜାପତି ନିଶ ଭାରି ମାନେ ।

ଏହି ନିଶକୁ କାଟିବାପାଇଁ ତାଙ୍କ ଦ୍ଵିତୀୟ ପତ୍ନୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀମତୀ ଚୌଶମ୍ବା ଦେବୀ ଅନେକଥର କହିଲେଣି, ମାତ୍ର ପ୍ରାଣନାଥ ବାବୁ କାଟନ୍ତି ନାହିଁ । ତାଙ୍କର ପିଲାଦିନୁ ନିଶ ପ୍ରତି ଭାରି ସତ୍ତକ । ତାଙ୍କ ଅଜା ରଖିଥିଲେ ନିଶ । ତାଙ୍କ ବାପା ରଖିଥିଲେ ନିଶ । ସେ ବି ପରମ୍ପରାକୁ ସମ୍ମାନ ଜଣାଇ ରଖିଛନ୍ତି ନିଶ ।

ଦିଗ୍‌ସ୍ ପକ୍ଷ ସ୍ତ୍ରୀ ଦରକୁ ଆଣିଲେ ସଫାରରେ ସମସ୍ତେ ସେମିତି
ଦୟାସ୍ ଅବସ୍ଥାରେ ପଡ଼ନ୍ତି, ସେମିତି ପଡ଼ନ୍ତି ପ୍ରାଣନାଥ ବାବୁ ।

ସୁନ୍ଦରୀ, ଶୋଡ଼ଣୀ, ମନ୍ଦାର ଅଧର, ମରଳ ଗମନ, ଖଞ୍ଜିରାଟ
ନୟନା, ରସ ଯୌବନୀ, ଯାମଳ ଭୂଧର-ନନ୍ଦ-ପଦ୍ମାଧର ଶ୍ରୀମତୀ ଚୌଶମ୍ବା
ଦେବୀଙ୍କୁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ କରିବା ପାଇଁ ପ୍ରାଣନାଥ ବାବୁ ତାଙ୍କ ପ୍ରାଣପଣେ ଚେଷ୍ଟା
କରନ୍ତି ।

ତାଙ୍କୁ ହସ ନ ମାଡ଼ୁଥିଲେ ସେ ହସନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ନଦ ମାଡ଼ୁଥିଲେ
ବି ସେ ଚେଇଁ ରହନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଶ୍ରେକ ନ କରୁଥିଲେ ବି ସେ ବାଧା ହୋଇ
ଖାଆନ୍ତି । ନାଚ ତାମସା ଦେଖିଯିବାକୁ ତାଙ୍କର ଇଚ୍ଛା ନ ଥିଲେ ବି ସେ
ଯାଆନ୍ତି । ‘ବୁଢ଼ା’ ଅପବାଦରୁ ସାହି ପାଇବାପାଇଁ ଅଣ୍ଟା ଘୁର୍ଜି ପଡ଼ୁଥିଲେ
ବି ଅଣ୍ଟା ସିଧା କରି ଚାଲନ୍ତି । ସେ ବରବର କବିରାଜଙ୍କଠାରୁ କାମିନୀ-
ଦର୍ପ-ଗଞ୍ଜନ ମୋଦକ ସେବନ କରନ୍ତି ।

ସିଲ୍‌କ ପଞ୍ଜାବୀ ମଢ଼ାଇ ପିନ୍ଧାକୁଣ୍ଡ ହାତରେ ଧରି, ଲେଭେଣ୍ଡର
ମଥାରେ ଲଗାଇ, ସିଂହ ବାଡ଼ିଟି ଧରି ବଲ୍‌ଡ୍ୟାନ୍ସ ଉର୍ଜୀରେ ଗାଆଁ
ଦାଣ୍ଡ ମଝିରେ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ ଗୋପୀ ଜୀବନ ବ୍ରଜ ଦୁଲ୍ଲଭ କୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କ ପରି
ତଳିତଳି ଯେତେବେଳେ ଚାଲନ୍ତି, ସେତେବେଳେ କନ୍ଦର୍ପପୁର ଗାଆଁର
ଚଗଲ ଟୋକାଯାକ ପାଟିରେ ହୁଇସିଲ ମାରି ବନମାଳୀଙ୍କ “ଶ୍ୟାମ ନାଗର
ହେ ଏ ବେଶ ହୋଇବ ନାହିଁ, ଏ ବେଶ ହୋଇଲେ ପାଷାଣ ତରଳେ
ସୁବର୍ଣ୍ଣ ବସ୍ତ୍ରବ କାହିଁ ?” ଗୀତଟି ବୋଲି ତାଳିମାରି ଖପର ଡେଇଁ ଡେଇଁ
ନାଚି ଯାଆନ୍ତି । ତେବେ—

ପ୍ରାଣନାଥ ବାବୁ ନଜର ପତ୍ନୀ ସୁଶ୍ରୀ ଚୌଶମ୍ବା ଦେବୀଙ୍କ ପାଇଁ
ବଡ଼ଗଦ ଅନୁରକ କରନ୍ତି । ପ୍ରାଣନାଥ ବାବୁ ଦେଖିବାକୁ ବାଙ୍ଗର ହେଲେ
କ’ଣ ହେବ, ତାଙ୍କ ମଗଜଟା ଘାରି ବଡ଼ । ସେ ବେଳକାଳ ଉଣି କାର୍ଯ୍ୟ
କରନ୍ତି । ମେଘ ଯୁଆଡ଼କୁ ହୁଏ, ଛତା ସେଆଡ଼କୁ ଦେଖାନ୍ତି । ମୋଟ
ଉପରେ ତାଙ୍କୁ ଅନେକ ଲୋକ ମୋଟା ବୁଦ୍ଧିଆ ବୋଲି କହିଲେ ମଧ୍ୟ
ତାଙ୍କର ସୂକ୍ଷ୍ମ ବରୁର ଅନେକ ସମୟରେ ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟଜନକ ।

ଘରତର ଯେତେ ସ୍ୱୀକୃତ ରାଜନୈତିକ ଦଳ ଅଛି । ସେ ସବୁ
ଦଳର ଗ୍ରମର ଜାଣନ୍ତି । ସେ ସବୁ ଦଳର ମେମ୍ବର ହୋଇ, କିଛିଦିନ
ରହିଲାପରେ ଦଳ ଛାଡ଼ି ଚାଲି ଆସନ୍ତି ।

ତାଙ୍କ ଅପେକ୍ଷା ତାଙ୍କ ସହଧର୍ମିଣୀ ଶ୍ରୀମତୀ ରୈଖିକା ଦେବୀ ଆହୁରି ବୁଦ୍ଧିମତୀ । ସେ ଜାଣନ୍ତି ନିଜର ଡୋଲ ନିଜେ ନ ପିଟିଲେ ଅନ୍ୟ କେହି ତାର ଦାୟିତ୍ବ ନେବେ ନାହିଁ । ନିଜକୁ ବଡ଼ କରିବାକୁ ହେଲେ ନିଜର ପ୍ରଶ୍ନର ନିଜେ କରିବାକୁ ହେବ ।

ଏ ଯୁଗ ହେଉଛି ପ୍ରଶ୍ନର ଯୁଗ । ଯେ ଯେତେ ପ୍ରଶ୍ନର କରିପାରିଲା ସେ ସେତେ ବାଜି ନେଇପାରିଲା । ଯେ ଯେତେ କିଛି ବୋଲି ପାରିଲା, ସେ ସେ ସେତେ ପ୍ରଶ୍ନ ଚିଙ୍ଗୁଡ଼ି ବଳି ପାରିଲା ।

ତେଣୁ—

ପ୍ରାଣନାଥ ବାବୁ ବିଶ୍ୱବିଦ୍ୟାଳୟର ଦ୍ୱାର ନ ମାଡ଼ି ଥିଲେ ହେଁ ତାଙ୍କୁ ଶ୍ରୀମତୀ ରୈଖିକା ଦେବୀ ଡକ୍ଟର ବୋଲି ଡାକନ୍ତି । ଲେଖୁ ଲେଖୁ କରଣ ହେଲାପରି, ଶ୍ରୀମତୀ ରୈଖିକା ଦେବୀ ନିଜର ସ୍ୱାମୀଙ୍କି ‘ଡକ୍ଟର’ ଡାକୁ ଡାକୁ, ଗଲା ଅଇଲା, ସାଇ ପଡ଼ିଣା, ବ୍ୟାଧି ବ୍ୟାଧିବ, ଘର ବରଦର, ଗଡ଼ାଲିକା ପ୍ରବାହରେ ପ୍ରାଣନାଥ ବାବୁଙ୍କୁ ସମସ୍ତେ ଡାକିଲେ “ଡକ୍ଟର” ।

ପ୍ରକୃତରେ ଆମ ଦେଶରେ ଏମିତି ଲୋକ ଅଛନ୍ତି, ଅମର କୋଷ ଦେଖି ନ ଥିବା ଲୋକ ବୋଲନ୍ତି ପଣ୍ଡିତ । ଶାସ୍ତ୍ରର ନାଆଁ ନ ଜାଣି ବୋଲନ୍ତି ଶାସ୍ତ୍ରଜ୍ଞ । ସାହିତ୍ୟର ସ ଅକ୍ଷର ନଜାଣି ବୋଲନ୍ତି ସାହିତ୍ୟିକ । ଇତିହାସର ପୃଷ୍ଠା ନ ଓଲଟାଇ ଥିଲେ ବି ବୋଲନ୍ତି ଐତିହାସିକ ।

ସେମିତି—

ଶ୍ରୀମତୀ ରୈଖିକା ଦେବୀ ଆଦରରେ ନିଜର ସ୍ୱାମୀଙ୍କି ଶ୍ରବନ୍ତି ‘ଡକ୍ଟର’ ।

ସେଥିରେ କିଛି ଅଛି କ’ଣ ?

ମଜାର କଥା ଯେ ପ୍ରାଣନାଥ ବାବୁ ସେମିତି ନିଜର ପ୍ରାଣପ୍ରିୟା ପ୍ରିୟତମା ପତ୍ନୀଙ୍କି ଡାକନ୍ତି—“ଅପ୍ରିୟା ମତ ପ୍ରାଣ ଉଲ୍ଲାସିନୀ ସୁଶ୍ରୀ ରୈଖିକା” ଶ୍ରୀମତୀ ରୈଖିକା ଦେବୀଙ୍କ ଛୁତି କୁଣ୍ଡେମାଟ ହୋଇଯାଏ ।

ନିଜର ସ୍ୱାମୀ ମୁଖରୁ ପ୍ରଶଂସା ଶୁଣିଲେ କେଉଁ ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧା ଯିବ ଆନନ୍ଦରେ ବହୁଳା ହୁଏ ? ମଣିଷ ମାତ୍ରେ ପ୍ରଶଂସା ପ୍ରିୟ ।

ରୈଖିକା ଦେବୀ ପ୍ରାଣନାଥ ବାବୁଙ୍କ ନିକଟରେ ଠିଆ ହେଲେ ନାତୁଣୀ ଭଳି ଦିଶନ୍ତି । ନ ଚିହ୍ନିଲା ଲୋକେ ଅନେକ ସମୟରେ ପ୍ରାଣନାଥଙ୍କୁ ପ୍ରଶ୍ନ କରନ୍ତି—“ସେ କ’ଣ ଆପଣଙ୍କ ନାତୁଣୀ ?”

ପ୍ରାଣନାଥ ବାବୁ ନାହିଁ ସୂଚକ ମୁଣ୍ଡ ହଲନ୍ତି ।

ପ୍ରଶ୍ନକର୍ତ୍ତା ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ହୋଇ ଘଡ଼ିଏ ପ୍ରାଣନାଥ ବାବୁଙ୍କୁ ଓ ଚୌଖମ୍ବା ଦେଖାକୁ ଚାହାନ୍ତି । ତାପରେ କହୁ ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେଇ ଚାଲି ଯାଆନ୍ତି ।

ଚୌଖମ୍ବା ଦେଖା ନିଜର ବୁଦ୍ଧି ବଳରେ ଘର ସଂସାର ଚଳାନ୍ତି । ପ୍ରାଣ ସଂତଟି ପିଲାଙ୍କର ଲଳନ ପାଳନ କରନ୍ତି ।

ଏସବୁ ପିଲାଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କ ସ୍ୱର୍ଗତଃ ସଉତୁଣୀ ହରୁଣ ଦେଖାଙ୍କର ।

ପିଲାଗୁଡ଼ିକ କିନ୍ତୁ ଶୁଣି ଭଲ ।

ଚୌଖମ୍ବା ଦେଖାକୁ ଶୁଣି ଘେନନ୍ତି । ଚୌଖମ୍ବା ଦେଖାଙ୍କ ପିଲା ମାନଙ୍କୁ ଘଡ଼ିଏ ନ ଦେଖିଲେ ଯୁଗପରି ମଣନ୍ତି । ସେ ସବୁକାମ କରି ବ, ପୁନଃପୁନ ପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟ ଦାୟିତ୍ୱ ବହନ କଲେ ।

ପ୍ରାଣନାଥ ବାବୁ ମନରେ ସିନା ପିଲା, ଦେହରେ କିନ୍ତୁ ଜରୀର ବଜୁଡ଼ି । ଶ୍ରୀମତୀ ଚୌଖମ୍ବା ଦେଖା ପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟ ହେଲା ଦିନରୁ ପ୍ରାଣନାଥ ବାବୁ ନିଜକୁ ଜଣେ କୁଆଳସିଂ ନବାବ ଭଳି ମନେ କରନ୍ତି ।

ସେ ସବୁବେଳେ ପିଣ୍ଡା କଣରେ ବସି ଗୋଡ଼ ହଲଉଥାନ୍ତି । କେହି ଆସି ଚୌଖମ୍ବା ଦେଖାକୁ ଖୋଜିଲେ ପ୍ରାଣନାଥ ବାବୁ ପଚାରିବେ—

“କାହାକୁ ଖୋଜୁଛନ୍ତି ?

ପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟ ଅଛନ୍ତି ?

“କଣ ଦରକାର ଅଛି ?”

“ସେ କାହାନ୍ତି ? ତାଙ୍କଠାରେ ଦରକାର ଅଛି ।”

ପ୍ରାଣନାଥ ବାବୁ ଗୁଡ଼ରେ ହାତ ବାଡ଼େଇ କହନ୍ତି— “ମୋତେ କହୁନ । ମୁଁ ପର ପ୍ରେସିଡେଣ୍ଟଙ୍କ ସ୍ୱାମୀ ।”

ଚୌଖମ୍ବା ଦେଖାକୁ ଖୋଜୁଥିବା ଲୋକ ଭୁଲ ହୋଇ ଚାଲିଯାଆନ୍ତି ।

ଚୌଖମ୍ବା ଦେଖା ଘରକୁ ଫେରି ଏକଥା ଶୁଣି ଦୁଃଖିତା ହୁଅନ୍ତି ।

ଦିନପରେ ଦିନ ଗଡ଼ିଯାଏ ।

ଚୌଖମ୍ବା ଦେବୀଙ୍କ ନାଶର ମାତୃତ୍ୱ ପାଇଁ କାନ୍ଦି ଉଠେ । ସେ ସନ୍ତାନଟିଏ ପାଇବା ପାଇଁ ଶୀର୍ଷ ଭ୍ରମଣରେ ଯିବାକୁ ପ୍ରାଣନାଥ ବାବୁଙ୍କୁ ବଳାନ୍ତି ।

ପ୍ରାଣନାଥ ବାବୁଙ୍କର ମଲା କଙ୍କଡ଼ା ଲେଉଟାଇବାକୁ ବଳ ନ ଥିଲେ ବି ସେ ଚୌଖମ୍ବା ଦେବୀଙ୍କୁ ନିଜର ଇଚ୍ଛା ବହୁତରେ ସମ୍ମତ ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି । “ପାଖରେ ଶୁଏ, କାନରେ କହେ, ତା’କଥା କି ଅନ୍ୟଥା ହୁଏ ?”

ଶୀର୍ଷ ଭ୍ରମଣରେ ବାହାରନ୍ତି ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଦୁହେଁ । ପିଲାମାନେ ରହନ୍ତି ଜଣେ ଆତ୍ମାୟୁଙ୍କ ନିକଟରେ । ବାଟରେ ଚୌଖମ୍ବା ଦେବୀଙ୍କର ଧ୍ୱାଲିଶର ବାଜୁଥ ଘଟେ । ବୁକୁର ଫୁଟକ ଉଡ଼େଇ ଯାଏ । ନିଶ ଉଠେ ।

ରସିକ ଶେଖର ମହା ଅତୁଆରେ ପଡ଼ନ୍ତି । ସେ ଶୀର୍ଷ ଭ୍ରମଣ କରୁ କରୁ ଦିଲ୍ଲୀରେ ପହଞ୍ଚନ୍ତି । ଡେକ୍‌କାଞ୍ଚନ୍ ଦସପିଟାଲରେ ଚୌଖମ୍ବା ଦେବୀଙ୍କୁ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଭର୍ତ୍ତି କରନ୍ତି ପ୍ରାଣନାଥ ବାବୁ ।

ମାସେ କାଳ ଚିକିତ୍ସା ପରେ ଆଉ ଚୌଖମ୍ବା ଦେବୀଙ୍କର ସ୍ତ୍ରୀର ଫେରିଲ ନାହିଁ । ବରଂ ସେ ପୁରୁଷ ପୁରୁଷ ପାଲଟିଗଲେ ।

ସ୍ୱର୍ଗ ରୁପାସ ପରେ ସେତେବେଳେ ସ୍ୱାମୀ ସ୍ତ୍ରୀ ଦୁହେଁ ଯାକ କନ୍ଦର୍ପପୁରକୁ ଫେରିଲେ ସେତେବେଳେ ପିଲାମାନେ ଦଉଡ଼ି ଆସି ପଚାରିଲେ—“ବାପା ବୋଉ କାହିଁ ?

ପ୍ରାଣନାଥ ବାବୁ ଥଙ୍ ଥଙ୍ ହୋଇ କହିଲେ—

“ବୋ...ଉ...ହଁ.....ହଁ...”

ସେହି ପରି ବୋଉ ।”

ପିଲାମାନେ କହିଲେ—ନା ବାପା, ସେ ଆମ ବୋଉ ନୁହେଁ, ସେ ଆଉ ଜଣେ କିଏ ?”

ଚୌଖମ୍ବା ଦେବୀ ପିଲାମାନଙ୍କୁ କୋଳ କରି କହିଲେ—ହଁ, ହଁ, ମୁଁ ଭ୍ରମର ବୋଉ, ସେ ଭ୍ରମର ବାପା ।

ମଠ ଆଉ ମଠ

ଗୋରେଖ ମଠକୁ ଜଇପୁରଠାରୁ କେରକେରା ଯାଏ ସବୁ ଗାଆଁର ଲୋକମାନେ କହନ୍ତି ଗୋରେଖା ମଠ ।

ନାଥ ଧର୍ମର ପ୍ରଚାରକ ଗୋରେଖ ନାଥ ଏଠାକୁ ନୋଟା କମ୍ବଳ ଘେନି ଆସି, ଦେହରେ ପାଉଁଶ ବୋଳି ହୋଇ ଚଳମରେ ଗଞ୍ଜେଇ ଭରି, ବ ବ ଶ୍ରେଳା ଜହ୍ନ, ନିଶି ପୁଡ଼ାଇ ଥିଲେ କି ନାହିଁ ଜଣାନାହିଁ ମାତ୍ର—

କମ୍ବଳଦଳୀ କହେ — ବାବା ଗୋରେଖ ନାଥ ଏହିଠାରେ ଶେଷ ନିଶ୍ୱାସ ତ୍ୟାଗ କରିଥିଲେ । ସେଥିପାଇଁ ଅଗିରା ପୁଲ୍ଲେଇଁ ଦିନ ଶହ ଶହ ଗୋରେଖ ଭକ୍ତ ଏଠାରେ ରୁଣ୍ଡି ହୁଅନ୍ତି । ଗୁଡ଼ି ସାରା ମେଳା, ମଉଜୁବ ରୁଲେ । ନାଟ ତାମସା ହୁଏ । ଖୋଳ କରତାଳ ସାଙ୍ଗକୁ ଖଞ୍ଜିଣୀ ମାଡ଼ରେ ଖଣ୍ଡ ମଣ୍ଡଳ କର୍ମ ଉଠେ । ଗଞ୍ଜେଇ ଗର ଯୋଜନ ଯୋଜନ ଦୂରକୁ ପବନ ଉଡ଼ାଇ ନିଏ । ସେହିଦିନ ଯିଏ ଯାହା ମନାସେ ସେ ଚାହା ପାଏ । ଅପୂର୍ବିକ ପୁଅ ଲଳସାନ୍ଦେ ଯାଏ । ଅଳ୍ପ ଚଷ୍ମ ଲଭ କରିବା ପାଇଁ କୌଡ଼େ । ବଧୀର ଶ୍ରବଣ ପାଇଁ ପ୍ରାର୍ଥୀ ହୁଏ । ଅନୁଭା ଅନୁପମ ବର ଲଭ କରିବା ମାନସରେ ଧାଏଁ ।

ଗୋରୁ, ମଣିଷ କାହାକୁ ଦନ୍ତବାଚ ହେଲା ମାତ୍ରେ ତାକୁ ଆଣି ପାବଣା ପାରି ଗୋରେଖା ମଠରେ ଶୁଆଇ ଦିଆଯାଏ ।

ଆଜି ବୁଢ଼େ, ହଜାରେ ବର୍ଷ ହେଲା ଗୋରେଖା ମଠରେ ଗୋରେଖ ମହିମା ଜୀର୍ଣ୍ଣ କର ହୋଇ ଆସୁଛି । କେବେ ଏଠାରେ ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧା ଜୀବକ ସଙ୍ଗ୍ୟା ବେଶି । କରୁବନ ସୁନ୍ଦରୀଙ୍କ ଠାରୁ ଗଗନ ସୁନ୍ଦରୀଙ୍କ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଏଠାକୁ ସମସ୍ତେ ଆସନ୍ତି । ଓଠରେ ନାଲି, ପାଦରେ ନାଲି, ଦଶ ହଜାର ଗୁଲିଲେ ତୋଟା ମାଳ ପୁଷାଯାଏ ।

ବଇଦେଶୀ ସେମିତି ସେଦିନ ତା' ଏକୋଇର ବଳା ବଢ଼ିକେଶନ ବଢ଼ିଆକୁ ସାଙ୍ଗରେ ଧରି ଆସିଥିଲା ଗୋରେଖା ମଠକୁ । ବାବା ଗୋରେଖ ନାଥଙ୍କ ପାଖରେ ତାର ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ମିନତି, ଗୋଟିଏ ମାତ୍ର ପ୍ରାର୍ଥନା ବଢ଼ିଆ ବାପା ବଢ଼ିଶିଆ କେମିତି କାଳି ମାଟିରୁ ଫେରି ଆସୁ । କାହାର ପୁଅ, କାହାର ନାତି ହୋଇ ସେ ଯାଇଁ ଗୋଟାଏ ଡେମିଶୀ ରଖି ସିଆଡ଼େ ରହିଛି, କେମିତି କଥା ଏ ? ନାଲି ମାଟିର ପୁଣି ଏମିତି ଗୁଣ ସତେ ।

ସବୁ ନିୟମ, ସବୁ ରୀତି ମନରୁ ପାଶୋରି ଯାଏ । କିଛି କାହିଁ କରେ ନା ?

ବାବା ଗୋରେଖ ନାଥ ସେ କେମିତି ଫେରି ଆସନ୍ତି । ତାଙ୍କର ସବୁକୁଳି ହେଉ । କାଳନାଗୁଣୀ ଡେମିଶୀର ବାହୁ ବନ୍ଦନ ଶିଥିଲ ହୋଇଯାଉ ।

ଆଖିବୁଜି, ଆଖି ମାଡ଼ି ବସି ପ୍ରାର୍ଥନା କଲ ବଇଦେଶୀ ।

ବଞ୍ଚନାଶନ ବାବୁ ବି ଜଣେ ଗୋରେଖ ନାଥଙ୍କ ପରିମ ଭକ୍ତ । ସେ ବି ଆସିଥିଲେ ସେଦିନ ଗୋରେଖା ମଠକୁ । ତେଲ, ଲୁଣ ସଫାରରୁ ତାଉ ସମ୍ଭାଳି ନ ପାରି, ଭାଇ ଭଉଣୀଙ୍କ ଫର୍ମାସ ତାମିଲ କରି ନପାରି ମା'ଙ୍କଠାରୁ ଫକର ମୋହନଙ୍କ ପେଟେଣ୍ଡ ମେଡ଼ିସିନ୍ରୁ ଦି'ପାନ ଖାଇ, ଗୋରେଖ ନାଥଙ୍କୁ ଭକ୍ତି ନିବେଦନ କରିବାକୁ ଆସିଥିଲେ ସେ ।

ସେ ଗୋଟିଏ ଅଧା ଛୁଇ ଅଧା ଆଲୁଅ ମିଶ୍ରିତ ସ୍ଥାନରେ ବସି ମନେ ମନେ ଗୋରେଖ ନାଥଙ୍କୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଥିଲେ—“ପ୍ରଭୁ, କଲି କାଲି ପ୍ରବଳ ହେଲା । କାମିମାନଙ୍କର ଦର୍ପ ଗଞ୍ଜନ ନ ହେଲେ, ପୁରୁଷ-ମାନଙ୍କର ଆଉ ନିସ୍ତାର ନାହିଁ ।

ପୁରୁଷମାନେ ରୋଷେଇ କଲେଣି, କାମିମାନଙ୍କର ପାଲଟା ବସ୍ତ୍ର ଶୁଖାଇଲେଣି, ଜପୁଦେବଙ୍କ “ପଦ୍ମାବତୀ ଚରଣ ଚରଣ ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ତ୍ତୀ ସାଜିଲେଣି, ଆଉ ଖାଲି ଜନ୍ମ କରିବା ପାଇଁ କ୍ଷମତାଟା ଦେଇ ଦେଲେ ସବୁ ସରିଯାନ୍ତା । ପ୍ରଭୁ ।”

ଏତିକି ବେଳେ ଜଣେ ବକ୍ତା ଅଦୂରରେ ଶ୍ରବଣ ଦେଇ କହୁଥିବାର ଶୁଣା ଯାଉଥିଲା --

“ଗୋରେଖ ନାଥଙ୍କ ଗୁରୁ ମହାନ୍ତ ନାଥ ବଡ଼ ପ୍ରୀତି ପାଗଳ ଥିଲେ । ସେ ପ୍ରବୁଦ୍ଧ ସନ୍ନ୍ୟାସୀ ହୋଇ ମଧ୍ୟ ଗୃହସ୍ଥାଧର୍ମ ପ୍ରତି ଭାବର ସମ୍ମାନ ଥିଲା । ଅନ୍ୟାୟ ଅନୀତିର ସେ ଦୃଢ଼ ପ୍ରତିରୋଧ କରୁଥିଲେ ।

ଆଉ ଜଣେ ବକ୍ତା କହୁଥିଲେ—ଦେହରେ ପାଉଁଶ ବୋଲି ଦେଲେ ମଣା, ଡାଆଁସ ଦାଉରୁ ରକ୍ଷା ମିଳେ । ଗଞ୍ଜିଇ ଖାଇଲେ ଶୁଦ୍ଧୀ ଉଜାଗର ରହି ସାଧନା କରିବାର ସୁବିଧା ହୁଏ ।

ଆଉ ଜଣେ ବକ୍ତା କହିଲେ—“ଆଜି ଆମେ ଯେଉଁ ଯିନାଥ ମେଳା ଦେଖୁଛୁ ତାହା ଏହି ଧର୍ମର ପ୍ରସାରକ ଆଦି ନାଥ, ମୀନ ନାଥ, ଗୋରେଖ ନାଥଙ୍କ ଠାରୁ ମୃଷ୍ଟି । ଏହି ତିନି ନାଥଙ୍କୁ ବ୍ରହ୍ମା, ବିଷ୍ଣୁ, ମହେଶ୍ୱର କରି ଆମେ ଯିନାଥ କରି ଦେଇଛୁ ।”

ବଂଶନାଶନଙ୍କ ମନକୁ ବକ୍ତୃତାଗୁଡ଼ିକ ବେଶ୍ ଘେନିଲା । ସେ ଉତ୍ସାହିତ ହୋଇ କିଛି କହିବାକୁ ଅଣ୍ଟା ଉଡ଼ିବାକୁ ଆରମ୍ଭ କରିବା ମାତ୍ରେ ତାଙ୍କ ପେଟଟା କାହିଁକି ଶ୍ୱାସଣ କାମୁଡ଼ିଲା ।

ସେ ପେଟଟାକୁ ଚିପିଧରି, ଲୋକ ଗହଳରୁ ଟିକିଏ ଦୂରକୁ ଯାଇ ଗୋରେଖା ମଠ ହତା ଭିତରେ ଘନ ଘୋର ଅନ୍ଧକାର ମଧ୍ୟରେ ଗୋଟିଏ ଆମ୍ବ ଗଛ ଶୀଅକୁ ମୁଣ୍ଡ ଦେଇ ଶୋଇଲେ ।

ବଡ଼ କଷ୍ଟ ହେଉଥାଏ ତାଙ୍କୁ ।

ପାଟି ବନ୍ଦ କରି ଶୋଇବାକୁ ଯେତେ ଚେଷ୍ଟା କଲେ ବି ସେ ଶୋଇ ପାରୁ ନ ଥାନ୍ତି । ସେ କର ଲେଉଟାଇ ଛଟପଟ ହେଉଥାନ୍ତି ।

ଏତିକି ବେଳେ ଜଣେ ବୃଦ୍ଧ ଆସି ତାଙ୍କ ଉପରେ ପ୍ରଶ୍ନର ତ୍ୟାଗ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲା ।

ବଂଶ ନାଥ ତାକୁ କହିଲେ—“ହା”.....ହଁ.....

ବୃଦ୍ଧ ଜଣକ ଟିକିଏ ଅପମାନିତ ବୋଧ କରି ଚାଲିଗଲେ ।

ତାପରେ ଆସିଲେ ଦୁଇ ଜଣ ସମବୟସୀ—ଖେଳା ଶଞ୍ଜିଶଟ ଦୁଶା । ବଂଶ ନାଶନ ବାବୁଙ୍କୁ ଆମ୍ବ ଶୀଅ ଶବ୍ଦ, ତାଙ୍କ ଉପରେ ପାଲଟା ବେହରଣ ରଖି ଶୌରୁଦ୍ଧ ଦ୍ୱିପ୍ତା ସମାପନ କରିବାକୁ ବୋଧହୁଏ ଗଲେ ।

କିଛି ଶଶ ପରେ—

ଫେରିଆସି ମୋକ ଆଉ ନାମ ଦୁଇଜଣ ଯାକ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଲେ । ମୋକ କହିଲା—“ହଇଲେ ବଉଳ, ତୋ ଭାଗ୍ୟ ଭାରି ଭଲ । ସେଇ ଯିଏ ହିଉଜୀ ଠାଣିରେ ଠିଆହୋଇ ମନ୍ଦ ମନ୍ଦ ହସି ବଳ୍ଲୁତା ଦେଉଥିଲେ ତୁ ଯଦି ତାକୁ ଜାବନ ସାଥୀ ରୂପେ ପାଉ ତେବେ ତୋ ଜାବନ ଧନ୍ୟ-ହେବ । ନାମା ହୁଁ ମାରି କହିଲା—“ମଲ ତୁମ ବର ତ କନ୍ଦର୍ପ କରି ରୂପବାନ ।”

ମୋକ ଅଳ୍ପ ହସି ହସି ଏଥର କହିଲା—“ମୁଁ ଶୁଣିଛି ସେୟା କଥାରେ ଅଛି—“ଯାହା ନ ଦେଖିବ ବେନି ନୟନେ, ପରତେ ନ ଯିବ ଗୁରୁ ବଚନେ ।”

ନଜେ ଟିକେ ତାକୁ ନୟନ ପୁରାଇ ନ ଦେଖିଲ ମନରେ ଶାନ୍ତି ଆସୁନା । ତାକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଖାଲି ଆଜି ସମସ୍ତଙ୍କ କଥା ନ ମାନି ଏଠାକୁ ଆସିଛି । ସେ କଣ ଆଉ ସତେ ଆସିନାହାନ୍ତି ?

ନାମା କହିଲା—“ହଁ ମ, ଅଳ୍ପ ସମୟ ପୂର୍ବରୁ ମୁଁ ତାକୁ ଦେଖିଛି ପରା, ସେ ଚୋରକାମର ଏଣେ ତେଣେ ଅନାଉଥିଲେ । ମୁହଁରେ ବୋହେ ଦାଢ଼ୀ ଇଶିଛନ୍ତି । ତୁମକୁ ଖୋଜୁଥିଲେ କି କଣ ?

ମୋକ କହିଲା—“ବଉଳ, ତୁମେ ଭାରି ଦୁଷ୍ଟ । ମୋତେ କାହିଁକି ଖୋଜୁଥିବେ, ତୁମକୁ କାହିଁକି ଖୋଜୁ ନଥିବେ ? ପୁରୁଷ ତ ତ୍ରମର । ଯେଉଁଠି ମଧୁ ପାଇବେ ସେଇଠି ଇହସିବେ ।”

ଦୁଇ ଦୁଇଟା ଯୌବନଭାବ ବଂଶନାଗନ ବାବୁ ଆଉ ସହନେ କେତେକେ ? ବାସୁକୀପରି କର ନେଉଟାଇଲେ ।

ଦୁଇ କଉଳ ଯାକ ଖଣ୍ଡେ ବାଟ ଦଉଡ଼ି ପଳାଇ ଗୁଡ଼ିକ ଛେପ ଥୁଁ ଥୁଁ କରି ପକାଇ ଠିଆ ହୋଇଯାଇ ବଲୁଆପରି ପଛକୁ ଫେରି ଅନାଇଲେ ।

ଜଣେ କହିଲା—“ଅଜଗରଟା ।”

ଆଉ ଜଣେ କହିଲା—“ମଇଁଷଟା ।”

ପେଟକୁ ଧରି, ବଂଶନାଗନବାବୁ ଉଠି କବିସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଚମ୍ପୂରୁ ପଢ଼େ ଗାଉଥିଲେ—“ଖଟାଅ ମୋତେ ତା ବେହରଣା ପୁଲ ଖଟକଲେ ଦିବାନିଶା ସଙ୍ଗାତରେ ...ଶେଳା ଖଞ୍ଜଗୁଟ ଦୁଶା ।”

ଦୁଇ ବଉଳ ଯାକ ଏଥର ଅନାଇଲେ । ବଂଶନାଗନବାବୁ ସେହି ଅନ୍ଧାରରେ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି । ଦୁଇକୁ ଖଣ୍ଡିଆ ପାହାଡ଼ ଭଳି ଦିଶୁଛନ୍ତି ।

ଉପରେ ସେ ସ୍ଥାନ ଛାଡ଼ି ଦୁଇ ବଉଳ ଯାକ ପଳାଇଲେ । ବଂଶ ନାଗନବାବୁ ଡାକୁଥିଲେ — “ନଅ, ନଅ ତୁମ ସାୟା ଗୁଡ଼ିଗଲ, ନଅ ।”

ବଂଶନାଗନବାବୁ ଆଉ ସେଠାରେ ନ ଶୋଇ ଗୋରେଖା ମଠ ପୋଖରୀ ଦୁଡ଼ାରେ ଏଥର ଯାଇଁ ଶୋଇ, ପେଟକୁ ଚିପି ବିକଳରେ କହିଲେ — “ବାପାଲେ, ବୋଉଲେ ।”

ବଇଦେହୀ ସେବାଟେ ଗୋଟିଏ ଭୋଗଜାଲ ଧରି ଆଉ ଗୋଟିଏ ହାତରେ ବଢ଼ିଆ ହାତକୁ ଧରି, ମଠରୁ ଫେରୁ ଥିଲା ଘରକୁ । ମନେ ମନେ କହୁଥିଲା — “ପ୍ରଭୁ, ଗୋରେଖ ନାଅ, ଯଦି ସତ ତୁମେ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ଦେବତା ହୋଇଥିବ, ତେବେ ମୋ’ ଦୁଃଖ ଶୁଣିବ । ମୁଁ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲ ବେଳକୁ ବଇଆ ବାପା ଫେରି ପିଣ୍ଡାରେ ବସିଥିବ ।”

ଏତିକି ବେଳେ ପୁଣି ଶୁଭିଲା — “ବାପାଲେ, ବୋଉଲେ ।”

ବଇଦେହୀ ଝୁଣି ପଡ଼ିଲା । ବଇଦେହୀକ ସମସ୍ତେ ଡାକନ୍ତି ‘ବଇ’ । ବଂଶନାଗନ ବାବୁଙ୍କ ଅପସ୍ତୁ ‘ବୋଉଲେ’ ତାକୁ “ବଇଲେ” ବୋଲି ଶୁଭିଲା । ପ୍ରକ୍ତରେ ତା’ର ପଣିଲା ଜନକା । ରମ୍ଭୋରୁ ତା’ର ଝୁରି ଉଠିଲା, ପ୍ରକ୍ତ ତା’ର କ’ଣ ହୋଇଗଲା । ଉକ୍ତରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲା ସେ । ସତେ କ’ଣ ଗୋରେଖ ନାଅ ତା’ ଦୁଃଖ ଶୁଣିଲେ ?

ସେ ରୁପୁ ରୁପୁ କରି ପୁଅକୁ ପଚାରିଲା — “ଆରେ ବଢ଼ିଆ, ମୋ’ ନାଆଁ ଧରି କିଏ ଡାକିଲା ?”

ବଢ଼ିଆ କହିଲା — “ବୋଉଲେ ବାପା ହେବେ ପରା ।”

ବଇ କହିଲା — “ଇଲେ ମାଆଗଣୀ, ପୁଅଟା ତୁ’ ଏମିତି କ’ଣ କହୁଛୁ ? ସେ ଫେରେ ମୋ’ ନାଆଁ ଧରି ଡାକିବେ ? ଏକ ଅଲଜୁକ କଥା ? କେଜାଣି ଅବା, ଢେମିଶାପଡ଼ାରେ ରହି, ସବୁ ଭୁଲି ଯାଇଥିବେ ।”

ବଂଶନାଗନବାବୁ ପୁଣି କହିଲେ — “ବୋଉଲେ —”

ବଇଦେହୀ ଏଥର ଗୋଡ଼ ଚିପି ଚିପି ବଂଶନାଗନ ବାବୁଙ୍କ ଆଡ଼କୁ ମୁହାଁଇଲା ।

ବଂଶନାଗନ ବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ଯାଇ ଘଡ଼ଏ ଖଣ୍ଡେ ସେହି ଅନ୍ଧାର ଭିତରେ ଠିଆ ହୋଇ, ତା’ ପରେ ତାଙ୍କ ଉପରେ କରୁଡ଼ ହୋଇ ପଡ଼ି କହିଲା — “ତୁମ ମନରେ ସତେ ଏତେକଥା ଥିଲା ?”

ବଂଶନାଶନବାବୁ କ’ଣ କହିବେ କହିବେ ହେଉଥାନ୍ତୁ, ମାତ୍ର
କହିପାରୁ ନଥାନ୍ତୁ ।”

ବଇଦେଘା ବହେ ଆଉଁଷିଲ ବଂଶନାଶନ ବାବୁକୁ ।

ତା’ପରେ...

ତା’ପରେ.....

ବଂଶନାଶନ ବାବୁକୁ ଧରି ଘରକୁ ନେଲା ବଇଦେଘା ।

ଦଶ ବର୍ଷପରେ ଦେଖା ।

କେତେ ଲୋକ କେତେ କଥା କହିଛନ୍ତି । ଛୁଟିକି ପଥର କରି
ସବୁ ସହିଛି ବଇଦେଘା । ହଜିଲୁଧନ ହାତରେ ପାଇଛି ସେ ଏବେ ।

ବଂଶନାଶନବାବୁକୁ ନେଇ ଖଟ ଉପରେ ଶୁଆଇ, ମାଠ ଘୋଡ଼ାଇ
ଦେଲା । ଗରମ ପାଣି, ଶୁଣି ଆଣି ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଦେଲା, ପେଟ କାମୁଡ଼ା
ରହିଗଲା । ନିଦ ଲାଗିଗଲା ତାକୁ ।

ବଇଦେଘା କି ଶୁଆଇ ଦିଏ ? କିନ୍ତୁ କୁଡ଼ୁ କରି ଉଠାଇଲା ତାକୁ ।
ବଂଶନାଶନ ବାବୁ ଆଖି ଖୋଲି ପୁଣି ଆଖି ବୁଜିଲେ ।

ବଇଦେଘା ଏଥର କହିଲା—“କେମିତି ଅରସିକ ମଣିଷଟା ମ
ତୁମେ ? ଏତେ ଦିନକରେ ଘରକୁ ଆସିଲ, ତୁମ ଆଖିକୁ ନିଦ ଆସୁଛି
କେମିତି ?”

ବଂଶନାଶନବାବୁ ମଟ ମଟ କରି କିଛି କହିପାରୁ ନଥାନ୍ତୁ ବଇ
ଦେଘାଙ୍କ । ଗୋରେଖନାଥ—ମହ୍ୟନାଥ, ଅନ୍ୟାୟ ଅମାତ୍ୟର ଦୃଢ଼
ପ୍ରତିରୋଧ କରୁଥିଲେ ।

ବଇଦେଘା ବଂଶନାଶନ ବାବୁଙ୍କ ଦାଢ଼ୀକି ସାଉଁଳାଡ଼ ସାଉଁଳାଉ
କହିଲା—“ଏ ପୁଣି କି ରଙ୍ଗ ? କ’ଣ ରଞ୍ଜ୍ୟ ଶୁଙ୍ଘ ମୁଁ ସାଜିଲିକି ? ଏବେ
ଜରତା ହାବୁଡ଼ରେ ପଡ଼ିଛ ଯିବ କୁଆଡ଼େ ?”

ଏତିକିବେଳେ—

କବାଟରେ କିଏ ହାତ ବାଡ଼େଇଲା । ବଇଦେଘା ତମକି ପଡ଼ି
ପଚାରିଲା କିଏ ?

—“ମୁଁ ।”

ବଇଦେଘା ପୁଣି ଜୋର ଦେଇ ପଚାରିଲା—

“ତୁମେ କିଏ କହୁନା ?”

“ତୁମେ କବାଟ ଖୋଲିଲେ ଜାଣି ପାରିବ ମୁଁ କିଏ ?”

ବଇଦେଘା ବଂଶନାଶନ ବାବୁକୁ କହିଲା—

“ମୋ ଭାଣ ଚେଇଁଥିବ । ଶୋଇବ ନାହିଁ, ମୁଁ ଦେଖେ ସେ କିଏ ?”

କବାଟ ଖୋଲି ଦେଖେ ତ ସେ ଆଉ କେହି ନୁହଁନ୍ତି ବଇଆ ବାପା ବଇଶିମା ।

ବଇଦେଘା କହିଲା—“ପ୍ରଭୁ ଗୋରେଖ ନାଥ, ପୁଣି ତୁମର ଏ କି ମାୟା ? ବଂଶନାଶନ ବାବୁ କିନ୍ତୁ ମନେ ମନେ ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲେ । ସେ କାନ୍ଥ ଡେଇଁ ପଡ଼ିବା ସାହିର ଜଣକ ଘରକୁ ପଶିଗଲେ ।

ସେ ଘରେ ଶୋଇଥିବା ଲୋକେ—“ବୋର ବୋର ବୋଲି ପାଟି କମ୍ପାଇଲେ ।” ସାହିସାହି ସମସ୍ତେ ଲୋକ ଉଠିଲେ ।

ବଂଶନାଶନ ବାବୁକୁ ଶୁଣିବେ ବାନ୍ଧ ବହେ ପିଟିଲେ ।

ରାତି ପାହିଲା ।

ସକାଳ ହେଲା । ବଇଶିମାକୁ ଦେଖି ବଇଆ ପଚାରିଲା—
“ବୋଉଲେ ସେ କିଏ ? ବଇଦେଘା କହିଲା—“ବାପା ପରା ।” ବଇଆ ପୁଣି କହିଲା—“ଏ ବାପା ତ ସେ ବାପା ନୁହଁନ୍ତି ?” ବଇଦେଘା ନାଲି ଆଖି କାଢ଼ି କହିଲା—“ରୁପୁ ରୁପୁ ।” ବଂଶନାଶନ ବାବୁଙ୍କ ମୁହଁରେ ରୁନକାଳ ବୋଲି ଯେତେବେଳେ ଦାଣ୍ଡରେ ବାଜା ବଜାଇ, ପାତି ମାଙ୍କଡ଼ ନଉଁନ ଭଙ୍ଗିରେ ନଗୁର ନଗୁର ନେଲେ—

ସେତେବେଳେ ମେଂକି କହିଲା—

“ବୋଉଲେ ଏ ତ ସେଇ ଦେବେ ପରା ?”

ମେଂକି ବୋଉ କହିଲେ—“ଇଲେ ମେଂକି ତୁ’ କ’ଣ କହୁଛୁ ? ଇରେ ଗଂଧୁଆ, ଇରେ ଡଗୁର ତାକୁ ଛୁଡ଼ିଦିଅ । ଛୁଡ଼ି ଦିଅ ସେ ପରା ଆମ ଜ୍ଵାଇଁ ଦେବେ ?”

ବଂଶନାଶନ ବାବୁ ଏକଥା ଶୁଣି ହସି ପାରୁ ନ ଥିଲେ, କି କାନ୍ଦ ପାରୁ ନ ଥିଲେ ।

ହାଇରେ କ'ଣକୁ କାହିଁ ହେଲୁ କାହିଁ ?

ଚନ୍ଦ୍ର ମା' ଚନ୍ଦ୍ରଶିଳ ସମସ୍ତଙ୍କର ଡର । ସେ ନବାବ ହେଲେ ବି ଜବାବ ଦିଏ । କାହାକୁ ଡରେ ନା । ସେ ଦାଣ୍ଡରେ ଶୁଲି ଗଲବେଳେ ଗୋ ମୋଲି ପେଡ଼ି ଫିଟାଇ, ଖସିବା ଡେଉଁ ଡେଉଁ ଯାଉଥାଏ ।

ଘଡ଼ିକେ ଘୋଡ଼ା ଛୁଟାଇ ଦିଏ ସେ । ଝିମିଟି ଖେଳରୁ ମହାଭାରତ ସୃଷ୍ଟି କରିଦିଏ ।

ସେଇ ଚନ୍ଦ୍ର ମା ଚନ୍ଦ୍ରଶିଳ ଗୋଟିଏ ଝିଅ । ନାଆଁ ତାର ଗଣ୍ଡେଇ । ଦେଖିବାକୁ ଭାରି ସୁନ୍ଦର । ଗୋଟିଏ ଗୁରୁଲରେ ଗଢ଼ା । ହେଲେ ଭାରି ମୁଖର । ବଚନ ତାର କରତ ଭଲ ଦାଡ଼ୁଆ ।

ତାକୁ ଯିଏ ଦେଖେ, ସେ ଲେଉଟିଏ, ମାସ କଳହୁଡ଼ି ଯୋଗୁଁ ତାକୁ ଘରକୁ ନେବାକୁ କେହି ସାହସ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ପୁଣି—

ସେ ଭାରି ଗୁରୁମଣି । ଯେ ତା' ପାଖକୁ ଯାଏ, ସେ ତାକୁ ଯୁକ୍ତିରେ ପରାସ୍ତ କରିଦିଏ ।

କେତେ ବିକଳିଆ ଟୋକା ଗଣ୍ଡେଇକୁ ବାହା ହେବାକୁ ପାଟିରୁ ଲଳ ଗଢ଼ାଇଲେ । କାହାର ଆଶା ପୂରଣ ହୋଇ ପାରିଲା ନାହିଁ ।

ଶେଷରେ ସବୁ ଟୋକା ଯାକ ଏକାଠି ହୋଇ ଠିକ୍ କଲେ ଗଣ୍ଡେଇ କି କେମିତି ଜବତ କରିବାକୁ ହେବ । ସେମାନେ ଏଭଳି ଏକ ଲୋକ ଖୋଜିଲେ ଯିଏ ପ୍ରତ୍ୟକ୍ଷ ମୁଖ ହୋଇଥିବ, ଅକ୍ଷି ମୁଁ ନେବାକୁ ବାଡ଼ି ଗୋବରେ ଗୋବେ ଜମି ନ ଥିବ । ଦେଖିବାକୁ କିନ୍ତୁ ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ହୋଇଥିବ । ସତକୁ ସତ ଏଭଳି ଏକ ଲୋକ ମିଳିଲା ।

ନାଆଁ ତାର ଗାଣ୍ଡୁଆ ।

ଦେଖିବାକୁ ଭାରି ସୁନ୍ଦର । ରଞ୍ଜିତ ଭଳି । ସବୁବେଳେ ହସ
ହସ ମୁହଁ । ଏକ ନମ୍ର ପଦନା । ପବନକୁ ଧରି ହେବ ପଛେ ତାକୁ କିନ୍ତୁ
ଧରି ହେବ ନାହିଁ ।

ଯେତେ ବଡ଼ ପଣ୍ଡିତ ହେଉ ପଛେ ସେ କଥାରେ ବାନ୍ଧି ପକାଇବ ।
ଭାରି ଅଖାଡ଼ୁଟା । ଯାହା ବୁଝିଥିବ ସେମ୍ବା ।

ବାଡ଼ି ଗୋବରେ ଗୋବେ ଜମି ନାହିଁ ।

ସେ କିନ୍ତୁ ସମସ୍ତଙ୍କି କହେ ତାର ବାରବାଟି ଗୁଣ ।

ସବୁ ଚୋକାଯାକ ପହଞ୍ଚିଲେ ଗାଣ୍ଡୁଆ ପାଖରେ । ତାକୁ ବହୁତ
ବୁଝାଇଲେ । ନାନାରକମ ଲୋଭ ଦେଖାଇଲେ । ଗଣ୍ଡେଇ କଥା କହି ତା’
ମନରେ ଆନନ୍ଦ ସଂଚାର କଲେ ।

ଗଣ୍ଡେଇ କଥା ଭାବ ଭାବ କୁଣ୍ଡେ ମୋଟ ଛୁତି ପୁଲିଗଲ
ଗାଣ୍ଡୁଆର ।

କେତେ କଳ୍ପନାର ମାୟାଜାଲ ମନେ ମନେ ବୁଣିଲା ସେ ।
ଗଣ୍ଡେଇ ଆସିଲେ ସେ ତାକୁ ସ୍ୱର୍ଗର ଅସ୍ୱପ୍ନର ପରି ସଜାଇବ । ତାକୁ ନାଚ
ଶିଖାଇବ । ତାକୁ ଚନ୍ଦ୍ରତାରକା ଭଙ୍ଗୀରେ ଗୁଲି ଶିଖାଇବ ।

ଗଣ୍ଡେଇ ଗର୍ଭରୁ ଯେଉଁ ସୁଅଟିଏ ହେବ ତା’ ନାଆଁ ସେ ରଖିବ
ଗୋପାଳିଆ ।

ବେଳେ ବେଳେ ଏପରି ହୁଏ ଗାଣ୍ଡୁଆ ବିହଳ ହୋଇ ଗଣ୍ଡେଇ
କଥା ଭାବୁ ଭାବୁ ନିଦ ବାଉଁଳାରେ ତଳକୁ ଖସି ପଡ଼େ ।

ଆଉ ବେଳେ ବେଳେ ଏପରି ହୁଏ ଯେ ସେ ଅନ୍ୟ ମନସ୍ତ
ଭାବରେ ଉଠି ଯିବେ ବେଳେ ମୁଣ୍ଡରେ ସିକାବାଳି ଦହି ବେହେରା
ଭାଙ୍ଗି ଯାଏ ।

ତେବେ—

ଗାଣ୍ଡୁଆର ଗୋଟିଏ କଥାକୁ ଭୟ । ଗଣ୍ଡେଇ ସିନା ସୁନ୍ଦର, ମାଟ
ଭାରି କଳିହୁଡ଼ୀ । ତାକୁ ନେଇ ଘର ସଂସାର ଚଳାଇବ କେମିତି ?

ପୁଣି ଭାବେ—

ଆଗେ ବିଭା ଘରଟା ସବୁ । ଗଣ୍ଡେଇ ଆଗେ ଆସୁ । ତା’ପରେ
କଣ କରାଯିବ ଦେଖାଯିବ ।

ଦିନ ଠିକ୍ ହେଲା ।

ଗାଣ୍ଡୁଆ ସହିତ ଗଣ୍ଡେଇର ବବାଦ ସଫଳ ହୋଇଗଲା । ବର କନ୍ୟା ସବାସ ପାଲଙ୍କିରେ ଆସିଲେ । ଗାଣ୍ଡୁଆର ଘର ଯେମିତି ପାଖ ହୋଇଗଲା, ସେ ପାଲଙ୍କିରୁ ଓହ୍ଲେଇ ପଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ଗଲା । ମରେଇ ପାଖରେ ଥୁଆ ହୋଇଥିବା କଟୁଗୁଡ଼ିକୁ ଆଣି ଦାଣ୍ଡ ଦରଜା ନକଟ କଦଳ ବଗିଚାରୁ ଦୁଇ ଗୁରଟା ଗଛ କାଟି ଖୁଆଇ ଦେଲା ।

ଗଣ୍ଡେଇ ଏତକରୁ ଡରିଗଲା ।

ସେ ମନେ ମନେ ଭାବିଲା, ଏ ଲୋକଟା ଏଡ଼େ ଅଖାଡ଼ୁ? ଏତ ରାଗରେ କଦଳ ଗଛ ହାଣି ପକାଉଛି । ମଣିଷକୁ ଆଉ ରଖିବ କ'ଣ ?

ସେ ଜୀବନ ସାରା ଗାଣ୍ଡୁଆ ପାଖରେ କେମିତି ଚଳିବ ବୋଲି ତାର ଚିନ୍ତା ହୋଇଗଲା । ଯେତେଦିନ ସେ ଗାଣ୍ଡୁ ଘରେ ରହିଲା ସବୁବେଳେ ବ ପଢ଼ର କଥା ଭାବି ଝୁରି ହେଲା ।

ଅସ୍ଥମଙ୍ଗଳା ବାସୀ ତା' ବାପ ଘରୁ ଲୋକ ଆସି ତାକୁ ନେଇ ଗଲେ ।

ଅଳ୍ପଦିନ ପରେ ପଡ଼ିଲା ଗହ୍ମ ପୁନେଇ ।

ହାଟୁଆ ଘର ତ ।

ଗାଣ୍ଡୁଆକୁ ପୁହେଇ ଖୁଆଇବ କୁ ନେଲେ ।

ଗାଣ୍ଡୁଆ ତପ୍ତ ହୋଇ ଦାଣ୍ଡ ମେଲରେ ବସିଥାଏ । ସାଇପଡ଼ିଶାରୁ କେତେ ଲୋକ ଆସି ଜୋଇଁ ଦେଖୁଥାନ୍ତି । ଯେମିତି ଦେଖଣ ହାସା ଦେଖନ୍ତି ସକସର ଦାଢ଼କୁ ।

ସଞ୍ଜବଞ୍ଜ ଲାଗିଲା ।

ଗଣ୍ଡେଇର ଖୁଡ଼ି ମୁଣ୍ଡରେ ହାତେ ଓଡ଼ିଶା ଟାଣି ସଞ୍ଜବଞ୍ଜ ନେଇ ଚଉଁର ପାଖକୁ ଗଲେ । ସେ ଅବକଳ ଗଣ୍ଡେଇ ଭଳି ଦେଖିବାକୁ ।

ଗାଣ୍ଡୁଆ ପିଣ୍ଡା କ'ଣରେ ବସିଥାଏ । ଯେତେବେଳେ ଖୁଡ଼ି ସଞ୍ଜ ଦେଇ ଫେରିଲେ ଗାଣ୍ଡୁଆ ଦଉଡ଼ିଯାଇ ଖୁଡ଼ି ମୁଣ୍ଡରୁ ଓଡ଼ିଶାଟାଣି ଦେଇ କହିଲା—“ପ୍ରିୟେ! ଗୁରୁ ଶୀଳେ କୁହ କଥା ।”

ଖୁଡ଼ି ବି ନୂଆ ବାହା ହୋଇ ଆସିଥାନ୍ତି ।

ସେ ଭାବିଲେ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାମୀଙ୍କର ଏ କାଣ୍ଡ ।

ସେ ମୁହଁ ଛୁଟି କହିଲେ—“ହଁ, କ୍ୱାଇଁ ଆସିଛନ୍ତି କେଉଁଠି ବସିଛନ୍ତି, ଦେଖିଲେ କ’ଣ ଭାବିବେ ? କହିବେ—“ଦାଦା ଖୁଡ଼ୀ ଏମିତି ପ୍ରେମିକ ପ୍ରେମିକା ? ଦାଣ୍ଡରେ ବି ପ୍ରେମରେ ମାଡୁଛନ୍ତି ।”

ଗାଣ୍ଡୁଆର ହାତ ଦୁଇଟି ଥରି ଉଠିଲା । ଛୁଟି ଦମ ଦମ ପଡ଼ିଲା । ଦେହ ଉପରେ କମିଲା । “ଖୁଡ଼ୀ ଯଦି ଏକଥା ଦାଦାଙ୍କୁ କହନ୍ତି, ସବଳାଗ ।”

ଭାଗବତ ଘରେ ଘଣ୍ଟା ବାଜିଲା ।

ଗାଆଁର ବୁଢ଼ା ବୁଢ଼ୀଯାକ ଆସି ରୁଣ୍ଡ ହେଲେ । ସମସ୍ତେ ଶୁଣିଛନ୍ତି ଗଣ୍ଡେଇର ବର ଭାରି ପଣ୍ଡିତ । ତାଙ୍କୁ ଭାଗବତ ପଢ଼ାଇ ସମସ୍ତେ ଶୁଣିବେ ।

ଗାଣ୍ଡୁଆ ହାତକୁ ବନ୍ଧି ଦିଆଗଲା । ବର୍ଣ୍ଣବୋଧର ଓଟ ପୃଷ୍ଠାଯାଏ ତ ଗାଣ୍ଡୁଆର ଦଉଡ଼ି । ସେ ଭାଗବତ ପଢ଼ୁଛି କେଉଁଠି ?

ଭାଗବତ ବହିର ପୃଷ୍ଠା ଓଲଟାଇ ଓଲଟାଇ ମନେ ମନେ ବାପା ମାଙ୍କୁ ଗାଳି ଦେଇ ନିଜକୁ ଥିକ୍କାର କରି କାନ୍ଦିଲା ।

ବହିର ପୃଷ୍ଠା ଓଦା ହୋଇଗଲା ।

ସମସ୍ତେ ଯେତେବେଳେ ବାଧ୍ୟ କଲେ—

ଗାଣ୍ଡୁଆ କଇଁ କଇଁ କାନ୍ଦି କହିଲା—

“ହାଇରେ କ’ ଥିଲୁ କାହିଁ, ହେଲୁ କାହିଁ ?”

ଗଣ୍ଡେଇ ମା’ କହିଲା, “ମୋ’ ଜୋଇଁ ଆଉ ଏତେ କାନ୍ଦି ପାରିବ ନାହିଁ ।”

ଶ୍ରୋତା ବର୍ଗ ଏକ ସ୍ତରରେ କହିଲେ—“ସତେ ସତେ ଗଣ୍ଡେଇର ବର ବଡ଼ ପଣ୍ଡିତ । ବହି ଖୋଲୁ ଖୋଲୁ ଭାବ ପ୍ରବଣ ହୋଇ କାନ୍ଦି ପକାଉଛି ।”

ଭାଗବତ ପଢ଼ା ଶେଷ ହେଲା ।

ଦୁଇଦିନ ପରେ ପୁରୁଣେଇଖିଆ ଶେଷକରି ଘରକୁ ଫେରି ଆସିଲା ଗାଣ୍ଡୁଆ ।

ଦିନପରେ ଦିନ ଗଡ଼ିଗଲା ।

ମାଘ ମାସରେ ଆସିଲା ଗଣ୍ଡେଇ । ସେ ପ୍ରଥମଥର ଗାଣ୍ଡୁଆ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବେଶି କିଛି ଜାଣିପାରି ନଥିଲା । ଏଥର ତାର ହୃଦବୋଧ ହେଲା ଯେ, ଗାଣ୍ଡୁଆ ଏକ ପ୍ରଚଣ୍ଡ ମୂର୍ଖ । ପାଟିରେ ତାର ପାଇରଆ ରେଗ । ଏତେ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ଯେ ପେଟରୁ ଭାତ ବାହାର କରିଥାନ୍ତେ ।

ପୁଣି —

ଶୋଇଲା ବେଳେ ଏତେ ଜୋରରେ ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରେ ଯେ ଲୋକ ପୁଣି ଡରି ପଳାଇ ଯାଆନ୍ତି । ଏତେ ଖାଏ ଯେ ତା' କଥାରେ କହି ହେବ ନାହିଁ । ଅଧେଦିନ ଉପାସ ରହେ ଗଣ୍ଡେଇ ।

ସହକାର ଗୋଟାଏ ସୀମା ଅଛି ।

ସହ ସହ ପାରିଲାନ୍ତି ଆଉ । ପୁଣି ବାପ ଘରକୁ ଚାଲିଗଲା ।

କର୍ମକୁ ଆଦରି ଦିନ କାଟିଲା ଗଣ୍ଡେଇ । ଦିନେ ଦାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ ବସି କାନ୍ଦୁଛି, ଜଣେ ଜ୍ୟୋତିଷ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା ।

ସେ ଗଣ୍ଡେଇକି ଦେଖି ହସିଲା ।

ଖୁବ୍ ଜୋରରେ ହସିଲା ।

ତାର କମ୍ବୁତ କମାକାର ବେଶଭୂଷାକୁ ଦେଖି ଗଣ୍ଡେଇ ପ୍ରଥମେ ଟିକିଏ ଦବିଗଲା । ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ନିଶ ଅଛି । ଗୋଟିଏ ପାଖରେ ନାହିଁ । ନାକ ପୂଡ଼ାରେ କଳାଟୋପି । ମୁଣ୍ଡରେ କାଉଁ ହାଣିଲା ପରି ବାଳ କଟା ହୋଇଛି । ପୁରୁଷ ହୋଇବି ମାଇସୀ ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧିଛି ।

ଅଧା ଓଡ଼ିଆ ଅଧା ହିନ୍ଦି ମିଶା କଥା କହୁଛି ।

ତଥାପି—

ଗଣ୍ଡେଇ ପଚାରିଲା—“ମହାଶୟ, ହସିଲେ କାହିଁକି ?”

ଜ୍ୟୋତିଷ କହିଲା—“ମୁଁ କାହିଁକି ହସିଲି ସେ କଥା କହିଲେ ତୁମେ କ'ଣ ଭାବ ପାର ?”

ଗଣ୍ଡେଇ କହିଲା—“ନା, ମୁଁ କିଛି ଭାବିବି ନାହିଁ ।

ତୁମେ ଯାହା ଭାବୁଛ, ତାହା କୁହ ।

ଜ୍ୟୋତିଷ କହିଲା—“ତେବେ ଶୁଣ ।

“ତୁମର ସ୍ତ୍ରୀମଣି ବେଶି ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରନ୍ତି ନା ?”

“ହଁ”

“ତାଙ୍କ ପାଟିରୁ ଖୁବ୍ ଦୁର୍ଗନ୍ଧ ବାହାରେ ନା ?”

“ହଁ”

“ସେ ଏକ ଗଜମୁର୍ଖ, ଚଳଣୀ ଶ୍ୱେର, କପଟ କରି ତୁମକୁ ବିଭ୍ରା ହୋଇଥିଲେ ନା ?”

“ହଁ”

ଏଥର ପୁଣି ଜୋରରେ ହସିଲା ଜ୍ୟୋତିଷ ।

ଜ୍ୟୋତିଷ କଥାକୁ ଭାରି ବିଶ୍ୱାସ ଗଲ ଗଣ୍ଡେଇ ।

ଦିନେ —

ଜ୍ୟୋତିଷ କହିଲା—“ତୁମେ ଯଦି ପୁଣି ତୁମ ସ୍ୱାମୀଙ୍କ ନିକଟକୁ ଯାଅ, ତେବେ ନିଶ୍ଚୟ ବିଧବା ହେବ । ଜ୍ୟୋତିଷ ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଲା ଗଣ୍ଡେଇ ।

ଘର ଛାଡ଼ି ତା’ ସାଙ୍ଗରେ ପଳାଇଗଲା । ଯେଉଁଦିନ ଜ୍ୟୋତିଷ ନିଜର ସ୍ୱରୂପ ପ୍ରକାଶ କଲା, ସେଦିନ ଗଣ୍ଡେଇ ଜାଣିଲା, ଜ୍ୟୋତିଷ ଆଉ କେହି ନୁହେଁ, ସେ ତାର ସ୍ୱାମୀ ଗାଣ୍ଡୁଆ ।”

ନିଶର ମହାନ୍ତ୍ୟ

ଆପଣ କେବେ ତାକୁ ଦେଖିଛନ୍ତି ?

ଆପଣ କ'ଣ କେବେ ତାକୁ ଚିହ୍ନିଛନ୍ତି ?

ମୁଁ ଯାହାକି କଥା କହିବାକୁ ଯାଉଛି ସେ ଏକ ଅଭୂତ
ମାନବ ।

ତାକୁ କି କିଆ ମାରନ୍ତୁ ସେ ସହିବେ । କି କଥା କୁହନ୍ତୁ ସେ
ରୁପୁ ହୋଇ ରହିବେ ।

ମାତ୍ର—

ସେ କେବେ ଆପଣଙ୍କୁ ବାଟରେ ଘାଟରେ ଦେଖିଲେ, ନିଶ୍ଚୟ
ଅଟକାଇ, ଯାହା ଅଂଗେ ନିଶ୍ଚୟଛନ୍ତି ତାହା ନ କହି ଆଦୌ ଗୁଡ଼ିବେ
ନାହିଁ ।

ଆପଣ ବିରକ୍ତ ହୁଅନ୍ତୁ, ବିଦ୍ରୁପ କରି କୁହନ୍ତୁ, ନାସିକା କୁଞ୍ଚନ
କରି ମୁହଁ ବୁଲାଇ ନିଅନ୍ତୁ, ତଥାପି ସେ ଅନୁଭୂତ ଆଉ ଅଭିଜ୍ଞତା ନାମରେ
ବହୁ ତାହାକି ଯୁକ୍ତି ବାଢ଼ି, ଶୁଣି ଯୁଗୁକୁ ଆହାର ଯୋଗାଇ ନୟନ
ମନକୁ କରି, ପ୍ରଶଂସା ପାଇବାକୁ ଦାବି ବାଢ଼ିବେ ।

ତାକୁ କିଛି ନ ଯିଶୁରିଲେ ବି, ସେ ତିକ୍ତିଶାଳଠାରୁ ତେଜାନାଳ
ଯାଏ ସବୁକଥା କହି ରୁଲିବେ ।

ତାକୁ ନିୟମ ନ ଦେଲେ ବି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଆସ୍ଥାସ୍ଥଜନ ହେବା ପାଇଁ
ନିଜ କୁଳ ବଢ଼ି ନ ପୁଃ ଶ୍ରୀମାନ୍ ଗୋପାଳ ଚନ୍ଦ୍ରଠାରୁ ଆରମ୍ଭ କରି,
ନିଜର ସହଧର୍ମିଣୀ, ବ୍ୟଗ୍ର ବିଲମ୍ବିତ ବାହୁରେ ଆଲିଙ୍ଗନ ପାଇଁ ଅକୁଂଠ
ଆହ୍ୱାନ କାରଣୀ, ପୌଡ଼ର ଶୀତଳ ନାଶିନୀ, କୋମଳ ଭୂଧର ନିଜ

ପଦୋଧର, ପୁଣି ଶ୍ରୀମତୀ ମହିଷାମର୍ଦ୍ଦିନୀ ଦେବୀଙ୍କ ରାଣ ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ପକାଇ
ଯିବେ ।

ସେ ଯାହା କହିବେ ତାହା ଅକ୍ଷରେ ଅକ୍ଷରେ ସତ୍ୟ ବୋଲି
ଶପଥ ନେବେ ।

ଅବଶ୍ୟ—

ସେ ଯାହା କହିବେ ତାହା ସେ ତାଙ୍କ ନିଜ ଦାୟିତ୍ବରେ କହିବେ ।
ସେଥିପାଇଁ କେହି ଦାୟୀ ହେବେ ନାହିଁ ।

ତେବେ—

ଆପଣ ପାଞ୍ଚ ମନ, ପଚାଶ ପ୍ରକୃତିକୁ ପରୁର, ପୁରୁଷଙ୍କର ସହିତ
ପରାମର୍ଶ କରି, ସ୍ଥିର ଚିତ୍ତରେ ତାଙ୍କ କଥାକୁ ଆପାତକଃ ବିଶ୍ବାସ ଯୋଗ୍ୟ
ବୋଲି ଆପଣ ଗ୍ରହଣ କରିପାରନ୍ତି ନଚେତ ନାହିଁ । ସେଥିରେ ତାଙ୍କର
କିଛି ଯାଏ ଆସେ ନାହିଁ ।

ସତ୍ୟ ଅନେକ ସମୟରେ ଯେ ମନଗଢ଼ା, ଆକାଶ କୁସୁମ
ତୋଳା କାହାଣୀ ଓ ଉତ୍ତର କଳ୍ପନାଠାରୁ ଆହୁରି ଜୀବନ୍ତ, ଆହୁରି ତଥ୍ୟ
ପୂର୍ଣ୍ଣ, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଓ ଚମତ୍କାର ସେ କଥା ସେ ବିଶ୍ଳେଷଣ କରି ବୁଝାଇ
ଦେବେ ।

ତାଙ୍କ ଭଳି ଜଣେ ଅତ୍ୟାଧୁନିକ, ସତ୍ୟବାନ୍ ପୁରୁଷର ନାମ
ଧାମ ଜଣିବାକୁ ଆପଣ ନିଶ୍ଚୟ ଉଦ୍‌ଗ୍ରୀବ୍ ହେବେଣି ।

ଏବେ ଶୁଣିବାକୁ ସାବଧାନ ହେଉ ।

ତାଙ୍କ ନାମ ରଜନୀ ।

ହଁ...ହଁ...ରଜନୀ ।

ନାଆଁଟାକୁ ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ଆପଣ ଭାବି ସାରିବେଣି ଯେ ସେ ଜଣେ
ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧା ଜୀବ ।

ହୁଏତ—

ହୋଇଥିବେ ।

କୁନ୍ତୀ, ମନ୍ଦୋଦରୀ, ପ୍ରଭୃତି ପଞ୍ଚକନ୍ୟା, ମହାପାତକୀ ନାଶିନୀ
ମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ବା ସୀତା, ସାବିତ୍ରୀ, ଶକୁନ୍ତଳା ପ୍ରଭୃତି ମହିଷାସୁ
ମହିଳାମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଅନ୍ୟତମ ।

ବା—

ଗେଲି, ଗାଣ୍ଡେଇ, ବାଧୀ, ପିତେଇ କି ସାଜ

ବା—

ଆଧୁନିକା ଗୁମେଲି, ଏନି, ରେନି, ତେମା, ଡେଲି, ଡଲି, ଲିଲି,
ଜଲି ପ୍ରଭୃତି ଟପଲେସ୍ ପହରଣକାରଣୀ ହାଇ ହିଲ୍, ସ୍ୟାଣ୍ଡଧାରଣୀ—
ପ୍ରେମିକା ସାଜବା ପାଇଁ ଆଗୁଆଁ ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦାୟିତ୍ବା-ଶାଣ ଦିଆ ପ୍ରୀତି
ଛୁଷ୍ଟି ହାଣିମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରୁ ଜଣେ ।

ମାତ୍ର—

ସେ ଯେ ଜଣେ ସୁନାଖିଲମର ଗୁମୁଦାନ୍ତଆ, ଜହ୍ନିମଞ୍ଜିଠାରୁ
ଗୋରା, ଗଦର୍ଭଗଲା, ସବସ୍ତ୍ର ଶଶ୍ୱା ମାର୍ଜା ପାଞ୍ଚହାତିଆ ମର୍ଦ୍ଦ । ତାଙ୍କ
ପିତାଙ୍କ ନାମ ଛଇଲାକାନ୍ତ ଛୁଆଳ ସିଂ ଓ ତାଙ୍କ ନାମ ରଜନୀକାନ୍ତ
ଛୁଆଳ ସିଂ ।

ଶ୍ରଦ୍ଧାରେ—

ସମସ୍ତେ ତାକୁ ଡାକନ୍ତି ରଜନୀ !

ସେ ତଥ୍ୟ ଓ ଚତୁର ଗୋଟିଏ କଂସ୍ୟୁଟର ମେସିନ ।

ତାଙ୍କର ନିଶଟା ଏକଦମ୍ ଐତିହାସିକ ନିଶ । ଆପଣ ରଣା
ପ୍ରତାପକୁ ଦେଖିଛନ୍ତି ପର ?

ଯଦି ଦେଖି ନ ଥିବେ, ଦୟାକର ଐତିହାସିକ କେଦାରନାଥ
ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ମାଟ୍ରିକ ଇତିହାସ ଛପନ ପୃଷ୍ଠା ଖୋଲନ୍ତୁ ।

ବା—

ଶିବ ପ୍ରସାଦ ଦାଶଙ୍କ ମାଧ୍ୟମିକ ଇତିହାସର ବୟାଅଣି ପୃଷ୍ଠା
ଓଲଟାନ୍ତୁ ।

ନିଶ ହଲକ ଦେଖିଲେ ଆପଣଙ୍କ ମନବୋଧ ହୋଇଯିବ ନିଶ୍ଚୟ ।
ନିଶ ତ ଅନେକ ରକମର ।

ଆକୁଲୁ ପୁଞ୍ଜିଆ ନିଶ, ଛେଲ କରଣିଆ ନିଶ, ପ୍ରଜାପତିଆ
ନିଶ, ମାଗୁର ନିଶ, କଳକପାତିଆ ନିଶ, ନିମକ ଦାସୀ ନିଶ, ବୈଶ୍ଣବ
ଗଞ୍ଜନ ନିଶ, କାମୀନୀ ଦର୍ପଗଞ୍ଜନ ନିଶ, ରଣୀ ପୁଅ ଅନନ୍ତା ନିଶ,
ଆମ୍ବୁଲ ଟାକାର ନିଶ, ଫଟା ରସିକଆ ନିଶ, ସୌଖିନିଆ ନିଶ, ହାଫ୍
ନିଶ, ଛତୁପୁଟା ନିଶ, କେଲି କଦାମ୍ବିଆ ନିଶ, ପ୍ରେମିକ ମନୋହାରଣୀ
ନିଶ, ଚୋରଣୀଛଣା ନିଶ ।

ତେବେ—

ରଜନୀକାନ୍ତ କହନ୍ତି ସେ କାମିନୀ ଦର୍ପ-ଗଞ୍ଜିନ ନିଶର ସୋଲ୍
ପ୍ରୋପ୍ରାଇଟର ।

ଏକଥା ଆପଣଙ୍କୁ ମିଛ, ତାଙ୍କୁ ସତ ସେ—

ତାଙ୍କର ନିଶ ଦେଖି ବହୁ ରୂପସୀ, ତମ୍ବା ଚରୁଣୀ ତାଙ୍କ ପ୍ରଣୟରେ
ଅଶାନ୍ତ ସାଗରରେ ।

ଅବଶ୍ୟ ଦାଢ଼ୀର ସଞ୍ଜା ଭିନ୍ନ...

ଦାଢ଼ୀ ଅନେକ ସମୟରେ ଜ୍ଞାନର ପରିରୂପନ...

ମୁନା ରକ୍ଷିମାନେ ଦାଢ଼ୀ ରଖନ୍ତି । ରବୀ ଠାକୁର, ବର୍ଣ୍ଣଦ୍ୟ,
ଗୋପବନ୍ଧୁ ଇତ୍ୟାଦିଙ୍କୁ ଦାଢ଼ୀ ଶୋଭାପାଏ ।

ଦାଢ଼ୀ ସମ୍ବନ୍ଧରେ ବର୍ଣ୍ଣନା ଆରମ୍ଭକଲେ ଗୋଟିଏ ଗୋଟିଏ
ପୋଥି ହୋଇଯିବ ।

ତେବେ—

ପ୍ରେମ କାତର ଯୁବକମାନେ ବି ଅନେକ ସମୟରେ ଦାଢ଼ୀ
ରଖନ୍ତି ।

ରଜନୀକାନ୍ତ କହନ୍ତି—

ଦାଢ଼ୀକୁ ପ୍ରେମିକମାନେ ଡରନ୍ତି । ନିଶକୁ ସମ୍ବର୍ଦ୍ଧନା ଜଣାନ୍ତି ।
ରସିକା ପ୍ରେମିକ ଯୋଗ୍ୟମାନେ ସେମାନେ କୁଆଡ଼େ ପ୍ରଥମେ ନିଶକୁ ଦୃଷ୍ଟି
ଦେଇ ପ୍ରେମିକର ଓଜନ ଠଉରନ୍ତି । ଆଜି ଯଦି ଶକୁନ୍ତଳା, ଦମୟନ୍ତୀ
ଆନ୍ତେ ତାଙ୍କୁ ପଚାରିଲେ ସେ କହନ୍ତେ, ଦୁଷ୍ଟନ୍ତ ଆଉ ନଳଙ୍କର ନିଶ
ଦେଖି ସେମାନେ ବିହ୍ୱଳ ହୋଇଥିଲେ କି ନାହିଁ ?

କୁଓପାଟ୍ଟାକୁ ପଚାରିଥିଲେ ସେ କହିଥାନ୍ତେ ସେ ସିଜରଙ୍କର ଓ
ଆଣ୍ଟୋନିଙ୍କର ନିଶ ଦେଖି ତାଙ୍କ ପ୍ରେମରେ ପଡ଼ିଥିଲେ କି ନାହିଁ ।

ଏ ଯୁଗର ଶ୍ରୀସ୍ଥାନ କଲର ଶ୍ୱେତଲିନାକୁ ପଚାରିଲେ ସେ ବି
କହିପାରନ୍ତେ, ସେ କଣ ଦେଖି ପ୍ରଫୁଲ୍ଲ ଓ ବ୍ରାହ୍ମଣ ସିଂହଙ୍କ ପ୍ରେମରେ
ପଡ଼ିଥିଲେ ।

ସେ ଯାହାହେଉ, ରସିକ ରଜନୀକାନ୍ତ ଅନେକ ସମୟରେ ନିଶ
ଯୋଡ଼ିକପାଇଁ ବହୁ ବିପଦରୁ ଉଦ୍ଧାର ପାଇଛନ୍ତି ଯେମିତି, ଏହି ନିଶପାଇଁ
ନିଜର ସବୁନାଶ ଘଟାଇଛନ୍ତି ସେମିତି ।

ଦିନକର କଥା ।

ରଜନୀକାନ୍ତ ବାର ଦର୍ପରେ କାଠଯୋଡ଼ି ପାଷାଣ ପାହାଚ ଉପରେ ବସି “ବୟସର କୃଷ୍ଣରୂପା, ରଙ୍ଗତବ ମୟ ନୁହେଁ” ଗୀତଟି ଗାଉଥିଲେ ।

କାତୁ ମର୍ଦ୍ଦନ ମର୍ଦ୍ଦରାଜଙ୍କ ଯାଆଁଳା କନ୍ୟା ଲିନା ଓ ରିନା ସେହିକାଟେ ଯାଉଥିଲେ । ସେ ଯେତେବେଳେ ରଜନୀକାନ୍ତଙ୍କ ନିଶକୁ ଦେଖିପକାଇଲେ ସେତେବେଳେ ତାଙ୍କ ପ୍ରେମିକ ବନିଶ୍ କଣ୍ଟାକୁ ମନେମନେ ଖୁମ୍ବିବାକୁ ଲାଗିଲେ ।

ହମେ ହମେ.....

ଲିନା ଆଉ ରିନା ଓ ରଜନୀଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପ୍ରେମର ଯୋଗ ସୂତ ବନ୍ଧନ ସୁଦୃଢ଼ ହୋଇଗଲା ।

ଥରେ—

ଲିନା ଆଉ ରିନା ରଜନୀକାନ୍ତଙ୍କୁ ନିମନ୍ତ୍ରଣ କଲେ ତାଙ୍କ ଘରକୁ । ସମୟ, ସ୍ଥାନ ବି ଜଣାଇଦେଲେ ।

ରଜନୀକାନ୍ତ ଯଥାସମୟରେ ଉପସ୍ଥିତ ହୋଇ ‘ଲିନା’ ‘ରିନା’ ବୋଲି ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍କରି ଡାକିଲେ ।

ଲିନା ରିନାର ବାପା ଅଖାଡ଼ୁ ଓ ଭାଇ ବଦ ଅକଲ୍ଲ ଉଠି ରଜନୀକାନ୍ତଙ୍କୁ ଉତ୍ତମ, ମଧ୍ୟମ ମନ ମୁତାବକ ପୁରସ୍କାର ଦେଲେ ।

ଆଖିରୁ ଗୋଟିଏ ଫୁଟାଇ ଦେଇ ଛୁଡ଼ିଦେଲେ । ରଜନୀକାନ୍ତ ତହିଁଆର ଦିନ ନିଶ କାଟିବାକୁ ସବୁ ସାଜମାନଙ୍କୁ ପରାମର୍ଶ ଦେଲେ ।

ନିଜେ କିନ୍ତୁ ନିଶ କାଟି ପାରୁ ନଥିଲେ ।

ଏବେ—

ସେ ଯାହାକୁ ଦେଖନ୍ତି ସେ ତାଙ୍କର କଥା ନ କହି ଛୁଡ଼ନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଆପଣ ଶୁଣନ୍ତୁ ବା ନ ଶୁଣନ୍ତୁ ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଆପଣଙ୍କ ଆଗରେ ତାଙ୍କ କଥା କହିବେ ଓ ନିଶର ମହାତ୍ମ୍ୟ ବର୍ଣ୍ଣନା କରିବେ ।

ମୋଟା ବୁଦ୍ଧିଆର ସୁଷ୍ମ ବିଚାର

ବିଶିଷ୍ଟ ବୃକ୍ଷକେଶନ ଡାକନ୍ତି ସ୍ବୟଂ ସାହେବ ମେଘବାହନ
ହାବଡ଼ା ସିଂହ । ଏ କଥା ଶୁଣି ମେଘବାହନଙ୍କ ପରିବାରର ଲୋକେ ନାକ
ଟେକନ୍ତି । ସେମାନଙ୍କ ଦେହ ସହେ ନାହିଁ ।

ପୁଣି—

ବେଶି ଚଢ଼ନ୍ତି ଗୁମାସ୍ତା ମଣିହରଣ ବାବୁ ।

ଚଗୁଲର ମୁଣି ଝାଡ଼ି ସ୍ବୟଂ ସାହେବଙ୍କୁ ପଟେଇ ରଖିଥାଏ ବିଶି-
କେଶନ । ମିଛ କଥାକୁ ସେ ଏଭଳି ଭାବରେ କଲେଇ କରି କହେ ଯେ
ତାହା ତ ଶୁଣିଲେ ଯେ କୌଣସି ଲୋକ କେବଳ ବିଶ୍ବାସ କରିବ ନାହିଁ,
ତା’ ଚଉଦ ପୁରୁଷ ବି ବିଶ୍ବାସ କରିବାକୁ ବାଧ୍ୟ ହେବ ।

ଯେଉଁ ଲୋକ ଥରେ ଚଗୁଲ ଶୁଣେ, ସେ ସବୁବେଳେ ଶୁଣିବାକୁ
କାନ ଡେରେ । ଯେଉଁ ଲୋକ ଚଗୁଲ କହେ ସେ ସବୁବେଳେ ଚଗୁଲ
କହିବାକୁ ସୁଖପାଏ । ଏହି ଚଗୁଲ ମାଧ୍ୟମରେ ଆକାଶ କୁସୁମ ଢୋଳିବାକୁ
ବି ଇଚ୍ଛା କରେ ।

ଚଗୁଲ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଶୁଣିବା ଲୋକ ଓ କହିବା ଲୋକ ଉଭୟେ
ଉଭୟଙ୍କର ପରିପୁରକ ।

ବିଶିକେଶନ ସ୍ବୟଂ ସାହେବଙ୍କ ପାଦ ମର୍ଦ୍ଦନ କଲ୍ଲବେଳେ ପ୍ରାୟ
ସବୁ କଥା କହେ । ମନର ଅଭିଳାଷ ବି ଜଣାଏ । ସେ ଦିନ କହିଲା—
“ସାଆନ୍ତେ..... ।”

ସ୍ବୟଂ ସାହେବ ପଚାରିଲେ—“କ’ଣ କରେ ବିଶିକେଶନ ?”

ବିଶିକେଶନ ପୁଣି କହିଲା—“ସାଆନ୍ତେ ମୁଁ ଏକା ରହିଲେ
କ’ଣ ସବୁ କାମ ତୁମ୍ଭାର ଦିଅନ୍ତି ନାହିଁ ? ଆଉ ଗୋଟିଏ ଗୁମାସ୍ତା ରହି
ଏତେ ପଇସା କାହିଁକି ନେଉଛନ୍ତି ?”

ସ୍ବୟଂ ସାହେବ ଟିକିଏ ମୁରୁକ ହସା ଦେଇ ପଚାରିଲେ—
“ଆରେ ତୁ କ’ଣ ସିରସ୍ତା କାମ କରିପାରବୁ ?”

ବିଶିକେଶନ କହିଲା—“ସାଆନ୍ତେ, ମୁଁ ଦେଖି ଦେଖି ସବୁ ଶିଖି
ଗଲଣି । ମୋତେ ସୁନ୍ଦର ଭାବରେ ରୋଜନାମଗ୍ନ ଲେଖି ଆସିଲଣି ।”

ସ୍ବୟଂ ସାହେବ ମନ କଥା ମନରେ ମାରି କହିଲେ—

“ଆଜ୍ଞା ଦେଖିବା ।”

ତହିଁ ଆରଦିନ ସକାଳ ।

ରାୟ ସାହେବ ବସି ତାଙ୍କର ଜଣେ ବନ୍ଧୁଙ୍କ ସଙ୍ଗରେ କଥାବାର୍ତ୍ତା ହେଉଛନ୍ତି । ଏତିକିବେଳେ ତାଙ୍କ ଗାଁ ପାଖ ନଈ କୂଳ ଆଡ଼ୁ ତୋଳ ମହୁଣର ନନ୍ଦବତୀ ତାନ ଘୁସିଆସିଲା ।

ରାୟ ସାହେବ ଡାକିଲେ—“ଆରେ ବଣିଆ, ବଣିକେଶନ କରେ ?”

ବଣିକେଶନ—“ଆଜ୍ଞା, ଆଜ୍ଞା” କହି ଦଉଡ଼ି ଆସିଲା ।

ରାୟ ସାହେବ କହିଲେ—“ଗଲୁ ନଈ କୂଳରେ ଯେଉଁ ବର ଯାଉଛି, ପରୁର ଆସିବୁ, ସେ କୁଆଡ଼େ ଯିବେ ?”

ବଣିକେଶନ ଅଶନଶ୍ଵାସୀ ହୋଇ ଦଉଡ଼ି ଦଉଡ଼ି ଗଲା । ତା’ପରେ ଆସି କହିଲା—“ବର ଯାଉଛି ସେ ଗାଆଁ କୁ ।”

ରାୟ ସାହେବ ଟିକିଏ ମରୁକି ହସା ଦେଲେ ଏବଂ କହିଲେ—
ପରୁର ଆସିବୁ, ବରର ବାପ ନାମ କ’ଣ ?”

ବଣିକେଶନ ପୁଣି ଗଲା । ବରର ବାପାଙ୍କ ନାମ ପରୁର ଆସିଲା । ଦଶ ଥରରେ ଦଶଟି ଖବର ଆଣିଲା ।

ରାୟ ସାହେବ ଏଥର ପାଖରେ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ଗୁମାସ୍ତାଙ୍କୁ କହିଲେ—“ଯାଅ ସେ ବର କୁଆଡ଼େ ଯାଉଛି ବୁଝି ଆସିବ ।”

ଗୁମାସ୍ତା ଯାଇଁ ଟିକି ନିଶି ଖବର ବୁଝି ଆସି ଖବର ଦେଲେ ।
ରାୟ ସାହେବ କହିଲେ—“ବଣିକେଶନ, ତୋର ଆଉ ଗୁମାସ୍ତାଙ୍କର ଭିତରେ ଥିବା ତଫାତ୍ତ ତୁ ବୁଝି ପାରିଲୁ ?

ବଣିକେଶନ କହିଲା—“ଆଜ୍ଞା ହଁ ।”

ରାୟ ସାହେବ କଥାରେ ବଣିକେଶନର ମଉଡ଼ା ମହଲଣ ପଡ଼ିଗଲା । ରାୟ ସାହେବ ଏଥର ବଣିକେଶନକୁ ଡାକିଲେ ମୋଟା ବୁଦ୍ଧିଆ ।

ବଣିକେଶନ ବଡ଼ ଲଜ୍ଜିତ ହେଲା ମନେ ମନେ । ପ୍ରତିଜ୍ଞା କଲା ଗୁମାସ୍ତାଙ୍କ ଝିଅ ହରୁଣ କି ନିଶ୍ଚେ ବିବାହ ହୋଇ ଏହାର ପ୍ରତିଶୋଧ ନେବ ।

ସତକୁ ସତ ତହିଁଆର ଦିନ ପଡ଼ିଲା ଜାଗର ଓଷା । ବଣିକେଶନ ମୁଣ୍ଡରେ ଗୋଟିଏ କୌଶଳ ପଇଟିଲା । ସେ ଆଗରୁ ଯାଇଁ ଶିବ ମନ୍ଦିର ପଛ ପଟରେ ଗୋଟିଏ ଗୁମ୍ଫା ଖୋଳି ଲୁଚି ରହିଲା ।

ରାୟ ସାହେବ ଝିଅ ଆଉ ଗୁମାସ୍ତାଙ୍କ ଝିଅ ସେତେବେଳେ ସଙ୍ଗେ ହୋଇ ଯାଇଁ ଶିବଙ୍କ ପାଖରେ ମୁଣ୍ଡିଆ ମାରି ଭଲ ବର ପାଇଁ ମନେ ମନେ ମନାଶ କଲେ—

ସେତକବେଳେ ଗୁମ୍ଫା ଭିତରେ ଥାଇ ବସିକେଶନ କହିଲେ—
 “ସୁନ୍ଦରୀମାନେ ଶୁଣ ଶୁଣ । ତୁମ ଭକ୍ତରେ ମୁଁ ସନ୍ତୁଷ୍ଟ ହୋଇଛି । ତୁମକୁ ଗୋଟିଏ ଭଲ ବରର ସନ୍ତାନ ଦେବ । ରାୟ ସାହେବଙ୍କ ଘରେ ବସିଆ ବୋଲି ଯେଉଁ ଟୋକାଟା ଅଛି, ସେ ମୋର ପରମ ଭକ୍ତ । ତାକୁ ଯିଏ ବସା ହେବ, ସେ ରାଜ ରାଣୀ ହେବ । ଧନ ଜନ ଗୋପଲକ୍ଷ୍ମୀ ତାର ମାଡ଼ିଯିବ । ତା’ ଜୀବନ ଧନ୍ୟ ହେବ ।

ତୁମ ମନ ବଢ଼ିବାକୁ । ସେ ଆଦୌ ରାଜ ହେବ ନାହିଁ । ତୁମେ କିନ୍ତୁ ତାକୁ ଯିଦିକରି ବସା ହେବ । ତା’ ଦେହରେ ମାଡ଼ିଥିବା ମନ୍ଦା ମନ୍ଦା ଯାଦୁକୁ ଦେଖି ଘୃଣା କରିବ ନାହିଁ ।

ସତକୁ ସତ ଗୁମାସ୍ତାଙ୍କ ଝିଅଠାରୁ ରାୟ ସାହେବଙ୍କ ଝିଅଙ୍କ ଯାଏ ବସିକେଶନକୁ ବାହା ହେବାପାଇଁ ଯିଦ୍ ଧରି ବସିଲେ ।

ରାୟ ସାହେବ ଓ ଗୁମାସ୍ତା ମଣିହରଣ ବାବୁ ବଡ଼ ଅଡ଼ୁଆରେ ପଡ଼ିଲେ ।

ରାୟ ସାହେବଙ୍କ ଝିଅ କୌଣସି ମତେ ବୁଝିଲ ମାତ୍ର ଗୁମାସ୍ତାଙ୍କ ଝିଅ ଆଦୌ ବୁଝିଲ ନାହିଁ । ସେ ଯିଦ୍ କରି ବସିକେଶନକୁ ବସାହେଲ ।

ବସିକେଶନର ଆଖି ପଡ଼ିଲା ପୁଣି ରାୟ ସାହେବଙ୍କ କନ୍ୟା ଭିତରେ ।

ରାୟ ସାହେବଙ୍କ କନ୍ୟା ଦିନେ ପୁଣି—

ଦିନେ ଶିବଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇଁ କହିଲା—“ପ୍ରଭୁ—ତୁମ ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ ହେଉ ।”

ଶିବ ମନ୍ଦର ପଛପଟେ ଲୁଚିଥିବା ବସିକେଶନ କହିଲା—
 “ସୁନ୍ଦରୀ, ତୁମେ ବସିକେଶନ ଛଡ଼ା ଅନ୍ୟ କେଉଁଠି ବସା ହେବାକୁ ରାଜ ହୁଅ ନାହିଁ । ସେ ଜଣେ ଦେବ ପୁରୁଷ ।”

ରାୟ ସାହେବ ସେତକ ବେଳେ ଶିବ ମନ୍ଦରକୁ ଯାଇଁ ପହଞ୍ଚିଗଲେ । ତାଙ୍କ କାନରେ ବସିକେଶନର କଥା ପଡ଼ିଲା ।

ସେ ମନେ ମନେ ଭାବିଲେ ଶିବ କ'ଣ ମଣିଷ ଭଳି ଏପରି କଥାବାର୍ତ୍ତା କରନ୍ତି ।

ସେ ତଷୁ କର୍ଣ୍ଣର ବକାଦ ଭଞ୍ଜନ ନିମିତ୍ତ ଶିବ ମନ୍ଦିର ପଛପଟକୁ ଗଲେ ।

ସେତେବେଳକୁ ବିଶିକେଶନ ବରାବର କହି ଚାଲିଥାଏ—“ସୁନ୍ଦରୀ ତୁମେ ରାୟ ସାହେବଙ୍କ କଥା ଆଦୌ ଶୁଣିବ ନାହିଁ । ତୁମେ ବିଶିକେଶନକୁ ବିକଳ ହେବା ପାଇଁ ଏକ ଯିଦ୍ ଧରିବ ।”

ରାୟ ସାହେବ ଏଥର ଶିବ ମନ୍ଦିର ପଛରେ ପଡ଼ିଥିବା ବଡ଼ ପଥର ଖଣ୍ଡକୁ ନିଜେ ଟେକି ଦେଲେ । ଦେଖିଲେ ବିଶିକେଶନ ମୁହଁକୁ ଦୁଇ ଆଖି ଭିତରେ ତଳକୁ କରି ବରାବର କହିବାରେ ଲାଗିଛି ।— “ସୁନ୍ଦରୀ ! ତୁମେ କାହାର କଥା ଶୁଣିବ ନାହିଁ । ବିଶିକେଶନକୁ ବିକଳହେବ ।”

ରାୟ ସାହେବ, ମନ୍ଦିର ପାଖରେ ଉଠିଥିବା ବହୁଆଡ଼ି ଗଛରୁ ଗୋଟିଏ ଉପାଡ଼ି ଆଣି ଜୋରରେ ବିଶିକେଶନ ପିଠିରେ ପିଟିଦେଲେ ।

ବିଶି କେଶନ ତମକି ପଡ଼ିଲା ।

ଗୁମାସ୍ତା ଭିତରୁ ମୁଣ୍ଡ ଟେକି ଅନାଏ ତ, ଖୋଦ ରାୟ ସାହେବ ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି । ତାଙ୍କୁ ଦେଇ ଶହ ଶହ ଲୋକ ଜମା ହେଲେଣି ।

ବିଶିକେଶନ ଏଥର ଯୋଡ଼ିହସ୍ତ ହୋଇ ରାୟ ସାହେବଙ୍କ ପାଦ-ଧରି କ୍ଷମା ମାଗିଲା । ରାୟ ସାହେବ କିନ୍ତୁ କିଛି ଶୁଣିଲେ ନାହିଁ ।”

ଗୁମାସ୍ତା ଆସି କହିଲେ—“ଆରେ ଆରେ ଏଇମିତି କରିବ ମୋ ଝିଅକୁ ବାହା ହୋଇଛି ।”

ଗୁମାସ୍ତା ଝିଅ ଦଉଡ଼ି ଆସି ରାୟ ସାହେବଙ୍କ ଝିଅକୁ କହୁଥିବାର ଶୁଣା ଯାଉଥିଲା—“ମିତି ତୁମେ ଜିତଲ, ମୁଁ ହାରିଲି ।”

ରାୟ ସାହେବ ବିଶିଆକୁ ବଧା ବୁଝିତା ମାରୁ ମାରୁ କହୁଥିଲେ— “ମୋଟା ବୁଦ୍ଧିଆ ବଣି ପୁଅ ଅନନ୍ତାଟା ମୋ’ ଝିଅକୁ ବାହା ହେବା ପାଇଁ ତୋ’ର ପୁଣି ଏତେ ସୁସ୍ଥ ବରୁ ?

ଶ୍ୟାମ-ନାଗରଙ୍କ କବିତା

ଏକ

ଶ୍ୟାମ ନାଗର ଚୌଦାନକୁ ଚଢ଼ାଇବା ଦରକାର ନାହିଁ ।

ଲେଖକ ଅର୍ଥରେ ସେ ସିନା ଲେଖକ ନୁହନ୍ତି, ଲେଖିବା ଅର୍ଥରେ ସେ ଜଣେ ଲେଖକ ।

ବିଶିଷ୍ଟ ଲେଖକ ।

ପର ଜନପଦକୁ ନିଜର କହି, ଲୋକଲୋଚନରେ ମାୟାଞ୍ଜନ ବୋଲିବାର ବଚସ୍ପତିତା ତାଙ୍କର ଅସାଧାରଣ ।

ପସ ପସିକାରେ ଶ୍ୟାମ ନାଗରଙ୍କ କବିତା ପଢ଼ିବା ପାଇଁ—
ଆବାଳ-ବୃଦ୍ଧ-ବନ୍ଧିତା ସମସ୍ତେ ବ୍ୟାକୁଳ । ଭାଷା ତାଙ୍କର ସେପରି
ମନୋରମ ଛନ୍ଦ ସେପରି ଅନୁପମ । ଶୈଳୀ ସେପରି ସାବଲୁଳ, ଭାବ
ସେପରି ଆନନ୍ଦମୟ ।

ତାଙ୍କର କବିତାର ଆକର୍ଷଣ ଏପରି ଯେ ଥରେ ସିଏ ପଢ଼େ ସିଏ
ଶ୍ୟାମ ନାଗରଙ୍କୁ ପାଖରେ ପାଇବା ପାଇଁ ଲଳାପୁତ ହୋଇଉଠେ । ସେ
ତାଙ୍କ ପାଖରେ ଆତ୍ମ ସମର୍ପଣ କରିବାକୁ ଚାହେଁ ।

ଗୋଟିଏ କବିତା ପଢ଼ି ସେହିପରି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ବାରିଷ୍ଟର ଓମ୍ ପ୍ରକାଶଙ୍କ
ଜ୍ୟେଷ୍ଠା କନ୍ୟା ଓକିର ଚଟକ ଚନ୍ଦ୍ର ହାସିନୀ ଦେବୀ ଶ୍ୟାମ ନାଗରଙ୍କୁ ସ୍ଵାମୀ
ରୂପେ ବରଣ କରିବାକୁ ମନସ୍ଥ କଲେ ।

ନାଶ ସ୍ଵାର୍ଥୀନତା ଯୁଗରେ କିଏବା କାହିଁକି ବାଧା ଦିଅନ୍ତା ?

ଚଟକ ଚନ୍ଦ୍ର ହାସିନୀ ଦେବୀଙ୍କ ବାସନା ଫୁଲ ଚନ୍ଦନିତ ହେଲା ।

ଚଟକ ଚନ୍ଦ୍ର ହାସିନୀ ଦେବୀ ଆସିଲ ପରେ ଶ୍ୟାମ ନାଗରଙ୍କ ରଙ୍ଗ
ଟିକିଏ ବଦଳିଗଲା ।

—ଦୁଇ—

ବନ୍ଧୁ ବାନ୍ଧବମାନଙ୍କର ସମ୍ମେଦ ଅନୁରୋଧ ଏହି ନପାରି ଶ୍ୟାମ ନାଗର କବିତା ଗୁଡ଼ିକୁ ଏକସ କରି ସଂକଳନର ନାମ ରଖିଲେ—

“ଆଖି ବୁଝେ ଆଖିର କଥା ।”

ବନ୍ଧୁ ପ୍ରକାଶକଙ୍କ ଦ୍ଵାରସ୍ଥ ହେଲେ ମଧ୍ୟ କେହି ପ୍ରକାଶ କରିବ କୁ ରଜି ହେଲେ ନାହିଁ ।

ଜଣେ ଯଦି କହିଲେ—“କବିତା ଗୁଡ଼ିକ ନଗ୍ନ ପ୍ରେମ ମୂଳକ ।”

ଅନ୍ୟ ଜଣେ କହିଲେ—“କବିତା ବଜାର ତ ବର୍ତ୍ତମାନ ମାନ୍ଦା, ଆମେ ପଢ଼ା’କୁ ଛପାଇ କରିବୁ କ’ଣ ?”

କେହି କେହି କହିଲେ—“ଆପଣ ଲେଖି ଯାଆନ୍ତୁ, ଛପାଇବା ପାଇଁ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ ହୁଅନ୍ତୁ ନାହିଁ ।”

କିନ୍ତୁ.....

ସାହିତ୍ୟ ରସିକ, ଗୁଣ ଗ୍ରାହକ, ବିଶିଷ୍ଟ ପ୍ରକାଶକ, ନବ ଯୌବନ ପବ୍ଲିସିଙ୍ଗ କମ୍ପାନୀର ସ୍ଵାଭାବିକା ଶ୍ରୀମତୀ ଜୀବନ ଦେଶ ପାଣ୍ଡେ ବହିଷ୍ଟି ପ୍ରକାଶ କରିବା ପାଇଁ ରଜି ହେଲେ ।

ଶୋଭନ ପ୍ରଚ୍ଛଦ ପଟ ଯେଉଁ “ଆଖି ବୁଝେ ଆଖିର କଥା” ଆମ୍ଭ ପ୍ରକାଶ କଲୁ ।

ଶ୍ୟାମ ନାଗରଙ୍କ ମନରେ ଆନନ୍ଦ କହିଲେ ନ ସତ୍ତ୍ଵେ ।

ଆନନ୍ଦ ।

ଆନନ୍ଦ . ଆନନ୍ଦ....

ଏଭଳି ଆନନ୍ଦ ସେ ଚଟକ ଚନ୍ଦ୍ର ଦ୍ଵାରିନୀଙ୍କ ସହିତ ପ୍ରଥମ ମିଳନରେ ହିଁ ଅନୁଭବ କରି ନଥିଲେ, କି ତାଙ୍କର ପ୍ରଥମ ପୁଅ ଶ୍ରୀମାନ୍ ଗୋପାଳ ଚନ୍ଦ୍ର ଭୂମିଷ୍ଠ ହେଲା ଦିନ ମଧ୍ୟ ଅନୁଭବ କରି ନଥିଲେ । ପାଣ୍ଡୁ ଲିପିର କାଳି ଲେଖା ଅକ୍ଷରକୁ ଛପା ଅକ୍ଷରରେ ଦେଖି ନିଜକୁ ଯୌଗବ୍ୟବାନ କେବଳ ମନେ କରୁନାହାନ୍ତି, ପୂର୍ବର ଇନ୍ଦ୍ର ପଦ ଲଭ କଲା ଭଳି ମଣୁଛନ୍ତି ।

ବାସ୍ତବିକ.....

ଗାଁ ଗହଳର କେତେ କବି ଯେ କବିତା ଲେଖି, ଡେଇଁଶା
ଅଗ୍ରବରୁ ବନଫୁଲ ପରି ମଉଜୁ ଯାଉଛନ୍ତି, ତାର ହସାବ କିଏ ରେଖୁ ?

ସତେ...ସତେ...

ହାତ ଲେଖା ବଙ୍କା ଟଙ୍କା ଅକ୍ଷରର କବିତାଗୁଡ଼ା - ଗୁପ୍ତା
ଅକ୍ଷରରେ ଏତେ ସୁନ୍ଦର ଦିଶେ ବୋଲି ଆଗରୁ କେବେ କଲ୍ପନା କରି
ନଥିଲେ ଶ୍ୟାମ ନାଗର ।

—ତାଜି—

“ଆଖି ବୁଝେ ଆଖିର କଥା” ପ୍ରକାଶ ପାଇବାର ପନ୍ଦର
ଦିନ ପରେ ।

ଶ୍ରୀ କାତୁମର୍ଦ୍ଦନ ବଳୀଆରସିଂ, ଏମ୍. ଏ ଲେଖିଛନ୍ତି—

“ଆଖି ବୁଝେ ଆଖିର କଥା ପୁସ୍ତକର ୫୪ ପୃଷ୍ଠାରେ ଯେଉଁ
ସନେଟ୍ଟି ବାହାରିଛି ତା’ର ଲେଖକ ମୁଁ । ମୋ’ର ଜଣେ ଶ୍ରେଣୀ
ବାନ୍ଧବୀଙ୍କୁ ନିଜର କରିବା ପାଇଁ ଗୁପ୍ତାବସ୍ଥାରେ ଏ କବିତାଟିକୁ
ଲେଖିଥିଲି ।”

ସୁଶ୍ରୀ ଅଧ୍ୟାପିକା ରୁଚିକା ପାଢ଼ୀ ସିଂ ବିରକ୍ତି ପ୍ରକାଶ କରି
ଲେଖିଛନ୍ତି —

“ଆଖି ବୁଝେ ଆଖିର କଥା” ପ୍ରଥମ ପୃଷ୍ଠାରେ ପ୍ରକାଶିତ
କବିତାଟିର ଲେଖକ ମୋର ସ୍ବାମୀ ମାନ-ଉଞ୍ଜନ ପାଢ଼ୀ ସିଂ ଏହା
କିପରି ଅନ୍ୟ ଲୋକ ନାମରେ ପ୍ରକାଶିତ ହେଲା ?”

ପଣ୍ଡିତ କାମିନୀ-ଦର୍ପ-ଗଞ୍ଜନ ଭଟ୍ଟାଚାର୍ଯ୍ୟ, ସ୍ବ. ଡ., ବ୍ୟାକରଣଶିଳ୍ପୀ
ଲେଖିଛନ୍ତି—“ବହୁଦିନ ତଳେ ପ୍ରୀତି-ପ୍ରଦାୟିନୀ ପ୍ରେସରେ ‘ପ୍ରୀତିର ସ୍ବାଦ’
ନାମକ ମୋର ଏକ ପୁସ୍ତକ ପ୍ରକାଶିତ ହୋଇଥିଲା । ସେ ପୁସ୍ତକର ଭୂମିକା
ଯାହାଥିଲା, ବର୍ତ୍ତମାନ ପ୍ରକାଶିତ “ଆଖିର କଥା ଆଖି ବୁଝେ”—ପୁସ୍ତକର
ଭୂମିକା ଅବକଳ ସେୟା ।”

ସଦ୍ୟ ପ୍ରକାଶିତ ପୁସ୍ତକରେ ସନ୍ଦିଗ୍ଧକର ବା’ସ୍ବତିଟି ଯାକ
କବିତା ଉପରେ କଟୁ ମନ୍ତବ୍ୟ ବାହାରି ଖବର କାଗଜ ସ୍ତମ୍ଭ ପୂରିଗଲା ।
ପ୍ରକାଶକ ମହାଶୟ ମୁଣ୍ଡରେ ହାତ ଦେଇ ବସିଲେ ।

ହଜାରେ ଟଙ୍କା ପାଣିରେ ପଡ଼ିଗଲା ।

ଚହଟ ଚନ୍ଦ୍ର ହାସିନା ଦେଖା କହିଲେ — “ତୁମ ହାତ କବିତା
ଲେଖା ହେବ ନାହିଁ । ଗପ ଲେଖ ।”

ଶ୍ୟାମ ନାଗର ଘରଣୀଙ୍କ କଥାରେ ଆସ୍ତ୍ରସୂଚକ ମୁଣ୍ଡ
ହଲଇଲେ ।

— ଗୃହ —

ଶ୍ୟାମ ନାଗର ଏଥର କବିତା ଛାଡ଼ି ଗପ ଲେଖିଲେ ।

ଗପ ଲେଖି ସାର ଆଉ ଏଥର ସିଧା ପସ, ପସିକାକୁ ପଠାଇଲେ
ନାହିଁ । ବିରୁରବନ୍ଧୁ ପାଠକ ପାଠିକାଙ୍କ ମତାମତ ପ୍ରତି ତାଙ୍କର ଚିତ୍ତରେ
ଆଗଙ୍କା ଜାଗ୍ରତ ହେଲା ।

ସେ ଗପଟିଏ ଲେଖି ସାର ନଜେ ଆଠ ଦଶ ଥର ପଢ଼ିଲେ ।

ତା’ପରେ.....

ତାଙ୍କ ମାନସ ପିଞ୍ଜରର ପ୍ରେମ ଶୁକ ପକ୍ଷୀ, ନିତ୍ୟ ନିଶାଦ —
ପ୍ରାଣ ଉଲ୍ଲାସିନୀ, ପ୍ରିୟତମା, ଶ୍ରୀମତୀ ଚନ୍ଦ୍ର ହାସିନା ଦେଖାଙ୍କୁ ଦେଇ ଦିଅନ୍ତି ।

ସେ ଶୋଇବା ପୂର୍ବରୁ ପଢ଼ନ୍ତି ।

ଯଦି ଶ୍ୟାମ ନାଗରଙ୍କୁ ନିଦ ଲାଗି ଯାଇଥାଏ, ଖୁବ୍ ଜୋରରେ
ସେ ହଲଇ ଦେଇ କହନ୍ତି —

“ହେଇଟି ଶୋଇଲଣି ନା କ’ଣମ ?”

ପିତୃଳା ପୀଡ଼ିତ ପିଲାଙ୍କ ଭଳି ଶ୍ୟାମ ନାଗର ଅନାଇ ରହନ୍ତି
ଏକ ଧ୍ୟାନରେ ଚଟକ ଚନ୍ଦ୍ର ହାସିନା ଦେଖାଙ୍କୁ । ଚଟକ ଚନ୍ଦ୍ର ହାସିନା
କହନ୍ତି —

“ଗପଟି ଭଲ ହୋଇଛି । ନାୟିକାଟା ମରହଟିଆଣୀ
ହୋଇଗଲା । ଅଲଟା ମଡ଼ୁଣି ଗ୍ୟାଲ୍ କର, ତାକୁ କାଠଯୋଡ଼ି କୂଳକୁ
ନେଇ, କାଠଯୋଡ଼ିରେ ଜ୍ୟୋତ୍ସ୍ନା ବହାର କରାଇ ପାରିଲ ନାହିଁ । ପୋଷ୍ଟ
ଗ୍ରାମ୍ ଏଟ ଗୁସୀ କରି ନାଉଟ କୁବକୁ ନେଇ, ‘ରମ’ର ସ୍ବାଦ ଚଖାଇ,
ସୀଧୁ-ବିହ୍ନି ଉନ୍ମୁଢ଼ି ଯୁବକ ବଢ଼ିଙ୍କ ବାହୁ ମୃଣାଳକୁ ଧରି ବଳଦ୍ୟାନସ
ନରୁଇ ପାରିଲ ନାହିଁ । କୁଣ୍ଡପାଟା ପରି ଉଜ୍ଜଳ ଯୌବନା କରାଇ ପାରିଲ
ନାହିଁ ।

ଶ୍ରୀମ୍ଭାନୁ କଲର ପରି ନାସ୍ୟମୟୀ କରାଇ ବରଷର ବିମୁଗ୍ଧ ଯୁବ
ଜନ ଚିତ୍ତ ସମୁଦ୍ରରେ ତରଙ୍ଗ ଉତ୍ତଳ ସୃଷ୍ଟି କରି ପାରିଲ ନାହିଁ ।
ରତା ପାରିଆ ବବ ହୋପକ ପାଖରେ ନୁଆରିଆ ହସ ହସିଲପରି
ଟିକିଏ ମନ ଖୋଲୁ ହସ ହସାଇ—ପାରିଲ ନାହିଁ । ଲବଣ୍ୟବତୀ ପରି
ଲବଣ୍ୟ ମୟୀ କରି ଦୁଃଖିୟା ଯାମିନୀରେ ନାଗର ମୋହନ କାନରେ
ମନକଥା କୁହାଇ ପାରିଲ ନାହିଁ ।

ନାୟକଟାକୁ ପୁଣି ଏପରି ପ୍ରେମ ପାଗଳ କରି ଛୁଡ଼ି ଦେଲ ଯେ
ସେ ଆକାଶବାଣୀର ଫଟା ଟେପ୍ ରେକଡ଼ ପରି—“ବୋଲ ଗୁଆ,
ବୋଲ ସଙ୍ଗମ ହୋଗାକି ନେହିଁ—ହୋଗାକି ନେହିଁ...ହୋଗାକି
ନେହିଁ ?”

ହୋଗାକି ନାହିଁ ?...

କହି କହି ଅକରୁ ।

ଶ୍ୟାମ ନାଗର ସବୁ ଶୁଣନ୍ତି । ନିରୁତ୍ତର ହୁଅନ୍ତି । ତାଙ୍କ ବିଦ୍ୟା
ବୁଦ୍ଧିକି ମନେ ମନେ ତଉଲନ୍ତି । ନିଜର ଘରଣୀଙ୍କ ବିଦ୍ୟା ବୁଦ୍ଧି ପାଇଁ
ତାଙ୍କୁ ଖୁବ୍ ପ୍ରଶଂସା କରନ୍ତି ।

ମାତ୍ର...

ହାୟ...

ଘରଣୀ ଚଟକି ତହୁ ହାସିନୀ ଦେଖି ଜାଣନ୍ତି ନାହିଁ—ଯେ ଶ୍ୟାମ
ନାଗର ଜଣେ ଦରପାଠୁଆ, ତଲଣା ଶ୍ରେର ।

ଗପ କାଗଜଟିକୁ ଚିରି ଘରଣୀ ଅଲୁଅଳ ପୁଅ ଶ୍ରୀମାନ୍ ଗୋପାଳ
ତହୁର ପୁରୁଷ ପୋଷ୍ଟରେ ଲଗାନ୍ତି ।

ଶ୍ୟାମ ନାଗର ଦେଖନ୍ତି । .

ରକ୍ତ ଗୁଡ଼ଳ ଶ୍ରେବାଇ ରହନ୍ତି ମାତ୍ର କିଛି କହି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

—ପାଞ୍ଚ—

ସେ ପୁଣି ଗପ ଲେଖିବା ପାଇଁ ପୁଟ ଖୋଜନ୍ତି । ଅଣ ନିଶ୍ୱାସୀ
ହୋଇ କଳ୍ପନାରେ ଦୁନିଆଁ ପାରିରୁ ଦରିଆ ପାରି ଦଉଡ଼ନ୍ତି । ସେ
ବାସ୍ତବତାର ପରିପ୍ରେକ୍ଷୀରେ କଲେଜ କମନରୁମ୍ସୁ ବନ୍ଦର ମେରୁଇନ୍
ଡ୍ରାଇଭ୍ ଯାଏଁ ଧାଆନ୍ତି ।

କେଉଁଠି ତାଙ୍କର ନାୟିକା ପସନ୍ଦ ହୁଅନ୍ତି ନାହିଁ ।

ପୁଣି —

ନର୍କ ହଷ୍ଟେଲ ଓ ଅନାଥାଶ୍ରମର ପଛ ପାଖରେ ଯାଇଁ ନାୟିକା
ଅନୁଷ୍ଠାନ କରନ୍ତି ।

ତଥାପି —

ନାୟିକା ମନକୁ ଯାଆନ୍ତି ନାହିଁ ।

ଶେଷରେ ନିରାଶ ହୋଇ ଘରକୁ ଫେରନ୍ତି ।

ନୟାସକ ମାଇଗଥାଙ୍କୁ ନାୟିକା ରୂପେ ଗ୍ରହଣ କରି ଗପ
ଲେଖନ୍ତି । ତାଙ୍କର ରୂପ ବର୍ଣ୍ଣନା କଲ୍‌ବେଳେ ମହାଅଭିଆରେ ପଡ଼ନ୍ତି ।
କୌଣସି ମତେ ଗପ କୋଣାର୍କ ମୁଣ୍ଡିମରେ ।

ଚଟକ ଚନ୍ଦ୍ରହାସିନୀ ପଢ଼ି ମତ ଦିଅନ୍ତି — “ତୁମ ଦ୍ଵାରା କବିତା,
ଗପ ଲେଖା ହେବ ନାହିଁ । ତୁମେ କେବଳ “ଚରଣ ଚରଣ ଚନ୍ଦ୍ରବର୍ଣ୍ଣୀ”
ହେବାକୁ ସମର୍ଥ ।

ବ୍ରହ୍ମ ବାସପର କବ୍ୟମତି

ବିପ୍ରଲମ୍ବ ଜଣେ କବି ।

ତା' ସମ୍ପର୍କରେ ଏଇ ହେଉଛି ଯଥେଷ୍ଟ ପରିଚୟ ।

ସେ ଏକାଧାରରେ ଜଣେ ଭାବୁକ, ଗାଳ୍ପିକ, ସାମ୍ବାଦକ, ସମା-
ଲୋଚକ, ମନସ୍ତାତ୍ତ୍ବିକ ଓ ଯୁଗାନ୍ତକାବ୍ୟ ପ୍ରେମିକ ।

ତା'ର ହସ ହସ ମୁହଁ ଦେଖିଲେ ବରମାନେ ବଣ ହୁଅନ୍ତି । ତାର
ପାଣ୍ଡିତ୍ୟ ପୂର୍ଣ୍ଣ ଭାଷଣ ଶୁଣିଲେ ବହୁଧ ଶ୍ରୋତାମାନେ ମୁଗ୍ଧ ହୁଅନ୍ତି ।
ତାର ସମାଲୋଚନା ପଢ଼ିଲେ ପଣ୍ଡିତମାନେ ଶ୍ରଦ୍ଧା ବାଡ଼ନ୍ତି । ତାର ଭଞ୍ଜୀୟ
ବକ୍ତୋକ୍ତି ଶୁଣିଲେ ପ୍ରେମିକାମାନେ ସ୍ବଦିନୁକ ସେମାଞ୍ଚରେ ସ୍ବାହାନ
ସାରନ୍ତି । ତାର ଗପ ପଢ଼ିଲେ ପ୍ରୋଷିତ ଭର୍ତ୍ତୃକାମାନେ ଆସଙ୍ଗ ଲିପ୍ସାରେ
ଅଧୀର ହୁଅନ୍ତି, ତାର ଲଳିତା ପଢ଼ିଲେ ନତନ ବା ପୁରାତନ କବିମାନେ
କଲମ ଛୁଡ଼ନ୍ତି, ତା'ର କାବ୍ୟ କବିତା ପଢ଼ିଲେ ଅନୁଭାମାନେ ଫୁଲଗିରର
ଗନ୍ଧ ଆର୍ଦ୍ର ଆଶ୍ରମରେ ଦରମା ହୋଇଯାନ୍ତି.....

ବିପ୍ରଲମ୍ବ ସମ୍ପର୍କରେ ଯେଉଁମାନେ ଆସୁଛନ୍ତି ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ
ଜାଣନ୍ତି ଯେ ସେ ଏକ ଅଭୁତ ଧରଣର ଲୋକ । ଘରକଥା ପଦାରେ
ପକାଇ, ଅତି ଅଳ୍ପ ବୟସରେ ଆକାଳବୃଦ୍ଧବନିତାଙ୍କୁ ଡରାଇ, ଯଦି
କେହି ନାଆଁ କରିଥାଏ, ତାହାହେଲେ ସେହି ହେଉଛି ବିପ୍ରଲମ୍ବ । ତାର
ଦୌରାନ୍ତରେ ଛବିର ଉଜ୍ଜ୍ବଳ କେହି ନା କେହି ଭୟାବ୍ୟ, କେହି ନା
କେହି ପ୍ରସାଦିତ ।

ଯେଉଁଠି ଦେଖ, ସେଉଁଠି ବିପ୍ରଲମ୍ବ ।

ସେ ବେଳେ ବେଳେ ଦେଖିବାକୁ ମିଳେ ନେଉଟିଆ ପଟାଳରେ,
କୋଇଲା ବୈକୁଣ୍ଠରେ, ସଙ୍ଗ ଚଉବୁରେ, ଗୋରା କବରରେ, କଟକ

ଚଣ୍ଡୀରେ, କନକା ଲୁଇଗ୍ରେଷ୍ଟରେ, ଶାନନଗରରେ ବା ରୁନ ମିଆଁ ବସା ପାଖରେ ।

ବେଳେ ବେଳେ ସେ କବି ମାରଣ ଚନ୍ଦ୍ର ଧରି ଅଣନିଶ୍ଵାସୀ ହୋଇ ଟାଉନ ହଲ ବା ନାଗସଂଘ ସଦନକୁ ପଶିଯାଏ । କେତେବେଳେ ପୁଣି ଶାରଳା, ଭଞ୍ଜ, ଅଭିମନ୍ୟୁ, ଭକ୍ତ ଚରଣ, ଜଗନ୍ନାଥ, ରାଧାନାଥ ନନ୍ଦକିଶୋରଙ୍କ ପଛରେ ଝୁଙ୍କି ମାରେ ।

ସେ ଲୋକଟି ଯେପରି ଅଭୂତ, ତାର ଆଦବ କାଇଦା ସେପରି ବିସ୍ମୟକର । କେତେବେଳେ ଯଦି ସେ ବ୍ରାହ୍ମନଙ୍କ ସ୍ଥାଇଲ୍‌ରେ ନିଜକୁ ସଜାଏ, ଆଉ କେତେବେଳେ ଡ୍ରାଲଟ ଦୁଇଟି ମ୍ୟାନଙ୍କ ପଥ ବାଛି ନିଏ ।

କାର୍ଲ୍‌ଲ, ନିଉଟନ, ମ୍ୟାଥ୍ରୁ, ଆରନୋଲଡ୍, ଡ୍ରାଡ଼ସ ଡ୍ରାଥ୍, ଶେଲି, କଟସ୍, ଲଙ୍ଗଫିଲେ, ଦାନ୍ତେ, ଗେଟେ, ଡିସ୍ଟୋଭସ୍କି, ହୋମର, କାଲିଦାସ, ବାଲ୍ମୁକି ବାଣଭଟ୍ଟ, ରବିଠାକୁର, ଶାରଳା, ଭଞ୍ଜ ପ୍ରଭୃତି ସମସ୍ତେ ତାର ମୁଖ ମଣ୍ଡନ କରନ୍ତି । ସନ୍ଦେଶିଣ ଅମଳରୁ ତା'ଙ୍କ ଯାଏ କୌଣସି ଶୁଭ ମାତ୍ର ତା'ପାଖରୁ ବାଦ ପଡ଼େନା ।

ତେବେ —

ଲୋକେ କହନ୍ତି ସେ ଅତି ମାନ୍ୟରେ ସ୍ଵାର୍ଥ ପର । ମେଘ ଯୁଆଡ଼କୁ ହୁଏ, ଛତା ସିଆଡ଼କୁ ଦେଖାଏ ।

ସେ ଧନକୁ ଯେପରି ଦୃଶ୍ୟକରେ — ଦାରିଦ୍ର୍ୟକୁ ସେପରି ସମ୍ପଦ ବୋଲି ମଣେ ।

ବିପ୍ରଲମ୍ବ ଆଉ ଗବ୍‌ବୁଲ ଦୁହେଁ ଭାରି ସାଜ, ଆଜି ନୁହେଁ ଆଜନ୍ମ ସାଥୀ, ଯାହା କରନ୍ତି ଉଭୟେ ବିଚର ବିଚରି ହୋଇ କରନ୍ତି ।

ବିପ୍ରଲମ୍ବ ସମସ୍ତଙ୍କ ହୃଦୟକୁ ଜୟ କରିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରନ୍ତି । ଯୁଗ ଯୁଗ ଧରି ମାତ୍ର ନିଜ ଘରଣୀଙ୍କ ହୃଦୟକୁ ଜୟ କରିବାକୁ ଯାଇ ଅନେକ ସମୟରେ ସେ ଚିତ୍ ପଟାଙ୍ଗ ମାରନ୍ତି ।

ଥରେ ସେ ଘରଣୀ ଅନ୍ତସତ୍ତ୍ଵା ଥିଲାବେଳେ —

ପୁଅ ହେବ କି ଝିଅ ହେବ ବୋଲି ଉଭୟଙ୍କ ଭିତରେ ହସ୍ତ ଉଠୁକି—ଅନେକ ଦିନଧରି କଳି କଳିଆଇ ସୁସ୍ଥ ପାତ ହେଲା ।

ଉଭୟେ ଗୋଟିଏ ଘରେ ରହି ମଧ୍ୟ ଦେଉଣୁର ଭାଇ ବୋହୂ ପରି ଚଳିଲେ । ‘ଛଣ ପରୁରଇ ବତାକୁ, ହଳ ଯିବ କେଉଁ ହତାକୁ’ ଭଳି କଥାବାଣୀ ହେଲେ ।

କେତେ ଲୋକ କେତେ କଥା କହିଲେ ।

କିଏ ଯଦି କହିଲା—“ଘରଣୀଙ୍କି କିଏ ଔଷଧ କରିଛି ।”

କିଏ ତେବେ କହିଲା—“ଗୁଣୀ ଗାରୁଡ଼ର କାମ ଏ ।”

ବିପ୍ରଲମ୍ବ ଦିନେ ତାର ବନ୍ଧୁ ଗବଦୁଲ ପାଖରେ ଏକଥା କହିଲା ।

ଗବଦୁଲ କହିଲା ଆଜ୍ଞା ମୁଁ ତୁମ ଦୁର୍ଦ୍ଦିନର ମାନ ଭଞ୍ଜନ କରିଦେବି କିନ୍ତୁ...

ଗୋଟିଏ କଥା ତୋତେ କରିବାକୁ ହେବ । ତୁମେ ଦୁଇଜଣ ଶୋଇଲା ଘରକୁ ଲେପରେ—

ତୁ’ ଅନ୍ଧାରରେ ଉଠି ଚାଲି ଆସିବୁ । ମୁଁ ଯାଇ ତୋ’ ଜାଗାରେ ଖୋଇ ପଡ଼ିବି ।

ତା’ପରେ ଦେଖିବୁ ମଜାଟା...

ଠକ୍ ସେପା ହେଲା...

ଗବଦୁଲ ଆଗରୁ ଚିଡ଼ିଆଖାନାରେ ଚାକିରି କରି ଥିଲା । ସେ ତେଣୁ ଘୋଡ଼ାର ହେର୍ସା ଗାଦିଠାରୁ ବ୍ୟାଘ୍ର ଗର୍ଜନ ଯାଏ ସବୁ ଜାଣେ ।

ସେ ଯେତେବେଳେ ବିପ୍ରଲମ୍ବ ବଛଣୀରେ ଶୋଇ କୁକୁର ଭଳି ଭୁଲିଲା ।

ଘରଣୀ ଚମକି ପଡ଼ି କହିଲେ—“ଇଲେ ମାଆଲେ କୁକୁରଟା କୁଆଡ଼ୁ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସିଲଣି ।”

ଗବଦୁଲ ପୁଣି ବ୍ୟାଘ୍ର ଭଳି ଗର୍ଜନ କଲା । ଘରଣୀ ବଳକରେ ଆସି ଗବଦୁଲକୁ ବିପ୍ରଲମ୍ବ ମନେକରି ଚାଲି ଗୋରୁରେ ହଲାଇ ହଲାଇ ଡାକିଲେ—“ଦେଇଟି ଶୁଭୁଛି ନା କ’ଣମ, ଘର ଭିତରକୁ ଗୋଟାଏ ବାଘ କେମିତି ପଶିଛି ।”

ଗବଦୁଲ ଛଳନା କରି ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରିଲା ।

ପୁଣି ଘରଣୀ କହିଲେ — “ମୁଁ ତୁମର ଗୋଡ଼ଢ଼ାତ ଧରୁଛି, ଟିକେ ଉଠ ଭଲ ।”

ପୁଣି ଘୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରିଲା ଗବଦୁଲ ।

ପତାରେ ହସି ହସି ବେଦମ ହେଲଣି ବିପ୍ରଲମ୍ବ ।

ଏଥର ବଢ଼ା ଲଗାଇଲେ ଘରଣୀ ।

ସେ ଯେତେବେଳେ ଗବଦୁଲ ମୁହଁ ଆଡ଼କୁ ବଢ଼ା ଆଣିଲେ ସେତେବେଳେ ଗବଦୁଲର ଦାଢ଼ୀ ଦେଖି ଚମକ ପଡ଼ି କହିଲେ — “ଭଲେ ମା’ ଏ କ’ଣ — “ବ୍ରହ୍ମ ରକ୍ଷସଟା କୁଆଡ଼ୁ ଆସି ଘରେ ପଶିଲଣି । ଏ ଗଲେ କୁଆଡ଼େ ? ଏ କ’ଣ ସେ । ନା-ଏତ ସେ ଚୁହୁଡ଼ି । ତାଙ୍କର ତ ନିଶ ଥିଲା । ମୁହଁସାରା ଦାଢ଼ୀ ନ ଥିଲା ।”

କବାଟ ଫିଟାଇ ଘର ଭିତର ପଦାକୁ ଘରଣୀ ବାହାରଗଲା ବେଳେ ଝଡ଼ ବେଗରେ ବିପ୍ରଲମ୍ବ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି ଆସୁଥିଲା । ଉଭୟେ ଉଭୟଙ୍କ ଠାରେ ଏତେ ଜୋରରେ ବାଜିଗଲେ ଯେ ବାରବର୍ଷ ବିବାହିତ ଜୀବନ ଭିତରେ ଏତେ ଜୋରରେ ଦେହ ବାଜି ନଥିବ । ଗୋଟିଏ ପୁଅ ସନ୍ତାନ ଜନ୍ମ ହୋଇଗଲା । ନବ ଜାତ ଶିଶୁ ତଳେ — ପଡ଼ି “କୁଆଁ କୁଆଁ ରାବ କଲା ।”

ଘରଣୀ ବିପ୍ରଲମ୍ବକୁ ଧରି କାନ୍ଦିଲେ ।

ବିପ୍ରଲମ୍ବ କହିଲା — “କ’ଣ କଥା କ’ଣ ?”

ଘରଣୀ କହିଲେ — “ତୁମଠାରେ ଏତେ ଗୁଣ ଅଛି ବୋଲି ମୁଁ ଚଣ୍ଡାଲୁଣୀ ଜାଣି ନଥିଲି । ତୁମେ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ କୁକୁର ହୋଇ ଯାଉଛ, ବାଘ ହୋଇ ଯାଉଛ, ବ୍ରହ୍ମରକ୍ଷସ ସାଜୁଛ ?

ବିପ୍ରଲମ୍ବ କହିଲା... “ହଁ ହଁ...ତୁମେ ଆଉଦିନେ ରୂଷା ରୁଷି କରିବ ନାହିଁ ।”

ଘରଣୀ କହୁଥିଲେ — “ମୁଁ ମରିବି ପଛେ ଆଉ ଦିନେ ଏ ବେକୁର୍ କାମ କରିବି ନାହିଁ ଲେ ମାଆଗଣୀ ।”

ଯାହାକୁ ଯିଏ ରସିଲ

ମେଘନାଦକୁ ସମସ୍ତେ କହନ୍ତି ମାଇତିଆ ମାଗୁଣି ସାହୁ ।

କାହିଁକି ?

ସତରେ କ'ଣ ସେ ମାଇତିଆ ?

ସତରେ କ'ଣ ସେ ମୁଣ୍ଡରେ ପରବୁଲା ଲଗାଇ, ଶାଢ଼ୀ ପିନ୍ଧି
ଜୀବକ ପରିବେଶ ଭୂଷା ହୋଇ, ମଞ୍ଜିମାଳ ହାତରେ ଧରି, କଟର
ଫେର ହାକିମ, କାରଖାନା ଫେର ଶ୍ରମିକ, ସିନେମା ଫେର ଫଟା ରସିକ
ମାନଙ୍କୁ ଆଖିଠାରେ ? ନଈକୂଳରେ, କେନାଲ କୂଳରେ ବୁଝିଜ କନା
ପିନ୍ଧା ପ୍ରେମିକମାନଙ୍କୁ ଦେଖି ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସେ ? ବାଟରେ ଘାଟରେ
ଦୁଲେଇ ମା, କହେଇ ବୋଉଙ୍କୁ ଦେଖି ଡେଇଁ ଡେଇଁ ଭଗ ମେଲେ ?

କାହିଁ, ଏପରି ତ କଲଭଳି କେବେ ତା'ର ମନେ ପଡ଼ୁନାହିଁ ?

ତେବେ.....

ଦୁଇଟି କାରିଗରୁ ଲୋକେ ତାକୁ ମାଇତିଆ ବୋଲି କହିବାର
ସେ ଅନୁମାନ କରେ ।

ଏକରେ ସେ ଭାରିଜା ହାତରୁ କହୁଣୀ ଖାଏ ।

ଦୁଇରେ ସେ ଶଶୁର ଘରକୁ ଯିବାକୁ ଆଦୌ ମଙ୍ଗେନା ।

ତା' ଭାରିଜା ହାତରୁ ସେ କହୁଣୀ ଖାଇଲା ଲୋକଙ୍କର ସେଥିରେ
ଯାଏ କେତେ, ଆସେ କେତେ ?

“ଯାହାକୁ ଯିଏ ରସିଲ, ତାକୁ କିଆପଲ୍ଲ ପରି ବାସିଲ ।”

ତା' ଭାରିଜା ଶ୍ରୀମଣି ଗୋଟା ‘ଲକ, ଆଉ ଗୋଟା ପୁଣି କେ
ଲୋକ ?

ସେ ବର୍ତ୍ତମାନ ଏଗାରଟି ସନ୍ତାନର ଜନମା । ପୁଣି ଯଦି ବିବାହ
ବଜାରରେ, ବିପତ୍ତିର ଗରାମାନଙ୍କ ଆଗରେ ସେ ନିଲମ ଡକାଯାଏ

ତେବେ କ'ଣ ଅନୁଭା ଦରରେ ଚାଲି ନ ଯିବ ? ସେ କେତେକ ସିନା କଲେଜ କୁଇନ ଥିଲ, ମସଲୀ ଭଳି ଦୋହଲି ଦୋହଲି ଚାଲି, ଅଜସ୍ର ଟୋକାକୁ ଟକଳା କରୁଥିଲା । ଏବେ ବି ସେ କୋଣାର୍କର ଦେବଦାସୀ ଭଙ୍ଗୀରେ ଚାଲିଗଲା ବେଳେ କ୍ୟାବିନ ବୋର୍ଡ଼ ଉପରେ ଶୁଣି ଚାଲି ପରି ଦିଶେ । ରଜେକ୍ଷେତ୍ର ଲଭରମାନଙ୍କ ଶୁଭରୁ ଅତରା ଖସେ । ଧୈର୍ଯ୍ୟ ଗୁମାନ ଟଳିଯାଏ, ସେ ଭଅଁର ଭଳି ଭଅଁ ଭଅଁ ନ ହୋଇ ମରାଣି ପଣ୍ଡା ପରି ଗଅଁ ଗଅଁ ହୁଅନ୍ତି ।

ବସନ୍ତ ଛଂସୁ ଦି'ଟା ସିନା ତା' ମୁହଁର ଶେ ଗୁକୁ ନଷ୍ଟ କରି ଦେଇଛି, ତା' ନ ହେଲେ ରମ୍ଭା ଗଛ ଭଳି ଉଚ୍ଚ, କଜଳପାଖି ପରି ଭଳି ଚୁରୁ, ତରୁଣ ପରି ଉତ୍ତଳ, ତରଳରେ ତରଳିଲା ପରି ବଳିଲା ବଳିଲା ମାଂସଳ ବାହୁ ଦିଟା ସତରେ ଶୁଭ ଲେଉଟାୟା, ୮୦ ମହନ୍ତଙ୍କ ପରି ମୋଟା ହେଲେ ବି ତା' ଦେହକୁ ସେ ମାନେ ।

ଓଁଝା ଗାଲରେ ଏକାଥରକେ ତନୁରୁ ଶିଳ ପାନ ଗୁଞ୍ଜି, ଝୁଞ୍ଜିଆ ଝମ ଝମ କରି ଠିଆ ହୋଇଗଲେ ଯେମିତି ଦିଶେ, ଇଲେ ମୋ ଦାଉଁ, ମୁଁ ଯାଏ କୁଆଡ଼େ ?

ଗଣେଶ ମାର୍କା ଖାଣ୍ଟି ସୋରିଷ ତେଲ ପରି ସବୁବେଳେ ଦିଶେ ତା'ର ପୋଟଳ ଚରା ଆଖି ଦି'ଟା ।

କାରଣ ?

ସେ ବରାବର ଶୁଣି ଅନୁଭା ହୁଏ । ଜାଗର ଜାଳି ବସେ । ବିଲର ଧାନ ଫସଲ ପରି—ଏଗାର ବର୍ଷରେ ଲୁହ, ଲହୁ ଡାଳି ସେ—ସେଉଁ ମଣିଷ ଫସନ ୨୦୦ କରିଛି ତାଙ୍କର ରକ୍ଷଣାବେକ୍ଷଣରେ ତା'ର ବେତ ପାହେ ।

କାଉଁ କରେ “କା”,

କୁକୁଡ଼ା ଡାକେ “ଚନ୍ଦ୍ରର ପାରିକର” ।

ରାତି ଆସିଲେ କାଳ ଆସେ । ଶୁଭରେ ତାର ଛନକା ପଶେ । କଂସେଇ ଖାନାକୁ ନେଲା ପୂର୍ବରୁ ମିଆଁପୁଅ ଛେଳିଙ୍କି ଗଣିଲା ଭଳି, ବିଛଣାକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ସେ ଏକ, ଦୁଇ, ତିନି କରି ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଗଣେ ।

ଜଣେ ଯଦି କହେ—“ବୋଉ, ମୋ' ପେଟ କାମୁଡ଼ୁଛି, ମୁଁ ଉଷଧ ଖାଇବି ।”

ଆଉ ଜଣେ କୁହେ—“ବୋଉଲେ ମୋ’ କାନ୍ଧୁ ଧକ ଧକ ଦେଉଛି” ।

ଆଉ ତେବେ କିଏ ବିକଳ ହୋଇ କାନ୍ଦି କହେ—“ବୋଉମ, ମୋ’ କାନରେ ଗୋଟାଏ କାନକୁଟୁଳି ପଡ଼ିଗଲା ।”

ଶ୍ରୀମତୀ ବିରକ୍ତ ହୋଇ କହେ—“ଇରେ ଟୁନା, ବୁନା, ମୁନା, ତୁମ ବାଇରୁ ମରିଯାନ୍ତି ହେଲେ । ଏତେ ଦୁଃଖ ତୁମର ଦେଖି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ପିଲାମାନଙ୍କର ହାରିଗୁହାରି ଶୁଣୁ ଶୁଣୁ ରାତି ପାହେ । ସକାଳୁ ଉଠି ସେ ମେଘନାଦ ଉପରେ ଫିଆଁ ଦେଖାଏ । “ଦୁସୁଡ଼ି କୁଆପରି ପଲେ କୁଆ ଜନ୍ମ କରାଇ, ଗଧ ପରି ଶୋଇ ଆଗମରେ ଦୁଃଖୁଡ଼ି ମାରୁଛି ଆଉ ମୁଁ ରାତିପାରି ହଇରାଣ ହରକତ ହେଇ ହେଇ ମରୁଛି । ସେତେବେଳେ ସକ ସକ ଲାଗୁଛି, ଏତେବେଳେ ସମାଜୁନ ?”

ପିଲା ଯଦି କିଛି ଦୋଷ କରନ୍ତି ତେବେ ମେଘନାଦ ଉପରକୁ ବସିଯିବା ପାଡ଼ିଆସେ । ପିଲାଙ୍କ ଉପରେ ଯେତେ ମାଡ଼ ବସେ, ମେଘନାଦ ଧରିବାକୁ ଗଲେ, ତା’ ଉପର ବ ଦି’ ପାହାର ହୋଇଯାଏ ।

ମେଘନାଦ ଦି’ ପାହାର ଖାଏ ପଛେ ତୁଣ୍ଡ-ଦି’ଖଣ୍ଡ କରେନାହିଁ । ମେଘନାଦ ଶ୍ରୀମତୀଙ୍କ ଡରିବାର କାରଣ ହେଉଛି ସେ ତୃଣାୟ ପକ୍ଷ ସ୍ତ୍ରୀ ।

ତେବେ—

ଶ୍ରୀମତୀ ଲୋକଟା ମନ୍ଦ ନୁହେଁ, ଖାସା ଲୋକ । ଭଲ ମନ ଥିଲା-ବେଳେ ଗେହେଁଇ ହୋଇ ମେଘନାଦକୁ କହେ—

“ହଇହେ ମୁନା ବାପା, ମୁଁ ସିନା ରାଗ ଟାଗରେ ପଡ଼େ କହିଦିଏ, ଗଛକୁ କ’ଣ ଫଳ ପିତା ଲାଗେ ?”

ମେଘନାଦ କହେ—“ଗଛ ଏବେ ଆଉ ବୁରି ପାଞ୍ଚଟି ଫଳ ଫଳୁ ।”

ଶ୍ରୀମତୀ ମୁରୁକି ମୁରୁକି ହସି କହେ—“ମଲା ତା’ ଏବେ କିଏ କ’ଣ ମନା କରିବ ?”

ଦୁଇରେ ମେଘନାଦ ଶଶୁର ଘରକୁ ଯିବାକୁ ଆଦୌ ମଜେନ । ସେ ଶଶୁର ଘରକୁ ନ ଯିବାର କାରଣ ଏହିକ ଯେ, ତା’ ପଞ୍ଜଲ ଶାଳୀ-ମାନଙ୍କର ମୁନୁଆଁ ଶ୍ୱେତ ବୁଢ଼ାଣୀ ତା’ ଦେହରେ ଫୋଡ଼ି ହୋଇଯାଏ । ସେ ତାଙ୍କ ମୁହଁକୁ ଅନାଇ ପାରେନ ।

ସାନ ଶଳାଘ୍ରଜକୁ ଦେଖିଲେ - ମେଘନାଦକୁ ଭାରି ଲଜ ମାଡ଼େ । ମେଘନାଦ ଯେତେବେଳେ ବାହା ହେବାକୁ ଯାଇଥିଲା ସେତେବେଳେ ଏକ କୌତୁକାବହ ଘଟଣା ଘଟିଲା । ଶ୍ରୀମଣିର ବାହାଘର ଓ ତା' ଭାଇର ବାହାଘର ଗୋଟାଏ ଦିନ ଆଗପଛ ହୋଇଥିଲା ।

ଆଗଦିନ ଭାଇର ବାହାଘର ସରିଥିଲା । ତା' ପରଦିନ ଭଉଣୀର ବାହାଘର ହେଲା । ବାହାଘର ସରିଲା ପରେ ମେଘନାଦକୁ ବାରିକ ଗାଧୋଇ ଦେଇ, ସାହି ଭିତରକୁ ନେଲା । ଯେଉଁ ଘରେ ସାନ ନୂଆବୋହୁ ଓଡ଼ିଶା ଟାଣି ବସିଥିଲା, ସେଇ ଘରକୁ ମେଘନାଦକୁ ନିଆଗଲା । ମେଘନାଦ ସାନ ନୂଆବୋହୁକୁ—ଶ୍ରୀମଣି ବୋଲି ଭାବି ତା' ଜଘରେ ପୁଲାଏ ଚମୁଟି ଦେଲା ।

ସାନ ନୂଆବୋହୁ ଘୁଞ୍ଚିଗଲା ।

ମେଘନାଦ କି ସହଜେ ଛୁଡ଼ିବା ଲୋକ ।

ସାନ ନୂଆବୋହୁ କାନ ପାଖରେ—ଫୁସୁ ଫୁସୁ କରି ଗୀତ ବୋଲିଲା—

“ବୋଲ ରାଧା ବୋଲ ସଙ୍ଗମ ହୋଗା କି ନେହୁଁ ।”

ସାନ ନୂଆବୋହୁ ଓଡ଼ିଶା ତଳୁ ନାସ୍ତି ସୁତକ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଲା । ମେଘନାଦ କହିଲା—“ଅଲବହ ହୋଗା, ହୋଗା ।” ସାନ ନୂଆବୋହୁର ମୁଣ୍ଡରୁ ଓଡ଼ିଶା ଟାଣିଦେଲା ମେଘନାଦ ।

ଏତିକିବେଳେ ଭାତ ଆଳି ଧରି ଘର ଭିତରକୁ ପଶିଆସିଲେ ଶାଶୁ ।

ସାନ ନୂଆବୋହୁ ମୁଣ୍ଡରେ ପୁଣି ହାତେ ଲମ୍ବର ଓଡ଼ିଶା ଟାଣି ଦେଇ ପାହାଡ଼ ମୁଣାଛୁଆ ପରି ଥରି ଉଠିଲା, ମେଘନାଦ ଲଜରେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲା । ଆଉ କି ସେ ଭାତ ଖାଏ ?

ତତ୍ପର୍ଥ ଦିନ ରାତିରେ ମେଘନାଦ ଶ୍ରୀମଣିଙ୍କ ଦେଖିଲା ମାତ୍ରେ କହିଲା—“ମୁଁ ତ ସେଦିନ ଯାହାକୁ ଦେଖିଥିଲି ତୁମେ ତ ସିଏ ନୁହଁ ।”

ଶ୍ରୀମଣି କହିଲା—“ସେ ପରା ସାନ ନୂଆଘ୍ରଜ ।”

ମେଘନାଦ କହିଲା—“ସଙ୍ଗମାଣ ।”

ଏ ବୟସ କଣ ବୁଝେ ?

“ଏ ବୟସ କ’ଣ ବୁଝେ ?”

ଏହି ପ୍ରଶ୍ନଟି ବରାବର ମୋତେ ପଚାରନ୍ତି ଘରଣୀ ରୁରୁଘ୍ରୀ ଦେବୀ ।

ମୁଁ କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଇ ପାରେନା ।

ସେ ବାଘୁଣୀ ପରି ଗର୍ଜି, ନାଗୁଣୀ ପରି ଫଅଁ ଫଅଁ ହୋଇ କହନ୍ତି — “ତୁମେ ତ ନିହାତି ଗୋଟାଏ ବଦ ରସିକ । ଏ ଗୁରୁଘର ପାଠ ଜାଣିବ କୁଆଡୁ ? ତୁମରତ ମଲ୍ଲ ଜଙ୍ଗଡ଼ା ଲେଉଟାଇବାକୁ କାନ୍ଦୁ ନାହିଁ, ତୁମେ ସକ ସକ ହୋଇ, ଆମ୍ଭଙ୍କ ଟାକର ଖାଇଲ ଭଲ ପାଟିରୁ ଲଳ ଗଢ଼ାଇ, ପର ଝିଅକୁ ଆଣି ବେକରେ ବାନ୍ଧୁଥିଲ କାହିଁକି ଶୁଣେ ? ଗୋଲପ ଫୁଲ ସିନା ଲେଉଟାଏ, ତା’ ବୃନ୍ତତଳେ କଣକର ଜ୍ୱାଳା ଛପି ରହିଥାଏ ବୋଲି ତୁମେ କ’ଣ ଜାଣି ନଥିଲ ? ଛୁ...ଛୁ...ଛୁ...”

ମୂଳରୁ ତୁମେ ପ୍ରେମର ସଞ୍ଜା ନ ଜାଣି, କୃଷ୍ଣ ସାଜି ରାଧା ଖୋଜି ଯାଉଥିଲ—କାହିଁକି ? ତୁମେ ପୁରୁଷ ହୋଇ ଯଦି ସ୍ତ୍ରୀର ମନକଥା ନ ଜାଣି ପାରୁଛ, ତେବେ ତୁମେ କି ପୁରୁଷ ? ସାହାଡ଼ା ଗଛକୁ ମିଶାଇ ଛ’ଟି ନବାନା କୁଣ୍ଡଳିନୀଙ୍କ ପାଣି ପ୍ରହର କରୁଛ—ରସିକତାର ‘ର’ ଅକ୍ଷର ଶିଖିନାହିଁ ? ପ୍ରେମ ପାଣି କି ପଣା ଜାଣିନାହିଁ ?

ହାଟରେ କ’ଣ ସିନ୍ଦୂର ନାହିଁ ?

ଅଗ୍ରଗିଣୀ କପାଳରେ ନାହିଁ ।

ମୁଁ କାହାକୁ କହିବି ? ମୋର ତ ପୋଡ଼ା କପାଳ ।

ପ୍ରକୃତରେ—

ମୁଁ ରୁରୁଘ୍ରୀ ଦେବୀଙ୍କି କିଛି ଉତ୍ତର ଦେଇପାରେନା । ସର୍ବସର ରୁଗ୍‌ଗ ଶଲ୍ୟପରି ମୁଁ ଖାଲି ବଲ ବଲ କରି ଅନାଏଁ । ମୁଁ ଆତ୍ମ ସମୀକ୍ଷା କରେ ।

ପୁଣି—

ମୋର କେଉଁଠି ସୁଟି ରହୁଛି ? କାହିଁକି ଏ ଗୌର ଚନ୍ଦ୍ରକାର
ଅବତାରଣା ?

ସପ୍ତମ ପକ୍ଷ ଶ୍ରୀ ବୋଲି ତ ହାତେ ମାପି ଗୁଣନ୍ତେ ଚାଲି । ହୀତଦାସ
ଭଲ ମଜି ଜଣି ତଲେ । ପାନ ଭାଙ୍ଗି ନେଇ ଖିଲ ଗାଲରେ ଗୁଞ୍ଜେ ।
ରଣୀଙ୍କ ଦେହର ମକନ୍ଦରଥା ଝାଳକୁ ତ ପଣତ କାନରେ ପୋଛେ ।
ଗ୍ରୀଷମ ହୋଇଲେ ବାସ ଚନ୍ଦନ ଲାପେ । ପିଲଙ୍କ ପୁରୁଷ ତ ଗୋଛେ ।
ଦୋଷ ମୋର ରହୁଛି କେଉଁଠି ?

ଏଇପା ଦୋଷ ହୋଇପାରେ, ମୁଁ ଦିନେ ଦିନେ ଗଧ ଖଟଣୀ
ପରେ ଆସି ଚୁରୁରୁ ଦେଖାଇ ଆଗମନକୁ ଅପେକ୍ଷା ନ କରି ଆଗୁଆଁ
ଶୋଇପଡ଼ି ଘୁଂଗୁଡ଼ି ମାରେ ।

ତଥାପି ତ—

ରକ୍ଷା ମିଳେ ନାହିଁ ।

ନବ ସଗତ ବୟସୀ, ଜନ୍ମି ମଂଜଠାରୁ ଗୋରା, ବଂସତ ଛଅ
ବଦନା, ଓଁ ଉଗାଲୁ ଚୁରୁରୁ । ଦେଖା ଝୁଣିଆ ଝମ୍ ଝମ୍ କରି ଆସି, ମୋ’
ପାଖରେ ବସି, କାଖରେ ହାତ ପୁରାଇ କାଳିଆ ବଳଦ ଗଲରେ ଗଲରେ
କହି କୁତୁକିତୁ କରନ୍ତି ।

ହସ ନମାନ୍ତୁ ଥିଲେ ହସେ ।

ଲଜ୍ଜା ନ ଥିଲେ ଉଠି ବସେ ।

ତା’ପରେ—

ବେଝଡ଼ା ଦାନ୍ତକୁ ଦେଖାଇ, ଗରଣ ଖଣିଆ ଓଠକୁ ନେପିଡ଼ି ତାଡ଼ିକା
ଭଲ ହସି ହସି ନଜର ରୂପରେ ପ୍ରଶଂସା ଶୁଣିବାକୁ କହନ୍ତି—“ହଇଦେ
ଗନ୍ଧିଆ ବାପା”

ତୁମକୁ ମୋରାଣ, ସତ କହିଲି ମୁଁ କେମିତି ଦେଖା ଯାଉଛି, ନଦ
ମଳ ମଳ ଆଖିରେ ମୁଁ କହେ—

ଅପୂର୍ବ,

ଏକଦମ୍ ଅପୂର୍ବ,

ବନମାଳୀ ଥିଲେ ଏ ରୂପ ଦେଖି ଗାଇଥାନ୍ତେ,

“କି ଦେଖିଲୁ ଆଜି ନେତ୍ର ସଜନୀ, କି ଦେଖିଲୁ ଆଜି ନେତ୍ର
ଲଳିତ ମୂରତି କଳିତ ଦୁଃଖ.....।”

ରୁଚୁଦ୍ରୀ ଦେବୀଙ୍କ ଗୁଣ କୁଣ୍ଠେ ମୋଟ ହୋଇଯାଏ । ଦୁନିଆଁରେ
ନିଜର ପ୍ରଶଂସା ଶୁଣିବାକୁ କିଏ ଭଲ ନପାଏ ? ସେ ଉତ୍ତମୁଲ୍ଲ ହୋଇ
କହିନ୍ତି—

“ହଇହେ ଗଣିଆ ବାପା, ତୁମେ ପରା ଜଣେ କୋବି, ଆଉ କ’ଣ
କିଛି ଉପମା ଖଟୁ ନାହିଁ ?”

ମୁଁ କହେ—

ରସିକ କବି ଯଦୁମଣି ଥିଲେ ଗାଇଥାନ୍ତେ—

“ବସନ୍ତ ମୁହଁକି ଉପମା ଖଟୁ,
କାମ କାକରା ଛଣା ଜାଲି ଚଟୁ।”

ମୋର ଭଳି ଯେଉଁମାନେ ଷାଠିଏ ବର୍ଷର ଯୁବକ ସ୍ତ୍ରୀର
ବୋଲକରା ହୋଇଥିବେ, ସେ ନିଶ୍ଚୟ ଅନୁଭବ କରୁଥିବେ ରମଣୀ
ରାଣୀଙ୍କର ପ୍ରାଧାନ୍ୟ କେତେ ? ଅଣିଶିଆ କାହ୍ନୁଠାରୁ ସେମାନଙ୍କର
ପ୍ରକୋପ ବି ବେଶି । ତାଙ୍କ ପ୍ରୀତି ସବୁବେଳେ ମରଣ ଶ୍ରେଣୀ ଦେଉଥାଏ ।

ସେ ଶ୍ରେଣୀ ହୋଇଥିଲେ ତାକୁ ଶ୍ରୀମତୀ ବୋଲି କହିବାକୁ ହୁଏ ।
କାଣୀ ହୋଇଥିଲେ ପଦ୍ମଲେଚନା ବୋଲିବାକୁ ହୁଏ । ନିହାତି ଅସୁନ୍ଦରୀ
ହୋଇଥିଲେ ସୁନ୍ଦରୀ ଶିଶୁମଣି ବୋଲି ଘୋଷଣା କରିବାକୁ ହୁଏ ।

କହିଲେ କୁଳ କୁଟୁମ୍ବକୁ ଲଜ, ନ କହିଲେ କୁଳ ଶ୍ରୀଯାଉଛୁ ।
ଖଲିଆ ବଳଦକୁ ପାଞ୍ଚଶରେ ପିଟି କାମ ଉଠାଇଲୁ ଭଲ, ସେମାନେ
ଗୁପ୍ତଶ୍ରୀରେ ପିଟି ନିଜର ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟ ସାଧନ କରନ୍ତି । ରୁଚୁଦ୍ରୀ ଦେବୀ
ମଝିରେ ମଝିରେ ସେହି ଗୋଟିଏ ପ୍ରଶ୍ନ ପଚାରିଲେ—“ଏ ବୟସ କଣ
ବୁଝେ ?”

ମୁଁ ଦେଖିଲି ଆଉ ଅନେକ ଦିନ ହେଲା ସେ ସେ ପ୍ରଶ୍ନ ଜଣା
ପଚାରି ନାହାନ୍ତି ।

ପୁଣି—

ଗନ୍ଧାକୁ ଶୀର ଶୁଆଉ ନାହାନ୍ତି କି ପାଖରେ ଶୁଆଉ ନାହାନ୍ତି ।
ଗନ୍ଧା ବୋଉ ବୋଲି ଡାକିଲେ ସେ ଚିତ୍କୁହନ୍ତି । କାରଣ କ’ଣ ମୁଁ ଜାଣି
ପାରୁ ନଥାଏ ।

କଥାଟି ଜଣା ପଡ଼ିଲା ସେହିଦିନ ।

ସେ ସେଉଁଦିନ ମୋର ଦୁଆରୀ କୁମାରୀ ପାଞ୍ଜିଲକୁ ନେଇ ଗାର୍ଲସ୍
କଲେଜ୍ ହସ୍ପେଲକୁ ଗୁଡ଼ିକାକୁ ଗଲେ । ପିଲାମାନେ ସମସ୍ତେ ଏକା ସାଙ୍ଗରେ
ଚିତ୍କାର ଗୁଡ଼ି କହିଲେ—“ପୁରୁଷ—ପୁରୁଷ—ଲେଡିଜ୍ ହସ୍ପେଲରେ
ଗୋଟାଏ ପୁରୁଷ ।” ଘଟଣାଚକ୍ରରେ ତାଙ୍କୁ ଡାକ୍ତରଖାନାକୁ ନିଆଗଲା ।
ସେତେବେଳକୁ ତାଙ୍କଠାରେ ପୂର୍ଣ୍ଣରୂପେ ପୁରୁଷତ୍ବର ପରି ପ୍ରକାଶ ପାଇ
ସାରି ଥିଲା ।

ମୁଁ ମନେ ମନେ ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲି । ହଜେଇ ଦବ ଦବ, ପାଇ
ଦବ ଦବ ହୋଇ ତାଙ୍କୁ ପଚାରୁଥିଲି ।

“ଏ ବୟସ କ’ଣ ଚୁହେଁ ?

ବାର ନୁହେଁ ନାରୀ ମନ

ମୁଁ ଆମ ବଗିଚାର ଗୋଟିଏ ଗୋଲପ ଗଛ ପାଖରେ ବସି
ହସୁଥିଲି ।

ମାନେ—

ଏକଦମ୍ ମନ ଖୋଲ ହସ ।

ଆମ ଶ୍ରୀମତୀ ଯାଇଁ କହିଲେ—

ଭୂତ ଲାଗିଛିନା କଣମ ? କେହି କୁଆଡ଼େ ନାହାନ୍ତି, ତୁମେ
ଏକୁଟିଆ ବସି, ମନକୁ ମନ ହସୁଛ କାହିଁକି ?

ମୁଁ କିଛି ଉତ୍ତର ନ ଦେଇ, ସିମ୍ବୁ ବୁଦା ଉପରେ ଏଣୁଥ ବସି
ମୁଣ୍ଡ ଟୁଙ୍ଗାରିଲ ଭଳି ମୁଣ୍ଡ ଟୁଙ୍ଗାରିଲି ।

ଆମ ଶ୍ରୀମତୀ ଏଥର ଭାରି ଡରିଗଲେ ।

ସେ ଚିତ୍କାର ଗୁଡ଼ି, ଖପରା ଡେଇଁ ଡେଇଁ, ଦଉଡ଼ି ପଲଇଲ
ବେଳେ କହି କହି ଯାଉଥିଲେ ।

“ଇଲେ ମା’ ରାଣୀ, ମୁଁ ଯାଏଁ କୁଆଡ଼େ ? ସ୍ବାକୁ ନିଶ୍ଚେ
ଗୋଟେ ଭୂତ ଗ୍ରାସିଛି ।”

ମୁଁ ହସିଲି ।

ପୁଣି—

ଜୋରରେ ହସିଲି ।

ମୋ’ ଖୁଡୁଡା ପୁଅ ଭାଇ ତଥାରି କରିଥିବା ନୂଆ କୋଠାଟି ମୋ
ହସର ଉତ୍ତର ଦେଇ ଠୋ’ ଠୋ’ ହସିଲି ।

ପ୍ରକୃତରେ—

ମଣିଷ ବେଳେ ବେଳେ ଏଭଳି ଏକ ଅତୁଆ ପରିସ୍ଥିତିରେ
ପଡ଼ିଯାଏ ଯେ ସେ କାହା ଆଗରେ କିଛି କହି ପାରେ ନା । ଅଖା

ଧୋଉଥାଏ, ଗୁଣ ଗାଢ଼ଥାଏ । ମୁହଁ ସବୁବେଳେ ନିପଟ ଅଲଣା ଢକାଣି ଖାଇ, ଦୋଅଣି ହଜାଇଲା ଭଳି କରୁଥାଏ ।

ମୋ ସାନ ଭାଇ ମୋ' ଶାଳୀ ସଲ୍ଲୀକୁ ବିଦ୍ରା ହୋଇ ସେହିପରି ଏକ ଅଡ଼ୁଆ ପରିସ୍ଥିତି ସୃଷ୍ଟି କରିଥିଲା । ମୋ ମନରେ ଅସରନ୍ତି ଭାବନାର ଏକ ଝଡ଼କୁ ଆଣି ବନ୍ଦୀ କରି ଦେଇଥିଲା, ସେ ଝଡ଼ ମୋ' ସୁଖର ମାଡ଼କୁ ଘାଟି ଦେଲା । ମମତାର ଘାଡ଼କୁ ହାଣି ଦେଲା, ଶାନ୍ତିର ସ୍ୱପ୍ନକୁ ଘୋଡ଼ି ଦେଲା ।

ପ୍ରକୃତରେ—

ନାଶ, ନଷ୍ଟ ଦୁନିଆଁରେ କାଳେ କାଳେ ଅବୋଧ ଆଉ ଦୁବୋଧ । ଏ ଦୁହିଁଙ୍କର ଚରିତ୍ର ଯେ ବୁଝିବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କରେ, ସେ ପାଗଳ ହୋଇଯାଏ । ବୁଢ଼ୀଆଣୀର ଅଡ଼ୁଆ ସୂତାକୁ ସଜାଡ଼ି ହୁଏ ପଛେ ଏମାନଙ୍କର ଚରିତ୍ରକୁ ବୁଝି ହୁଏନା ।

ଆମ ଘରଣୀ ସେଥିରୁ ବାତ୍ ପଡ଼ନ୍ତେ କେମିତି ?

ଆମ ଘରଣୀ ଏଭଳି ଏକ ପାଶ ବସାଇଦେଲେ ଯେ ମୋ ଭାଇ ବାଧ୍ୟ ହୋଇ ମୋ ଶାଳୀକୁ ଜୀବନ-ସାଥୀ ରୂପେ ବାଛିଲେ ।

ଶାଳୀକ ମୋର ଖାଲି ଭଞ୍ଜିଙ୍କ ଚେତ ରୁତୁରା ନୁହେଁ, କିନ୍ତୁ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ରକଳା ।

ଆଉ—

ସାମନ୍ତ ସିଂହାରଙ୍କ ବଡ଼ଶି କଣ୍ଠା ।

ଆମ ଘରଣୀଙ୍କ କାନକୁହା କଥା ଅନୁସାରେ ଭଲକରି ଜାଣିଥିଲି ସଲ୍ଲୀ ମୋର ଶାଳୀ । ତା ସଙ୍ଗରେ କେତେ ଥର ରଙ୍ଗ ରସରେ ମାତି କେଶ-କେଶରରେ କେଳୀକଦମ୍ବ ଝୁଲୁଥିଲା ଥିବା ।

ମାତ୍ର—

ମୋ ଭାଇକୁ ବାହା ହେଲା ପରେ ମୁଁ ଜାଣିଲି ଯେ ସେ ମୋର ଜେଠାଶୁ ବୋଲି ।

ଦୁଇ ଭଞ୍ଜଣୀଙ୍କ କଳିରୁ ମୁଁ ଏ ତଥ୍ୟଟି ଆବିଷ୍କାର କଲି । ଦିନେ ଆମ ଘରଣୀ ସଲ୍ଲୀକୁ କହିଲେ—

“ତୁ କ’ଣ ମୋ ମୁଣ୍ଡ ଛୁଣାଇବୁ ନା କ’ଣ ?” ତୋତେ ନଷ୍ଟ ମତେ ଅପା ଡାକ ଡାକିବାକୁ ହେବ । ତା ନ ହେଲେ ମୁଁ ମୋ ପ୍ରାଣେଶ୍ୱରଙ୍କ ନିକଟରେ ଅସତ୍ୟବାଦୀନା ବୋଲାଇବି ।”

ସଲିଳା ଉତ୍ତର ଦେଲା —

“ଲିଳା, ତୁ ଗୋଟାଏ କେମିତିକି ।” —

ଅନ୍ୟାୟ କଥା କହୁଛୁ ? ମୁଁ ବଡ଼ ଭଉଣୀଟା । ତୋତେ କେମିତି ଅପା ଡାକିବ କହିଲୁ ? ତୋର ବୁଦ୍ଧିରେ ପଡ଼ି ଭଉଣୀ ଜୋଇଁଟାକୁ ତ ଦିନା କେତେ ଭଣେଇ କରି ହାସ ପରିହାସରେ ମାଡ଼ିଲି ।

ପୁଣି —

ଦେଉଶୁରଟାକୁ ଭଣେଇ କରାଇବା ପାଇଁ ବସିଛି ? —

ମୁଁ ମରବି ପଛେ ତୋତେ ଆଉ ଅପା ଡାକ ପାରିବି ନାହିଁ । ମୁଁ ଶୁଣି ଶୁଣି ହସିଲି —

ହଇହେ, କୁଆଡ଼େ ଗଲ, ଇୟାଡ଼େ ଆସ ।

ତୁମ ଚାରି ଖୁବ୍‌କୁ ମୋର ଦୁଇ ଜୁହାର । ତୁମେ ଅଡ଼ୁଆ ଭିତରେ ମୁଣ୍ଡୁଲରେ ମୋତେ ପକାଇ ଦେଲା ।

ମୋ କଥା ଶୁଣି ଶ୍ରୀମତୀ ହସି ଧାରୁ ନ ଥିଲେ କି କାହିଁସାରୁ ନ ଥିଲେ ।

ମୁଁ ହସିଲି,

ମାନେ —

ପୁଣି ଏକଦମ୍ ମନଖୋଲା ହସ । ଅଜାଣତରେ କଣ୍ଠରେ ବାଜି ଉଠିଲା ପଦ୍ୟ ଗୀତ — “ବାରି ନୁହେଁ ନାରୀ ମନରେ ସଙ୍ଗାତ ।”

ଗୂଢ଼ା ବାବୁ

ଚନ୍ଦ୍ରମୋହନ ବାବୁଙ୍କୁ ତାଙ୍କ ଅଫିସ୍‌ରେ ସମସ୍ତେ ଡାକନ୍ତି
'ଗୂଢ଼ା ବାବୁ' ।

ଗୂଢ଼ା ବାବୁଙ୍କ କଥାରେ ଗୋଟାଏ ଓଜନ ଥାଏ ।

ସେ ଶୁଣିଲେ କାଠରୁ ପାଣି ବାହାର କରି ଦିଅନ୍ତି ।

ସେ ତାଙ୍କ ଭାଗ୍ୟ ସାଙ୍ଗରେ ଲଢ଼ି ଲଢ଼ି ବଡ଼ ବାବୁ ହୋଇଛନ୍ତି ।
କୂଟ ବୁଦ୍ଧି ବଳରେ ।

ଉପରିସ୍ଥ ହାକିମମାନଙ୍କର ମନ ନେଇ, ହାକିମ-ଘରଣୀ ସାଆନ୍ତାଣୀ
ମାନଙ୍କର ହୁକୁମ ତାମିଲ କରି, ତନ୍ତ୍ର ଉପରକୁ ଉଠିଛନ୍ତି ।

ସେ ବଡ଼ ହାକିମମାନଙ୍କୁ ଏପରି ହାତ ମୁଠାରେ ରଖନ୍ତି ଯେ-
ଦିନେ କେହି ବିରକ୍ତ ହୋଇ ପାଇଲ୍ ଫୋପାଡ଼ି ନାହାନ୍ତି । ଅପଦାର୍ଥ
ବୋଲି କହିନାହାନ୍ତି ।

ଅକାଳ କୁଷ୍ମାଣ୍ଡ ବୋଲି ମନ୍ତବ୍ୟ କରିନାହାନ୍ତି ।

ମୋଟ ଉପରେ, ସେ କେବେ କାହାର ବିରାଗଭ୍ରାଜନ
ହୋଇନାହାନ୍ତି ।

ସେ ସବୁବେଳେ ବାହା ବାହା ପଦ ଶୁଣି ଉଜାଣି-ଯମୁନା ପାର
ହୋଇଛନ୍ତି ।

ଲୋକଙ୍କୁ ବଶ କରିବାର କୌଶଳ ତାଙ୍କର ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ।

ସେ ଚପରଶିରୁ ବଡ଼ ବାବୁ ହୋଇଛନ୍ତି ।

ସେ ଅବକାଶ ବିଭାଗରେ କାମ କରୁଥିଲାବେଳେ ହାକିମଙ୍କ
ବାପାଙ୍କୁ ଭଲ କଲି ଗଞ୍ଜେଇ ଯୋଗାଇ ଗୋଟିଏ ପାହାଚ ପ୍ରମୋସନ୍
ପାଇଥିଲେ ।

ଖାଲି,

ଗଞ୍ଜେଇ ଯୋଗାଉ ନଥିଲେ ।

ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ “ବ ବ ଭୋଲା କହି” ଚିଲମରେ ସୋଟ ମାରୁଥିଲେ ମଧ୍ୟ । ଦେଶୀ ମଦ ପିଇ, ହାକିମଙ୍କ ବାପାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଉଲଗ୍ନ ହୋଇ ଦାଣ୍ଡ ମଝିରେ ଗଢୁଥିଲେ ବି ।

ଅବକାଶ ଦିଆଗରୁ ଗ୍ରାମଗୋଷ୍ଠୀ ଦିଆଗକୁ ବଦଳି ହେଲାପରେ ଗୃହୀ ବାବୁ ଆହୁରି ହାତ ସଫେଇ ଦେଖାଇଲେ । ଶୁଦ୍ଧ ହାତୀ ଆଣିଲେ । ଗୁଣ୍ଡ ଦୁଧ, ଅଣ୍ଡା, ସାର ଗ୍ରେସ କାରବାର କରି, ହାକିମାଣୀକି ଶୁଗ ଦେଇ, ବଡ଼ ବାବୁ ହେଲେ ।

ତା’ପରେ.....

ମଫସଲର ଏକ ବୁକ୍ ଅଫିସର ‘ବଡ଼ ବାବୁ’ ହୋଇଗଲେ । ବୁକ୍ ଅଫିସରେ କ୍ଳାକ-ଜାଲ ଅର୍ଥାତ ଦୁର୍ଗତିର ଜାଲ ମେଲିଦେଇ, ସେ କେନ୍ଦ୍ର-ବିନ୍ଦୁରେ ରହିଲେ ।

ତଳିଆ କିରାମୀଙ୍କଠାରୁ ହାକିମଙ୍କ ଯାଏ ସମସ୍ତେ ଧରାପଡ଼ିଲେ ସେହି ଜାଲରେ ।

ଗୃହୀବାବୁ ଏକାଦଶୀ ବକର ଭୂମିକା ଗ୍ରହଣ କଲେ ।

ଗ୍ରାମ ସେବାକା ।

ଗ୍ରାମ ସେବାକା ବୋଇଲେ ଗ୍ରାମେ ସେ ବକା । ସମସ୍ତଙ୍କର ସେ । ସେ ଚୁଲ ଉଠିକା କଲେ ଉଦ୍ଧାରକ କିଏ ?

ଅଫିସର ମଥା-ମଣି ଗୃହୀ ବାବୁ ସିନା !

ତେଣୁ-

ଗ୍ରାମ ସେବାକା ଦିଗୁରୀ ଗୃହୀବାବୁଙ୍କ ତୃପ୍ତି ବିଧାନ ନିମନ୍ତେ ଅଣ୍ଡା ଯୋଗାଇବାଠାରୁ ଅଣ୍ଡା ଦେବାଯାଏ ସବୁକାର୍ଯ୍ୟ ସୁଚ୍ଚରୂପେ ଭୁଲନ୍ତି ।

ଗ୍ରାମ ସେବାକା ।

ଗ୍ରାମେ ସେ ଏକାଦଶୀ ବକ ।

ଜନସାଧାରଣଙ୍କୁ ସାର ନ ଦେଇ, ସାର ଦେଇଛୁ ବୋଲି ଷ୍ଟକ୍ ରେକର୍ଡରେ ଦରଜ କରନ୍ତି । ଘର ଭିତରେ ରହି ପଦାରେ ଚାପ ପକାଇ, ଟୁରରେ ଯାଇଥିବାର ସଙ୍କେତ ଦିଅନ୍ତି ।

ଗୁମାବାବୁକୁ କିଛି ମାଲପାଣି ଦେଇ, ଗୁଡ଼ରେ ଛେପ ପକାଇ ନିଦକ ହୁଅନ୍ତି ।

ଗୁମା-ବାବୁକୁ ସୁଖ ।

ଗ୍ରାମ ସେବକକୁ ସୁଖ ।

ବେଶାରୁ ମୋଟ, ଘାସରୁ ଗ୍ଲୋଟ, ସଂପ୍ରସାରଣ ଅଫିସରମାନେ ଗ୍ରାମସେବକ ଓ ଗ୍ରାମସେବିକା ମାନଙ୍କର ବାଟଧରି, ବଡ଼ ବାବୁଙ୍କ ପକେଟରେ କେତୋଟି ମୁଦ୍ରା ରଖି ଦେଇ, ଘରକୁ ବାହୁଡ଼ିଯାନ୍ତି ।

ଗୁମା-ବାବୁ ସେମାନଙ୍କୁ ଦଣ୍ଡ ଘୋଡ଼ାଇ ରଖନ୍ତି ।

ଅଫିସର ତଳିଆ କରୁନାମାନେ ବି ଗୁମାବାବୁଙ୍କ ଖାପତରେ ଥାନ୍ତି । କରୁନାମାନେ ମାସ ଶେଷରେ ଦରମା ନେଇ ଘନ, ଅନ୍ତରରେ କାନ୍ଦି, ଉପରେ ହସି, ବଡ଼ ବାବୁଙ୍କ ଉଦ୍ଦେଶ୍ୟରେ କିଛି ଅର୍ଥ ଉତ୍ସର୍ଗ କରନ୍ତି ।

ଦର୍ଶନ ନ ଥୋଇ ଦଣ୍ଡବତ ହେଲେ, ବଡ଼ବାବୁ ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ରଥାନାଥ ଗ୍ରନ୍ଥାବଳୀରୁ ଉଦାହରଣ ଦେଇ କହନ୍ତି—

“ସଲ୍ଲୁଳ ନ ସିଂହ ଖାଲ ଦଣ୍ଡବତ

କରବାବୁଛନ୍ତି ଲୋକ ଶତ ଶତ ।”

ଗୋଦ୍ ହାକିମ ବି ଗୁମା-ବାବୁଙ୍କ ପାଖରେ ପଡ଼ନ୍ତି । ବିଭାଗୀୟ ଉପରିସ୍ଥ ଅଫିସରମାନଙ୍କର ପରିଚର୍ଯ୍ୟାର ଭାର ଗୁମା-ବାବୁଙ୍କ ଉପରେ ହୁଅନ୍ତି । ବଡ଼ବାବୁ ଛ’ସ୍ଥାନରେ ନ’କରି, ରେଜନାମା ଲେଖି, ବେଶ୍ ଦି’ପଇସା ପା’ନ୍ତି ।

ହାକିମତ ହାକିମ,

ତାଙ୍କ ତେୟାଲିଶ ପୁରୁଷ ମଧ୍ୟ ଗୁମା ବାବୁଙ୍କୁ ଧରି ପାରନ୍ତି ନାହିଁ । ଜୋକ ମୁହଁରେ ଲୁଣ ଦେଲେ ପରି ରହନ୍ତି ।

ଦିନକର କଥା ।

ଗୁମା-ବାବୁ ଧାନ ଉଠିବା ହାଣ୍ଡି ପରି ମୁହଁ କରି, ବହୁତ ଗୁଡ଼ରେ ଘରକୁ ଫେରିଲେ । ଶଯ୍ୟା-ସଜିନା ଘରଣୀ ପଥ ଚାହିଁ ଚାହିଁ ନୟାନ୍ତି । ସେ ଗୁମା ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖୁ ଦେଖୁ କହିଲେ—

“ହଇ ହେ ହଗୁର ବାପା, ତୁମେ ଏକା ଗୁଜରା କରଛନ୍ତି ଆଉ କିଏ ଗୁଜରା କରୁଛନ୍ତି ? ଗୁଡ଼ ଆସି ଦି’ଟା ବାଜଲୁଣି, ତୁମେ ଅଫିସରୁ

ଆସୁଛ ? ଅନ୍ୟମାନେ କ’ଣ ସମସ୍ତେ ଏତେ ବେଳଯାଏ ଅଫିସ୍ରେ ଥିଲେ ?”

ଗୁମା ବାବୁ ପ୍ରିୟତମାଙ୍କୁ ସ୍ୱାଗତ-ସୁଲଭ-ସ୍ନେହ-ଜଡ଼ିତ ଗଳାରେ କହିଲେ—

“ହେଉ, ହେଉ ଭାତ ଆଣ ।

ଗୁଡ଼ାଏ ଅପକାର୍ଯ୍ୟ, ବଳେ ଅକାଳ କୁହାଣ୍ଡ, ପଞ୍ଚାଏ ଶଶୀପୁଅ ଅନନ୍ତା, ଟକଳା ଟୋକାକ ଯୋଗୁଁ ମୁଁ ଏ ଦଶା ଶ୍ରେଗୁଛି ।”

ଘରଣୀ ପଚାରିଲେ—“କିଏମ ସେ ଗୁଡ଼ା ?”

ଗୁମା ବାବୁ କହିଲେ—

“ହଇ ହେ, କୁହନା କୁହନା, ଆମ ଅଫିସ୍ରେ ସେ ରାଜିତ ବାବୁ, ସାହୁ ବାବୁ, ଜେନା ବାବୁ ଗୁଡ଼ାକ ଏମିତି ଟକଳା ? ପ୍ରତି ଶନିବାର ଦିନ ଘରକୁ ସେମାନେ ନଗଲ ରସା ନାହିଁ ।

ଗଲତ ଗଲ, ଠିକ୍ ସମୟରେ ଆସନ୍ତ ହେଲେ ?

ସୋମବାର ଦିନ ଅଫିସ୍ରେ ପହଞ୍ଚି ପହଞ୍ଚି କା’ର ଦିନ ବାରଟା ତ କା’ର ଦିନ ଗୋଟାଏ । ଆଉ ଅଫିସ୍ରେ କାମ ହେବ କ’ଣ ?

ହାତେ ହାତେ ପଇସା ନେଉଛନ୍ତି, ଏମାନଙ୍କୁ ଧର୍ମ ସହିଛି କେମିତି ? ଅଫିସ୍ରେ ପହଞ୍ଚିଲା ବେଳକୁ ଦେଖିବ ସମସ୍ତଙ୍କ ଆଖି ନାଲି, ନାଲି । ଖୋଲା ଖୋଲା । ପୋଷେ ଲେଖା ଚାରିଜ ପରିବ ।”

ଘରଣୀ ରସିକତା କରି ପଚାରିଲା— “କ’ଣ ନୂଆ ବାହା ହୋଇଛନ୍ତି କି ?”

ଗୁମା ବାବୁ କହନ୍ତି—“ଆଉ ଶୁଣ କେଉଁଠିକି ? ଏକାଥର ସମସ୍ତଙ୍କୁ ତଲବ ଦେଲା । ଗଲି ସାଲେ ସମସ୍ତେ ବାହା ହୋଇଛନ୍ତି ପରା !”

ଘରଣୀ କହନ୍ତି—“ସେ କଥା କହନା ?”

ହଁ...

କ୍ରମେକ ଦିନେ ଫେରେ ଯେମିତି ବାଉଁଶ ହେଉଥିଲା ? ଯେତେ ମନାକଲେ, ନିଷିଧ ଦିନ ମାନଙ୍କରେ ବି ଆସି, ଘରେ ହାଜର ହୋଇ, ଅଫିସ୍ କରୁଥିଲା ?

ରୁଦା ବାବୁ କହିଲେ—“ଆଜି ପୁଅଙ୍କର ପ୍ରେମ ମୁଁ ବାହାର କରି ଦେଇଛି ଯେ ! ପୁଅ ଏକା ଥରକେ ଘରେ ଯାଇଁ ପ୍ରେମ କରୁଥିବେ ।

ଆଉ —

ଆସିବେ କାହିଁକି, ଯିବେ କାହିଁକି ?

ଆଉ ଦିନକର କଥା ।

ରୁଦା ବାବୁ କାର୍ଯ୍ୟୋପଲକ୍ଷରେ ପୁରୀ ଯାଇଥାନ୍ତି । ଗଉଡ଼ ବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ କୁମୁଦିନୀ ଆସି ରୁଦା ବାବୁଙ୍କ ଘରଣୀଙ୍କି ଏକ ଲମ୍ବା ଚୌଡ଼ା ଦଣ୍ଡବତ ପକାଇଲେ ।

ଘରଣୀ ତମକି ପଡ଼ି ପରୁରିଲେ—

“ଆଲୋ କୁମ, ତୁ’ କୁଆଡ଼େମ ?”

କୁମୁଦିନୀ ପରୁରିଲେ—“ତୁ’ କଣ କିଛି ଜାଣିନୁ ଅପା ?”

ଘରଣୀ କହିଲେ—“ଇଲେ ମୋ’ ଦେହ ଅରିଲଣି,

କାର କ’ଣ ହୋଇଛିବା ?”

କୁମୁଦିନୀ କହିଲା—“ତୋ’ ଭଉଣୀ-ଜୋଇଁଙ୍କର ଚାକିରୀ ପର ଚନ୍ଦ୍ର ଘରୁ ଯୋଗୁଁ ଯାଉଛି ?”

ଘରଣୀ ଛୁତିରେ ତଳ ନିଶା ଛେପି ପକାଇ କହିଲେ—“ଓଃ ଏଇ କଥାତ ।”

ଆଉ ଟିକିଏ ପରେ...

ସାହୁ ବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଆରଣ୍ୟ ପହଞ୍ଚିଲା । ଦଶ ବର୍ଷ ହେଲା ବାହା ହେଲଣି । ଗଛରେ କସି ଧରୁନି ।

ତାକୁ ଦେଖୁ ଦେଖୁ ଘରଣୀ କହିଲେ—“ଇଲେ ଆରଣ୍ୟ, ତୁ କୁଆଡ଼େ ?”

ଆରଣ୍ୟ ନାକ ସୁଉଁ ସୁଉଁ କରି କହିଲା—

“ମାଉସୀ ତୁ ଫେରେ ଥାଉଁ ଥାଉଁ—ଚନ୍ଦ୍ର ମଉସାଙ୍କ ଯୋଗୁଁ ଘାଙ୍କର ଚାକିରୀ ଯିବ ?” ଘରଣୀ ପରୁରିଲେ—“ଇଲେ ଘଟଣା କ’ଣ ?

ଆରଣ୍ୟ କହିଲା—“ଚନ୍ଦ୍ର ମଉସା ଘା’କୁ କ’ଣ —

ଦିନେ ଖାଣ୍ଟି ଗୁଆ ଦିଅ ସେରେ ମାଗିଲେ । ଏ ନଦେଲେ ବୋଲି ନାନା ଆଳ ଦେଖାଇ ଘା’କୁ ଚାକିରୀରୁ ବାହାର କରିଦେବା ପାଇଁ ନୋଟିସ୍ ଦେଇଛନ୍ତି ।

ଆରଣ୍ୟ କଥା ସରି ନାହିଁ, ଜେନା ବାବୁଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ ଦେବକୀ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲ ।

ତାକୁ ଦେଖୁଦେଖୁ ଘରଣୀ କହିଲେ—“ଇଲେ ତୋ’ ଗୋଡ଼ରୁ ଅଳତା ଛୁଡ଼ିନାହିଁ,

ତୁ’ କୁଆଡ଼େ ?”

ଦେବକୀ କହିଲା—“ତୁ’ ଥାଉଁ ଥାଉଁ ଅପା, ଚନ୍ଦ୍ର ପିଇସା ପ୍ଲା’ଙ୍କୁ ପୁଣି ଏମିତି ଅଡ଼ୁଆରେ ପକାଇ ହଟ ସାଧିଲେ ।”

ସମସ୍ତଙ୍କର ସମାନ ଧରଣର ଅଭିଯୋଗ ।

ଘରଣୀ ଏଥର କହିଲେ—“ତୁମେ ସବୁ ଆଗେ ଖାଇବ ଆସ । ପରେ ସେ କଥା ବୁଝାଯିବ ।

ସମସ୍ତେ ଖାଇ ବସିଛନ୍ତି । ଗୁନ୍ଦାବାବୁ ଆସି ପହଞ୍ଚିଲେ । ଘରଣୀ ଦଉଡ଼ିଗଲେ । ଗୁନ୍ଦା ବାବୁ ପଚାରିଲେ—

“ସେମାନେ କିଏ ?”

ଘରଣୀ କହିଲେ—“ପରେ ଜାଣିବ ସେମାନେ କିଏ ?

ଆଜ୍ଞା ! ଖାଇବ କ’ଣ ?”

ଗୁନ୍ଦା ବାବୁ କହିଲେ—“ଭାତ ?”

ଘରଣୀ ରୁପୁ ରୁପୁ କରି କହିଲେ—“ଭାତ ନା ପାଉଁଶ ଖାଇବ ।”
ତୁମକୁ ଆଉ ଯାଗା ମିଳିଲା ନାହିଁ । ମୋର ଭଉଣୀ, ମୋର ଝିଆରୀ, ସ୍ବାମୀଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ଖେଳୁଛ ?

ମୁଢ଼ି ମୁଆଁ ଦିଟା ଆଖି ଘରଣୀ ଦେଲେ : ଗୁନ୍ଦା ବାବୁ ଆମ୍ଭ ତେପ୍ପାର ଉପରେ ବସି ଆଖି ବୁଜି ଚୋବାଇ ପାଣି ତଳ ତଳ କରି ପିଇ ଯାଉଥିଲେ । ଦେହରୁ ଶ୍ରମଝାଳ ବୋହିଯାଉଥିଲା ।

ପବିତ ଗିଳା ମାଙ୍କଡ଼କୁ ମୁଢ଼ି ମୁଆଁ ।

କୁଆଡ଼କୁ ଯାଏ ?

ଆରଣ୍ୟ, ଦେବକୀ ପ୍ରଭୃତି ଆସି ନମସ୍କାର କଲେ । ଗୁନ୍ଦାବାବୁ ଆଖି ବୁଜି ମୁରୁଜି ହସାଦେଇ କହୁଥିଲେ, “ଆଜ୍ଞା ହେଉ, ତୁମ୍ଭମାନଙ୍କ କଥା ବୁଝିବା ।

ଦୁଃଖପୁର ଆଉ ଡାକ୍ତର ଛୁଆଳ ସିଂ ମହାପାତ୍ର

ଈଶ୍ଵରଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି ଅଲଗା, ବିଶ୍ଵାମିତ୍ରଙ୍କ ସୃଷ୍ଟି ଅଲଗା ବୋଲି
ସମସ୍ତେ କହନ୍ତି ।

ମାତ୍ର.....

ଏତେ ଦିନକରେ ଏକଥା ହୃଦ୍‌ବୋଧ ହେଲା ଗଣ୍ଡି ଭୈରବ
ବାବୁଙ୍କର । ସେ ଶୁଷ୍କ ପ୍ରମାଣ ପାଇଗଲେ ।

ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି ।

ଈଶ୍ଵର ସୃଷ୍ଟି କଲେ ବର୍ଷା । ବିଶ୍ଵାମିତ୍ର ସୃଷ୍ଟି କଲେ କୁହୁଡ଼ି ।
ଈଶ୍ଵର ସୃଷ୍ଟି କଲେ ନାଶ । ବିଶ୍ଵାମିତ୍ର ସୃଷ୍ଟି କଲେ ମାଈଚିଆ । ଈଶ୍ଵର
ଘୋଷଣା କଲେ —

“ପୁରୀର୍ଥେ ନିୟତେ ଭୀଷଣଃ

ବିଶ୍ଵାମିତ୍ର ଦି'ପାଦ ଆଗେଇ ଯାଇ ଘୋଷଣା କଲେ—

“ପୁରୀର୍ଥେ ନିୟତେ ଭୀଷଣଃ” ।

ବିଶ୍ଵାମିତ୍ରଙ୍କ ଘୋଷଣା ବୋଧହୁଏ ସବୁ ପ୍ରଥମେ ଏବେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ
ହେଲା, ଛବିଳ ଉଜ୍ଜଳରେ, ଭାରତର ଏକ ପୁରୁଷନ, ମହିମାମୟ,
ଐତିହାସିକ କଟକ ନଗରରେ ।

ଦିନ ଦି' ପହରେ,

ବିରୁଧ ଜନମାନଙ୍କ ସମ୍ମୁଖରେ ।

ଭକ୍ତବୃନ୍ଦଙ୍କ ଆଖି ଆଗରେ ।

ଗୁରୁ ବିବାହ କଲେ ଶିଷ୍ୟଙ୍କୁ । ପୁରୁଷ ବିବାହ କଲେ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ।
ଭାରତର ଏକ ପ୍ରାନ୍ତରୁ ଅପର ପ୍ରାନ୍ତ ଯାଏ ଯେ ଏକଥା ଶୁଣିଲା ସେ
ସାକାୟ ଓଡ଼ିଶା ବୋଲି କହିଲା ।

କବର ଭିତରେ ଲୌହ ମାନବ ସର୍ଦ୍ଦାର ବଞ୍ଚିରାହୁଛି ପଟେଲ
କହିଲେ — “ମୁଁ ଥରେ ଗଡ଼ଜାତ ମିଶ୍ରଣ ବେଳେ କହିଥିଲି — “ସାବାସ୍
ଓଡ଼ିଶା” ଏବେ ପୁଣି କହୁଛି —

“ସାବାସ୍ ଓଡ଼ିଶା” ।

ଆଦି କବି ସାରଳା ଦାସ ସ୍ୱର୍ଗରୁ ଖବର ପଠାଇଲେ ।

“ଭାଇମାନେ,

ମୁଁ ସବୁକଥା ଜାଣିପାରି ଦୃଷ୍ଟିକୋଣରୁ ବିଚାର କରେ । ତା’
ନ ହେଲେ ଶ୍ରେଷ୍ଠଙ୍କ ସମାଧି ମହୋଦଧି ଶରରେ ଦେଇ ନ ଥାନ୍ତି । ଅର୍ଜୁନଙ୍କୁ
ନେଇ ଏକାମ୍ର କାନନରେ ବିହାର କରୁଛନ୍ତି ନ ଥାନ୍ତି । ଯୁଧିଷ୍ଠିରଙ୍କୁ ନେଇ
ଯାଜ୍ଞପୁରରେ ହରି ସାହୁଙ୍କ କନ୍ୟା ସିଂହାଣି ସହିତ ବିବାହ କରୁଛନ୍ତି
ନ ଥାନ୍ତି ।

ମାତ୍ର —

ଏଭଳି ଏକ ଘଟଣା ଭବିଷ୍ୟତରେ ଘଟିବ ବୋଲି ମୁଁ କଳ୍ପନାରେ
ସୁଦ୍ଧା ଭାବି ନ ଥିଲି । ମା’ ସାରଳା ବି ମୋତେ କିଛି କହି ନ ଥିଲେ ।

ତେଣୁ —

ମୁଁ ମୋ ମହାଭାରତରେ ଏ ବିଷୟରେ କିଛି ଲେଖି ନାହିଁ ।
ଦୟା କରି ନବ ସମ୍ବରଣ ମହାଭାରତରେ ଏ ବିଷୟଟି ଯୋଗ
କରିଦେବେ ।”

ପୁରୁଷଙ୍କୁ ପୁରୁଷ ବିବାହ ଦେବା କଥା ଶୁଣି ଅନେକଙ୍କର
ଭାଲେଣି ପଡ଼ିଲା । ବିଶେଷତଃ ମହିଳା କଲେଜ ହଷ୍ଟେଲମାନଙ୍କରେ, ସାରା
ଭାରତରେ ଚୁଞ୍ଚିଲ ଖେଳିଗଲା । ପ୍ରେମିକାମାନେ ଯେଝା ଯେଝା ବାଗରେ
ଯେ ଯେଉଁଠି ଚକ୍ରବର୍ତ୍ତ ହୋଇଥିଲେ, ସେମାନେ ଚକ୍ରର ଖିଲପ ଘଟି-
ପାରେ ବୋଲି ମନରେ ଆଶଙ୍କାପୋଷଣ କଲେ ।

ଡାକ୍ତରମାନେ ପ୍ରମାଦ ଗଣିଲେ ।

ପରିବାର ନିୟନ୍ତ୍ରଣ ପାଇଁ, ନାଶ୍ଟମାନଙ୍କ ଲଗି ସିନା ଲୁପ୍ତ
ଉଦ୍ଭାବନ କରଗଲା, ପୁରୁଷଙ୍କ ପାଇଁ ପୁଣି କ’ଣ କରାଯିବ ?

କେହି କେହି ବି ଭୁଣ୍ଡି ବାଇଦ ବଜାଇ କହିଲେ,

“ସତ୍ୟ ଯୁଗ ଆରମ୍ଭ ହେଲା, ।

କଳିଯୁଗ ଶେଷ ହେଲା, ।”

କଳ୍ପି ଅବତାର ଏଥର; ତେର ହାତ ଖଣ୍ଡାଧର ବାହାରବେ ।
ଜଗନ୍ନାଥ ଆଉ ବଡ଼ ଦେଉଳରେ ରହିବେ ନାହିଁ । ଛତିଆ ବଟକୁ
ରୁଲିଯିବେ । ମୁକ୍ତମାନେ ସହାର ହେବେ । ସାଧୁ ସନ୍ଥମାନେ ଖାଲି
କୁଳକୁ ବିହନ ହେବେ ।

ବନ୍ଧୁ ବାହାର ଗଲୁ—“ଅଶ୍ରୁର ସହିତ ଅଶ୍ରୁର ବିବାହ ।”

ଗଣ୍ଡ ଭୈରବ ବାବୁଙ୍କ ଚୂଞ୍ଚି ପକ୍ଷର ସ୍ତ୍ରୀ ଶ୍ରୀମତୀ ବାୟୁଣୀ ଦେବୀ,
ଶଶି ଏ ଅଶ୍ରୁର ବିବାହ ବନ୍ଧୁ କଣି, ହସି ହସି ରସିକତା କରି ସ୍ବାମୀଙ୍କୁ
କହିଲେ—

“ହଇହେ ଗାଣ୍ଡୁଆ ବାପା,

ତୁମେ ଏଥର ଗୋଟିଏ ଅଶ୍ରୁରକୁ ବିବାହ କର ।”

ଗଣ୍ଡ ଭୈରବ ବାବୁ କି ସହଜରେ ଛୁଡ଼ିବା ବ୍ୟକ୍ତି ? ସେ ସଙ୍ଗେ
ସଙ୍ଗେ ଉତ୍ତର ଦେଲେ;—

“ନାଶ୍ଟି ଯଦି ନାଶ୍ଟି ସହିତ ମିଶି ଅଶ୍ରୁବଦ୍ଧ ରଖିଲୁ ଜନ୍ମ ଦେଇ
ପାରେ,

ତେବେ—

ପୁରୁଷ ପୁରୁଷଙ୍କୁ ବିବାହ କରିବାରେ କ୍ଷତି କ’ଣ ?”

ତୁମ ପଡ଼ିଲେ ଶ୍ରୀମତୀ ବାୟୁଣୀ ଦେବୀ ।

କିଛିକ୍ଷଣ ପରେ,

ମୁହଁକୁ ଧାନ ଉଁଷା ହାଣ୍ଡି ପରି ଫଣ ଫଣ କରି କହିଲେ—

“ମଲ ମୋର, ମୁଁ ବେଳରେ ପଦେ କ’ଣ କହୁଁ କହୁଁ ତମେ
ସାପପରି ଏମିତି ଫଥ ଫଥ ହେଲଣି କଣ ମ ? ମୋ କଥା ମିଛ ?

ନଈ ପୁଣି ଦି’ କୁଳ ଖାଇଲେ ବି କୁକୁର ଯେମିତି ଜଉରେ ଚାକୁ
ଚାକୁ କରି ପାଣି ପିଏ, ପୁରୁଷ ଜାତିର ସ୍ବଭାବ ସେଇମିତି ।”

ଗଣ୍ଡ ଭୈରବ ବାବୁ ଆଉ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ କଥାରେ ପ୍ରତିବାଦ କଲେ
ନାହିଁ । କାରଣ ଚୂଞ୍ଚି ପକ୍ଷ ସ୍ତ୍ରୀ । ହାଜରୁ ନାମ କାଟି, ପଡ଼ିକାଟ
ହୋଇ ଯାଇପାରେ ।

ତେଣୁ --

ସେ ନିଜ କଥାର ତଳ ବଦଳାଇ, କଥା ଲେଇ କହିଲେ,

“ହଇହେ ଗାଣୁଆ ବୋଉ, ଜଣେ ପୁରୁଷ ଆଉ ଜଣେ ପୁରୁଷକୁ
ବିବାହ କରିଛି ବୋଲି ତମେ କହୁଛ, ଆମ ଦେଶରେ ଏମିତି ଲୋକ
ଅଛନ୍ତି ଯେ ନିଜକୁ ନିଜେ ବିବାହ କରୁଛନ୍ତି ?”

ଶ୍ରୀମତୀ ବାଘୁଣୀ ଦେବୀ ପରୁରଲେ—

“ତୁମର ଏ ଗୋଟା ଖାଲି କହିବାର ଚାହୁଁ, ନିଜକୁ ନିଜେ
ପୁଣି ଗୋଟାଏ କିଏ କେମିତି ବାହାନ୍ତୁଏ ?”

ଗଣ୍ଡ ଭେରବ ବାବୁ ଏଥର କହିଲେ,

“ତେବେ ଶୁଣ ।”

ତୁଅଣପୁର ବୋଲି ଗୋଟିଏ ଗାଆଁରେ ଏମିତି ଘଟିଛି । ସେ
ଗାଆଁର ଭୁଲମନ ଛୁଆଳ ସିଂ ମହାପାତ୍ର ଜଣେ ବଡ଼ ଲେଖକ । ତାଙ୍କ
ପାଠ୍ୟକୁ ପଢ଼ିବା ଦଣ୍ଡବତ ମିଳେ । ମାସିକ ପତ୍ରିକାଠାରୁ ଦୈନିକ ପତ୍ରିକା
ଯାଏ ଯେଉଁଥିରେ ଦେଖ, ସେଥିରେ ତାଙ୍କ ଲେଖା ବାହାରେ ।

ଲେଖା,

ଲେଖା ବୋଇଲେ ଶୁଣା ଲେଖା ।

ଅତ୍ୟାଧୁନିକତାର ଡଙ୍ଗାରେ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ତାଙ୍କର ପଳାଶ ଫୁଲ
ପରି ରଙ୍ଗିନ୍ । ତାଙ୍କ ଲେଖାକୁ ପ୍ରାୟ ସମସ୍ତେ ବୁଝି ପାରନ୍ତି ।

ସେ ନିଜେ ଯେପରି ପବନା, ତାଙ୍କ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ସେହିପରି
ଘରଚଟିଆ ଚଢ଼େଇର ପରପରି ହାଲୁକା ।

ସବୁ ଗୁଡ଼ିକ ଲେଖା ତାଙ୍କର ।

‘କୁ’

‘କୁ’

କେବଳ ବୟସ୍କଙ୍କ ପାଇଁ ।

କଣ ଭୁଆସୁଣିକି ପାଇଁ ଇତ୍ୟାଦି, ଇତ୍ୟାଦି ।

ଓଡ଼ିଶାରେ କେବଳ ତାଙ୍କର ଲେଖାର କାଟକ ବେଶି ।

କାରଣ—

‘କୁ’ ‘କୁ’ ମାନେ ତାଙ୍କ ଲେଖା ବେଶି କଣନ୍ତି । ‘କୁ’ ‘କୁ’ ର
ଅର୍ଥ ବୁଝି ପାରୁଛନ୍ତି ତ ? ପତ୍ରିକାରେ ପ୍ରକାଶିତ—

ପ୍ରତି ଲେଖାର ଶୀର୍ଷକ ତଳକୁ ସେ ଲେଖିଥାନ୍ତି ।

“ବରଫ ସଙ୍ଗମ ବହିଦାରକୁ”

“ବନ୍ଧୁ ଭଗ୍ନ-ମନୋରଥ ମହାନ୍ତକୁ”

“ଅଧ୍ୟାପକ ବନ୍ଧୁ ଉତ୍ତପଟ୍ଟାଙ୍ଗ ଶ୍ରେୟାନକୁ”

“ସୁଶ୍ରୀ, ବାନ୍ଧବୀ ପୀନ ପୟୋଧର ମିଶ୍ରକୁ ।”

ତେଣୁ—

‘କୁ’ ‘କୁ’ ମାନେ ଛପା ଅକ୍ଷରରେ ନିଜର ନାମଟିକୁ ଦେଖିବା ପାଇଁ ପସିକା ଏକା କଣନ୍ତି ନାହିଁ, ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ କଣିବା ପାଇଁ ପ୍ରବର୍ତ୍ତାନ୍ତି । ଲେଖକମାନେ ଲେଖା ଉପରେ ‘କୁ’ ‘କୁ’ ଲେଖିଲେ ବେଳେ ସଂପ୍ରାଦକମାନେ ମୌନେ ସମ୍ମତ ଲକ୍ଷଣ ପ୍ରକାଶ କରନ୍ତି ।

ଏହିନ ଲେଖକକୁ ମଧ୍ୟ ଆଉ ଜଣେ ଶିକାରୀ ଲେଖକ ଗୋଲକ-ଧନ୍ଦାରେ ପକାଇ ଦିନରେ ଚନ୍ଦ୍ର ଦେଖାଇ ଦେଉଥିଲେ । କୌଣସି ସହରର ମିଛୁଆ ବଜାରର ଜନୈକ ଶିକାରୀ ଲେଖକ (ଯେଉଁ ଲେଖକ କି ମହିଳା ହଷ୍ଟେଲ ଗୁଡ଼ିକ ପାଖରେ ମୃଗୁଣୀ ଶିକାର କରିବା ପାଇଁ ଦିନରାତି ପଇଁତର ମାରନ୍ତି । ନଗନା ଛୁଣଅନାମାନଙ୍କ ବଚନକୁ ଅମୃତ ଭୁଲ୍ ମଣି ‘ଦେହ ପଦ ପଲ୍ଲବ ମୁଦାର’ କହି ନିଜକୁ ନୂତନ ଯୁଗର ଜୟଦେବ ସଜାନ୍ତି) ଏ ଲେଖକର ନାମକୁ ସନ୍ଧି ବିଛେଦ କରି କୌଣସି ପସିକାରେ, ତାଙ୍କର ଗୋଟିଏ ଲେଖା ଉପରେ ଥୋଇ ଦେଉଥିଲେ ।

ଏ ଲେଖକ ନିଜେ ତ ଖଣ୍ଡିଏ ପସିକା କଣିଲେ, ମାତ୍ର ଅନ୍ୟମାନଙ୍କୁ ବି ପରୁଷ ଖଣ୍ଡି ପସିକା କଣାଇଲେ ।

“କେବଳ ବୟସ୍କ ପାଇଁ” ଲେଖାବି ପସିକାର କାଟକି ଆଦୃଷ୍ଟ ବଢ଼ାଏ । ସବୁ ଅପ୍ରାପ୍ତ ବୟସ୍କମାନେ ପସିକା କଣନ୍ତି ।

“କଣ ଭୂଆସୁଣୀକ ପାଇଁ” ଶିବେନାମାଟି ପଢ଼ି ଦେଲା ପରେ କୃଷ୍ଣ ମଥୁରାକୁ ଯିବା କଥା ଶୁଣି ଗୋପ ଗୋଷ୍ଠିମାନେ ଛନ ଛନ ହେଲା ଭଳି, ମହିଳାମାନଙ୍କ ଛୁତିରେ ଛନକା ପଶେ । ଜାତି କୁଳ ଉପେକ୍ଷି ଦେବାକୁ ତାଙ୍କର ମନ ହୁଏ ଲେଖାଟି ନ ପଢ଼ିବା ଯାଏ ।

ପୁଣି—

ସମସ୍ତେ ଜାଣନ୍ତି ଭୁଲ୍ମନ ଛୁଆଳ ସିଂ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଓ୍ଵାଲଫ ମହାମାତ୍ର ଦେଖା ବି ଜଣେ ସୁନାମଧନୀ ଲେଖିକା । ତାଙ୍କ ଲେଖା ପୁଣି ଯେ ପଢ଼େ ସେ ମୂର୍ଖ ହୋଇଯାଏ ।

ଏମିତି ଲେଖା !

ନବ-ଦମ୍ପତୀମାନେ କୋକିଳାସୁ ନ ପଡ଼ି ତାଙ୍କ ଲେଖା ପଡ଼ନ୍ତି । ମହାମାୟା ଦେବୀଙ୍କ ଲେଖା ପଡ଼ିଲକ୍ଷଣୀ ବିଶେଷତଃ ଅନୁଭାମାନେ କାମ ବାଣରେ ସତବିଷତ ହୋଇ କଷ୍ଟିଆ ପର କଅଁ କଅଁ ହୁଅନ୍ତି । ପ୍ରୋଷିତଭର୍ତୃକାମାନେ ରତ୍ନକାଳୀନ କୁକୁର ଭଳି ରଡ଼ି ଗୁଡ଼ନ୍ତି । କଲେଜ ପିଲାମାନେ ଶେଇ, ତକିଆ ଉପରେ ମୁହଁ ମାଡ଼ି କଇଁ କଇଁ ହୋଇ କାନ୍ଦନ୍ତି । ବିପତ୍ନୀକମାନେ କାମୁଡ଼ା ଢିଲୁଆ ଭଳି ହୋଇ ପତ୍ନୀ ଖୋଜିବା ପାଇଁ ମଧ୍ୟସ୍ଥି ଲେଉଟନ୍ତି ।

କିନ୍ତୁ —

ଆଜ୍ଞୁ ଖୋଜୁ ଖୋଜୁ ମହାଦେବ ବାହାରଲ ଭଳି, ଘଟଣା-ଚକ୍ରେ ଦିନେ ଧରା ପଡ଼ିଗଲ ଯେତୁଆଳ ସିଂ ମହାପାତ୍ର କନ୍ୟା ଖୋଜୁଛନ୍ତି କାରଣ ସେ ଏବେ ଅବିବାହିତ ।

ଖବର ମିଳିଲା ।

ପାଣି ଯୋଗାଡ଼ କରି ନିବନ୍ଧ ହେଲା । ବିବାହ ଦିନ ଠିକ୍ ହେଲା ।

କନ୍ୟାର ନାମ ତରଙ୍ଗିଣୀ ।

ତୁଆଳ ସିଂ ମହାପାତ୍ର ବଡ଼ ଅଭୁଆରେ ପଡ଼ିଗଲେ । କେଉଁ ନାମରେ ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ର ଗୁପିବେ ? ସମସ୍ତଙ୍କୁ ତ ସେ କହିଛନ୍ତି ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀଙ୍କ ନାମ ମହାମାୟା ଦେବୀ । ବର୍ତ୍ତମାନ ତରଙ୍ଗିଣୀ ଲେଖିବେ କେମିତି ?

ଯାହା ହେଉ ।

ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ର ଗୁପ୍ତାଗଲା ।

ସେଥିରେ ଲେଖା ହେଲା—“ସୁଲେଖିକା ମହାମାୟା ଦେବୀଙ୍କ ସହିତ ଡକ୍ଟର ତୁଆଳ ସିଂ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ଶୁଭପରାଣସ୍ତୁ ଜାନୁଆରୀ ମାସ ୧୦ ତାରିଖ ଦିନ ଅନୁଷ୍ଠିତ ହେବ ।

ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ର ଶକ୍ତିକ କନ୍ୟାପତ୍ର ଯେତେବେଳେ ଦେଖିଲେ, ସେତେବେଳେ ତରଙ୍ଗିଣୀଙ୍କର ବିନାହ ଅନ୍ୟସି ଠିକ୍ କରି ଦେଲେ । ମଧ୍ୟସ୍ଥିଙ୍କ ଠାରୁ ଏକଥା ଶୁଣିଲା ମାତେ ଭୁଲ୍‌ମନଙ୍କ ମୁଣ୍ଡ ଘୂରିଗଲା । ସେ ଗୋପନରେ ଲୋକ ପଠାଇଲେ ଶାଶୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଚିଠି ଖଣ୍ଡିଏ ଦେଇ । ସେଥିରେ ଲେଖିଥିଲେ —

“ମୁଁ ଆପଣଙ୍କ ଝିଅର ସୁନାମ ବଢ଼ାଇବା ପାଇଁ କୁମାରୀ ଚରଙ୍ଗିଣୀ ସ୍ଥାନରେ ସୁଲେଖିକା କୁମାରୀ ମହାମାରୀ ବୋଲି ନିମନ୍ତ୍ରଣ ପତ୍ରରେ ଲେଖିଛି । ଲୋକେ ଯେପରି ଏ କଥା ନ ଜାଣନ୍ତି । ଜାଣିଲେ କହିବେ — “ନିଜେ ନିଜକୁ ବଢ଼ା ଦେଉଛି ।”

ପୁଣି—

ମୁଁ ଡାକ୍ତର ନୁହେଁ । କିପରି ନାମ ପୂର୍ବରୁ ଡାକ୍ତର ବୋଲି ଲେଖୁଛି ସେ ବିଷୟରେ ପ୍ରଶ୍ନ ଉଠିଛି ।

ମୁଁ ଆଗରୁ ଡାକ୍ତର ନ ଥିଲି ଏକଥା ସତ । ଏବେ ଜଳନ୍ଦର ସହରରୁ ନିଶ ଟଙ୍କା ଦେଇ ଖଣ୍ଡି ଏ ଡାକ୍ତରୀ ସାର୍ଟିଫିକେଟ ମଗାଇଛି ।

ବାଘୁଣୀ ଦେବୀ କହିଲେ—“ତୁମେ କ’ଣ ମୋତେ ଘୁଙ୍ଗା ଠଉରାଇଛ ? ମୋର ଭାଇଙ୍କ କଥା ମୋ ଆଗରେ ବଙ୍କେଇ ବଙ୍କେଇ କହୁଛ, ତୁମରତ ସାହସ କମ୍ ନୁହେଁ ।

ଗଣ୍ଡାଭେରବ କହିଲେ—“କହିଲେ କୁଲ କୁଟୁମ୍ବକୁ ଲଜ ନ କହିଲେ କୁଲ ଶ୍ରମି ଯାଉଛି” ନିଜ କଥା ନିଜେ ନ କହି ପରକଥା କହୁଛ କେମିତି ?

ନାରୀ ନାରୀୟଣୀ

ଚନ୍ଦ୍ରଧର ବାବୁଙ୍କ ଚନ୍ଦ୍ର ଭେଦିବା ଘର କଷ୍ଟ ।

କିନ୍ତୁ—

ସେ ଅଠାକାଠି ପିଞ୍ଜରରେ ଧରା ପଡ଼ିଛନ୍ତି ଜଣକର ।

ସେ ଜଣକ କିଏ ଜାଣନ୍ତି ?

ତାଙ୍କ ସ୍ତ୍ରୀ, ମହାମାୟା ଦେବୀ ।

ଦୁନିଆଁରେ ସେ ଅନେକ ସ୍ଥାନ ବୁଲିଲେ, ଅନେକ କଥା ଶିଖିଲେ,
ଅନେକଙ୍କ ହୃଦୟ ପରିବର୍ତ୍ତନ କରି ପାରିଲେ ।

ମାତ୍ର...

ସେ ତାଙ୍କର ସହଧର୍ମିଣୀଙ୍କର କେତେଗୁଡ଼ିଏ ବଦଭ୍ୟାସ ପରିବର୍ତ୍ତନ
କରିପାରିଲେ ନାହିଁ ।

ସେଥିପାଇଁ...

ସେ ଦୁଃଖିତ ନୁହନ୍ତି, ଲଜ୍ଜିତ ।

ମହାମାୟା ଦେବୀଙ୍କୁ ଯେ ଦେଖିବ ସେ କଦାପି ଭାବିବ ନାହିଁ ଯେ
ସେ ଏତେଗୁଡ଼ିଏ ବଦଭ୍ୟାସର ଆଧାର ବୋଲି ।

ଚନ୍ଦ୍ରଧର ବାବୁ ବ ମହାମାୟା ଦେବୀଙ୍କୁ ଦେଖିଲା ପରେ ତାଙ୍କର
ସେଇମିତି ଧାରଣା ହୋଇଥିଲା । ଅନେଶୁଚ କନ୍ୟାଙ୍କର ପାଣିଗ୍ରହଣ
କରିବାକୁ ଅନିଚ୍ଛା ପ୍ରକାଶ କଲପରେ, ଶେଷରେ ମହାମାୟା ଦେବୀଙ୍କୁ ପ୍ରିୟା
ଭାବେ ଗ୍ରହଣ କରିବାକୁ ବାହୁଲେ । ଚନ୍ଦ୍ରଧର ବାବୁ କ'ଣ ଜାଣିଥିଲେ ଯେ
ମହାମାୟା ଦେବୀ ଏକ ଗରି ହରା ବୟସର ପକାଣ ଫୁଲ । ମନ ମଗର
ତାଙ୍କର ମହାମାୟାଙ୍କ ପ୍ରେମ ସାଗରରେ ଉଠୁ ଟବୁ ଯେଲ ।

ଦିନ ପରେ ଦିନ ଗଡ଼ି ଯିବା ସଙ୍ଗେ ସଙ୍ଗେ ତାଙ୍କର ଗୁଣ ପଣ
ସବୁ ଧରା ପଡ଼ିଲା ।

ଚନ୍ଦ୍ରଧର ବାବୁ ଗୋଟିଏ ଭଲ କାମରେ ନାକପୁଡ଼ାର ପବନ
କାରି ଘରୁ ଅନୁକୂଳ କରି ବାହାରିଲା ମାସେ, ମହାମାୟା ଦେବୀ ପଛରୁ
ଡାକନ୍ତି,

“ହଇହେ, ହଗୁର ବାପା ! ଟିକିଏ ଶୁଣି ଗଲ ?”

ଚନ୍ଦ୍ରଧର ବାବୁ ମନ କଷ୍ଟରେ ଘରକୁ ଫେରି ଆସନ୍ତି । ଘରଣୀଙ୍କି
ଆଉ ଦିନେ ପଛରୁ ନ ଡାକିବା ପାଇଁ କଡ଼ା ତାଣିଦ୍ କରନ୍ତି ।

ଘରଣୀ ଏଣୁଆ ଭଲ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିରନ୍ତି । ବହୁତ ଗର୍ଜି ହୁଅନ୍ତି ।
ଆଉ ଏଭଳି ଭଲ ନ କରିବା ପାଇଁ ନିର୍ଭର ପ୍ରତିଶ୍ରୁତି ଦିଅନ୍ତି ।

ପୁଣି—

ଯେଉଁ କଥାକୁ ସେଇକଥା ।

ବହୁତ ମାନ ଅଭିମାନ ପରେ, ସେ ପଛରୁ ଡାକିବା ବଦଳି
ଅଭ୍ୟାସଟାକୁ ଛାଡ଼ିଲେ ବେଳକୁ ଆଉ ଏକ ନୂତନ ବଦଳାସ ତାଙ୍କ
ଭିତରେ ମୁଣ୍ଡ ଟେକିଲା ।

ଘରୁ କୁଆଡ଼କୁ ଅନୁକୂଳ କରି ବାହାରିଲା ମାସେ ତାଣ୍ଡ ଦୁଆରେ
ଚନ୍ଦ୍ରଧର ବାବୁ ଖାଲି ମାଠିଆଟି ଦେଖନ୍ତି ।

ଚନ୍ଦ୍ରଧର ବାବୁ ବରକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ।

ଘରଣୀ ମହାମାୟା ଦେବୀ ସବୁ କଥା ବୁଝି ପାରନ୍ତି ।

ତା’ପରେ ।

ଦିନେ ଆଉ ଏକ ବଦଳି ଅଭ୍ୟାସର ସଂଧାନ ଚନ୍ଦ୍ରଧର ବାବୁ
ପାଆନ୍ତି । ସେ ବଦଳାସଟି ହେଲା — ଶୋଇଲା ମାସେ ମହାମାୟା ଦେବୀ
ମଇଁଷି ପରି ସଅଁ ସଅଁ ହୁଅନ୍ତି ।

ଚନ୍ଦ୍ରଧର ବାବୁ ବରକ୍ତ ହୁଅନ୍ତି ।

ଦିନେ ଦିନେ କହନ୍ତି — “ମଣିଷ ଗପ ଖଟଣୀ ଖଟି ଖଟି ଅର୍ପିସ୍ରେ
ଆସିବ ।”

ଅଥଚ—

ଘରେ ଟିକିଏ ଭଲ ନିଦର ଶୋଇ ପାରିବ ନାହିଁ, ଏଥିରେ
ହେବ କ’ଣ ?

ମଣିଷ ।

ସବୁବେଳେ ମଣିଷ ।

ତା'ର ସହବାରେ ଯୈର୍ଯ୍ୟ ଅଛି । ସବୁବେଳେ ଗୋଟାଏ ମଣିଷକୁ ସବୁ କଥାରେ ଖୁଣ୍ଟିଲେ, ଯାଉଣୁ ଆସୁଣୁ ଦୋଷ ବାରିଲେ, ମଣିଷର ମନ ମରିଯାଏ । ତା'ର ଯୈର୍ଯ୍ୟ ରୁଦ୍ଧ ଘଟି ।

ସେହିପରି ଘଟିଲା ମହାମାୟା ଦେବୀଙ୍କର ।

ଚନ୍ଦ୍ରଧରବାବୁ ଦିନେ ବରକ୍ତ ହେବାରୁ, ସେ କହିଲେ, “ହଇହେ ତୁମେ କେମିତିକା ମଣିଷମ ? ଦାଣ୍ଡରେ କୁଆଡ଼େ କ'ଣ ନାଁ ପଡ଼ୁଛି । ଅମୁକ ଛୁଆଳ ସିଏ ସମୁକ ମହାପାତ୍ର ।

ଆଉ

ଘରଭିତରେ ଏମିତି ବ୍ୟବହାର କ'ଣ ?

ମୋର ଯେତିକି ହେଲା, ସେତିକି ।

ମୁଁ ମୋ ବାପଘରକୁ ଚାଲିଯାଉଛି । ତୁମ ଘର ତୁମେ ସମ୍ଭାଳ ।

ଚନ୍ଦ୍ରଧର ବାବୁ ଦିନେ ଅଫିସ୍‌କୁ ଯାଉଥିବା ବେଳେ ମହାମାୟା-ଦେବୀ ହରୁରୁକୁଧରି ବାପଘରକୁ ଚାଲିଗଲେ । ବହୁତ ଦିନ ଧରି ରହିଲେ । ଯେ ଯେତେ ଭକ୍ତମର ବୁଝାଇଲେ ସେ ଆଉ ଶାଶୁଘରକୁ ଯିବାକୁ ମଞ୍ଜିଲେ ନାହିଁ ।

ଦିନେ

ମହାମାୟା ଦେବୀଙ୍କ ସାନ ଭଉଣୀ ରୁକୁଣା ଇନ୍ଦୁଲରୁ ଗୋଟିଏ ଚିଠିଧରି, କାନ୍ଦି କାନ୍ଦି ଆସିଲା ।

ମହାମାୟା ଯେତେବେଳେ କାରଣ ପଚାରିଲେ—ରୁକୁଣା ଚିଠି ଶୁଣିକି ବଢ଼ାଇ ଦେଲା ।

“ସେଥିରେ ଲେଖାଥିଲା, ଚନ୍ଦ୍ରଧର ବାବୁ ଭାରି ବେମାର, ବଞ୍ଚିବା ବେଠିକଣା ।”

ମହାମାୟା ଦେବୀ ଭେଁ ଭେଁ କାନ୍ଦି ତଳେ ମୁଣ୍ଡ ପିଟିଦେଲେ । ସାଙ୍ଗେ ସାଙ୍ଗେ ଯିବାପାଇଁ ଶାଶୁଘରକୁ ବାହାରିଲେ ।

ତାଙ୍କ ଭାଇ ଗଲେ ।

ରୁକୁଣା ଗଲା ।

ମହାମାୟା ଦେବୀ ହରୁରୁକୁ ନେଇଗଲେ ।

ଏମାନେ ଯେତେବେଳେ ରାତି ଅଧରେ ଚନ୍ଦ୍ରର ବାବୁଙ୍କ ଘରେ ପହଞ୍ଚିଲେ, ଚନ୍ଦ୍ରର ବାବୁ ସେତେବେଳେ ଘୋର ଶୁବ୍ ଜୋରରେ ଦୁମୁଡ଼ି ଭଲ ଦୁଙ୍ଗୁଡ଼ି ମାରିଥିଲେ ।

ଏମାନେ,

ପ୍ରଥମେ ଶୁଣି ଚମକି ପଡ଼ିଲେ ।

ତା'ପରେ କାନ ଡେଇଁ ଶୁଣିଲେ—“ଚନ୍ଦ୍ରର ବାବୁ’ ବଳି ବଳିଉଛନ୍ତି—“ନର ସେମିତି ନ ରାୟଣ, ନାରୀ ସେମିତି ନାରାୟଣୀ, ତା’ ଉପରେ ସାମାନ୍ୟ ସାମାନ୍ୟ କଥାରେ ଚିଡ଼ିବା ଦରକାର ନାହିଁ ।

ପୁଣି

ସ୍ଵପ୍ନରେ ଏଥର କାନ୍ଦିଲେ ।

ମହାମାୟା ଦେବୀ ତାଙ୍କ ସାଙ୍ଗରେ ସ୍ଵର ବଳାରେ ରଡ଼ି ଛୁଡ଼ିଲେ । ଚନ୍ଦ୍ରରବାବୁଙ୍କ ନିଦ ଖଞ୍ଜିଲେ ।

ସେ କବାଟ ଫିଟାଇ ଦେଖନ୍ତି ତ—“ମହାମାୟା ଦେବୀ ପ୍ରଭୁଟି ଠିଆ ହୋଇଛନ୍ତି ।”

ରୁକୁଣା ଚନ୍ଦ୍ରର ବାବୁଙ୍କ ପାଖକୁ ଯାଇଁ କ’ଣ ରୁପୁରୁପୁ କରି କହିଲା । ଆଜ୍ଞା ଯେତେ ପୁରସ୍କାର ଦେବା ।

ଚନ୍ଦ୍ରର ବାବୁ ଏଥର ଆସି ରହିକତା କରି କହିଲେ—“ଯାହା ଦେବାର ତ ହେଲା ଏବେ ନାରୀ-ନାରାୟଣୀ ଗୃହ ପ୍ରବେଶ କରନ୍ତୁ ।”

ମହାମାୟା ରୁକୁଣାର ଗୁଲ୍‌ଗି ବୁଝିପାରିଲେ । ଦାନ କଡ଼ ମଡ଼ି କରି କହିଲେ—

“ଛତର ଖାଇ, ମୁଁ ବଞ୍ଚିଥିଲେ ତୋ ମଜା ବୁଝିବି ।”

କାଳିଆ ବଳଦ ଗଲ ଗଲ

ସୌରଭ ସାଉଁଳା ଏକ ମଧୁର ସନ୍ଧ୍ୟା ।

ଆକାଶରେ ନୀଳ କାନ୍ଥ କିଧର ହସୁଛି ତୋ'ର ଜହ୍ନ । ମେଞ୍ଚା
ମେଞ୍ଚା ହୋଇ ଝରିପଡୁଛି ସଫେଦ ଜୋହ୍ନ । । ନଈ ସେମାଖରୁ ଶୁଣି
ଆସୁଛି ବିରହ-ବିଧୂର, ପ୍ରୀତି-ବିହ୍ୱଳା ଚକୋଇର କରୁଣ ଝନନ ।

ପ୍ରଣବ,

ନବ ବିବାହିତ ପ୍ରଣବ ।

ତା'ର ଭୂଜବଲ୍ଲୀଙ୍କି ବେଢ଼ାଇ ବସିଛି ନବ ବିବାହିତା ପତ୍ନୀ
ସିନ୍ଧୁଧାର ଲଳିତ ଲବଙ୍ଗଲତା ତନୁ ତଳିମାରେ । ଏଥର ରସିକତା
କରି, 'କାଳିଆ ବଳଦ ଗଲ ଗଲ' କହି କୁତୁ କୁତୁ କଲ — ସିନ୍ଧୁଧାକୁ ।

ସିନ୍ଧୁଧା ଖିଲ୍ ଖିଲ୍ କରି ହସିଉଠିଲ ବେଳେ, ପ୍ରଣବ ମୁଣ୍ଡରୁ
ତା'ର ଗୋଲପୀ ଓଢ଼ଣାଟାକୁ ଟାଣିଦେଲ ।

ସିନ୍ଧୁଧା ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ କରି ହସିଲ,

ଛି,

ଥାଉ,

ସତେ ଭୂମେ ଶର ଦୁଷ୍ଟ ।

ପୁଣି — ଓଢ଼ଣାକୁ

ମୁଣ୍ଡରେ ଯଥାସ୍ୱର୍ ତଥା ପରଂ କରି ରଖି ଦେବାକୁ ଚାହିଁଲ ସେ,
ମାତ୍ର —

ପାରିଲନି ।

ପ୍ରଣବ ଏଥର ସିନ୍ଧୁଧାର ଦୁଇ ହାତର ପାଦୁଲକୁ ଜାବୁଡ଼ିଧରି
ଗେହେଇହୋଇ ପରୁରିଲ,

ଆଜ୍ଞା, କହିପ ରବ ସିନ୍ଧୁଧା, ନାଶ କାହିଁକି ଓଢ଼ଣା ଦିଏ ?

ସିନ୍ଧୁ ଅନତି ବଳମ୍ବେ ଉଠିବେଲେ,

“ସମୁଦ୍ର ପାଇଁ ।”

ପ୍ରଣବ ଏଥର “ଉହଁ” କହି ନାହିଁ ସୂଚକ ମୁଣ୍ଡ ହଲାଇଲ ।

ସିନ୍ଧୁ ପଶୁଛି,

“ଆଉ ?”

ପ୍ରଣବ ହସି ହସି କହିଲା,

ମୁଁ ଯଦି କହେ, ପୁରୁଷର ଧୈର୍ଯ୍ୟ କଳିବା ପାଇଁ, ବଳ କଷିବା ପାଇଁ, ନାଶର ଓଡ଼ଣା ଏକ ଅସ୍ତ୍ର । ଓଡ଼ଣାର ଆଡ଼ୁଆଳରେ ନାଶ ନିରାଶ୍ରୟ କରେ ପୁରୁଷର ପୌରୁଷଗାତ୍ର ମୁଖ-ମଣ୍ଡଳ ଆଡ଼କୁ ଯେମିତି ଅବଲୋକନ କରେ ବ୍ୟାଘ୍ର ମଣିଷକୁ ।

ଏହିପରି ନବଦମ୍ପତିଙ୍କର ବିଶ୍ୱାସ ଆଳାପରେ କହ୍ନୁକାଳ ଗମନ କରନ୍ତେ, ଦାଣ୍ଡ ଦରଜାରେ ଠକ୍ ଠକ୍ ଶବ୍ଦ ଶୁଭିଳ ।

ସିନ୍ଧୁ କହିଲା—

“ହେ ତୁମକୁ ମୋ’ରାଣି । ଗୁଡ଼ ଗୁଡ଼ ମୋତେ । ବାପା ବୋଉ ବୋଧହୁଏ ସାରା ତ୍ରୁମଣରୁ ଫେରିଲେଣି ।”

ପ୍ରଣବ ଗୁଡ଼ଦେଲେ ସିନ୍ଧୁକୁ ।

ବୁଦ୍ଧିସ୍ଥ ସର୍ପ ମୁଖରୁ ଆହାର ଛଡ଼ାଇ ନେଲେ ତା’ର ଯେଉଁ ମାନସିକ ଅବସ୍ଥା ହୁଏ, ସେହିଭଳି ଏକ ଅବସ୍ଥାର ଦାସ ହୋଇଥିଲା ପ୍ରଣବ ।

ସେ କିଛି ନ ଜାଣିଲାଭଳି ଡାକ ଡାକ ଗଲା—

“ଯାଉଛି ଯାଉଛି କୋଉ ।”

କବାଟ ଖଡ଼ ଖଡ଼ ଆଦୁର ଜୋରରେ ଶୁଭିକାରେ ଲାଗିଲା । ପ୍ରଣବ ମନେ ମନେ ବାପ ମା’ଙ୍କ ଉପରେ ବରକ୍ର ହେଲେ ମଧ୍ୟ, ତାର ପ୍ରତିଦ୍ୱିତ୍ୱା ଯେପରି କଥାରେ ପ୍ରକାଶ ନପାଏ, ସେଥିପାଇଁ ନିଜକୁ ସଂଯତ କରିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲା ସେ । ଏଥର କବାଟ ଖୋଲିଦେଲା ପ୍ରଣବ ।

ପ୍ରଣବ ଦେଖିଲା, ବାପ ମା’ ଆସିବା ପରିବର୍ତ୍ତେ—ଅସିଦ୍ଧନ୍ତ ଅତିଥୀ ଆଠଜଣ ଲୋକ ଦୁଇଟି ଲୁହା—ଆଲମାଗ୍ ଆଣି । ଜଣକ ବ୍ୟଞ୍ଜନ ଅନ୍ୟମାନେ ଦାଣ୍ଡ ଚଉଁର ଅଳଗତ ମୁଲ ଠିଆ ହୋଇ, ଅଳା

କୋଳ ଗୋଟାଇ ଖାଇବାରେ ଲାଗିଛନ୍ତି । ସିଏ ଆସି କବାଟ ଖଡ଼ି ଖଡ଼ି କରୁଥିଲା, ସିଏ ପ୍ରଣବକୁ ଦେଖିଲା ମାତ୍ରେ ଆଗ୍ରହରେ ପଚାରିଲା—

“ଏ କ’ଣ ମନୋଜ ରାୟଙ୍କ ଘର ?

‘ହଁ’ ।

ପ୍ରାକ୍ତର ପୁଅ ଡକ୍ଟର ପ୍ରଣବ ରାୟ ଏବେ ମେଘନାଦପୁରର କମ୍ପୁ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କ ଝିଅ ସିନ୍ଧୁଆକୁ ବିବାହ କରିଛନ୍ତି ନା ?

‘ହଁ’ ।

ଲୋକଟି ପୁଣି ପଚାରିଲା—

ଆଜ୍ଞା, ଆପଣ କିଛି ଭାବିବେ ନାହିଁ, ମୁଁ ଆପଣଙ୍କର ପରିଚୟ ପାଇ ପାରେ କି ?

ପ୍ରଣବ ମୁରୁକି ହସା ଦେଇ କହିଲା—“ମୁଁ ହେଉଛି ମନୋଜ ରାୟଙ୍କ ପୁଅ ପ୍ରଣବ ?”

ଲୋକଟି ଏଥର ବନମୁଣ୍ଡେ ଭାଙ୍ଗି ପଡ଼ିଲା ଯେମିତି । ମସ୍ତକ ନତ କରି ପ୍ରଣାମ ବାଢ଼ିଲା ।

ତା’ପରେ.....

ହାତ ଠାରୁ ଅଳ୍ପ ଗଛ ମୂଳେ ଠିଆ ହୋଇଥିବା ଲୋକମାନଙ୍କୁ ଡାକିଲା —

“ଆରେ ଆସ, ଆସ, ସେଠାରେ କ’ଣ କରୁଛ ? ଆମ ଆଗରେ ଆମ ଜୋର୍ ପାହେବ ଯେ.....”

ବହୁଦିନର ଏକାନ୍ତ ଅନୁଗତ ଭଳି ବ୍ୟବହାର ପ୍ରଦର୍ଶନ କଲେ ସମସ୍ତେ ।

ପ୍ରମୁଦୁତ ହୋଇଗଲା ପ୍ରଣବ । ମନେ ମନେ ଭାବିଲା—ଗାଉଁଲା ଲୋକମାନେ କେଡ଼େ ସରଳ, କେଡ଼େ ମମତା ପରାୟଣ ସତେ । କଥା-ବାତ୍ ପ୍ରାୟଶ୍ଚେ ଜାଣିବାକୁ ପାଇଲା ଯେ ଯେଉଁ ଲୋକଟି କବାଟ ଖଡ଼ି ଖଡ଼ି କରୁଥିଲା, ତାର ନାମ—

ଚନ୍ଦ୍ରଧର ।

ଏଥର ଚନ୍ଦ୍ରଧର ଆସି ଚାଲିଲା—“ବାବୁ, ଅଲମାଣୀ ଦୁଇଟି ଆପଣଙ୍କ ଶରୀର ଘରୁ ଆସିଛି । କେଉଁଠି ରହିବ ? ଆମେ ରଖି ଦେଇ ଚାଲିଯିବୁ ।”

ଏତିକି ବେଳେ ସିନ୍ଧୁଆ ଆସି ମୁଣ୍ଡରେ ଓଡ଼ଣା ଟାଣି ଠିଆ ହୋଇଗଲା ।

ଚନ୍ଦ୍ରଧର ଆଜି ପରଚିତ ପରି ପ୍ରଣାମ କରି କହିଲା—“ମୋତେ କ’ଣ ଲଜ କରୁଛନ୍ତି ଦେଉ ? ମୁଁ ପରା ତୁମ ଗୁରୁ ବଂଶୀଧର ପୁଅ ଚନ୍ଦ୍ରଧର ।

ସିନ୍ଧୁଆ ଟିକିଏ ଘୁମ ଖାଇ ଠିଆ ହୋଇଗଲା । ତା’ପରେ ମନେ ପକାଇଲା, ହଁ—ହଁ ଏଥର ତା’ର ମନେପଡ଼ିଲା । ସେ ବାହା ହୋଇ ଆସିବା ପୂର୍ବରୁ ଶୁଣିଥିଲା ତାଙ୍କ ଗୁରୁ ପୁଅ ଚନ୍ଦ୍ରଧର ବଦେଶରୁ ଆସିବ । ପିଲାଦିନରୁ ସେ ପ୍ରବାସୀ । ସେହି ଚନ୍ଦ୍ରଧର ଏ, ଖାସା ପିଲାଟିଏ ତ !

ସିନ୍ଧୁଆ ଆଉ ଲଜକଲଜି ନା । ଆଲମାଗ୍ର ଆଣି ଆସିଥିବା ଲୋକ-ମାନଙ୍କୁ ଘର ଭିତରକୁ ନେଇ ନିସଂକୋଚରେ ଗୁଡ଼ା, ଜଳଖିଆ ଖାଇବାକୁ ଦେଲା । ବର୍ତ୍ତମାନ ଦୁଇ ଦୁଇଟଙ୍କା ପ୍ରତ୍ୟେକଙ୍କୁ ଦେଲା । ସେମାନେ ଆଲମାଗ୍ର ଦୁଇଟି ଘରେ ରଖିସାରି ବିଦା ହୋଇଗଲେ ।

—ଦୁଇ—

ମନୋଜ ବାବୁ ଆଜି ତାଙ୍କ ସହଧର୍ମିଣୀ ସାକ୍ଷ୍ୟ ଭ୍ରମଣରୁ ଫେରି, ଆଲମାଗ୍ର ଦୁଇଟିକୁ ଦେଖି ପଚାରିଲେ—

“ଏହା କୁଆଡ଼ୁ ଆସିଲା ?”

ପ୍ରଣବ ଉତ୍ତର ଦେଲା—“ମେଘନାଦପୁରରୁ ଆସିଛି ।”

ମନୋଜ ବାବୁ ଶକ୍ତିକାଶରେ ମାମଲିକାଶ ଶତକଡ଼ା ଛପନ ଭାଗ ପୁରାଇ, ଠୋ’ ଠୋ’ କରି ହସି କହିଲେ—

“ମୁଁ ସେଦିନ ବାହାଘର ବେଳେ ଯେଉଁ ପଦ୍ମତୋଳା ପଡ଼ିଥିଲା ନା, ତାକୁ ତ ଶୁଣି ସର୍ପ ବିନ୍ଦରେ ରହିପାରିବ ନାହିଁ, ଆଜି କନ୍ୟା ପଟ୍ଟନାୟକ ଯୌର୍ଯ୍ୟଧର ରହିଥାନ୍ତା କେମିତି ? ଜବାବ ଅନୁଯାୟୀ ସବୁ ଜନସ ନ ଦେବାଯାଏ, ମୁଁ ତାକୁ ଛାଡ଼ୁଛି କେଉଁଠି ? ହର୍ଷୋତ୍ପୁଲ୍ଲ ଭାବରେ ଏଥର କହିଲେ—

“ଆରେ ପ୍ରଣବ, ଗୁରୁ ଆଣିଲୁ । ଆଲମାଗ୍ର ଖୋଲ ଦେଖିବା ।”
ପ୍ରଣବ ଗୁରୁ କଥା ଯାଇଁ ସିନ୍ଧୁଆକୁ ପଚାରିଲା ।

ସ୍ନିଗ୍ଧା କହିଲା — ‘ମୁଁ ଭାବିଲି ତୁମେ ରଖିଥିବ ।’

ପ୍ରଣବ କହିଲା — ‘ଆରେ ମୁଁ ଭାବିଲି ତୁମେ ରଖିଥିବ ।’

ମନୋଜ ବାବୁ ଯେତେବେଳେ ଶୁଣିଲେ ଚାନ୍ଦିଆ ରଖି ନାହାନ୍ତି ସେତେବେଳେ ‘ପାଠୁଆ ମୂର୍ଖ, ଭାରତୀୟ ପ୍ରଥମ ବୋକା’ ପ୍ରଭୃତି କଟୁ-ମନ୍ଦବ୍ୟ ଦେଇ ତୁମ୍ଭ ହୋଇ ରହିଲେ । କଥା ହେଲା ସକାଳେ ଯାଇଁ ଚାନ୍ଦିଆ ରଖି ଆଣିବ ।

— ଚିନ୍ତା —

ରାଣୀ ଶେଷ ।

କାଉଁରୀ ବୁଲୁଛି — ‘କା’

କୁକୁଡ଼ା ଡାକୁଛି, ‘ତହଧର ପାରିକର ।’

ସନ୍ଧ୍ୟା ବେଳେ ଭଲ ଆଠଜଣ ଲୋକ ଆସି ହାଜର ହେଲେ । କରୁଣ ହିନ୍ଦନରେ ଗଗନ, ପବନ ଫଟାଇଲେ । ମନୋଜ ବାବୁ ନିଦ ମଳ ମଳ ହୋଇ ଉଠି ପରୁରଲେ —

“ଏ ଅସମୟରେ ତୁମ୍ଭେମାନେ କ’ଣ ?”

ଲୋକମାନଙ୍କ ଭିତରୁ ଜଣେ କହିଲା — ‘ଆଜ୍ଞା, ଆଲମାଗ୍ର ଦୁଇଟି ଆମ୍ଭେମାନେ କାଲି ଭୁଲରେ ଆପଣଙ୍କ ଘରେ ଦେଇଯାଇଛୁ ।

ପ୍ରକୃତରେ ତାହା ହେଉଛି, ମନ୍ଦଥପୁର ମନୋଜ ପଟ୍ଟନାୟକଙ୍କର । ପ୍ରଣବ ବାବୁ କୁଆଡ଼େ ଗଲେ ?

ମନୋଜ ବାବୁ ହସିଲେ ।

ଓଃ, ଏଇ କଥାତ ? ଆରେ ପ୍ରଣବ ସାଙ୍ଗରେ କ’ଣ ଅଛି ? ଠିକ୍ ଅଛି । ମୋ’ ସଙ୍ଗାତ ଘରକୁ ଯିବାର କଥା । ମୋ’ ଘରକୁ ଚାଲିଆସିଛି । ଏହା ତ ? ତା’ ନାଁ ଯାହା, ମୋ’ ନାଁ ସେୟା, ତା’ ପୁଅ ବୋହୂଙ୍କ ନାଁ ଯାହା, ମୋ ପୁଅ ବୋହୂଙ୍କ ନାଁ ବି ସେୟା । ଏତେ ବ୍ୟସ୍ତ କାହିଁକି ? ଆମେ ତ ତୁମ ଆଲମାଗ୍ର ଖୋଲିନାହୁଁ । ନେଇଯାଅ, ତୁମ ଆଲମାଗ୍ର ନେଇଯାଅ ।” ଆଲମାଗ୍ର ଦୁଇଟି ଲୋକମାନେ ନେଇ, ମନୋଜ ବାବୁକୁ ପ୍ରଣାମ କରି ଚାଲିଗଲେ ।

—ଗୁରୁ—

ସିନ୍ଧୁ ଗାଧୋଇ ଆସି ଶାଶୁ ଠାକୁରଣୀଙ୍କ ପା'ପାଣି ନେଲା ବେଳେ ସେ ବୋହୂ ବେକକୁ ଅନାଇ ଦେଇ, ତମକି ପଡ଼ି ପଶୁରିଲେ—
“କଲେ, ତୋ' ସୁରବସା ହାରଟି କାହିଁ ?”

ସିନ୍ଧୁ କହିଲା—“ମୁଁ ରଖି ଦେଇଛି ।”

ଶଶୁ ନରବ ରହିଲେ । ସେ ଭାବିଲେ, ପ୍ରଣବଟା ଗହଣାକୁ ଭଲ ପାଏ ନାହିଁ । ବୋଧହୁଏ କ'ଣ କହିଛି, ସେ ଓହ୍ଲାଇ ରଖି ଦେଇଛି ।

ଅଳ୍ପ ସମୟ ପରେ—

ପ୍ରଣବ ଗାଧୋଇ ସାରି, ପୋଷାକପତ୍ର ପିନ୍ଧି ସାରିଲା ପରେ ତା'ର ଦଣ୍ଡାଟା ଖୋଜିଲା । ମିଳିଲା ନାହିଁ । ମନୋଜ ବାବୁଙ୍କ କାନକୁ କଥା ରଲା । ତାଙ୍କର ମନରେ ସନ୍ଦେହର କାଳ-ସର୍ପ ଦଂଶନ କଲା । ସେ ଆସି ଟ୍ରେଜେରୀ ଖୋଲି ଦେଖନ୍ତି ତ ଟଙ୍କା, ସୁନା, ଆୟୁ ଅଳଙ୍କାର କିଛି ନାହିଁ । ସେ ହଠାତ୍ ତଳେପଡ଼ି ଯାଇଁ ଅଚେତ୍ ହୋଇଗଲେ । ତାକୁ ପାଣି ପିଆଇ ସାଷ୍ଟମ କରାଗଲା ।

ଭୁଣ୍ଡି ବାଇଦ ସହସ୍ର କୋଶ । କାନ ବାଟେ କଥା ଚାଲିଲା । ଶହ ଶହ ଲୋକ ଭୁଣ୍ଡି ହେଲେ । ମନୋଜ ବାବୁଙ୍କର ଆଉ ସନ୍ଦେହ ରହିଲା ନାହିଁ ଯେ ଯେଉଁମାନେ ଆଲମାଗ୍ର ଆଣି ଆସିଥିଲେ, ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଜଣେ ଜଣେ ତାଲିମପ୍ରାପ୍ତ ଡକ୍ଟର । ସେହିମାନଙ୍କର କାମ ଏ ।

ପେଷ୍ଟାର ଓ ପାଉଣା

ଇନ୍ଦୁଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁଙ୍କ ଉତ୍ତରୀ ସରିତା ବିଷା ହେବାର ଆଜିକି
ରୁବିବର୍ଷ ହେଇଗଲା ।

ମାତ୍ର—

ଇନ୍ଦୁଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁ ଥରେ ହେଲେ ତା' ଦୁଆରେ ପାଦ ପକାଇ
ନାହାନ୍ତି । ପଦ ପଦାଣୀରେ, ଯାନ ଯାତରରେ ଯଥା ବ୍ୟବସ୍ଥାକ, ଭାର
ବେଗର ପଠାଇଦେଇ, ନିଦ୍ରା ହୋଇ ବସିଛନ୍ତି । ଉତ୍ତରୀ ସରିତା ଯେତେ
ଖବର ପଠାଏ, ଉଣେଇ ରଜ ରତନବାବୁ ଯେତେ ଚିଠି ଲେଖିଛନ୍ତି,
ସେ ଯାଇ ପାରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସେ ଯିବେ ବା କେତେବେଳେ ?

ଯିବାକୁ ତର କାହିଁ ?

ଛୁତ ପିତୃ କାର୍ଯ୍ୟ, କର ରଜକାର୍ଯ୍ୟ । ରଜକାର୍ଯ୍ୟରେ
ସବୁବେଳେ ଦିନ ଯାଉଛି । ସେ ଭରି ବ୍ୟସ୍ତ । ସେ ଭରି ଜଞ୍ଜାଳୀ ।
ଶୋଇବାକୁ ଟିକେ ସମୟ ନାହିଁ । ଖାଇବାକୁ ଟିକେ ପୁରସତ ନାହିଁ ।
ଦିନରେ ଖାଇପାରି, ଖଟ ଉପରେ ଶୋଇ ଦି'ତନିଟା ନିଃଶ୍ୱାସ ମାରିବା
ତାଙ୍କ ଶ୍ୱାସରେ ଘଟେ ନାହିଁ । ଖାଇ ସାରିଲା ମାତ୍ରେ ଅର୍ପିସ୍ତ ଧରି ସରି
ହୋଇ ଦଉଡ଼ନ୍ତି ।

ଅର୍ପିସ୍ତରେ ପଣକା ପଣ କର୍ମଶୃଙ୍ଖଳ ଅଛନ୍ତି । ଇନ୍ଦୁଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁ
ଅର୍ପିସ୍ତ ନ ଚଳେ କେମିତି ଅର୍ପିସ୍ତଟା ଖାଁ ଖାଁ ଗୋଡ଼ାଏ । ହାକିମଙ୍କ
ମିଜାସ୍ ହଠାତ୍ କଡ଼ା ହୋଇ ଉଠେ । କିଲ ମହକଲ ମାନଙ୍କ ମୁହଁ
ଖଟା ହୋଇଯାଏ ।

ଇନ୍ଦୁଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁ ଗର ହାଜର ରହନ୍ତି ନାହିଁ । ପେଷ୍ଟାର ଶୁକର,
ଦିନେ ଅର୍ପିସ୍ତ ଅନୁପସ୍ଥିତ ରହଲେ ସବୁ ଗୋଲମାଲ ହୋଇଯାଏ ।

ଅଜେ ନିଶ୍ଚୟ । ଏପରି ହୋଇଛି, ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁଙ୍କ ବାପ ମା’ ମରିଛନ୍ତି, ସେ ଅର୍ପିଷ୍ଠ ଗୁଡ଼ିକ ଗାଁକୁ ଯାଇ ପାରିନାହାନ୍ତି ।

ତେବେ—

ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁଙ୍କର ହାତଛକା ଖଟଣୀ ଯେମିତି, ଉପୁରି ଦି’ ପଇସା ଅଛି ସେମିତି । ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁ ପଇସାକୁ ଭଲ ଭାବରେ ଚିହ୍ନିନ୍ତି । ଧନ ଅର୍ଜନର ସୁଗମ ପଥା ତାଙ୍କୁ ବେଶ୍ ଜଣା ।

ସେ ପ୍ରତି କଥାରେ କହନ୍ତି :—

“ଧନ ଅର୍ଜନେ ଧର୍ମ କରି

ଧର୍ମେ ପ୍ରାପତ ନରହରି ।”

ସେ ଏକା ନୁହଁନ୍ତି । ତାଙ୍କ ସାନଭାଇ ତାଙ୍କର ଦୁର୍ମଦ କଣୋର ମଧ୍ୟ ତଦ୍ରୂପ । ସେ ନିଜର ସ୍ତ୍ରୀକଠାରୁ ମଧ୍ୟ ପଇସା ଔଷଧ ବାବଦରେ ନେଇ ଏକାଉଣ୍ଟ ଠିକ୍ ରଖନ୍ତି ।

ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁ ବସିଲେ ପଇସା, ହସିଲେ ପଇସା, ଚାଲିଲେ ପଇସା ପାଆନ୍ତି । ଏପରି କି ପାଇଖାନାରୁ ଫେରିଲା ବେଳେ ତାଳରେ ପଇସା ଭର୍ତ୍ତିକରି ଫେରନ୍ତି । ଏକାନ୍ତ ଅନୁଗତ ଲୋକମାନେ ପାଇଖାନା ପାଖରେ ଛକି ପଇସା ଦିଅନ୍ତି । ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁ ଜାଣନ୍ତି ଜାତିର ଜନକ-ମହାତ୍ମା ଗାର୍ଗୀ ତ ପୁଣି ପାଇଖାନାରେ ଅନେକ କାମ କରୁଥିଲେ ? ଗୃହଣୀ ତାଳରୁ ଟଙ୍କା ଅଜାଡ଼ି ରଖିଲା ବେଳେ ନିଜକୁ କୃତକୃତ୍ୟ ମନେ କରନ୍ତି । ଭାଗ୍ୟ, ଭଗବାନଙ୍କୁ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାନ୍ତି ।

ସତେ ?

ଭାଗ୍ୟରେ ଥିଲେ ଏଭଳି ସ୍ୱାମୀ ମିଳନ୍ତି ସିନା ?

ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁ ଅର୍ପିଷ୍ଠ କି ପଶିଗଲା ମାତ୍ରେ ମହମାଛୁ ମହ ଫେଣାକୁ ଦେଇଲା ଭଲ, ଓକିଲ, ମୁକ୍ତିଆର, ମୋହରିର, କମିସନ ଏଜେଣ୍ଟ, ମଧୁସୂ, ମହକିଲ, ସାଧାରଣ ଲୋକ ଦେଖିଯାନ୍ତି ତାଙ୍କୁ । ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁ କାନରେ ଖୋସିଥିବା ସାହାଡ଼ା ଡାଳଟିକୁ କାଢ଼ି ଟେବୁଲ୍ ଡ୍ରରେ ରଖି, ଏକାନ୍ତ ବାଧ୍ୟ ଶିଶୁଟି ଭଲ ଚେୟାର ଉପରେ ବସି ପଡ଼ନ୍ତି । କାନରେ ସାହାଡ଼ା ଡାଳ ଖୋସିବା କଥାଟି ସେ ଶାରଳା ମହାଭାରତରୁ

ଶିଖିଛନ୍ତି । ଲକ୍ଷ୍ମୀବନ୍ତ ପୁରୁଷ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁ । ଲକ୍ଷ୍ମୀ ତାଙ୍କ କାନ୍ଧରେ ବସା ବାନ୍ଧିଛନ୍ତି । କଥାପତ୍ରେ ଜହ୍ନିଲେ, ତାଙ୍କୁ କିଛି ସଲ୍ଲୀ ଦେବାକୁ ହୁଏ ?

ହାଜିରା ଖଣ୍ଡେ ଦେବାକୁ ହେଲେ ତା ସାଙ୍ଗରେ ବି ଟଙ୍କା ଦେବାକୁ ହୁଏ । ତାରିଖ ଜାଣିବାକୁ ହେଲେ ଟଙ୍କାଟିଏ ଲେଖା । କେନ୍ଦୁ ନମ୍ବର ଜାଣିବାକୁ ହେଲେ ଆଠ'ଣା ଆବଶ୍ୟକ । ଖାଇବା ପିଇବାଟା ସବଲଭ ଲୋକଙ୍କଠାରୁ ମିଳେ ।

ସନ୍ଧ୍ୟାବେଳକୁ ପକେଟ ଭର୍ତ୍ତିକରି ଘରକୁ ବାହୁଡ଼ନ୍ତି ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁ ।

ଟଙ୍କା ।

ମୁହଁ କରେ ବଙ୍କା ।

ବିନା ଟଙ୍କାରେ କାହାକୁ ଗ୍ରହଣିବାକୁ ଇଚ୍ଛା ହୁଏ ନାହିଁ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁଙ୍କର ।

ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁ ସେହି ପେଷ୍କାର ରୂକରା ଖଣ୍ଡିକ ପାଇଁ କେତେ କଷ୍ଟ କରିନାହାନ୍ତି ସତେ ? ଅସାଧ୍ୟ ସାଧନ କରିଛନ୍ତି ସେ । ନିଜ ଘରଣୀଙ୍କ ବେକରୁ ହାର ବନ୍ଦା ପକାଇ, ବଡ଼ ମାଛ ନେଇ ଉପରିସ୍ଥ ହାକିମଙ୍କୁ ଭେଟି ଦେଇଛନ୍ତି । ପୁଅ ବେକର ଏକଉଣ୍ଡିଆ ତେନ୍ ବକି ହାକିମାଣୀଙ୍କ ମନ ସନ୍ତୋଷ ପାଇଁ ପୂଜା-ପବ୍ବରେ ଫଳ-ଫୁଲରା ନେଇ ଦେଇ ପ୍ରଣାମା ଭଜନ ହୋଇଛନ୍ତି । ଯାନି ଯାହାରେ ହାକିମଙ୍କ ପିଲାମାନଙ୍କୁ ଯାହା ଖର୍ଚ୍ଚ ଦେବା ପାଇଁ କରଜ ବି କରିଛନ୍ତି । କଟକ ଚଣ୍ଡୀ, ଧବଳେଶ୍ଵରଙ୍କୁ ଭୋଗ ଦେବା ତ ନିତ୍ୟ ନୈମିତ୍ତିକ ଘଟଣା ।

ପୁଣି—

ଗ୍ରହ ଶାନ୍ତି ପାଇଁ ହୋମ ଯଜ୍ଞ ବି ହୁଏ ।

ବେଳେ ବେଳେ,

ଜ୍ୟୋତିଷଙ୍କୁ ଡାକି ହାତ ଦେଖାଇବା ନିମିତ୍ତ କିଛି ଅର୍ଥ ବି ବ୍ୟୟ କରିବାକୁ ହୁଏ ।

ଯୋଗକୁ ବ୍ରହ୍ମା ଖଟେ ନାହିଁ ।

ଦିନକର କଥା ।

ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁଙ୍କ ଭଣୋଇ ରଜ-ରତନବାବୁ ଆସିଲେ ସାକ୍ଷାତ କରିବାକୁ ଅଫିସ୍‌ରେ । ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁଙ୍କ ଅଫିସ୍‌ରେ ନମସ୍କାର ଜଣାଇଲେ, ପ୍ରତି ନମସ୍କାର ମିଳିଲା ନାହିଁ । ବିନା ଦର୍ଶନରେ ସେଉଁମାନେ ନମସ୍କାର କରନ୍ତି ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁ ସେଥିରେ ତେଜେ ଗୁରୁତ୍ୱ ଆଶ୍ରେୟ କରନ୍ତି ନାହିଁ ।

ସେ ତାଙ୍କ ସ୍ୱାଗତ ସୁଲଭ ଶୁଣିଲା ହସ ହସି କହନ୍ତି—

“ସଲ୍ଲୀ ନସିଂଚି ଖାଲି ଦଣ୍ଡବତ
କରିବାକୁ ଛନ୍ତି ଲୋକ ଶତ ଶତ ।”

ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁତ ରଜ-ରତନ ବାବୁଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିନାହାନ୍ତି ? ରଜ-ରତନ ବାବୁଙ୍କ ଭଳି କେତେ ଲୋକ ଆସୁଛନ୍ତି । କାହାକୁ କିଏ ପଚାରେ ? ଚଷମା ଭିତରେ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁ ରଜ-ରତନ ବାବୁଙ୍କୁ ଅନାଇ ଦେଇ ନିଜ କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲାଗିଲେ ।

ରଜ-ରତନ ସେହିଭଳି ଶିଶୁଆ ଦୃଷ୍ଟ ଭଳି ଠିଆ ହୋଇ ରହିଲେ । ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁଙ୍କ ଚପରଶୀ ଡାକି କହିଲା—

“ହଇନ୍ଦୋ ବାବୁ ! ଖାଲି ମାଧୁଆ ଫେର୍ ଫାର୍ କାହିଁକି ? କିଛି ଦର୍ଶନ ପକାଇ କଥା କୁହ ?”

ରଜ-ରତନ ବାବୁ ମନେ ମନେ ହସିଲେ ।

ସବୁ ସୁଗରେ, ଝକୁକାଲ-ର ଏମିତି ଜଣେ ଜଣେ ଶ୍ରୀ ଛୁମ୍ବୁ ଛୁମ୍ବୁଆ ଥାନ୍ତି । ସେ ଶିବଙ୍କର ସାପ ସାଜି ଗୁରୁତ୍ୱ ଉପରେ ପ୍ରତାପ ଦେଖାନ୍ତି । ଏ ଚପରଶୀ ଜାକ ସେପା !

ରଜରତନ ବାବୁ ପରସ୍ତ ସୈନିକ ପରି ପଛଦୁଆ ଦେଇ ଅଫିସ୍ ଭିତରୁ ବାହାରିଗଲେ ।

ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁଙ୍କ ବସାରେ ଯାଇ ପହଞ୍ଚିଲେ ।

ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁଙ୍କ ଘରଣୀ ରଜରତନ ବାବୁଙ୍କୁ ଚିହ୍ନିଥିଲେ । ଥରେ ସରିତାକୁ ଆଣିବାକୁ ନିଜେ ଯାଇଥିଲେ ସେ । ରଜରତନ ବାବୁଙ୍କୁ ଦେଖିଲାକ୍ଷଣି ବହୁତ ଆଦର କଲେ ।

ରକ୍ତରତନ ପକେଟରୁ ଟଙ୍କା ଢିଆଁ କାଢ଼ି ଗଣି ବସିଲେ ।
ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁଙ୍କ ଘରଣୀକୁ ଡାକ କହିଲେ—

“ଭଉଜ, ମୋତେ ଜଣକୁ ପାଞ୍ଚ ଶହ ଟଙ୍କା ଦେବାକୁ ହେବ ।
ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା କମି ପଡ଼ୁଛି ଦେବକ ?”

ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁଙ୍କ ଘରଣୀ ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା ଆଣି ଦେଲେ । ରକ୍ତ-
ରତନ ବାବୁ କହିଲେ—“ସେଥିରେ ତୁମ ନାଆଁ ଲେଖିଦିଅ ?

ନାଆଁ ଲେଖିଦେଲେ ସେ ।

ରକ୍ତ-ରତନ ବାବୁ ଏଥର ଯାଇଁ ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା ଟେବୁଲ ଉପରେ
ଥୋଇ ଦେଲା ମାତ୍ରେ, ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁ ଝଟ୍କରି ପକେଟରେ ପୁରାଇ
ଦେଇ, ଅତି ପରିଚିତଙ୍କ ଭଳି ହସି ହସି ପଶୁରିଲେ—

“ଆପଣଙ୍କର କି କାମ ?”

ରକ୍ତ-ରତନ ବାବୁ କହିଲେ—“ମୋର ବିଶେଷ କିଛି କାମ
ନାହିଁ ଆଜ୍ଞା । ଆପଣଙ୍କ ଭଳି ଜଣେ ପୁଣ୍ୟାତ୍ମାଙ୍କ ଶ୍ରୀମୁଖରୁ ପଦେ ଅମୃତ
ବତନ ଶୁଣିବାକୁ ଚାହୁଁଥିଲି ।”

ତାପରେ ସେ ଚାଲି ଆସିଲେ ।

ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁ ଚପଟିକୁ ଡାକ କହିଲେ—“ଏ ଲୋକଟାଟି
ବଡ଼ ଅଭୁତ ଧରଣର ।

ତା’ପରେ,

ଆଉ ଜଣେ ରିଟାୟାର୍ଡ ଅଫିସର ଆସିଲେ କିଛି କାମ ପାଇଁ ।
ତାଙ୍କୁ ମଧ୍ୟ ରଞ୍ଜିତ୍ କନ୍ଦୋକ୍ତରେ ପଇସା ଦେବାକୁ ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ଦିଆଗଲା ।
ସେ ଅଦଳୀଙ୍କ ଜରିଆରେ ପୁଅ ସ୍ୱୟଂ ଦାକମ ପ୍ରବୋଧଚନ୍ଦ୍ରଙ୍କଠାରୁ
କିଛି ପଇସା ଆଣି ପେଣ୍ଡାରକୁ ଦେଲେ ।

କିଛି ସମୟ ପରେ,

ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁଙ୍କ ଘରୁ ଖବର ଆସିଲା—“ଶୀଘ୍ର ଘରକୁ ଆସ ।
କିଏ କୁଣିଆ ଆସିଛନ୍ତି ।”

ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁ ଚକ୍ଷମାକୁ ଟେକି ପଶୁରିଲେ—“ଅଦନ କୁଣିଆ
କିଏ ମ ?”

ଯାହାହେଉ,

ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁ ଘରକୁ ଫେରିଲେ । ଗୋଡ଼ ହାତ ଧୋଇବାକୁ ଯିବା ପୂର୍ବରୁ ଘରଣୀଙ୍କ ହାତକୁ ପକେଟରୁ ସବୁ ଟଙ୍କା ପଇସା କାଢ଼ି ଦେଇଗଲେ ।

ଘରଣୀ ଗଣିଲେ ।

ସେ ନିଜେ ଦେଇଥିବା ଟଙ୍କାଟିକୁ ଦେଖି ହସିଲେ । ଭାରି ହସିଲେ । ମନେ ମନେ ଲଜରେ ବି ସଜି ଗଲେ । ରଜରତନ ବାବୁ କହୁଥିବେ କ’ଣ ?

ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁଙ୍କୁ ରଜରତନ ବାବୁ ନମସ୍କାର ଦେଲେ । ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁଙ୍କ ଦେହରୁ ଅଧେ ରକ୍ତ ଶୁଖିଗଲା । ସେ ଭାବିଲେ—

“ଏଇତ ମୋତେ ପାଞ୍ଚଟଙ୍କା ଦେଇଥିଲେ ।”

ଏଥର ଖାଇବାକୁ ଆଣ ବୋଲି ଘରଣୀକୁ ଡାକିଲେ ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁ । ଘରଣୀ ରୋଷଘରେ ଥାଇ ଡାକିଲେ—“ତୁମେ ଆଗେ ଆସିଲ, ଯାହା ଶୁଖିଗଲା ?”

ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁ ଗଲେ ।

ଘରଣୀ କହିଲେ—“ତୁମେ ପେଷ୍ଟାର ହୋଇଛ ବୋଲି କ’ଣ ଭିଶୋଇଠାରୁ ବି ପେଷ୍ଟାର ପାଉଣା ନେବ ? ଇନ୍ଦ୍ରଦ୍ୟୁମ୍ନ ବାବୁ ପାଟିରେ ହାତଦେଇ କହୁଥିଲେ—“ମୋ ଗଣ ଚୁପ୍ ଚୁପ୍ ।”

